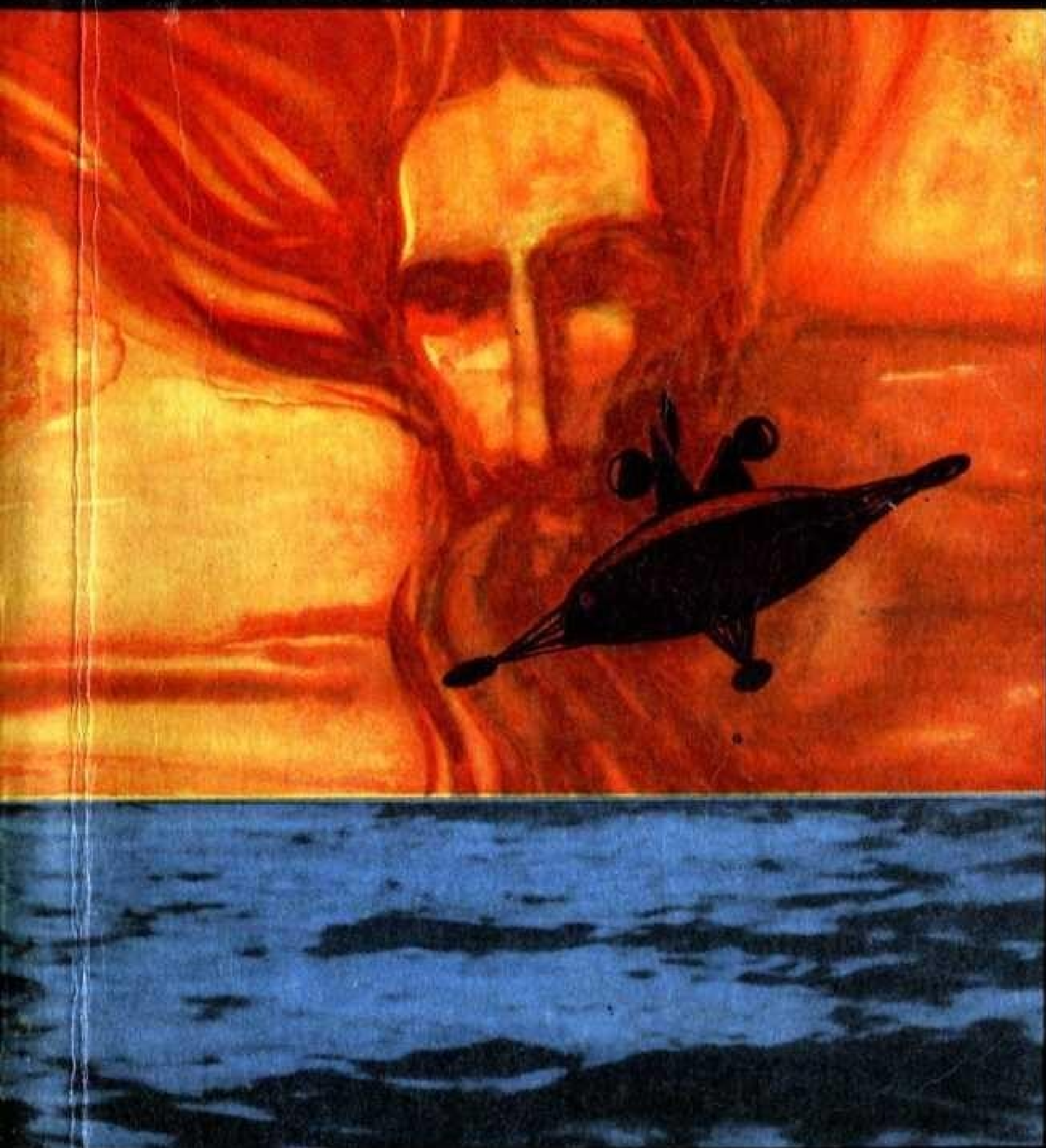
RADU NOR

BRÎUL ALBASTRU

EDITURA TINERETULUI

Poate că Deceniul Hidrologic Internaţional care se desfăşoară astăzi sub ochii noştri, este primul pas spre ceea ce, în filele acestei cărți, poartă numele de BRÎUL ALBASTRU

RADU NOR

BRÎUL ALBASTRU

Desenul copertei DAMIAN PETRESCU

Editura Tineretului

BĂTRINUL SE ÎMBOLNĂVEŞTE

…„Coaja de nucă“ se roteşte, de ani şi ani mereu, în jurul Pămîntului. De fapt nu se numeşte aşa, dar bătrînul o alintă. E una din vechile staţii-satelit cu un om la bord, de mult scoase din uz, dar bătrînul s-a încăpăţînat să rămînă pe ea.

Unii nici nu-şi mai amintesc de cînd e acolo. De două decenii sau poate de trei… „Bătrînul“ nu e foarte bătrîn. Dar oamenii i-au uitat vîrsta şi nici el nu mai ţine socoteala anilor.

„Coaja de nucă“ are o singură încăpere. Prin bolta ei rotundă pătrund, zi şi noapte, stelele. Printre ele trăieşte bătrînul şi ele îi străjuiesc veghea şi somnul. Aştrii îi ţin tovărăşie, îi sînt prieteni, copii. Nu-i are acum pe lume decît pe ei.

Nava cu provizii vine rar. Ani în şir, sosirea ei era un eveniment, o adevărată sărbătoare. I se aduceau cărţi, benzi, noi aparate pentru cercetări. I se povestea despre Pămînt. Vedea oameni, strîngea mîini omeneşti, asculta grai omenesc. Rîdea, căci bătrînului îi plăcea să rîdă. Dintr-o dată însă, aceste întîlniri îi deveniră nesuferite. Începu să le urască; lăsau în urma lor o singurătate şi mai mare. Nu vorbea cu nimeni, nici nu asculta ce i se spunea.

Nu mai rîdea şi nici măcar nu zîmbea. După plecarea rachetei, răsufla uşurat, ca atunci cînd scapi de un musafir nepoftit. Şi se apuca iar de lucru, nu cu poftă, ci cu disperare.

Bătrînul se îndeletnicea cu ceea ce pe Pămînt căpătase denumirea de „exohidrologie”. Studia, adică, apele terestre dintr-o perspectivă cosmică. Urmărea starea marilor lacuri, a mărilor şi oceanelor. Înregistra secarea progresivă a unor fluvii şi brusca umflare a altora. Cunoştea variaţiile topirii gheţurilor polare şi cantitatea de apă eliberată de acestea, stadiul procesului de evaporaţie şi al căderii precipitaţiilor, mecanismul mareelor… Pentru el, mediul lichid era aidoma unui organism viu. În continuă mişcare şi transformare, aidoma unui gigantic sistem circulator, cu cîteva mari rezervoare si cu o complicată reţea de vase.

În primii ani bătrînul coborîse adesea pe Pămînt, mai cu seamă ca să-şi verifice concluziile. O făcuse prin biblioteci, frunzărind vechi anuare hidrologice şi comparînd datele recente, obţinute de el, cu cele de-acum zeci şi sute de ani.

Visa la echilibrarea cantităţilor de apă de pe glob, la aducerea lor dintr-o regiune cu surplus în alta deficitară. Avea idei temerare, ca topirea gheţarilor, schimbarea, direcţiei de scurgere a unor fluvii, crearea de mări artificiale sau construcţii de baraje marine în strîmtori. Îşi denumise proiectul „Brîul albastru".

În aceeaşi perioadă, se străduise să-şi creeze, pe coaja lui de nucă, o ambianţă terestră. Îngrijea cîte o floare, împodobea pereţii cu peisaje din munţi sau de pe ţărmul mării, citea şi asculta muzică. Se bărbierea în fiecare dimineaţă şi îmbrăca, pe rînd, cîte unul dintre cele trei rînduri de haine, pe care le luase cu el.

6

Apoi, florile s-au uscat, peisajele din rame s-au decolorat, vraful de cărţi cu filele îngălbenite a devenit suport pentru vase murdare.

Notiţele despre „Brîul albastru“ s-au pierdut, uitate undeva pe Pămînt, rupte din nebăgare de seamă sau părăsite pe fundul unui sertar.

Trupul înalt şi uscăţiv al bătrînului era înfăşurat într-un halat, care pe vremuri fusese cafeniu. Nu-l dezbrăca niciodată şi nici nu-l peticea. Obrajii lui supţi se ascundeau îndărătul unei bărbi albe şi încîlcite ca o blană de miel.

La o singură plăcere nu renunţase: la cafea. Îşi prepara ceşti mari din băutura neagră şi aromată. O sorbea ceremonios, cu înghiţituri zgîrcite, făcîndu-şi îngrijorat socoteala dacă rezerva avea să-i ajungă pînă la sosirea navei următoare.

Într-o dimineaţă, bătrînul a găsit cutia goală. Pe fund mai erau cîteva boabe, cam cît pentru o jumătate de ceaşcă. Şi aşa cum din lucruri mărunte se nasc uneori adevărate cataclisme, lipsa cafelei declanşa în mintea lui zguduitoare frămîntări. Îl năpădiră gînduri despre moarte, despre zădărnicia existenţei, despre relaţiile dintre om şi infinit.

Se surprinse depănîndu-şi — n-o mai făcuse de mult, poate niciodată — firul vieţii. Memoria nu-l ajuta să desluşească întîmplări, scene, ci doar crîmpeie. Frînturi de viaţă, ca nişte

crochiuri în creion ale unei picturi în ulei. Perioada însă, atmosfera ei, i se întipărise în minte prin culori, prin mirosuri.

Copilăria: un galben-portocaliu, cald, şi aroma gutuilor coapte. Adolescenţa: un roşu aprins, o vîlvătaie, dulceaţa buzelor fragede de fată. Studenţia: un albastru strălucitor, plin de făgăduieli, mirosul calm al cărţilor vechi şi cel excitant al cernelii proaspete de tipar. Lucia: un alb imaculat, puritate, nobleţe sufletească, parfumul aspru al crizantemelor,

la care ţinea atît de mult. Moartea Luciei: un negru intens, de smoală. Pe urmă totul devenise cenuşiu. Cenuşiu de diferite nuanţe, cînd mai deschise, cînd mai închise. Un plumburiu, în care se cufunda şi se topea orice.

Încercase, fără convingere, să destrame păienjenişul, cu gîndul unei reîntoarceri în lumea oamenilor. Renunţase însă, fiindcă nu mai ştia să rîdă şi fiindcă se simţea mai legat de cea a stelelor cerului şi a apelor Pămîntului. Se statornicise ideea ruperii de semenii lui, a rămînerii printre stele pînă la sfîrşitul zilelor.

Aşa stătea bătrînul pe coaja lui de nucă de două decenii sau poate chiar de trei...

Ultima sorbitură de cafea. Pentru ultima oară, amăreala ei dulce îi mîngîia cerul gurii. Privirea obosită se plimbă prin încăperea rotundă ca o colivie. Îl cuprind cumplite îndoieli. Teancurile de file umplute de mîna lui îl privesc cu reproş. Nu şi-a irosit viaţa? N-a fost munca lui zadarnică? Oare au fost sau vor fi cuiva de folos însemnările lui?

Bătrînul simte singurătatea ca pe o povară, încovoindu-i spinarea. Să fi avut acum pe cineva: un fiu! I-ar fi încredinţat toate astea. L-ar fi rugat să continue observaţiile, cercetările, poate chiar proiectul „Brîului albastru”. Ar fi lucrat un timp împreună, pînă l-ar fi văzut umblînd pe propriile lui picioare. Apoi s-ar fi retras...

Un fiu! Faţa de pergament a bătrînului se însufleţeşte în ochi i se aprind scîntei. Un băiat înalt, spătos, cu chipul Luciei şi cu privirea ei. Inteligent, priceput, un pic romantic, aşa cum fusese el, în „epoca albastră"...

Îşi scutură coama vehement. Înfiorîndu-se în faţa unei asemenea perspective. Fiul lui aici, în această pustietate? Băiatul lui şi al Luciei să ducă viaţa pe care a dus-o el între

pereţii unei temniţe, departe de oameni, de Pămînt, de soare, de apă? Niciodată!

Bătrînul se plimbă agitat, frămîntîndu-se ce profesiune să-l sfătuiască pe „fiul“ său să îmbrăţişeze. În orice caz una terestră! Dar dacă vrea cu tot dinadinsul să se facă... zburător? Dacă profesiunea tatălui exercită asupra fiului aceeaşi tainică atracţie?...

Nu-l va lăsa! Va trebui să-l asculte. Dacă nu din convingere, barem din respect pentru autoritatea paternă. Dar, la urma urmei, dacă va fi o pasiune, de ce să nu i-o îngăduie? Pe el, cine l-ar fi putut împiedica?

Desigur, pînă la urmă va capitula. Aşa sînt părinţii, slabi! Desigur că-i va da voie. Şi la urma urmei, fiul nu trebuie să rămînă pe „coaja de nucă“. Se poate duce pe unul dintre oraşele zburătoare unde, dacă nu te uiţi pe fereastră, nu-ţi dai seama că te afli în spaţiul interstelar, îi va preda însemnările lui, cîte au mai rămas, îl va învăţa cum să le continue şi apoi n-are decît să-şi întindă aripile, neastîmpărâtul de...

Cum se numeşte fiul?... Nicicum, de vreme ce nu există! Bătrînul oftează şi se lasă greu pe marginea patului. Trebuie să se împace cu gîndul, cu soarta, fiindcă n-are încotro. Mormăie în barbă:

— N-are rost! Nu mai are rost!

Pe după pleoape îi apar chipurile celor care zăboviseră la staţie, vreo cîteva ceasuri, acum opt sau zece luni. Încercaseră să-i vorbească, să-i povestească, dar el n-a fost atent la ceea ce spuneau. Se gîndise la ale lui. I-au rămas întipărite doar privirile lor: puţin mirate, puţin speriate, puţin îngrijorate. I-au predat lăzile cu alimente, au mai instalat aparate, au întins nişte fire argintii. Apoi au plecat.

Ce n-ar fi dat să-i revadă. A, nu pentru cafea! Doar ca să le pună o întrebare: „Ia spuneţi, băieţi, ce se întîmplă cu toate mesajele transmise de mine de douăzeci sau poate de treizeci de ani? Ce se întîmplă cu hărţile mele hidrologice,

cu avertismentele mele privind marile inundaţii? Le-a folosit cineva? Dar cercetările mele despre fluviile africane şi asiatice?

Acum îi vede cu ochii minţii pe „băieţi”. Stăteau cu bărbia în piept, ca nişte şcolari prinşi cu vreo năzbîtie.

— Nu răspundeţi? Atunci e limpede! Tot ce am făcut eu în aceşti ani n-au fost decît mîzgăleli! Mîzgăleli fără nici o valoare, de care nimeni nu are nevoie. Aşa cum nici de mine n-a fost nevoie. Nici înainte, şi cu atît mai puţin acum!

Bătrînul stă gîrbovit, cu capul vîrît între umeri.

Deodată se ridică şi se repede, neaşteptat de sprinten, spre raftul cu dosare. Le scoate şi desprinde filele. Curînd, podeaua seamănă cu un cîmp aşternut cu omăt. Bătrînul se aşază printre ele şi, luînd una cîte una, se apucă să le plieze. Face din hîrtie coifuri şi vaporaşe… Vaporaşe şi coifuri… Zeci, sute de vaporaşe şi coifuri. După un timp, se opreşte şi întinde, din obişnuinţă, mina spre ceaşcă. O duce la gură şi cînd îşi dă seama că e goală, o trînteşte de duşumea. Are priviri rătăcite bătrînul.

…Undeva pe Pămînt, în laboratorul unui institut de psihopatologie cosmică, zbîrnîie o sonerie de alarmă.

— „Coaja de nucă“, spune cineva. Bătrînul a intrat în criză. Noroc că am instalat pe staţie captatorul de biocurenţi, atunci cînd ne-au avertizat cei de pe nava cu provizii.

— Poate că ar fi fost mai bine dacă-l aduceaţi înapoi, la semnalarea primelor simptome.

— Nu, profesore! N-ar fi acceptat! S-ar fi împotrivit! Iar dacă-l sileam, riscam să-i agravăm boala, să excludem orice şansă de vindecare…

— Oricum, puteaţi începe tratamentul mai din timp.

— Nu părea să fie nevoie. Bătrînul avea ciudăţenii, ca atîţia alţii. Criza s-a declanşat brusc,

dintr-un motiv încă necunoscut. Priviţi encefalograma: se observă o creştere instantanee a frecvenţei undelor corticale. Am zis „creştere“? Frecvenţa este aproape dublă faţă de cea obişnuită la stări de excitaţie: 24-30 cicli pe secundă!

— Presupunînd că sistemul de captare, de amplificare şi de transmitere a biocurenţilor funcţionează fără cusur, bolnavul este în primejdie. Nemaifiind conştient de faptele lui, ar putea…

— Ce-i de făcut, profesore? Trebuie să întreprindem ceva.

— Desigur! Şi iată ce vă propun: veţi intra în comunicaţie bioelectrică directă cu pacientul, veţi stabili precis cauza depresiunii sale psihice şi veţi încerca s-o combateţi cu un şoc

de sens contrar. Cel mai nimerit ar fi să vă procuraţi date despre ceea ce s-a înfăptuit pe baza cercetărilor şi ideilor sale. Dacă nu le cunoaşte — şi presupun că aşa stau lucrurile — ele vor produce o puternică impresie şi, poate, revirimenul dorit. Totodată, o navă să se pregătească de decolare. Începeţi tratamentul imediat şi continuaţi-l de la bordul rachetei...

Bătrînul e agitat cum demult n-a mai fost. Şi-a pus în gînd să le joace o festă. Să le pregătească o farsă din cele în care fusese meşter în tinereţe. Să plece de pe „coaja de nucă" ; sa se ducă la stelele lui. Aşa cum e o să se ducă, în halatul acesta vechi şi ros. Cînd vor veni, vor găsi staţia pustie. Vor rămîne cu gura căscată şi nu vor pricepe. Îl vor căuta, dar din el nu va fi rămas nimic. Nici trupul, nici rodul minţii. Aşa cum atomii au devenit materie organizată, aşa materia organizată se va preface din nou în atomi.

Se îndreaptă, fredonînd o arie de operetă, spre trapa de ieşire. Mîna slabă, cu pielea încreţită, se întinde spre mecanismul de deschidere.

11

Deodată însă i se pare că cineva îi vorbeşte. Nu aude nimic, nici sunete, nici cuvinte, dar are senzaţia că i se vorbeşte. Mesajul pătrunde în creier fără intermediul simţurilor, al auzului, al văzului. Bătrînul stă nedumerit. Ascultă încordat vocea neauzită. Cuvintele răzleţe se leagă, devin fraze, capătă sens.

— Lar Orbel, înţelegi?

— Sigur că înţeleg, răspunde în gînd bătrînul, fără să mişte buzele. Curioasă halucinaţie. Mi-e ca şi cînd ar fi pronunţat cineva numele meu. Dar cine îmi mai cunoaşte numele?

— Cine nu-l cunoaşte? Oamenii de pe Pămînt îl rostesc cu admiraţie.

— Asta-i bună! Te pomeneşti că încerc să mă amăgesc? Te pomeneşti că mi-e frică de moarte? Oamenii m-au uitat pe mine şi tot ce-am făcut în anii aceştia, pe coaja mea de nucă.

— Asta te frămîntă, bătrîne Lar? Răspunde!...

— Da... şi încă ceva. Sînt singur şi abia acum, după atîta amar de vreme, văd ce neînchipuit de grea e singurătatea... De-aş fi avut un băiat, chiar dacă nu era înalt şi zvelt, chiar dacă n-avea chipul şi privirea Luciei şi nici dramul de romantism care dă strălucire tinereţii, îi lăsam însemnările mele, munca mea de

o viaţă şi-l rugam să le continue. Aşa însă, totul e fără nici un rost. Cenuşiu... cenuşiu...

— Bătrîne Lar, tot ce ai făcut în decursul vieţii e cunoscut de mii şi mii de oameni. Tot ce ai aşternut pe hîrtie, pe cînd te găseai pe Pămînt a fost recuperat. Fiecare mesaj venit de pe „coaja de nucă“ a fost notat şi păstrat cu grijă. Nimic nu s-a pierdut! Tinerii învaţă din experienţa ta şi transmit apoi cunoştinţele, ca pe o ştafetă, generaţiei următoare. Iar „Brîul albastru“, îndrăgitul tău brîu al apelor, s-a înfăptuit!

—Asta-i prea de tot! Ce de năzdrăvănii solemne poate inventa un creier în pragul sfîrşitului! Dacă-mi amintesc bine, zăream uneori lucruri neobişnuite, de-aici de sus. Pe alocuri, în ultimii ani, se produceau nişte schimbări ale reliefului, dispăreau ape curgătoare şi apăreau altele. O dată, mi s-a părut că un rîu îşi schimbă direcţia, luînd-o înspre izvoare. Dar la ce altceva era să mă gîndesc decît la cauze naturale? La ploi torenţiale sau, bunăoară, la fenomene seismice! „Brîul albastru“? Copilării... absurdităţi...

—Ţi s-a înfăptuit proiectul, Lar Orbel. Dac-ai şti cîte deşerturi au devenit, datorită ţie, lanuri bogate în rod, cîte mări au apărut în inima lor, cîte fluvii au pornit-o spre ţinuturi vlăguite de secetă! Şi ce oameni minunaţi au fost aceia care ţi-au desuvîrşit opera! Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrîni din toate colţurile lumii s-au dăruit cu trup şi suflet ideilor tale. Şantierele „Brîului albastru“ au fost o şcoală a curajului, a ingeniozităţii, a dibăciei...

Bătrînul se scutură. Încearcă să se dezmeticească.

—Spuneţi, vorbiţi dacă vă place, voi gînduri încîlcite, fantezii, plăsmuiri ale unei minţi bolnave sau orice aţi fi... Vorbiţi!

— Am să-ţi povestesc despre „Brîul albastru”, Lar Orbel. Ascultă...

TRATAMENTUL

brîul albastru

Hisper avea o singură plăcere în viaţă: mîncarea. La pensiunea unde lua masa erau cunoscute şi admirate gusturile sale rafinate, ingeniozitatea cu care ştia să alcătuiască meniurile şi să aleagă vinurile. Mulţumită contribuţiei sale involuntare, pensiunea căpătase o faimă în lumea gurmanzilor şi de aceea i se admitea oricînd prezenţa în bucătărie, unde supraveghea prepararea unor feluri mai complicate sau îi sugera bucătăresei reţete noi, descoperite de el în urma unor investigaţii migăloase.

Altminteri, era o persoană neinteresantă şi puţin aspectuoasă. Purta de ani de zile acelaşi pantalon şi aceeaşi haină ponosită de tweed, cu mînecile roase şi cu reverele pătate. De flanela lui de lînă nu se despărţea nici în toiul verii, aşa cum nu se îndura să-şi schimbe pantofii butucănoşi şi peticiţi.

Împlinise patruzeci şi cinci de ani, dar, adus din spate cum era, arăta mult mai bătrîn. Părul aspru, decolorat, îi acoperea ţeasta ca o căciulă ţuguiată, ochelarii ieftini, din sîrmă de oţel, stăteau strîmb, iar faţa purta expresia crispării chinuite a bolnavului de stomac.

N-avea nici familie, nici prieteni. Ori de cîte ori cineva încercase să şi-l apropie, fusese întîmpinat cu o asemenea

răceală şi cu o muţenie atît de încăpăţînată, încît dăduse bir cu fugiţii Pînă la urmă, lumea se obişnui cu felul lui de a fi şi îl trecu în categoria „păsărilor smintite", de care nu merită să te ocupi.

Ce-o fi fost în sufletul lui Hisper, numai el ştia! Sau poate nici el! Se pare însă că dorinţa de a se izola, de a trăi numai cu sine şi, poate, de a sfida prin ţinută şi comportare, se datorau convingerii asupra propriei sale inadaptabilităţi.

Se socotea un caz aparte! Îşi vîrîse în cap că între el şi ceilalţi se deschide o prăpastie, se înalţă obstacole de netrecut şi de aceea îşi creasе micul şi meschinul său univers, în care nu aveau preţ decît bucatele alese şi prospecţiunile hidrologice.

Căci Hisper era hidrolog pînă-n măduva oaselor. Descoperise, în cei douăzeci de ani de cînd cutreiera lumea, nenumărate surse subterane şi asta în ţinuturi unde apa are preţ mai mare decît aurul. În jurul lui se ţesuse chiar o legendă: că ar fi în posesia unei metode de prospectare sui-generis, care

aducea mai mult a vrăjitorie decît a ştiinţă. La făurirea acestui nimb contribuise desigur comportarea lui stranie, dar mai ales faptul că nu admitea niciodată să plece în expediţii împreună cu altcineva.

Aşa trăia şi aşa ar mai fi trăit pînă la adîncă bătrîneţe, dacă nu ar fi găsit, într-o bună zi, plicul galben.

Plicul galben zăcea neştiut de nimeni printre filele unui vechi anuar hidrologic, în arhiva institutului. Judecînd după grosimea prafului de pe copertă, volumul nu mai fusese frunzărit de mai bine de un deceniu. Hisper, care-l împrumutase fiindcă avea nevoie de nişte date asupra debitului lui Ubangi, găsi deci plicul şi îl desfăcu.

Înăuntru se aflau cîteva zeci de file subţiri, unele cu schiţe aşternute în pripă, altele acoperite cu un scris mărunt şi nervos. Nu era nevoie să fii specialist ca să recunoşti,

dintr-o privire, adnotările unui hidrolog. Însemnările se refereau la mai toate zonele geografice ale globului, scoţînd în evidenţă, într-un mod competent, anumite caracteristici ale reliefului, ale marilor cursuri de apă, ale lacurilor şi ale regiunilor de coastă, fără a omite influenţa curenţilor oceanici, pe cea a mareelor, apoi regimul ploilor şi al temperaturii, rezervele de apă subterană ca şi cele ale gheţurilor polare.

Mai surprinzătoare încă erau paginile dedicate punerii în valoare a resurselor hidraulice. Autorul necunoscut schiţase cîteva din elementele componente ale unui gigantic plan de transformare a naturii. El indica amplasamentele unor baraje, tunele, lacuri de acumulare şi mări artificiale, ca şi ale unor sisteme de desalinizare, de pompaj şi de deviere a cursurilor de apă.

De fapt toate acestea nu erau noi. Propuneri îndrăzneţe pentru o mai echitabilă distribuire a apelor pe regiuni întinse se mai făcuseră. Dar nicăieri şi niciodată autorii proiectelor nu dăduseră dovadă de o asemenea ingeniozitate, de o asemenea amănunţită cunoaştere a condiţiilor de climă şi relief, şi, mai cu seamă, de o asemenea grandioasă viziune de ansamblu. Căci — şi aceasta era esenţialul — soluţiile nu se limitau la regiuni, la ţări sau la continente, ci se extindeau asupra întregului glob pămîntesc! Diversele sisteme hidrotehnice erau astfel corelate, încît alcătuiau un tot unitar, un formidabil angrenaj de

magistrale şi canale, o adevărată reţea mondială de ape, pe care creatorul o intitulase poetic „Brîul albastru".

Evident, acest „Brîu albastru" era menit să fertilizeze stepele, să transforme deşerturile în grădini, să smulgă apelor pămînt roditor, să alunge seceta, să topească gheţuri milenare, să facă să cadă ploi mănoase peste ţărîna însetată, într-un cuvînt, să aducă viaţă acolo unde mai sălăşluia încremenirea.

17

Hisper era uluit! Nu atît de ideile ingenioase, cît de această profundă şi amănunţită cunoaştere a orografiei planetei noastre. Notele fuseseră întocmite de cineva care investigase terenul palmă cu palmă, ceea ce, la imensitatea teritoriului, era de neconceput. Şi, totuşi, ele te surprindeau prin detaliile originale, necuprinse în nici un atlas, în nici o hartă, în nici o monografie geografică. Îi fu peste putinţă să se dumirească cum de reuşise cineva să concentreze un asemenea tezaur de cunoştinţe în atît de puţine şi laconice rînduri. Tot răsfoind şi recitind însemnările, recunoscu, treptat-treptat, o seamă de idei care îi trecuseră cîndva şi lui prin minte. Desigur nu toate şi nu în forma în care apăreau aici. De pildă, la varianta asta a devierii Nilului secundar reflectase şi el, ca şi la includerea lacului Veişanhu în sistemul asiatic. Nici ideea închiderii defileului Stanley Hill printr-un baraj nu i se păru străină... Şi astfel, după cîteva ceasuri, mai-mai că se identificase cu autorul „Brîului albastru".

Cert este că în momentul în care împături filele şi le introduse în buzunarul de la piept, cele din urmă scrupule se risipiseră şi Hisper se socotea deţinătorul de drept al plicului galben şi al conţinutului său.

Obţinu un concediu mai lung, se încuie în casă şi n-o părăsi decît o dată la două-trei zile pentru a se aproviziona cu materia primă necesară extravagantelor sale meniuri, pe care şi le prepara acum singur. După trecerea a două luni, pe masa lui de lucru se înălţa un vraf de hîrtii acoperite cu calcule, scheme şi grafice. Transformase ideile generale, abia schiţate, ale autorului „Brîului albastru" într-un proiect concret, minuţios alcătuit, în care partea hidrologică — asigurarea debitelor, nivelul optim al lacurilor de acumulare, vitezele de scurgere, dimensionarea canalelor de irigaţie şi toate celelalte — erau soluţionate cu măiestrie.

Hisper era departe de a fi orgolios şi de aceea nici nu-i trecu prin minte să publice lucrarea. Asta mai puţin din pricina unor reticenţe, în cazul nostru pe deplin justificate, decît dintr-o teamă exagerată faţă de ceea ce avea să urmeze. Îl îngrozea mai ales perspectiva unor întîlniri cu tot felul de oameni străini, a explicaţiilor şi răspunsurilor, a insistenţelor pe care ar fi fost silit să le depună. Toate astea îl înspăimîntau, ca ceva ce i-ar fi putut perturba obişnuitul cotidian.

Se surprinse privind proiectul cu duşmănie, ca pe un intrus, ca pe ceva care-ţi pune în pericol existenţa, ca pe un explozibil, gata să pulverizeze micul tău univers, clădit cu atîta trudă.

Ajunse la concluzia că cel mai rezonabil ar fi fost să distrugă lucrarea, s-o rupă în bucăţi sau s-o arunce pe foc. Dar îi păru rău şi, în cele din urmă, decise s-o păstreze, făgăduindu-şi totodată să nu se mai gîndească la ea.

Astfel, ingeniosul proiect al „Brîului albastru" ajunse pe fundul unui sertar unde rămase aproape doi ani. Hisper, în acest timp, continuă să trăiască după gustul său, plecînd singur în prospectare, şi ospătîndu-se cu mîncăruri exotice.

Episodul avea toate şansele să rămînă fără urmări, iar proiectul uitat pe vecie, dacă nu s-ar fi ivit, la fel de neaşteptat, un al doilea plic galben. De data asta, el nu apăru dintre filele unui vechi anuar, ci din cutia de scrisori de la uşa lui Hisper.

Văzînd timbrele străine, crezu că vreo editură îi trimite prospecte. Dar era altceva: o invitaţie la un congres de hidrologie şi hidrotehnică, care urma să aibă loc peste cîteva luni la Lausanne.

Nu participase niciodată la o manifestare internaţională, fiindcă reuniunile „mondene" îl îngrozeau şi fiindcă în privinţa celor discutate putea să se informeze la fel de bine, consultînd referatele publicate.

Era cît pe-aci să arunce broşura la coş, cînd, cu totul incidental, ochii îi căzură asupra unui titlu. Îl reciti de cîteva ori, ca să se convingă că nu are halucinaţii, dar referatul anunţat se chema într-adevăr: „Proiect pentru realizarea unei reţele mondiale de distribuire a apei — după Lar Orbel“, autorul fiind un anume Prof. ing. George Cârdan.

Din secunda aceea, Hisper nu-şi mai găsi liniştea, nici odihna. La început era doar peste măsură de mirat că altcineva putuse avea aceeaşi idee. Mai apoi îl cuprinse o ambiţie morbidă, ambiţia omului care se simte tras pe sfoară. Avea senzaţia că e pe cale să devină victima unui furt şi că trebuie să facă neapărat ceva ca să-l preîntâmpine. Luă din sertar lucrarea sa şi se apucă s-o verifice, să revadă calculele, să-i examineze aplicabilitatea, străduindu-se să fie cît mai imparţial. Încercă pînă şi aprecieri de ordin economic, deşi n-avea nici competenţa, nici elementele necesare.

Pînă la urmă reuşi să-şi alunge temerile şi îndoielile în privinţa proiectului şi după ce se mai frămîntă cîteva zile, după complicate autoinvestigaţii şi procese de conştiinţă, îşi anunţă participarea la congres cu un referat despre „Fertilizarea zonelor secetoase ale planetei".

Lausanne rămăsese acelaşi oraş liniştit al palatelor somptuoase şi al parcurilor încîntătoare. Circulaţia vehiculelor era redusă, îndeosebi la această oră de după-amiază, cînd toată lumea, localnici şi vizitatori, îşi făceau obişnuita promenadă pe malul lacului Geneva.

Pe Hisper toate acestea îl lăsau indiferent. Îndată după aterizarea avionului pornise pe jos spre hotelul rezervat congresiştilor, deşi îi trebuiră vreo două ore pînă să-l găsească.

Camera era mult prea luxoasă pentru ca să se simtă bine în ea. Îi făcu ocolul, călcînd cu precauţie pe covorul scump şi pipăind admirativ ornamentele mobilei-stil şi bibelourile de porţelan veritabil.

De teamă să nu fie surprins de vreun musafir nepoftit sau de vreun funcţionar al hotelului, răsuci cheia de două ori în broască. Abia după aceea, ştiindu-se în siguranţă, scoase din valiza lui de carton presat manuscrisul şi se trînti, îmbrăcat cum era, pe patul acoperit cu o cuvertură de pluş.

Acasă, înainte de plecare, nici nu-i trecuse prin minte că ar putea suferi un eşec în întrecerea cu necunoscutul său adversar. Îşi imaginase întîlnirea cu George Cârdan ca pe un duel, în care superioritatea lui avea să se afirme încă de la primele schimburi de argumente. Doar faptul că această

confruntare urma să aibă loc în public, în faţa a sute de ochi indiscreţi şi avizi de senzaţii, îl tulbura.

Nu ştiuse nimic despre profesorul Cârdan, autorul lucrării, şi nici despre Lar Orbel care i-o inspirase. Nici măcar nu le auzise numele. Acest detaliu păruse fără importanţă, întrucît nu existau, nu puteau exista soluţii tehnice mai avantajoase decît cele concepute de el.

În drum spre Lausanne însă, în cabina avionului, pornirile bătăioase i se mai domoliseră, iar mercurul cutezanţei sale suferise o bruscă şi vertiginoasă cădere.

Asta mai cu seamă datorită discuţiilor la care fusese martor. Printre pasageri se numărau mulţi congresişti care flecăriseră tot timpul despre reuniunea lor şi despre personalităţile marcante, aşteptate să participe. Un nume des rostit fusese cel al profesorului Cârdan, o somitate în domeniul construcţiilor hidrotehnice, realizatorul unor baraje şi lacuri de acumulare socotite adevărate modele. Cel mai mult se vorbise despre Lar Orbel, dar Hisper nu prea pricepuse cu ce se ocupa. Era, pare-se, un astronaut interesat de probleme hidrologice

sau un hidrolog care studia apele globului, circulînd prin spaţiul interplanetar. Din tot ce aflase, trăgînd cu urechea, se cristalizase părerea unanimă că, fără contribuţia lui Orbel, abordarea unor lucrări hidrotehnice de proporţii planetare ar fi fost cu neputinţă.

Toate acestea îl puseseră pe gînduri şi, încetul cu încetul, se născuseră noi îndoieli şi spaima i se cuibărise în inimă. Nu atît eşecul în sine îl înfricoşa, cît faptul că nu indicase, aşa cum făcuse concurentul său, sursa de inspiraţie a lucrării, sau, în necunoştinţa numelui, măcar că ideile de bază aparţineau altcuiva.

În cele din urmă, ajunse la concluzia că singura cale de a scăpa basma curată era renunţarea. N-avea decît să-şi împacheteze la loc manuscrisul, să-şi ia valiza şi să se ducă la aeroport.

Dar dacă totuşi proiectul său era superior celuilalt? Dacă se ocupa de o altă latură a problemei?

Înainte de a lua o hotărîre, ar fi trebuit să afle conţinutul referatului lui Cârdan, dacă nu în amănunt, măcar în linii mari.

Să vadă lucrarea lui Cârdan!

Gîndul puse stăpînire pe el şi nu-l mai lăsă să răsufle, îi răpi somnul şi — ceea ce era mai grav — pofta de mîncare. Renunţă să mai coboare şi-şi petrecu toată noaptea umblînd prin cameră. Dimineaţa, o dată cu ivirea zorilor, decizia fermă, neclintită, de a-şi procura hîrtiile lui Cârdan fusese luată.

Prilejul se ivi mai curînd decît sperase, sub forma unei, invitaţii la o recepţie, transmisă tuturor congresiştilor. Recepţia avea să aibă loc seara, la unul din marile restaurante ale Lausanne-ului, iar în ziua următoare, urmau să înceapă lucrările.

Hisper, în ciuda stării sale de spirit, procedă calm şi sistematic. Începu prin a-şi procura ziare şi reviste care

publicau fotografii ale celor mai de seamă personalităţi din lumea ştiinţifică sosite în oraş, printre care, la loc de frunte, pe cea a lui Gerge Cîrdan. O studie cu luare-aminte, pînă ce îşi întipări în memorie fizionomia profesorului. Apoi, interesîndu-se în mod discret, află cu o mare uşurare că locuia la acelaşi etaj şi chiar pe aceeaşi parte a coridorului.

Găsirea unei posibilităţi de a pătrunde neobservat în apartamentul lui Cârdan fu lucrul cel mai important şi totodată cel mai dificil. Îl cam stînjenea forfota, acel du-te-vino specific hotelurilor mari, dar descoperind că terasa dinspre stradă era comună pentru toate apartamentele, știu ce avea de făcut. A trece peste cele cîteva grilaje despărţitoare nu constituia o problemă pentru un om decis.

Recepţia începea la opt, dar încă de la şapte Hisper se instalase în hol, în spatele unei coloane de marmură, de unde putea observa uşile ambelor ascensoare. Timpul trecea îngrozitor de încet şi limbile ceasului electric abia se tîrau în jurul cadranului.

Năduşise. Mîinile îi erau îngheţate, înţepenite într-o forţată strînsoare a degetelor. Îşi simţi gura uscată, năclăită, amară. Ar fi dat orice pentru un pahar cu apă rece, dar ştiu să se înfrîneze. La opt fără un sfert, în sfîrşit, Cârdan îşi făcu apariţia. Era scund, vînjos, cu umeri largi şi cu mersul legănat, de bătrîn lup de mare. Costumul lui de seară, opera unui croitor de mîna întîi, se străduia să disimuleze muschulatura de gladiator, dar nu prea reuşea. Părea foarte bine dispus şi rîsul lui zgomotos răsuna prin tot holul, atunci cînd răspundea, cu

cîte-o glumă, saluturilor respectuoase. După ce părăsi hotelul, Hisper îşi zise, intimidat, că din punct de vedere fizic celălalt îi era în orice caz superior.

Încordarea cedase, dar în locul ei se instală o febrilitate, un fel de nerăbdare mistuitoare de a intra cît mai grabnic

în acţiune. Urcarea cu ascensorul i se păru insuportabil de lungă, iar aşteptarea în camera lui — de-a dreptul fără de sfîrşit. Timp de un ceas mai stătu în dosul uşii întredeschise, aşteptînd ca agitaţia să se curme, să plece la recepţie şi cel din urmă vecin.

În sfîrşit, crezu că sosise momentul prielnic. Încuie pe dinăuntru şi ieşi pe terasă. Din cerul acoperit cu nori întunecaţi cernea o ploaie subţire, rece, ale cărei picături, atingîndu-i obrazul, îl înviorau. Aruncă o privire jos în stradă, dar nici nu observă decorul atrăgător al reclamelor colorate şi al vitrinelor strălucitoare dublat de oglinda asfaltului umed. Nici rumoarea oraşului, zumzetul lui monoton, ca de stup, nu ajunseră la urechile sale.

Întreaga lui fire se concentră asupra obiectului rîvnit, aflat la cîţiva paşi, asupra manuscrisului de care-l despărţeau acum doar cîteva bare scunde. Teama de a fi surprins, ezitarea firească pe care o simţi atunci cînd eşti pe cale să comiţi, pentru prima oară, o faptă necinstită, dispăruseră fără urmă. Aproape automat încălecă primul grilaj, apoi al doilea şi al treilea şi ajunse, mai uşor decît crezuse, pe terasa lui Cârdan. O clipă, dar numai o clipă, avu o şovăire, pe urmă se strecură prin uşile de sticlă larg deschise în apartament.

Aprinse veioza. Camera semăna cu a lui ca două picături de apă. Acelaşi covor, aceeaşi mobilă masivă, sculptată, aceleaşi fotolii îmbrăcate în catifea. N-avu nevoie să scotocească prin dulapuri şi sertare sau să deschidă valizele. Manuscrisul se afla la vedere, pe micul birouaş din faţa ferestrei: un dosar de vreo sută de file, cu numeroase desene şi grafice.

Hisper îl ridică şi, rămînînd în picioare, se apucă să-l răsfoiască, parcurgînd ici, colo cîte un pasaj. Dar pe măsură ce avansa, conţinutul devenea tot mai captivant. Îşi trase un scaun lîngă lampă, astfel ca lumina să cadă direct pe foile de hîrtie.

Nu se mai mulţumea să spicuiască, ci citea atent, cu minuţiozitate de cercetător, rînd cu rînd, făcînd pe margine însemnări cu creionul, verificînd calcule sau punînd mari semne de întrebare în dreptul afirmaţiilor cu care nu era de acord.

Deodată, îl cuprinse o sfîrşeală, ca după un susţinut efort fizic. Mîinile îi tremurau şi simţi un dureros gol în stomac. Nu mîncase nimic de peste douăzeci şi patru de ore, şi, deoarece pe noptieră stătea o fructieră plină cu mere, struguri şi portocale îmbietoare, Hisper nu putu rezista tentaţiei. Începu să înfulece, fără să întrerupă lectura.

Tot ce se arăta aici, semăna în mod surprinzător, din punct de vedere al concepţiei generale, cu propriul său proiect. Şi, totuşi, problemele nu se suprapuneau, ci mai degrabă se completau. Dacă el insistase mai mult asupra laturii hidrologice, a debitelor, vitezelor de scurgere şi a rezervelor de apă, Cârdan găsise rezolvări ingenioase pentru utilizarea forţei mareelor şi a vîntului, pentru construirea staţiilor de desalinizare şi de pompare, pentru corelarea tehnică a întregului sistem mondial. Pe schiţele lui apăreau mări noi, fluvii şi rîuri îşi modificau cursurile şi canale de irigaţie, perfect adaptate condiţiilor de relief, împînzeau continentele. Uneori, magistralele treceau chiar de pe un continent pe altul — ca de pildă din Asia spre Europa şi Africa — sau legau cele două Americi.

Faptul că soluţiile coincideau nu făcu nici o impresie asupra lui. Hisper se aşteptase la asta! Era de la sine înţeles că această rezolvare era unica, singura posibilă pentru înfăptuirea „Brîului albastru". Constatarea îi dădu un straniu sentiment de mulţumire, dar, totodată, o anumită indiferenţă faţă de propria lui lucrare. Reieşea atît de limpede că adevăratul autor se numea Lar Orbel şi nu Cârdan sau Hisper, încît ambele proiecte deveniră dintr-o dată pentru el străine...

Doar că acest Cârdan nu se sfiise să arate făţiş sursa de inspiraţie.

Toate ambiţiile lui Hisper se destrămară ca valurile de ceaţă surprinse de vînt. Redevenit lucid, hotărî să se înapoieze la el, să-şi facă bagajul şi să plece cu primul avion, închise cu grijă dosarul, se ridică şi-l puse la loc pe birou. Pregătindu-se să

iasă, se ciocni în uşă de Cârdan, care tocmai se înapoia de la recepţie.

În primul moment, acesta crezu că are de-a face cu un hoţ, cu unul din acei „şoareci de hotel“ specializaţi în furturi de bagaje şi se pregăti să-i aplice corecţia binemeritată. Dar cînd, aprinzînd plafoniera, zări ochii măriţi caraghios de lentilele ochelarilor, trăsăturile schimonosite de teamă şi de ruşine, şi mîna tremurîndă care încerca sâ dosească un strugure, cît pe-aci să-l pufnească rîsul.

De loc încîntat de prezenţa musafirului nocturn, dar doritor să cunoască mobilul vizitei, Cârdan prinse pofta să-l descoase şi să se amuze puţin.

De aceea i se adresă ceremonios, cu acea impecabilă politeţe, uzuală între oamenii de lume:

— A, vă rog, nu vă deranjaţi. Simţiţi-vă ca la dumneavoastră acasă. Numai cîteva clipe să aveţi amabilitatea să mă aşteptaţi, pînă-mi scot aceste haine incomode...

Dispăru în baie, oferindu-i lui Hisper un nesperat prilej de a se face nevăzut. Acestuia însă nici nu-i trecu prin minte să fugă. Ivirea omului la care se gîndise necontenit în ultimele zile şi săptămîni îl hipnotizase parcă şi-l ţintuia locului. Cînd profesorul reveni, legîndu-şi cordonul hainei sale de casă, îl găsi ca şi înainte în dreptul aşii, cu ciorchinele în mînă şi cu privirea atrasă ca de o forţă magnetică de dosarul de pe birou.

Cârdan îl măsură din nou, din cap pînă în picioare, şi îl cuprinse mila. Spuse, de data asta fără ironie!

— De vreme ce sînteţi oaspetele meu, ar trebui să facem cunoştinţă. Mă numesc Cârdan, George Cârdan.

Hisper îşi îndreptă spinarea şi-şi lovi călcîiele, ca un soldat în faţa superiorului, dar ţinuta lui era departe de cea a rigorii ostăşeşti. Ţinea capul vîrît între umeri, iar mîinile continuau, neîndemînatice, să caute o ascunzătoare pentru strugurele stîlcit şi lipicios.

— Hisper! Atîta fu în stare să spună. Glasul, aidoma unui şuierat, venea din piept şi nu din gîtlej. Ştia că e dator să vorbească, să dea o explicaţie cît de cît demnă de crezare pentru prezenţa lui în această încăpere, dar nimic nu-i veni în minte şi renunţă.

Cârdan era atît de mirat, încît avu nevoie de un răgaz destul de lung ca să-şi vină în fire. La orice s-ar fi așteptat, nu însă să-l găsească în propria sa cameră, şi încă în toiul nopţii, pe ciudatul personaj, a cărui sosire la Lausanne dăduse loc la atîtea comentarii. Cheful de glume îi pieri subit şi nu rămase decît dorinţa de a afla cît mai repede scopul prezenţei hidrologului.

— Îmi pare bine, domnule Hisper! spuse el sincer. N-am avut pînă acum plăcerea să vă cunosc, dar am auzit multe despre dumneavoastră. Ce vă aduce la mine stimate colega?

Hidrologul, care în acest scurt răgaz retrăise evenimentele ultimelor luni, cu toate gîndurile şi sentimentele pe care le încercase, cu tot freamătul incertitudinilor şi al remuşcărilor, prinse în cele din urmă glas.

Pe nerăsuflate, sub imboldul dorinţei de a-şi uşura cugetul, povesti totul, tot ce i se întîmplase de la găsirea plicului galben şi pînă cînd îl surprinsese Cârdan în postură de infractor.

Deşi ar fi fost de aşteptat, profesorul nu zîmbea nici ironic, nici condescendent. Împinsese fotoliul lîngă pat şi, stînd faţă în faţă cu Hisper, îi urmărea atent cuvintele.

Din ce în ce mai încordat, din ce în ce mai prins de ceea ce auzea, îşi înfrînă totuşi dorinţa de a-l întrerupe, de a-i pune întrebări, de a-i cere amănunte.

Cînd hidrologul, ajuns la capătul puterilor, isprăvi, îi turnă iute un păhărel cu coniac şi-l îmbie să-l dea pe gît.

Abia cînd observă dispărînd paloarea din obrajii celuilalt, cînd o roşeaţă începu să-i coloreze tîmplele şi cînd respiraţia redeveni normală, i se adresă cu afecţiunea caldă a unui vechi prieten.

— Vă mărturisesc, dragă domnule Hisper, că tot ce mi-aţi spus m-a mişcat adînc. Vă sînt recunoscător pentru încrederea dumneavoastră şi mai ales pentru sinceritatea cu care mi-aţi relatat povestea asta atît de încîlcită. Acum, aş avea o dorinţă sau, mai degrabă, o rugăminte: arătaţi-mi şi mie proiectul dumneavoastră!

— Proiectul meu? Hisper rîse amar. Aşa ceva nu există! Vreţi să spuneţi proiectul pe care mi l-am însuşit? Mîine dimineaţă, înainte de a părăsi oraşul, vi-l aduc.

Cârdan insistă, fiindcă celălalt îl impresionase şi fiindcă dorea din toată inima să-l ajute.

— Astăzi... chiar acum, nu s-ar putea? Mi-ar face plăcere să-l examinăm împreună.

Hisper ridică din umeri şi se îndreptă, cu gesturi de robot, spre uşa terasei. Amintindu-şi că nu acesta era drumul obişnuit, se întoarse jenat şi ieşi pe coridor. Reveni curînd, întinzîndu-i profesorului dosarul.

Acesta, după ce-l răsfoi în pripă şi examina cîteva schiţe, îşi înălţă brusc fruntea şi-l învălui pe omul din faţa lui într-o privire de netăgăduită admiraţie. Concepţia întregii lucrări era, ca şi a lui, inspirată din ideile lui Lar Orbel! Dar partea cea mai însemnată, cea de calcul hidrologic, era o creaţie absolut originală — capodoperă de inventivitate tehnică, dovedind excelenta îmbinare a unor cunoştinţe teoretice cu o vastă experienţă practică.

Ideile într-adevăr geniale, dar abia schiţate ale lui Orbel, fuseseră preluate şi dezvoltate, supuse unei prelucrări ştiinţifice riguroase şi transformate în ceva real şi palpabil. Proiectul lui Hisper îi aminti de procesul creator în care un motiv popular, inspirîndu-l pe compozitor, devine o emoţionantă piesă simfonică.

Hidrologul părea să nici nu remarce efectul lucrării sale asupra lui Cârdan. Stătea cu ochii în pămînt, aşteptînd verdictul. Era convins că acum va urma învinuirea directă de furt, căci nu faptul că se introdusese pe ascuns într-un apartament străin era marea lui culpă, ci cel de a fi încercat să-şi însuşească idei care nu-i aparţineau.

Cârdan tăcea şi continua să-l măsoare cu un aer admirativ.

— Vorbiţi! strigă Hisper, nemaiputînd suporta tăcerea. Faceţi ce doriţi cu mine! Opriţi-vă dosarul ca să aveţi dovezi împotriva mea! Predaţi-mă autorităţilor, dacă vreţi dar, vă implor, vorbiţi odată!

Profesorul nu se simţea în stare să se gîndească la altceva decît la lucrarea din mîna lui.

— Nu vă fie cu supărare, domnule Hisper, dar notele... însemnările acelea, le mai aveţi?

Acesta scoase apatic plicul galben şi i-l întinse.

— Iată-le, sînt toate... aşa cum le-am găsit.

Îndată ce cercetă prima foaie, Cârdan scoase un strigăt de triumf şi se repezi la Hisper să-l îmbrăţişeze. Acesta se feri, speriat, spre colţul camerei.

— Originale! Indiscutabil originale! Omule, dumneata ştii ce-i asta? O comoară! Un tezaur, care pentru mine valorează mai mult decît tot aurul din lume. Un manuscris original al lui Lar Orbel! Cînd mi-ai povestit despre plicul galben aveam o vagă speranţă, dar nu cutezam... nu îndrăzneam să cred că ar putea fi adevărat.

Vezi, domnule Hisper, tot ce e în legătură cu Lar Orbel e marea mea pasiune. Ani de-a rîndul am răscolit arhivele şi bibliotecile, în căutarea manuscriselor bătrînului vizionar. Am adunat, rînd cu rînd, cuvînt cu cuvînt, tot ce a aşternut pe hîrtie, urmărind ca pe un filon de metal preţios ideile marelui cosmonaut-hidrolog. N-a fost uşor! Lar Orbel a stat mai mult timp în spaţiu decît pe Pămînt. Vizitele sale, în primii ani, erau rare şi pînă la urmă au încetat cu totul. Ceea ce găsisem era destul, dar nu totul: unele idei fuseseră exprimate laconic, altele abia creionate. Bănuiam, ba mai mult, aveam convingerea că undeva trebuie să existe şi alte notiţe. Dumneata, prietene, ai avut norocul să le descoperi şi, în plus, să ştii să le prelucrezi. Dă-mi voie să te felicit, să-ţi strîng mîna.

Hisper se lipi de perete, sprijinindu-se cu palmele de el.

— E o... o neînţelegere! Dumneavoastră n-aţi priceput probabil ce v-am povestit. Însemnările... foile acestea din plic... le-am sustras... mi le-am însuşit... le-am furat!

Cârdan parcă era surd. Ridică din nou manuscrisul lui Hisper şi, frunzărindu-l, lovea din cînd în cînd cu creionul pe cîte o filă.

— Foarte bine, domnule Hisper! Excelent! Şi asta... de asemenea. Mulţi oameni, milioane de oameni îţi vor purta recunoştinţă.

— Nu m-am gîndit niciodată la ei! recunoscu hidrologul sumbru, dar cu evidentă părere de rău. Vreo doi ani am ţinut ascunsă lucrarea şi nu aş fi scos-o la iveală dacă...

Nici acum profesorul nu-l auzea sau se prefăcea că nu-l aude.

— Sînt fericit că ai venit cu proiectul dumitale la congres, spuse el vesel. Sînt fericit că te-am cunoscut şi că lucrările noastre se bizuie, amîndouă, pe previziunile bătrînului Lar.

Hisper continuă să reziste.

30

— De-abia cînd am aflat că dumneavoastră trataţi o temă similară, m-am hotărît să prezint proiectul! Dintr-o ambiţie bolnăvicioasă, din invidie, din orgoliu, din egoism am făcut-o! Astea au fost „sentimentele nobile" care m-au animat!

— Oameni sîntem! spuse Cârdan şi apoi tăcu.

Hidrologul ieşi din colţ, veni pînă la el şi-şi puse mîinile pe piept, implorîndu-l parcă să nu-l cruţe.

— M-am furişat în camera asta ca un hoţ, ca să vă citesc lucrarea. Am făcut-o fiindcă... fiindcă simţeam că trebuia s-o fac. După aceea, m-am hotărît să fug ca un laş.

Profesorul surîse îngăduitor, ca unui copil care îşi mărturiseşte o poznă.

— Socoteşte că te-am poftit să fii oaspetele meu. De altfel — Cârdan rîse amuzat — proiectul e depus la secretariatul congresului şi poate fi consultat de oricine!

Asta fu pentru Hisper cea mai grea lovitură. Descumpănit, cu braţele atîrnînd de-a lungul trupului, stătea în mijlocul încăperii ca o întruchipare a deznădejdei. Ar fi dat orice ca acum, în clipa aceasta, pămîntul să se deschidă şi să-l înghită. Încercă să mai spună ceva, dar nu putu decît să bolborosească cuvinte răzleţe, fără legătură.

— ...ca o barcă... ca o barcă fără cîrmă... Ce mă fac? Profesore... eu ce mă fac?

Cârdan îl sili, cu un gest blînd, să stea jos.

— E atît de simplu, prietene. Uite, ne aşezăm amîndoi, unul lîngă altul, la această masă. Aşa! Dumneata ai în faţă manuscrisul meu şi eu pe al dumitale. Foarte bine! Acum, luăm o coală de hîrtie... ai un stilou? Atunci scrie: Proiect al reţelei mondiale de distribuire a apei şi de fertilizare a zonelor secetoase „Brîul albastru", după Lar Orhel, de George Cârdan şi... cum îţi mai spune, domnule Hisper?

31

— Ce istorie... ce istorie!... murmură bătrînul de pe „Coaja de nucă“. Cum le mai potriveşte imaginaţia! Despre acest Cârdan parcă-mi amintesc. Unde l-am întîlnit oare? La o

bibliotecă, parcă. Da, desigur, la biblioteca unui institut din Bucureşti. Era un tinerel simpatic şi entuziast. Dar de celălalt, de Hisper, n-am auzit. Ciudată îmbinare între realitate şi închipuire...

— Nu, Lar Orbel, Hisper există, aşa cum există şi Cârdan. Ei au fost aceia care au scos la iveală însemnările tale ; tot ei au întocmit proiectul şi au pornit la înfăptuirea „Brîului albastru".

— Dorinţele neîmplinite îşi fac de cap! Asta-i! Pun stă- pînire pe gîndurile tale şi zburdă. Aşa aş fi vrut, desigur, să se întîmple! Pîrdalnică fantezie! Cum ştie ea să arunce o punte între ce a fost şi ce ar fi trebuit să fie...

— Nu te silesc să crezi, bătrîne, nici nu te pot sili. Dar sper să te conving. Vezi, la realizarea „Brîului albastru“ au participat oameni de pretutindeni, oameni pe care, probabil, nu i-ai întîlnit niciodată. Unul din ei era Olaf Hafnar. Acest nume îţi spune ceva?

— Nimic!

— Nici nu mă miră. A fost ceea ce se cheamă un om neînsemnat...

un om neînsemnat

Pe lînga Olaf Hafnar lumea trecea fără să-l observe. Îi lipsea ceea ce se numeşte personalitate, ca omuleţilor pe care îi desenează copiii, cu un cerculeţ mai mare, unul mai mic şi cîteva beţişoare. Acest „oarecare" era arhivar la serviciul

seismologic din Isafjordur, un mic orăşel de pe ţărmul nordic al Islandei. Dar asta n-are nici o importanţă, căci după aspect putea fi la fel de bine casier la un magazin, contabil la o fabrică sau un modest pensionar.

La birou colegii se obişnuiseră cu el, aşa cum te obişnuieşti la masa la care lucrezi sau cu scaunul pe care stai. Un „noroc, Hafnar" dimineaţa, o „poftă bună“ la prînz, cam la asta se limitau relaţiile. Dacă unul din cei cu care împărţea de ani de zile mica încăpere de la etajul întîi ar fi fost întrebat despre familia sa sau despre îndeletnicirile sale în timpul liber, ar fi ridicat negreşit din umeri.

Într-o zi, de pe la sfîrşitul scurtei veri islandeze, descoperiră din întîmplare că Olaf Hafnar împlinea 25 de ani de activitate la

seismologie. Potrivit obiceiului, dar fără prea mult entuziasm, cumpărară un obiect oarecare, un termometru de cameră sau ceva asemănător şi pregătiră o mică festivitate. Se iviră oarecari dificultăţi în privinţa discursului, cu care nimeni nu voia să-şi bată capul, aşa că, în cele din urmă, traseră la sorţi.

Cînd toate amănuntele fură puse la punct, termometrul împachetat în hîrtie de mătase, buchetul de flori legat cu o panglică albastră şi cuvîntul festiv bătut la maşină, aflară de la secretara directorului că, în ajun, Hafnar solicitase telefonic o învoire de cîteva zile. Unii propuseră să se aştepte pînă la înapoierea lui, alţii, să i se înmîneze darul la domiciliu, dar cea de a doua soluţie fu găsită mai potrivită. Formară o delegaţie din trei persoane, inclusiv secretara directorului, ca reprezentantă a conducerii, şi după-amiază pe la şase, aceasta porni în căutarea locuinţei sărbătoritului.

Deşi Isafjordur n-are decît vreo 3000 de locuitori, întâmpinară oarecari greutăţi, căci Hafnar stătea tocmai la marginea orăşelului, pe o străduţă cu clădiri puţine şi rare, în spatele cărora tălăzuieşte marea.

Era o căsuţă de ţară cu o mică grădină în faţă şi cu un cocoş de tablă în vîrful acoperişului de ţiglă roşie. Parcurseră, plini de importanţă, cei cîţiva metri de alee pietruită pînă în faţa uşii, unde intonară tradiţionalul „mulţi ani trăiască". Nu căpătară însă nici un răspuns. Nici măcar perdelele nu tresăriră.

Mai cîntară o dată, dar nu pînă la sfîrşit, apoi îl strigară.

— Hafnar! Olaf! Deschide!

— N-o fi acasă? întrebă îmbufnat şeful de birou.

— Poate că doarme, presupuse cel eu discursul, scoţînd din buzunarul de la piept foaia de hîrtie şi apucîndu-se să-l repete, citind plictisit, cu glasul scăzut, textul convenţional:

„Dragă colega! Asupra mea au căzut sorţii de a-ţi aminti că se împlineşte un sfert de veac de cînd te afli în mijlocul nostru. În toţi aceşti ani ai dus o viaţă obişnuită, liniştită, fără suişuri şi coborîşuri. Ai fost totdeauna un funcţionar conştiincios, îndeplinindu-ţi munca potrivit pregătirii şi priceperii tale. Deşi nu te-ai evidenţiat niciodată prin fapte mari, de răsunet, care-l ridică pe om deasupra semenilor săi, ai avut parte de frumoasa podoabă a modestiei şi a hărniciei cotidiene."

— Uşa nu-i încuiată! constată secretara după ce încercase clanţa.

Intrară într-un coridor şi de acolo într-o cameră în care un dulap imens, de metal vopsit în verde, se desprindea de restul mobilierului simplu şi bătrînesc. Cîteva din zecile de sertare stăteau deschise, lăsînd să se vadă o sumedenie de fişe de carton. Alte fişe se înălţau în stive alături de hîrtii cu fel de fel de scheme, pe masă, pe scaune şi chiar pe podea.

— Ia te uită! se miră cel cu discursul. Nici la noi la serviciu n-avem atîtea…

Şeful de birou luă un aer oficial:

— Să vedem cu ce se ocupă prietenul Hafnar.

Întregul material se referea, într-un fel sau altul, la fenomenele seismice şi la cele de vulcanism. Fişele conţineau date privitoare la erupţii, la condiţiile în care avuseseră loc şi la consecinţe. Schemele reprezentau în marea majoritate corelaţii dintre fenomenele vulcanice şi cele meteorologice.

— Ce ziceţi cu ce se distrează colegul nostru? chicoti cel cu discursul. Eu, unul, n-as fi crezut! Mărci poştale, ilustrate, chibrituri, o colecţie de pipe… da, aş fi înţeles. Dar asta…? Te pomeneşti că va trebui să modific textul, să introduc o frază-două despre pasiunea pentru ştiinţă, apostolat, etcetera…

În cealaltă încăpere — dormitorul — domnea o dezordine menită să dea de gîndit. Lucrurile erau aruncate de-a valma, patul desfăcut, uşile dulapului larg deschise, iar pe jos zăceau cioburile unei carafe sparte, al cărei conţinut îmbibase covorul.

— Aici s-a petrecut… ceva! şopti secretara directorului, o mare amatoare de romane poliţiste. Arată ca şi cînd s-ar fi dat o luptă.

— În orice caz, ceva nu-i în regulă, spuse grav şeful de birou. Consider că ar fi mai bine să plecăm.

Se grăbiră să iasă. Înghesuindu-se niţel în uşă, dar îi dădură totuşi prioritate secretarei. În grădină se opriră speriaţi, privindu-se cu un fel de vinovăţie.

Pe trotuarul celălalt, trecea tocmai o femeie.

— Pe domnul Hafnar îl căutaţi? întrebă ea, traversînd strada. Adineauri, cînd mă duceam după tîrguieli l-am zărit la geam.

— Nu este! Îi strigă cu glas tremurat omul cu discursul. Noi sîntem colegii lui de la serviciu. Am venit să-l felicităm la el acasă, deoarece este învoit.

— Altfel, îl sărbătoream la birou, adăugă cu regret şeful.

Secretara directorului, o fire mai practică, puse punctul pe i.

— Aici s-a întîmplat ceva, doamnă! L-am strigat de cî- teva ori, dar n-a răspuns. Uşa era descuiată, aşa că ne-am permis să intrăm. Toată locuinţa e răvăşită, iar domnul Hafnar lipseşte. Veniţi să vedeţi şi dumneavoastră...

Vecina, ca toate vecinele, nu se lăsă prea mult rugată şi intră în fruntea celorlalţi.

— Vai de mine! exclamă ea, cuprinzîndu-şi obrajii bu- călaţi cu palmele. Săracul domnu' Hafnar! Era un om atît de cumsecade. Eu zic să anunţăm poliţia.

— Credeţi că e cazul? întrebă şeful de birou îngrijorat pentru reputaţia lui. Poate a plecat în grabă, uitînd să încuie uşa. Asemenea lucruri se întîmplă! Nu are pe nimeni? Soţie... copii?

— Numai un băiat! Nevasta i-a murit acum cîţiva ani! Ce femeie de treabă... Tînărul Hafnar, Ralf, lucrează la Reykjavik, la întreprinderea aceea mare, cu apele...

— La „Brîul albastru"?

— Aşa cred! Vine rar la taică-său, dar îi scrie. E un copil bun şi un mecanic foarte priceput. Vorba dumneavoastră, poate că Hafnar s-a dus la Ralf...

— Să telefonăm la Reykjavik, propuse omul cu discursul, adresîndu-se şefului de birou. Dacă Hafnar a ajuns acolo, înseamnă că totul e în ordine. Iar dacă nu, fiul va şti ce are de făcut. Presupunînd că se va mai putea face ceva, completă el sumbru.

Ideea cu telefonul fu găsită excelentă şi, ca atare, acceptată. Delegaţia porni spre centru, spre oficiul poştal, încredinţînd vecinei paza casei.

Ralf Hafnar află vestea dispariţiei tatălui său spre seară, cînd se întoarse de la lucru. Nu-l mai văzuse de aproape un an, dar din scrisori nu reieşise nimic îngrijorător. Bătrînul era sănătos şi ducea viaţa lui obişnuită, ordonată, împărţindu-şi

timpul între serviciu, treburile gospodăreşti şi ocupaţia sa preferată: studiul fenomenelor seismice.

36

Despre aceasta scria adesea, cu pasiunea colecţionarului, referindu-se, ce-i drept destul de vag, la presupuse descoperiri. Fiul nu le acordase niciodată prea mare atenţie, considerîndu-le nişte distracţii nevinovate, nişte ciudăţenii ale omului aflat în preajma pensionării.

Ceea ce i se comunicase de la Isafjordur era grav, mai ales fiindcă contravenea firii şi obiceiurilor lui Olaf Hafnar. Tatăl său n-ar fi părăsit casa, lăsînd-o răvăşită şi uitînd s-o încuie, decît într-o situaţie cu totul excepţională. Totuşi, nu-i venea să creadă că bătrînul se află în primejdie, aşa cum încercase să-i sugereze vocea de femeie de la celălalt capăt al firului.

De plecat trebuia să plece, asta era cert! Deoarece Ralf era un tînăr energic, care n-avea obiceiul să stea prea mult pe gînduri, scoase maşina din garaj şi o porni spre orăşelul lui natal, decis să ajungă pînă în zori.

Sosi pe la cinci, pe o vreme rece şi umedă. Casele, învăluite în ceaţa lăptoasă ce se ridica pe deasupra fiordurilor, dormeau aidoma oamenilor din ele. Strada, luminată slab de cîteva becuri răzleţe, era pustie şi cufundată în tăcere.

Vecina îl aştepta. Ieşise tocmai din locuinţa ei şi stătea în faţa porţii zgribulită, înfăşurată într-un şal de lînă cenuşiu. Avea nasul roşu şi ocliii înlăcrămaţi, dar era tare mîndră că fusese găsită la datorie. Îi povesti pe nerăsuflate tot ce ştia şi tînărul Hafnar, după ce vizită casa, se convinse că nici ea, nici glasul de la telefon, nu exageraseră.

Bătrînul dispăruse într-adevăr în condiţii neobişnuite, ba chiar misterioase. Aşa cum îl cunoştea, Ralf era convins că doar o veste neaşteptată, de importanţă capitală, l-ar fi putut determina să-şi părăsească în felul acesta apartamentul.

Vecina, care nu contenise în tot acest timp să comenteze cu lux de amănunte evenimentul şi să facă fel de fel de presupuneri năstruşnice, tăcu brusc, curioasă să afle părerea fiului.

37

Spre regretul ei, acesta nu-i puse decît o întrebare:

— Tot Hasse Groning e şef de gară la Isafjordur?

Primind un răspuns afirmativ, îi mulţimii femeii pentru

osteneală şi se sui în maşină. Cinci minute mai tîrziu, frînă în faţa minusculei clădiri din cărămidă roşie a staţiei de cale ferată.

La început, rotofeiul şi volubilul Groning nu-l recunoscu. Dar cînd îşi spuse numele, faţa lui deveni radioasă şi braţele i se deschiseră largi, gata să-l strîngă la piept.

— Ralf, băiatule! Ce bine-mi pare că te văd! Oho... Dar mare şi puternic te-ai mai făcut! Pun rămăşag că eşti un bun schior, cel puţin la fel de bun cum eram eu în tinereţe. Dar ce te aduce la mine? A, da... îmi închipui! Ai venit la tatăl tău şi nu l-ai găsit.

Tînărul Hafnar se însenină.

— Aşadar... ştiţi? Am fost foarte îngrijorat...

— Eu să nu ştiu cînd vine cineva în oraş sau cînd îl părăseşte? Papa Groning cunoaşte pe toată lumea la Isafjordur, începînd cu bătrînul Vatna care se laudă cu cei 116 ani ai lui şi pînă la viermişorul acela al lui Borriholm, născut zilele trecute. Eu vînd bilete de tren, dragul meu, aşa că trebuie să ştiu...

— Domnule Groning, încotro a plecat tata?

— Asta-i bună! Nu ştii? Înseamnă că a uitat să-ţi scrie, sucitul de Olaf.

— Ce să-mi scrie?

— La naiba! Unde se duce şi ce are de gînd! Din păcate, nici eu nu-ţi pot povesti prea mult. Pe scurt: ieri înainte de masă soseşte în gară ca o vifornişă, cu hainele fluturînd şi cu pălăria alunecată pe ceafă. Căra din greu două valize, una mare şi una mică. Mi-a cerut un bilet de a doua pentru Vestmannaeyjar.

— Vestmannaeyjar? E tocmai pe partea cealaltă a insulei. Ce-o fi căutînd acolo?

— Asta l-am întrebat şi eu. Dar n-a vrut să sufle un cuvinţel. Îl ştii doar... „Am o treabă importantă", atîta mi-a spus. Ei, şi pe urmă dus a fost.

— Foarte curios! murmură Ralf, frecîndu-şi bărbia. Însă... n-am ce face, trebuie să mă duc după el. Cine ştie ce i-o fi trăsnit prin minte.

— Vrei şi tu un bilet de tren?

— Nu, mulţumesc, domnule Groning. Cu maşina sper să ajung mai repede. Bună ziua şi vă rog să mă iertaţi.

— Ei, asta… Mergi cu bine, Ralf! Şi cînd te întorci, să treci neapărat pe-aici, ca să-mi spui şi mie…

Capitala districtului Sudurland era un port pescăresc, puţin mai mare ca Isofjordur, dar străzile şi clădirile semănau izbitor cu cele ale orăşelului de pe coasta nordică. Aici însă, viaţa pulsa mai intens, datorită apropierii de capitală, numărului mare de vase străine care ancorau în radă şi, în general, poziţiei geografice mai favorabile. Şi încă ceva: la cîţiva kilometri nord de Vestmannaeyjar îşi înălţa spre cer crestele înzăpezite vestitul vulcan Hekla.

Hekla! Un nume în jurul căruia se ţesuseră nenumărate legende. Îl rostiseră cu teamă şi veneraţie vechii locuitori al Islandei, care îi atribuiau puteri supranaturale, îl rosteau cu respect şi cei de azi, pentru care muntele cu miez de foc era simbolul forţei nestăpînite şi necruţătoare a naturii.

Vulcanul devenise, în ultimul secol, un foarte apreciat obiectiv turistic. Vizitatori din întreaga lume veneau aici şi iarna, cînd uriaşul cu inima fierbinte purta mantie albă de omăt, şi vara cînd, întinerit, se gătea cu verdele veşmînt al ierbii mănoase. Admirau înfioraţi nouraşul de fum, aidoma unui nimb, ce plutea deasupra craterului, imaginîndu-şi potopul de flăcări şi de lavă ce de atîtea ori izbucnise din adîncuri.

Călătoria părintelui său la Vestmannaeyjar îi trezise lui Ralf anumite bănuieli ; o legă, cum era şi firesc, de pasiunea acestuia pentru fenomenele vulcanice. Dar asta încă nu motiva graba şi agitaţia. În flagrantă contradicţie cu firea şi cu obiceiurile sale. Totuşi, ce altceva l-ar fi putut determina să-şi părăsească atît de precipitat căminul şi să traverseze insula de la un capăt la celălalt?

Judecind astfel, Ralf colindă oraşul, cu intenţia să găsească societatea de autobuze, care organiza excursii spre poalele vulcanului.

La Vestmannaeyjar nimeni nu-l cunoştea pe Olaf Hafnar. Şi ca cineva să-şi amintească de el după o sumară descriere era aproape de neconceput.

I se adresă totuşi funcţionarului de la ghişeu, un tînăr firav cu ochelari de baga, dar răspunsul pe care-l primi îl descurajă.

În ziua anterioară, maşinile făcuseră nouă curse, fiecare cu cîte patruzeci de persoane, printre care fuseseră cel puţin o sută de turişti ale căror semnalmente se potriveau cu cele ale bătrînului Hafnar.

Înainte de a nimeri la biroul societăţii Ralf luase la rînd cele patru hoteluri ale oraşului fară însă să găsească în registre numele de Hafnar. Mai rămase o ultimă şansă, aceea de a-l descoperi la vreo pensiune, dar era puţin probabil ca bătrînul sa fi umblat pe străzi cu cele două valize ale lui, în căutarea unei gazde.

Cele două valize... una mare şi una mică! Asta, intr-adevăr, putea fi un semn de recunoaştere! Mai cu seamă că cei ce veneau sa vadă vulcanul, nu aveau cu ei geamantane - mari, ci cel mult bagaje mărunte, de mînă.

Îl deranjă pentru a doua oară pe funcţionar, care de data asta îi răspunse pe loc:

— De ce nu mi-aţi spus-o de la început? Desigur, bătrî- nelul acela curios cu valizele! Cum să nu-l ţin minte? Se încăpăţînase, susţinînd că nu are nevoie de un bilet dus-întors,

deoarece intenţionează să rămînă acolo. Vreo zece minute mi-au trebuit pînă l-am făcut să înţeleagă că la noi nu e ca la calea ferată, unde-ţi cumperi un tichet pe o distanţă anumită. A mai bodogănit un timp, dar pînă la urmă a achitat costul integral al excursiei. La întoarcerea autobuzului, şoferul mi-a povestit că îndată după sosire s-a despărţit de grup, luînd-o, cu geamantanele lui, pe cărarea care urcă pieptiş spre crater.

Tînărul cu ochelari de baga avea chef de vorbă, căci ştia şi multe alte istorioare nostime cu turişti, dar Ralf se repezi afară, fără să-i mulţumească şi fără să-i dea măcar bună ziua.

Ajunse la poalele Heklei către seară, cînd norii, mîngîiaţi de cele din urmă raze ale soarelui, străluceau în culori roşii-portocalii pe fondul vineţiu al cerului. Peisajul, ireal şi înfricoşător, părea să aparţină meleagurilor unei alte planete.
O tăcere tainică, paralizantă, plutea peste stîncile ascuţite, peste întinderile de cenuşă, peste blocurile de lavă. Întreaga natură respira un fel de solemnitate, neîntinată de nici o adiere, de nici o unduire a firelor de iarbă.

Cărarea abruptă spre craterul principal şerpuia printre pietroaie negre, lucioase, cu forme ciudate ; pe alocuri, din

crăpăturile solului ţîşneau şuvoaie de apă fierbinte şi jeturi de abur străveziu.

Tînărul Hafnar se pregătea să urce pînă în vîrf pentru a da de tatăl său, dar îl întîlni la mijlocul drumului, la cîţiva zeci de metri de potecă, în faţa unei crevase.

Îşi improvizase aici un cort dintr-o pătură aruncată peste două beţe înfipte în sol şi stătea culcat pe pîntece, mînuind butoanele unui aparat. Aparatul semăna cu un radioreceptor portativ, din care ieşeau două sîrmuliţe, ale căror capete bătrînul şi le vîrîse în urechi. Asculta cu mare încordare, notînd din cînd în cînd cîte ceva într-un carnet. Era atît de

preocupat de îndeltnieirile lui, încît îşi observă fiul de-abia cînd acesta îngenunche lîngă el.

— Ce-i cu tine, tată? Ce faci aici? îl întrebă acesta consternat.

— Tu eşti. Ralf? Aşteaptă niţel…

Îşi văzu netulburat de treabă încă vreun sfert de ceas, apoi închise aparatul şi-şi scoase microcăştile.

— Cum de m-ai găsit? N-am lăsat vorbă nimănui! Dar de fapt e foarte bine că ai venit. Ajută-mă să mă ridic.

— Ai păţit ceva? Te-ai lovit?

Ralf îl luă de subsuori, îl sprijini şi-l duse pînă la un bloc de lavă, ca să se aşeze. Bătrînul răsuflă uşurat şi faţa lui, pînă atunci palidă şi crispată, se destinse şi-şi recăpăta culoarea.

Tînărul socoti că venise momentul să afle substratul acestei poveşti ciudate.

— Spune, tată, ce înseamnă toate astea? Ce faci tu aici?

Olaf Hafnar se scărpina încurcat în creştetul capului.

— Cum să-ţi explic? M-am repezit încoace… fiindcă mi-era teamă. Ba, aş putea spune, că am tras o spaimă. Acum însă, m-am liniştit. Sînt aproape sigur că nu se va întîmpla nimic grav.

— Nu înţeleg! Cine… s-au ce te-a speriat?

— Ei, asta-i bună! Cum nu ştii? Ce-ar fi putut să fie decît ceva în legătură cu observaţiile mele asupra microseismelor?

— A, da, îmi amintesc. Mi-ai scris mai de mult despre asta… dar îţi mărturisesc că am uitat.

Bătrînul îl privi încruntat.

— N-ar fi stricat să ai o memorie mai bună! Dacă pericolul ar fi fost real, n-aş fi putut să mă descurc singur. Aş fi avut nevoie de ajutorul tău şi te-aş fi chemat.

Ralf încercă s-o dreagă.

42

— Ştiu totuşi cîte ceva! Ştiu că încă de cînd am început să merg la şcoală te ocupai cu înregistrarea unor fenomene seismice, pe care le corelai, dacă nu mă înşel, cu cele vulcanice şi meteorologice.

— Hm, cam puţin! în primul rînd, nu e vorba de fenomenele seismice în general, ci, aşa cum ţi-am spus, de mi- croseisme, despre care am adunat un material vast şi destul de edificator din anumite puncte de vedere. Abia după un deceniu am reuşit să trag nişte concluzii. Habar n-ai despre toate acestea, nu-i aşa? Te pomeneşti că nici nu ştii ce-s astea, microseisme?

— Cum să nu! Nişte oscilaţii slabe ale pămîntului.

— Foarte vagă, definiţia. Microseismele sau „zgomotele seismice", cum li se mai spune, sînt oscilaţii cu perioada de la 0,2 pînă la 0,7 secunde, care se fac simţite totdeauna, chiar şi în lipsa cutremurelor. S-a crezut că microseismele se datorează exclusiv mecanismelor şi maşinilor, circulaţiei vehiculelor, curgerii apelor de munte, vîntului…

— Şi nu e aşa?

— Ba da, dar mai există şi alte zgomote seismice, cu o perioadă de numai 0,05 secunde, care nu provin de la suprafaţă, ci de la mari adîncimi.

— Pe acestea tu le-ai descoperit, tată?

— Se pare că da! Le-am găsit sub forma unor foarte mici, abia observabile abateri, pe unele din seismogramele staţiei noastre de la Isafjordur. Atunci m-am apucat să răscolesc arhiva în căutare de înregistrări cu caracteristici asemănătoare. Care crezi că a fost rezultatul?

— Ai dat de altele? Sau…?

— Da, dar într-un număr restrîns, şi grupate pe anumite perioade. Zgomotele misterioase din străfunduri se făcuseră auzite numai în anumiţi ani, printre care şi în 1948.

43

— ’48! Cînd a avut loc ultima mare erupţie a vulcanului Iiekla?

— Întocmai! Microseismele de 0,05 secunde o precedaseră cu vreo lună. Începuseră foarte slab şi cu mare intermitenţă, crescuseră apoi în intensitate, devenind mai dese, ca pînă la urmă să înceteze brusc. Cîteva zile după oprirea acestor zgomote, muntele a început să scuipe foc.

— În toate cazurile lucrurile au evoluat aidoma?

— Da, Ralf, pînă la erupţia propriu-zisă. Adică nu întotdeauna s-a ajuns la eliberarea magmei. De fiecare dată însă, aceste microseisme au fost premergătoare unei activităţi vulcanice intense în subteran, urmată adesea de cutremure mai slabe sau mai puternice.

Tînărul Hafnar rămase uluit.

— Atunci... atunci ai descoperit o metodă de prevedere a cutremurelor şi erupţiilor vulcanice? Dacă nu s-a strecurat vreo eroare, tată, ai realizat un lucru de-a dreptul extraordinar. Să cunoşti înainte cu o lună, primejdia, e ca şi cînd ai desfiinţat-o! Se pot lua măsuri, pune la adăpost toate...

Bătrînul ridică ambele mîini, conjurîndu-l să se oprească.

— Te rog nu te înfierbînta, fiule. Să n-o luăm chiar aşa. Ceea ce am făcut sînt nişte simple observaţii de amator. Savanţii, sînt sigur, vor avea atîtea obiecţii, încît praf se va alege din toată „teoria" mea.

— Asta rămîne de văzut. Doar n-o să ne dăm bătuţi cu una, cu două! Dar care e, după părerea ta, cauza apariţiei acestor microseisme speciale?

— Cred că magma începe să se agite mai întîi foarte slab şi la mari adîncimi. Procesul durează adesea o lună-două, pînă cînd condiţiile unui cutremur vulcanic sau a unei erupţii sînt coapte. In această perioadă se fac „auzite" zgomotele seismice.

Da, da, am spus „auzite", căci aparatul acesta, pe care mi l-am construit, le captează şi le amplifică.

— Aşadar, aparatul tot tu l-ai inventat? Iartă-mă, tată, am fost un mare imbecil, neinteresîndu-mă de ceea ce faci tu cu miile tale de fişe. Credeam că e o distracţie, un mod cam neobişnuit de a-ţi petrece timpul. Nici nu visam că e vorba de lucruri atît de serioase. Dar, spune te rog, cum a fost cu plecarea ta, aşa pe nepusă masă?

Arhivarul ridică din umeri, recunoscîndu-şi totodată vina.

— De fapt cu asta ar fi trebuit să încep. Acum o săptă- mînă seismogramele recente începuseră să arate micile abateri despre care ţi-am vorbit, microseismele cu o perioadă de 0.05 secunde. Urmărindu-le, mi-am dat seama că evoluează la fel cu liniile benzii din perioadele premergătoare cataclismelor. Atunci m-am speriat. Eram gata să dau alarma, cu riscul ca lumea să-şi bată joc de mine, dar pe urmă mi-am zis că înainte trebuie să capăt eu însumi certitudinea. Aşa că mi-am făcut bagajele şi m-am repezit încoace. Instalîndu-mi seismofonul şi ascultînd zgomotele subpămîntene, mi-am dat însă seama că sînt în curs de descreştere, dovadă sigură că nu se va produce nici o erupţie. Cel mult un cutremur de mică intensitate, fără consecinţe grave. Cînd ai venit tu eram tocmai pe cale să verific...

Ralf, care-l ascultase cu sufletul la gură, cu o sinceră şi profundă admiraţie. Întrebă îngrijorat:

— Poate că ar trebui totuşi s-o comunici, pentru orice eventualitate?

Bătrînul era foarte sigur de sine.

— Nu e cazul! O afirm cu toată răspunderea.

— Oricum, vei face cunoscută descoperirea ta, nu-i aşa? Indiferent de reacţia oamenilor de ştiinţă. Consider că ai obligaţia morală...

Hafnar încercă să se ridice, rugîndu-l pe fiul său, din ochi, să-i dea o mînă de ajutor. Întrebă apoi, surîzînd hoţeşte:

— Care descoperire?

— Cum, care descoperire? Cea eu zgomotele seismice, sau ai şi altele?

Olaf Hafnar făcu, intenţionat, o pauză, ca să sporească tensiunea.

— Ar mai fi ceva! Tot umblînd la fişele mele, am stabilit că după erupţiile vulcanice — pentru prima dată după cea a lui Krakatau din 1883 — s-a produs o puternică şi îndelungată concentrare de cenuşă cu oxid de sulf în straturile înalte ale atmosferei. Hărţile meteorologice din perioadele acelea arată bruşte variaţii de temperatură, care merg pînă la 5 grade...

Ralf nu păru de loc surprins.

— Evident răciri! Pulberile absorb o parte din radiaţia solară.

— Aici am vrut să ajung, exclamă bătrînul triumfător. Deducţia asta este perfect logică şi cei mai mulţi aşa au judecat. Dar realitatea poate fi şi alta...

— Vrei să spui că datorită straturilor atmosferice încărcate cu impurităţi, solul se încălzeşte?

— Uneori! Depinde de lungimea de undă a radiaţiei şi de înălţimea păturii de nori. Radiaţia solară străbate uşor norii de cenuşă, pe cînd cea terestră e reţinută de ei. Însă numai atunci cînd stratul de nori este situat foarte jos, pămîntul îşi păstrează căldura. Cînd el se afla la 10—20 000 de metri înălţime, căldura este preluată de atmosfera de sub strat şi solul se răceşte. Ei, dar astea-s nişte elucubraţii, nişte speculaţii ştiinţifice lipsite de valoare.

Tînărul începu să se agite şi să protesteze vehement.

— Cum poţi să spui una ca asta, tată? Noi, la Reykjavik, căutăm de cîţiva ani o soluţie pentru ridicarea temperaturii

insulei noastre, în scopul topirii parţiale a gheţurilor şi zăpezilor şi a eliberării imensei cantităţi de apă. Şi tu, care ai găsit-o, o consideri fără valoare şi o numeşti „elucubraţie"? Să ştii că e inadmisibil, pur şi simplu. Inadmisibil!

Îl îmbrăţişă şi-l sărută pe obraji. De atîta emoţie, uită să-l mai sprijine şi bătrînul se clătină, gata să cadă.

— Iartă-mă, tată! Ţine-le de mine... aşa! Trebuie să ajungem jos, la maşină şi apoi la Vestmannaeyjar. Ai nevoie de îngrijiri.

Olaf Hafnar se supuse. Un neobişnuit sentiment de mulţumire îi umplea şi îi încălzea pieptul, un sentiment care-l făcea să uite eforturile fizice. Susţinut de fiul său, porni încet să coboare poteca.

Delegaţia care se îndrepta spre casa lui Hafnar era compusă din toţi salariaţii serviciului seismologie din Isafjordur, de la director pînă la băiatul de la lift şi din reprezentanţi ai serviciilor din celelalte oraşe ale Islandei. Darul destinat iniţial sărbătoritului, un termometru de cameră, fusese înlocuit ca necorespunzător cu un cronometru elveţian, ultimul model, avînd gravat pe capacul interior cuvintele „Lui Olaf Hafnar cu profundă admiraţie din partea colegilor".

Modestul buchet se preschimbase într-unul imens, cu trandafiri roşii, împodobit cu o panglică în culorile naţionale. Şeful de birou ducea un magnetofon, avînd imprimata pe bandă

tradiţionala urare „mulţi ani trăiască", în interpretarea corului Filarmonicii din Reykjavik.

Toată lumea comenta cu asiduitate articolele din ziare care apăruseră cu titluri mari, pe prima pagină, vestind că „un modest funcţionar din Isafjordur so dovedise o somitate a ştiinţei", că Olaf Hafnar izbutise să elimine primejdia pe care o constituiau erupţiile vulcanice şi că tot el întocmise un proiect îndrăzneţ pentru încălzirea Islandei cu ajutorul unor nori artificiali cu oxid de sulf..

47

Cu cît se apropiau de străduţa modestă în care locuia, cu atît discuţiile deveneau mai însufleţite.

— Un om mare, ce mai...

— O mîndrie a oraşului!

— Ba a întregii ţări!

— Priviţi fotografia! Ce figură distinsă de intelectual!

— Ce trăsături pregnante. Cine le vede o dată, nu le uită pînă la sfîrşitul vieţii.

Omul cu discursul n-avea timp de vorbe. Răsfoia din mers foile, vreo zece la număr, cusute cu şnur de mătase într-o copertă albastră, repetînd, pe apucate, cîte un pasaj.

Secretara directorului, în schimb, o fire mai comunicativă, povestea oricui voia s-o asculte despre importanta ei contribuţie la „descoperirea" savantului.

În grădiniţa din faţa casei, bătrînul Olaf, întins comod în- tr-un şezlong, cu picioarele înfăşurate într-o pătură de lînă, se bucura de soarele blînd şi arămiu al după-amiezii. În dreapta lui, pe un taburet, vecina cea bună şi credincioasă tricota un fular.

Vizitatorii, vreo patruzeci la număr, se înghesuiau care de care să apuce un loc mai în faţă. Magnetofonul, pus în funcţiune de şeful de birou, făcu să răsune clasica urare de viaţă lungă, repetată pe dată de întreaga asistenţă.

Veni apoi rîndul cuvîntării festive. Privilegiatul soartei, cel care avusese fericirea s-o întocmească, deschise solemn dosarul şi citi cu glas tremurător:

„Venerate coleg şi prieten! Sînt profund emoţionat de faptul că mie mi s-a acordat cinstea de a-ţi adresa cîteva cuvinte cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de cînd slujeşti, cu voinţă de fier şi abnegaţie de ascet, altarul ştiinţei. Ai dus, în toţi

aceşti ani, o viaţă de muncă încordată şi de luptă îndîrjită, de fapt un urcuş neîntrerupt spre cele mai înalte culmi ale gloriei. Se ştie că modestia e floare rară, dar fără prea mare preţ.

Numai faptele mari, de răsunet, îl ridică pe om deasupra semenilor săi. Tu ai fost unul din aceştia, iar răsplata este admiraţia sinceră şi unanimă a noastră, a colegilor, a concetăţenilor, a ţării şi a lumii întregi. Biografia ta pilduitoare, scumpe Olaf Hafnar, trebuie cunoscută de mic şi mare, nu numai pe meleagurile noastre islandeze. Întreaga omenire trebuie să ştie că ai văzut lumina zilei, aici la noi, la Isafjordur, la 23 octombrie o mie nouă sute..."

*

— Cum naiba le născocesc? Oi fi avînd niscaiva talent literar? Dar în toţi anii care au trecut, el nu s-a manifestat şi acum, la bătrîneţe, aşa, dintr-o dată?... De fapt, toată povestea e banală şi neinteresantă!

— Dimpotrivă, cred! Ţi-am relatat păţania, ca să te fac să înţelegi că nenumărate izvoare, mai firave şi mai bogate, s-au unit ca să-ţi ducă mai departe ideile. Lui Olaf Hafnar i se datorează topirea gheţurilor islandeze — lăsînd la o parte figura lui memorabilă, de modest şi pasionat cercetător. E chiar atît de banal şi neinteresant, bătrîne Lar?

— Hm... dintr-un anumit punct de vedere... povestea este demnă de reţinut... fireşte... dacă ea s-ar întemeia pe fapte reale...

— E adevărul adevărat, Lar! Nimic nu-i inventat! Lucrurile s-au petrecut aidoma. Şi acum, de vreme ce recunoşti că niciodată n-ai observat la tine vreo înclinaţie pentru beletristică, îţi voi relata o altă întîmplare, pe care, fără măcar un dram de talent, n-ai fi fost în stare s-o plăsmuieşti. De data aceasta va fi vorba de firi diametral opuse celei a lui Hafnar: temperamente vulcanice, oameni cu pasiuni efervescente. Ei sînt eroii principali ai unui capitol important din istoria „Brîului albastru”.

lacrima zeului

Micul grup aparţinînd sectorului patagonez se instalase într-o vîlcea, ferită de vîntul uscat, dar nu şi de soarele arzător ce

pîrjolea ţărîna şi curma viaţa în germen. Cît vedeai cu ochii, dealuri şi şesuri galbene-cafenii, unde petele rare de verdeaţă apăreau ca nişte oaze miraculoase. Oamenii aceştia, care frigeau hălci de came la focul deschis, renunţaseră să se mai preocupe de peisaj sau să facă reflecţii asupra nedreptei repartizări a darurilor naturii. Aveau o singură dorinţă: să se sature, să-şi astîmpere setea şi să doarmă.

Racordarea rîurilor Colorado şi Negro cu Chubut nu se număra printre lucrările de amploare în ansamblul marelui proiect al „Brîului albastru". Dar aici, totul se petrecea altfel decît pe alte şantiere. Aici viaţa ţi-era în primejdie necontenit, din zori şi pînă-n zori, afară sub cerul liber sau sub acoperămîntul cortului. Terenul mişuna de şerpi veninoşi şi de scorpioni, văzduhul vibra de zumzetul insectelor setoase de sînge şi pînă şi plantele scunde şi veştede aveau frunze tăioase sau ţepi ascuţiţi.

Fiecare pas, fiecare mişcare îţi cerea chibzuială, luare-aminte, încordare. O gîză, un fir de iarbă, un viermişor ascuns după o piatră puteau fi la fel de periculoase ca sprintenele vipere gălbui, meştere în sărituri. Cea mai mică neatenţie se putea solda cu vreo muşcătură sau înţepătură, cu plăgi dureroase, friguri sau cu ceva şi mai rău.

Era un ţinut blestemat, o adevărată pacoste! De aceea toată lumea voia să termine cît mai repede, să termine şi să plece în altă parte. Şi tot de aceea, pe nici un alt şantier nu se muncea în ritmul celui de-aici. Se lucra cu dinţii încleştaţi

pînă la capătul puterilor, pînă la ultimul rest de vlagă, pînă la epuizare. Maşinile de săpat duduiau fără încetare, camioanele abia pridideau să alimenteze betonierele ce înghiţeau munţi de ciment — şi totuşi aveau impresia că treaba lîncezeşte.

Cel ce purta răspunderea şantierului se numea Facca şi era, în condiţiile de-aci, „omul potrivit la locul potrivit". întreprinzător, dur ca oţelul şi la fel de rezistent, încăpăţînat, brutal uneori, se bucura totuşi de stima oamenilor. Asta, datorită calităţilor sale de organizator şi de specialist, precum şi a îndelungatei sale experienţe.

Oricînd, la orice oră, îl găseai printre muncitori. Cum se ivea vreo complicaţie neprevăzută, vreo defecţiune în angrenajul

operaţiunilor, inginerul Facca apărea ca o nălucă, adus parca de un al şaselea simţ.

Îl zăreai venind de departe, cu vechea lui haină de piele roasă fîlfîind în jurul trupului lung şi deşirat, şi cu pălăria de fetru decolorată de soarele tuturor meridianelor şi spălată de ploile tuturor continentelor. Ţinea capul înclinat, închidea un ochi şi ridica sprînceana celuilalt, ceea ce, laolaltă cu bărbia aruncată înainte, dădea chipului său o expresie bănuitoare. Vorbea repezit, cu fraze scurte, slobozite parcă din ţeava puştii, şi fără a rosti vreodată un cuvînt de prisos, sugera soluţiile cele mai simple şi ingenioase în situaţiile cele mai grele. De iubit nu prea îl iubeau, dar aveau încredere în el şi l-ar fi urmat, fără şovăire, oriunde.

Peste două treimi din canalul ce avea să reunească rîurile şi să îndestuleze cu apă porţiunea secetoasă din centrul Podişului Patagoniei erau terminate. Facca îşi exprimase intenţia de a-l isprăvi pînă la venirea iernii, ceea ce, date fiind împrejurările, corespundea dorinţei tuturor. Mai mult, aprigul şef de şantier, obişnuit să îndemne la forţarea ritmului, se văzu pus în neobişnuita situaţie de a fi la rîndul lui zorit și învinuit de o prea lentă programare a fazelor de execuţie.

51

Aşa stăteau lucrurile, cînd, într-o vineri, pe şantier descinse un anume Josuah Dominic Gulamor, arheolog şi etnolog, posesor al unui document cu multe sigilii, care-l autoriza să vegheze asupra obiectelor de valoare artistică sau istorică, descoperite cu ocazia săpăturilor.

De fapt oamenii ştiau bine ce aveau de făcut, atunci cînd dădeau peste vreun vas de lut sau peste vreo statuetă. Piesa era scoasă cu grijă, curăţată de pămînt şi pusă la adăpost. Cînd se aduna un număr mai mare de asemenea vestigii, Facca le trimitea cu cineva, bine ambalate, la muzeul din Bahia Blanca.

Nu se ivise în decursul atîtor luni nici o nemulţumire, nimeni nu-i reproşase nimic şi, totuşi, îi fusese trimis pe cap acest personaj, a cărui simplă apariţie prevestea încurcături, înfăţişarea lui Gulamor aducea cu cea a vestitului Paganel, a savantului pentru care întregul univers se limitează la vreun fluture rar, la vreo musculiţă minusculă. Pe deasupra, ţinea pleoapele pe jumătate închise, ca şi cînd i-ar fi fost greu să le ridice, iar mişcările, paşii, gesturile erau parcă filmate cu

încetinitorul. Cineva îl comparase cu o reclamă pentru somnifere şi nimerise în plin.

Din primul moment îşi exprimase dezaprobarea faţă de repeziciunea cu care se lucra, susţinînd că se iveşte riscul de a se deteriora piese arheologice. Cu aceasta, intră în conflict cu Facca şi-şi atrase antipatia întregului şantier. Oamenii îi întorceau spatele, se prefăceau că nu-i aud întrebările sau îi răspundeau în silă. Nu se supăra, continuîndu-şi preumblările, ivindu-se acolo unde era aşteptat mai puţin şi unde stingherea mai mult.

Cei care-i doreau în gînd, dacă nu o muşcătură de scorpion, măcar o înţepătură zdravănă într-un ghimpe, avură o mare decepţie. Josuah Dominic trecea nevătămat, cu seninătatea celui invulnerabil, printre pericole şi, ca un făcut,

tot ce era în stare să muşte sau să rănească îl ocolea. Asta adăuga sentimentelor pe care le nutreau faţă de el o bună doză de invidie.

Atacaseră, aşadar, ultima treime a traseului. În valea unde-şi instalaseră corturile, defrişaseră în prealabil o bucată de teren, înconjurîndu-l cu un şanţ umplut cu păcură. Asta le dădea un sentiment de siguranţă, măcar în puţinele lor ore de odihnă.

Bărbaţii mîncaseră carnea friptă, băuseră cîte o cană de apă din camionul-cisternă şi se pregăteau de culcare, cînd sosi Facca. Făcuse, de unul singur, cu maşina, o recunoaştere a terenului şi era supărat foc. Chemă şefii de echipă care se adunară în grabă, suduind pe înfundate, şi le vîntură sub nas harta regiunii.

— Poftim! Nu face două parale! Bună de aruncat, asta e! Topografii, cînd au lucrat, au fost cu capul în nori! Au făcut desen „artistic", afurisiţii... Ia priviţi!

Se aplecară asupra hîrtiei mototolite, încercînd s-o netezească, fără să înţeleagă la ce se referea şeful.

Acesta îşi înfipse degetul într-un punct, situat la vreo 10-l2 kilometri de tabără şi strigă:

— Ce se vede aici? Haide...

Întrebarea era pur retorică, căci tot el răspunse.

— Un şes, nu-i aşa? O cîmpie netedă ca-n palmă. Dar în realitate? Să vă spun eu: un masiv dintr-o rocă bazaltică! Un

pietroi blestemat, înalt de două-trei sute de metri, cu o suprafaţă de cîţiva kilometri pătraţi! Stă proţăpit, nenorocitul, tocmai de-a curmezişul traseului!

— O eroare a desenatorului! fu cineva de părere.

— Poate că e acoperit cu vegetaţie, astfel că aerofotografiile nu l-au putut distinge?

Cu un gest hotărît, Facca îi obligă să tacă.

— Eroare, neeroare, ăsta o să ne dea de furcă! Există două soluţii: să ocolim muntele sau să-l facem praf.

Bineînţeles, teoretic! Practic, nu-i decît una singură... o porţie de explozibil nuclear!

Fără să fie observat de cineva, Gulamor se alăturase grupului, ascultînd, din ce în ce mai încruntat, cuvintele vehemente ale inginerului. Nu schiţă nici un gest, nu încercă să-şi facă loc, ci spuse doar cu glasul său molcom şi tărăgănat:

— Protestez! Este o... ăăă... încălcare flagrantă... a convenţiei. Acest... ăăă... masiv poate adăposti piese din... ăăă... epoca prespaniolă, adevărate comori...

— Chiar dacă ar fi pe de-a întregul din aur! Chiar dacă ar avea în măruntaie diamante cît oul de porumbel... se răsti Facca.

— Este absurd...

— Absurd, neabsurd, eu tot îl dau jos! Pietroiul nu figurează pe harta executată de topografii dumneavoastră. Ca atare, nu există! Şi eu, cu un munte care nu există, fac ce vreau! Limpede?

— Ceea ce spuneţi, este, ăăă... cu desăvîrşire... lipsit de logică. Un masiv care... ăăă... nu există nu poate fi... aruncat în aer! Trebuie să fiţi... ăăă... rezonabil şi să rămîneţi... la prima soluţie.

— Nu zău?! Să ocolesc muntele? Dumitale ce-ţi pasă? Cîţiva zeci de kilometri de canal în plus. Un fleac, o nimica toată, nu-i aşa? Te-ai întrebat, domnule Gulamor, cîţi bani, cît timp, cîte vieţi omeneşti ar putea costa distracţia asta? Gata, ajunge! Toată lumea la culcare! Mîine în zori, atacăm muntele!

Arheologul trecu încet printre oamenii care-i făcură loc şi se opri la un pas de Facca.

— Eu vă asigur că... asta... nu se va întîmpla!

Şeful şantierului îşi scoase şi mai mult bărbia înainte, ceea ce-i dădu un aer ameninţător.

— Cine o să mă împiedice? Nu cumva... dumneata?

54

— Eu sau... altcineva, n-are... ăăă... importanţă. Pînă nu cercetez... pînă nu mă conving că... acolo... nu-i nimic ce ar trebui... ăăă... pus la adăpost, vă interzic să vă atingeţi... de munte.

Făcu stînga-mprejur şi o porni, alene, spre cortul său, lăsîndu-l pe Facca spumegînd de furie şi pe şefii de echipă cu gura căscată.

Se duseră cu toţii la culcare şi curînd, sleiţi de puteri cum erau, nici cu tunul nu i-ai fi putut trezi. Doar Gulamor rămase de veghe, aşteptînd momentul prielnic. Cînd se convinse că dormeau duşi, se furişă afară din tabără şi o luă în direcţia masivului de bazalt. Merse vreo două ceasuri pe solul sterp, luminat de razele lunii pline, stîrnind colbul şi speriind tîrîtoarele şi gîngăniile, care, în mod inexplicabil, nu se atingeau de el.

Ajunse nevătămat la poalele muntelui şi porni de îndată să-l urce. O făcea, potrivit obiceiului său, cu încetineala turistului venit în plimbare, alegînd cărările cele mai puţin abrupte şi mai comode. În jurul său se înălţau stînci golaşe, negre, fără fire de iarbă printre crăpături, fără perniţe de muşchi, purtînd doar pe creştet tufe gălbejite. Vîntul şi praful modelaseră piatra în decursul mileniilor, sculptînd turnuri crenelate, coloane semeţe şi portaluri aidoma celor ale templelor antice. Uneori, te întîmpinau făpturi apocaliptice, balauri cu spinări zimţate, ciclopi ameninţători sau gnomi cu faţa hîdă, pe care jocul de lumini şi de umbre al lunii părea să le anime.

Gulamor trecea fără să le vadă, aşa cum nu le-ar fi văzut chiar dacă ar fi fost vii. Nu-l preocupau decît piesele arheologice. Deşi deschişi doar pe jumătate, ochii săi ageri cercetau fiecare văgăună, fiecare scobitură, fiecare firidă, care ar fi putut adăposti vreun obiect al vechilor locuitori ai acestor ţinuturi.

55

Ocolea tocmai un promontoriu, prevăzător, cu spatele lipit de peretele de stînca, cînd dădu buzna, gata să se ciocnească, peste o statuie plantată în mijlocul potecii. De mărime naturală,

reprezenta un indian înalt, bine legat, cu o musculatură impresionantă. In mîna dreaptă, ridicată deasupra capului, ţinea o suliţă, iar în cealaltă — un arc. De umăr îi atîrna tolba cu săgeţi.

Încîntat, arheologul se grăbi să se apropie, să atingă marmura neagră din care părea dăltuită această minunată sculptură, cînd o tresărire a acesteia îl făcu să înlemnească. În aceeaşi clipă, un glas, înăbuşit, dar cu atît mai ameninţător, rosti o poruncă scurtă, care nu putea însemna decît: „predă-te!“

Gulamor îşi dădu seama, cu toată spaima care-l cuprinsese, că presupusa statuie folosise un dialect dispărut de cîteva secole. Rămase neclintit, cu mîna întinsă, întrebîndu-se nedumerit cum de putuse confunda o făptură vie cu un monument; o puse pe seama miopiei, promiţîndu-şi să-şi procure, la înapoiere, o pereche de ochelari.

Braţul îi obosise şi-l lăsă în jos, făcînd totodată involuntar, sau sub îndemnul instinctului de conservare, un pas înapoi. Imediat, indianul îi puse vîrful suliţei în piept, somîndu-l cu aceeaşi formulă ca prima oară. Atunci Gulamor, scotocind prin memorie, izbuti să înjghebeze o frază în aceeaşi veche limbă indiană.

— Tu... ăăă... de ce arma... la mine? Eu... om bun! La mine... nu armă!

Războinicul, uimit peste măsură să audă din gura unui străin cuvinte ale propriei sale limbi, îşi retrase suliţa. Rosti apoi tare şi autoritar:

— Nu e voie! Ce cauţi noaptea pe muntele nostru?

— Muntele vostru? Cine sînteţi voi?

Străjerul şovăi, apoi răspunse mîndru:

— Oamenii „Lacrimii zeului"!

— Cum ai spus? Lacrima zeului? Aveţi... aşadar... un zeu care... ăăă... plînge. Unde e zeul... ăsta... al vostru.,,, zeul acesta... trist?

Indianul redeveni bănuitor, măsurîndu-l din cap pînă n picioare, ca pentru a-i cumpăni forţa fizică. Întrebarea i se păruse cu substrat, iar pleoapele coborîte ale lui Gulamor, care îi dădeau acestuia un aer viclean, îi sporiră neîncrederea.

Rezultatul fu acela câ-l atinse pentru a doua oară cu vîrful armei. Ţinîudu-l la respect, scoase cîteva strigăte scurte, guturale.

Curînd apăru nu al doilea indian, înarmat ca şi primul, care-i făcu arheologului semn să-l urmeze.

Încă înainte de răsăritul soarelui, Facca pornise în fruntea muncitorilor spre masivul de bazalt. Observase absenţa lui Gulamor şi aceasta îl pusese pe gînduri. Presimţea că ceea ce se petrecuse aseară nu era decît preludiul unui şir întreg de neplăceri pe care i le pregătea ,.trimisul guvernului". Jură însă să nu cedeze sub nici un motiv ci. cel mult, să-i acorde o zi — dar numai o singură zi — pentru investigaţiile sale. În sinea lui era convins că-şi irosea timpul, că „bolovanul” acela, prăvălit de diavol în calea lui, nu ascundea nici un fel de obiecte de valoare ştiinţifică.

Grupul ajunse în jurul orei opt la strania formaţiune geologică, semănînd cu o forţăreaţă zidită fără rost în plină cîmpie. Descărcară diferite unelte, forezele, lăzile cu explozibil. Artificierii plecară în căutarea locurilor celor mai potrivite pentru amplasarea încărcăturii, săpătorii începură să excaveze un adăpost pentru oameni şi materiale, iar Facca, instalat la o masă pliantă, calcula de zor. Cîţiva muncitori porniseră — trimişi de el — în căutarea lui Gulamor care nu putea fi decît printre stîncile acestea negre.

După vreun ceas se întoarseră şchiopâtînd şi plini de vînătăi, fără să-l fi găsit.

Şeful şantierului fierbea în clocot.

— Nenorocitul! Ce v-a făcut? Te pomeneşti că a dat cu pietre în voi! Las’ că-l învăţ eu minte! Îl... ÎI...

Dură destul de mult pînă ce unul din muncitori, folosind momentele în care Facca îşi pierdea răsuflarea, să-i poată relata cele petrecute.

— Domnule inginer, n-am dat de Gulamor. În schimb, am fost atacaţi de nişte indieni...

— Vorbiţi prostii! Ce indieni? De unde indieni?

— Erau indieni, bărbaţi şi femei, aşa cum mă vedeţi şi cum vă văd. Oameni înalţi, frumoşi, cu pielea închisă la culoare, înarmaţi cu suliţe şi cu săgeţi. N-au tras în noi, s-au folosit doar

de ciomege. Ca să fiu sincer, s-au folosit destul de bine de ele, căci ne-au pus repede pe fugă.

— Înseamnă că masivul e locuit?

— Aşa se pare.

— Locuit, nelocuit, tot mîna lui Gulamor e la mijloc! Ascultaţi-mă pe mine: indienii au tăbărît asupra voastră fiindcă el i-a instigat. El e autorul moral! Apoi cînd mi-o cădea în mînă...

— Pînă atunci, ce facem, domnule inginer?

Facca răspunse cu obişnuita-i promptitudine.

— Suim muntele! Cu toţii! Chiar acuma, imediat...

Unul în spatele celuilalt, formînd un şir lung, oamenii păşiră pe cărare. La început nu se întîmplă nimic. Domneau liniştea şi pacea şi razele soarelui făceau să sclipească zidurile semeţe, întunecate. Deasupra lor se boltea un cer azuriu, neprihănit, prevestind o zi de arşiţă, ca toate cele de pînă atunci. După vreo cincizeci de metri de urcuş, îi întîmpină o ploaie de pietre, revărsîndu-se şuvoi dindărătul crenelurilor naturale. „Văzduhul vîjîia şi lumina pălea" ar fi spus un cronicar, numai că aici, văzduhul n-avu timpsă vîjîie

şi nici lumina să pălească, căci, după prima salvă, „oştirea" dădu bir cu fugiţii. Doar Facca rezistă. Înainta aplecat, ferind u-şi capul şi răcnind într-una:

— Te-nvăţ eu minte, Gulamor! Te-nvăţ eu minte...

Indianul îl legase pe Gulamor la ochi şi-l conducea, ţinîn- du-l de braţ. Mai urcară cîteva sute de paşi, apoi poteca coborî brusc, în pantă abruptă. Arheologul îşi spunea că dacă aici, în acest masiv stîncos, exista într-adevăr un trib de indieni, urmaşi ai celor scăpaţi de urgia cotropitorilor spanioli, refugiul lor nu putea fi decît o peşteră.

Aerul rece şi umed, pe care-l respira acum în locul celui fierbinte precum şi ecoul răsunător al paşilor, părură să-i dea dreptate. Cînd îi scoaseră însă legătura, se trezi pe fundul unei văi circulare, împrejmuită de stînci semeţe, ale căror contururi mărgineau un petic zimţat de cer albastru. De-a lungul pereţilor se înşirau intrările a zeci de grote, care serveau, de bună seamă, drept locuinţe.

O voce melodioasă, ca un acord de harpă, amplificată de zidurile dimprejur, rosti pe neaşteptate:

— Apropie-te, străine!

Gulamor se întoarse şi zări trei jilţuri sculptate în piatră, în care şedeau trei femei. Doua erau atît de bătrîne, încît păreau de aceeaşi vîrstă cu piatra. Chipurile lor stafidite, cu pielea cafenie, argăsită de vînturi, erau la fel de imobile ca cele ale statuilor şi doar ochii străpungători dovedeau că trăiau. A treia însă, cea din mijloc, era tînără, cu părul lung, negru, strălucitor, şi cu trăsături de o rară frumuseţe.

Ea îl chemase şi i se adresă acum din nou.

— Străine, tu care cunoşti limba strămoşilor noştri, cine esti şi ce cauţi printre noi?

Gulamor se strădui să formuleze, din puţinele cuvinte pe care şi le amintea, un răspuns, dar nu ieşi decât o bîlbîială penibilă:

— Eu… om… ăăă… bun! Eu… nu… om rău!

Bătrînele schimbară priviri mînioase şi una din ele spuse cu o adîncă şi covîrşitoare tristeţe:

— Noi ştim prea bine ce te-a adus aici, străine. O ştim de la părinţii noştri, şi ei, de la părinţii lor. Tu şi ai tăi căutaţi bogăţii, aur, argint, pietre preţioase. Pentru a le dobîndi, semănaţi în calea voastră foc, jale şi moarte. Lăsaţi în urmă lăcaşuri pîrjolite, băltoace de sînge şi leşuri. Dar la noi degeaba aţi venit! Noi nu avem comori! Nu avem nimic decît vieţile noastre şi libertatea! La libertate n-am renunţat niciodată! Cei pe care-i vezi aici, în această vale, sînt urmaşii unui popor mîndru, care a pierit înfruntîndu-i pe jefuitori. Au supravieţuit doar cîţiva, o mînă de oameni, mai mult femei şi copii, care şi-au găsit adăpost în inima acestor munţi. Femeile au fost nevoite să ia locul bărbaţilor lor ucişi în război, să înveţe meşteşugul armelor şi mînuirea uneltelor. Ele au salvat poporul nostru de la dispariţie şi de atunci femeile îl conduc. Noi trei sîntem strănepoatele lor, strănepoatele primelor conducătoare ale oamenilor „Lacrimii zeului".

Tînăra indiană de pe jilţul din mijloc era vădit nemulţumită, ca şi cînd toate acestea nu s-ar fi cuvenit să fie date în vileag, şi-i făcu celeilalte semn să tacă. Apoi îl somă pe arheolog pe un ton ameninţător:

— Grăieşte, străine, grăieşte adevărul, dacă ţi-e scumpă viaţa!

Gulamor, care asistase la această scenă mai mult surprins decît speriat, socoti că sosise momentul să dea explicaţii. Alegîndu-şi cu grijă cuvintele, începu:

— Noi... ăăă... nu căutăm... comori! Noi... nu facem... ăăă... foc... sînge... moarte! Noi... vrem... ăăă... noi vrem...

Vru să lămurească rostul canalului, a reunirii celor trei rîuri, perspectivele care se deschideau întregului ţinut,

dar nu-şi reaminti decît un singur cuvînt: „apă“! Formulă aşadar, încet şi chinuit, o singură frază, care suna cam aşa:

— Noi... venit aici... pentru... ăăă... apă!

— Pentru apă?

Întrebarea fusese rostită în acelaşi timp de cele trei conducătoare ale tribului şi repetată de grupul compact al indienilor şi indiencelor.

Chipurile împietrite ale bătrînilor deveniră dintr-o dată neliniştite, sumbre, prevestitoare de furtună.

— Vreţi să ne luaţi apa? tună una. Niciodată! N-o s-o aveţi niciodată! Blestemul „Zeului care plînge" să cadă asupra voastră! Luaţi-l!

Doi războinici îl apucară pe Gulamor şi-l tîrîră spre gura peşterii celei mai mari.

În timp ce Facca înainta sub grindina de pietroaie, făgăduindu-i arheologului cele mai cumplite cazne, acesta zăcea undeva în adîncul masivului de bazalt, într-o temniţă păzită cu străşnicie. Se tot întreba ce putea fi acest ..Zeu care plînge“ şi de ce cuvîntul „apă“ căzuse ca un trăsnet, schimbînd dintr-o dată comportarea conducătoarelor tribului. O explicaţie putea fi aceea că în regiunea dintre rîurile Colorado şi Chubut, una din cele mai uscate şi bîntuite de secetă de pe întreg cuprinsul Patagoniei, nimic nu era mai de preţ decît apa. De bună seamă că indienii posedau vreun izvor sau vreo fîntînă tăinuită pe care o credeau ameninţată. Dacă ar fi izbutit să se facă înţeles, să le spună că nimeni nu avea de gînd să le ia apă, ci să aducă mai multă, atît de multă încît să transforme în ogoare stepele dimprejur, toate acestea nu i s-ar fi întîmplat...

Dar zeul? Zeul după care îşi botezaseră tribul? Ce era el? O statuie? Un idol? O stîncă dăltuită de natură în chip straniu? Şi de ce plîngea acest zeu? De ce vărsa lacrimi?

Toate acestea nu-i dădeau pace, îi aţîţau curiozitatea, îl făceau să uite atît propria lui situaţie cît şi grava ameninţare pentru întregul trib, ce venea din partea lui Facca.

Paşi răsunători pe lespezile de piatră îl treziră la realitate. Sosea una din bătrîne, cea care-i vorbise despre trecutul „oamenilor lacrimii zeului". Teama îi stătea întipărită pe faţă. Aplecîndu-se spre Gulamor, îi spuse încet, ca şi cînd s-ar fi ferit de străjerul din apropiere.

— Sfatul nostru a hotărît să-ţi redăm libertatea, străine. Te lăsăm să te întorci la ai tăi, ca să le comunici că sîntem săraci şi că abia ne ducem zilele. Daca ne luaţi apa, vom pieri, şi de aceea sîntem hotărîţi să ne apărăm pînă la ultima răsuflare, pînă la ultima licărire de viaţă. Asta să le spui fraţilor tăi. Convinge-i să plece şi te vom slăvi în cîntecele noastre. Din puţinul care ne-a mai rămas de la strămoşi, iată această cupă de aur. Pînă mai adineauri, ea împodobea lăcaşul „Lacrimii zeului". Ia-o! Ţi-o dăruim!

Gulamor luă cupa, o întoarse pe o parte şi pe alta admirîndu-i forma şi lucrătura, ornamentele măiestrit cizelate şi incrustaţiile cu nestemate, apoi i-o restitui.

— Mulţumesc...ăăă... nu trebuie! Păstraţi asta! Eu... vorbesc cu... oamenii! Noi... ăăă... nu venit să luăm... apă! Noi venit săăă... aducem apă. Apă multă... multă... pentru toţi. Ăăă... pămînt uscat... noi facem... să rodească. Hrană... ăăă... porumb... mult... mult... pentru toţi!

Bătrîna, contrariată de refuzul arheologului de a primi darul, nu ştia ce să facă. Gestul o impresionase, dar făgăduielile năstruşnice în privinţa apei îi treziră din nou bănuielile.

Încheie brusc discuţia, spunînd fără prea multă convingere.

— Bine, bine, numai să te ţii de cuvînt. Poţi pleca. Omul acesta te va conduce.

Gulamor îl urmă pe indian prin ganguri întortocheate, prin grote mici, legate între ele şi ajunse la lumina zilei, pe un platou înconjurat de metereze. Poteca şerpuia prin apropiere şi războinicul, după ce i-o arătă, se tăcu nevăzut.

Arheologul mergea încet la vale, trecînd în revistă evenimentele ultimelor ore. Tot ce văzuse, tot ce auzise, îl impresionase profund. Indienii aceştia erau continuatorii unei vechi civilizaţii, păstrătorii unor tradiţii şi comori de artă, care

nu trebuiau să dispară! Din ce în ce mai mult se îndîrji împotriva omului care era gata să jertfească, de dragul canalului, lot ce crease geniul acestui popor în decursul veacurilor. Nu-l va lăsa! Nu-i va permite acestui Facca să-şi pună planul în aplicare. Nu l-ar fi lăsat nici dacă ar fi fost vorba numai de obiecte, de lucruri neînsufleţite, darămite cînd erau în joc vieţi omeneşti.

Cînd se pregăti să cotească, cărarea se înfundă într-un perete de bazalt. Pierdut în gînduri, greşise probabil drumul. Se văzu obligat s-o ia înapoi, dar nu nimeri nici de data aceasta. Erau cîteva poteci care se întretăiau sau mergeau paralel, unele părînd să străbată de-a curmezişul muntele, altele să urce spre piscuri. Din nou îi veniră în minte „lacrimile zeului". Dacă, din întîmplare, ar da peste tainicul simbol al tribului? Cercetătorul pasionat, care de treizeci de ani gonea neostenit după mărturii ale trecutului, oftă la gîndul părăsirii acestor meleaguri.

Poteca pe care o alesese urca pe nesimţite. Lată de un metru, ea se strîmta pe alocuri pînă la o palmă. Gulamor nu întîlni pe nimeni şi nici un fîlfîit de aripă nu tulbura tăcerea grea a acestui sfîrşit de zi toridă. Mergea, în felul lui, încet şi prevăzător, alegînd locurile pe care punea piciorul şi dozîndu-şi eforturile. Ajunse în vîrful unei stînci, suficient de înaltă ca să-i ofere o privelişte cuprinzătoare. Se opri să răsufle şi ochii îi alunecară dincolo de meterezele dinspre interiorul masivului.

Crezu că visează, că are halucinaţii, că i se arată un miraj amăgitor. Încercuit de pereţii falnici de bazalt, surîdea o mică şi încîntătoare vale înverzită.

Pe terase îngrijite creştea porumb de un verde intens, cum numai solurile bine udate de ploaie îl pot da. De jur împrejur se înălţau tulpinile cîtorva pomi fructiferi, iar la picioarele acestora fusese plantată iarba mate, nelipsitul ceai amărui al argentineanului.

Gulamor îşi scutura nedumerit capul în faţa acestui miracol, în faţa modelului în miniatură al stepei patagoneze, aşa cum avea ea să arate după punerea în funcţiune a sistemului „Brîului albastru". Dar îndată începu să-l frămînte întrebarea de unde venea apa aducătoare de viaţă. Descoperi, la capătul văii, sursa, care nu era altceva decît adînc tăinuita... „lacrimă a

zeului". „Zeul care plînge" fusese tăiat într-un perete din bazalt negru şi reprezenta una din divinităţile indienilor.

Cu trupul lui scund şi masiv, cu umerii pătraţi şi braţele vînjoase părea să vegheze asupra micului paradis ascuns, din inima stepei arse. N-avea obrazul hîd, schimonosit şi înfricoşător al majorităţii idolilor, ci unul rotund, bucălat, cu gura lăţită într-un zîmbet protector. Ochii lipseau, dar în locul lor, din cele două deschizături ovale ţîşnea cîte un şuvoi de apă de limpezimea cristalului. Pîrîiaşele şe revărsau peste statuie, îmbrăcînd-o într-o mantie sidefie, ca să ajungă" apoi, prin jgheaburi, la rădăcinile plantelor.

Aşa arăta „Zeul care plînge", iar lacrimile lui erau lacrimi de bucurie! Gulamor, mai vesel ca oricînd, chicoti.

— Tare-s curios de mutra lui Facca, cînd o vedea toate astea! O să sară el în aer, în locul muntelui.

În aceeaşi clipă, la urechile lui ajunseră strigătele şi zgomotele învălmăşite ale unei mulţimi ce se apropia.

„Veneau! Facca şi ai lui erau pe cale să ia muntele cu asalt!" Gîndul acesta îl făcu să intre în panică.

64

Căută coborîşul, febril, într-un iureş şi într-o agitaţie cu totul străine firii lui. Pleoapele, întotdeauna coborîte, se deschiseseră larg şi privirile lui blînde deveniseră mînioase.

Găsi în cele din urmă o potecă ce descindea la vale şi o luă la fugă de-a lungul ei. Rumoarea devenea din ce în ce mai puternică, mai desluşită.

„Veneau! Urcau spre peştera oamenilor lacrimii zeului", cu intenţia să strivească totul sub călcîi, să sfîrtece colţişorul de rai. Trebuia, cu orice preţ, să-i împiedice!

Se căţăra, cu mari eforturi, pe un bloc de bazalt înfipt în marginea cărării.

ÎI zări pe Facca alături de unul din oamenii lui, parlamentînd cu un grup de indieni, Ceilalţi lucrători urcau nestingheriţi drumul spre peşteră, cărînd în spinare unelte, lăzi şi două teodolite.

Arheologul îşi agită braţele şi urlă, cît îl ţinură plămînii:

— Opriţi! Ce faceţi? Opreşte-i, Facca… auzi… opreşte-i!

Deodată, îşi pierdu echilibrul. Piciorul îi alunecă peste marginea stîncii, mîinile bătură aerul în căutarea unui sprijin şi Josuah Dominic Gulamor se prăbuşi în gol. Simţi o izbitură, o

durere sfîşietoare de o singură clipă şi pe urmă bazaltul cel negru, cerul siniliu şi cîmpia ruginie îşi pierdură culorile. Rămase doar soarele, ca un glob de lampă afumat, dar şi el se stinse.

Se trezi pe un culcuş moale, acoperit cu o pătură de lînă. După ce-şi pipăi mădularele, constatînd că erau întregi, descoperi, după mirosul de dezinfectant, bandajul gros înfăşurat în jurul umărului drept. In preajma lui se foiau o mulţime de oameni, indieni şi muncitori ai şantierului. O recunoscu pe bătrîna care-l eliberase, pe tînărul războinic pe care-l confundase cu o statuie şi... pe Facca.

Inevitabilul avusese loc! Ocupaseră masivul şi peste puţin aveau să-l mături din cale. Grotele amenajate cu atîta

trudă de generaţii de indigeni, lanurile tăinuite, zeul cu lacrimile aducătoare de hrană, toate erau, deci, sortite dispariţiei. Întreaga fire a lui Gulamor se revolta împotriva acestei nedreptăţi strigătoare la cer. Dacă ar fi fost zdravăn şi în posesia unei arme, l-ar fi doborît pe Facca fără ezitare şi fără urmă de remuşcare.

Tocmai în momentul acela descoperi pistolul! Cineva, probabil cel care-l bandajase, îl pusese, cu toc cu tot, pe lespedea din dreptul mîinii sale sănătoase. N-avea decît s-o întindă binişor şi...

Josuah Dominic, cel mai paşnic om din lume, care nu atinsese în viaţa lui o armă, nu stătu pe gînduri. Degetele sale pipăiră oţelul rece şi se încleştară în jurul patului de os, tocmai cînd îl auzi pe inginer adresîndu-se unuia dintre şefii de echipă.

— Totul gata, Nil?

— Da! Peste un sfert de ceas îi dăm drumul.

— Bine! Poate că pînă atunci se trezeşte şi Gulamor.

Arheologul ridică încet arma. Simţi piedica... trăgaciul...

Indienii erau surprinzător de liniştiţi şi-şi vedeau de treburile lor. De bună seamă că nu ştiau nimic din cele ce aveau să urmeze. Înfiorîndu-se de indignare, Gulamor ţinti partea stîngă a pieptului vrăjmaşului său.

— Tot nu-mi vine să cred! spuse acesta. A fost vis ori realitate? Sistemul de irigaţii e un model de ingeniozitate. Stau şi mă întreb dacă noi ştim azi mai multe decît indigenii de-acum patru-cinci secole...

Mîna slabă, nesigură, lăsă arma să coboare.

— Gheizere există nenumărate, urmă Facca. Dar cîte din ele se utilizează ca cel de-aici? Ceea ce au făcut oamenii aceştia primitivi te copleşeşte. Izvorul subteran ţîşneşte la suprafaţă din două în două ore. De fiecare dată, furnizează cîteva mii de litri de apă fierbinte la 90 de grade. Află, Nil, că au săpat în stîncă, în spatele zeului lor,un bazin.

66

Bazinul se umple şi apa e lăsată să se răcească. De-abia la următoarea ţîşnitură, un mecanism ingenios goleşte rezervorul. Apa se scurge prin jgheaburi, spre ochii idolului şi mai departe, spre arătură. Asta trebuie văzut, Nil, cu aşa ceva nu te mai întîlneşti. Păcat...

Ţeava pistolului se ridică din nou.

— ...păcat, continuă şeful şantierului, că n-am ştiut-o mai din timp. Aici ne-am fi instalat şi n-am fi avut atîta bătaie de cap. În sfîrşit, bine că lucrurile s-au lămurit. Gata! Să-i dăm drumul. Carlos, spune-i şefei tribului să-şi adune oamenii. Să părăsească cit mai repede muntele... Pe urmă, ne retragem şi noi.

— Nu! zbieră Gulamor, ridicîndu-se în capul oaselor şi ameninţînd cu arma. Nu admit! Dacă îndrăzneşti, Facca, îţi zbor creierii!

Bărbaţii rămaseră înlemniţi. ÎI priveau cu acea groază, care ţi-o insuflă cel ce şi-a pierdut dintr-o dată minţile. Frumoasa indiană apăru lîngă el, îi luă uşurel pistolul din mînă şi-şi puse palma cu un gest liniştitor pe fruntea lui fierbinte.

— Eşti bolnav, străine! Dar noi îţi vom da ierburi de leac, care te vor face bine.

Arheologul nu pricepea nimic şi nu vedea decît ochiul închis şi sprinceana ridicată a lui Facca. Acesta ţinea, ca de obicei, capul culcat pe umăr şi rînjea.

— Ce-i cu tine, Gulamor? Chiar aveai de gînd să faci moarte de om?

— Nu ştie încă nimic, îi suflă şeful de echipă. Trebuie să-i explicaţi...

— Într-adevăr, n-are de unde să ştie, spuse Facca împăcat. Află, Gulamor, că între noi şi dumnealor totul s-a clarificat. Am discutat pe larg, prin intermediul lui Carlos care vorbeşte un

dialect apropiat. Sînt de acord să săpăm tunelul. Mai mult, au promis să ne ajute.

— Tunelul? Care tunel? Era parcă vorba să aruncaţi masivul în aer...

— Asta-i bună! Doar nu mă crezi smintit? După ce ai dispărut, am pornit să te căutăm. Indienii ne-au întîmpinat cu pietre şi cu ciomege şi ne-au pus pe fugă. Îţi mărturisesc, credeam că dumneata i-ai aţîţat împotriva noastră... Mai tîrziu, lucrurile s-au lămurit. Am stat liniştiţi de vorbă despre canal, despre apă, despre ce va fi aici în viitor. Mi s-a povestit că şi dumneata ai încercat să explici acelaşi lucru, dar că n-ai fost crezut. Altminteri sînt oameni inteligenţi şi foarte de treabă, iar despre frumuseţea şefei, ce să mai discutăm... Asta-i totul. Începem chiar acum. Cîteva explozii slabe, bine calculate, şi canalul va străbate muntele. Bineînţeles fără să atingă peşterile, terasele din fundul văii sau pe straşnicul zeu cu lacrimile sale făcătoare de minuni.

— Asta-i bine, făcu Gulamor ca pentru sine. Îl cuprinsese somnul, urmare a eforturilor din ultimele ore şi pleoapele ise închiseră pe trei sferturi. Mormăi:

— Bună idee... ăăă... asta... cu tunelul! La urma urmei... Facca... eşti un... ăăă... un om destul de... de treabă. Dar acum... lasă-mă... să aţipesc niţel. Nu sînt... ăăă... obişnuit, cu... asemenea emoţii.

*

— Nostim, acest Gulamor! Mi-au plăcut totdeauna cei ce ştiu să se războiască pentru o idee. Mie personal, arheologia nu-mi spune mare lucru; cred că pe vremuri am privit cu oarecare dispreţ această îndîrjită goană după vechituri. Facca în schimb e tipul omului de care ar fi fost nevoie pentru punerea în aplicaţie a proiectului.

— Există mulţi ca el, pe şantierele „Brîului albastru“.

— Există!?! Te pomeneşti că şi racordul între Colorado şi Negro cu Chuhut e un fapt împlinit?

Că pustiul patagonez e acum străbătut de o magistrală de ape, de canale de irigaţie?

— Întocmai!

— Asta n-o mai cred! E o lucrare dificilă, de proporţii...

— Totuşi, deşertul acesta a fost biruit! Îndreaptă-ţi privirile spre Pămînt, bătrîne Lar şi observă atent continentul sudamerican...

— O voi face, îndată ce mă voi găsi deasupra lui. Pînă atunci...

— Înţeleg! Să-ţi mai povestesc! Fie! Îţi voi vorbi acum despre lucruri, pe care în parte le cunoşti. Vreau să te fac să înţelegi că oricît de triste ar fi evenimentele, viaţa nu se opreşte, ci îşi urmează cursul, neabătută, biruitoare...

o aniversare

Trecuseră doi ani de la întîlnirea lor în camera aceea de hotel de la Lausanne. Se împrieteniseră, dar Hisper se ataşase de profesor, se agăţase de el ca de un colac de salvare. Kite, soţia lui Cârdan, îl îndrăgise aşa cum îndrăgeşti un copil neajutorat, căruia îi îndrumi paşii, îl sfătuieşti şi-l pregăteşti pentru viaţă.

Hisper o asculta cu sfinţenie, deşi uneori, ceea ce i se pretindea era în contradicţie flagrantă cu concepţiile, cu tabieturile lui.

Izbutiseră să-l schimbe ; avea acum o altă înfăţişare şi mai ales alte principii. Fapt este că vechii săi cunoscuţi din timpul facultăţii sau de mai tîrziu, din perioada premergătoare găsirii notiţelor lui Orbel, nu l-ar fi recunoscut.

Se simţea la soţii Cârdan ca în propria-i casă. Se obişnuiseră cu vizitele lui neanunţate, la orele cele mai nepotrivite, cu problemele „grave" care-l frămîntau şi pe care venea să le discute.

Aşa se întîmpla şi în seara aceea de iarnă, cînd îşi sărbătoreau, în intimitate, aniversarea unui număr rotund şi destul de mare de ani scurşi de la căsătorie. Stăteau la masă, în tihna caldă a căminului, ciocnind un pahar de şampanie şi depănînd în tăcere amintiri.

Fără să remarce atmosfera sărbătorească, fără să intuiască măcar că prezenţa lui este inoportună, începu să le povestească despre cartea pe care tocmai o terminase şi care-i lăsase o impresie puternică.

— Un mare scriitor, acest Hemingway, iar „Pentru cine bat clopotele" o capodoperă. Romanul m-a prins şi nu-l puteam lăsa din mînă. Anumite părţi erau atît de frumoase, încît îmi storceau lacrimi. Uneori pur şi simplu nu ştiam ce să fac: să citesc mai departe ca să aflu ce se va întîmpla, sau să reiau fragmentul care mă emoţionase. Cel mai mult însă, mi-a plăcut povestea de dragoste dintre Roberto, luptătorul acela călit, pentru care datoria se confunda cu însăşi existenţa şi „iepuraşul" său sincer şi naiv, atît de greu lovit de soartă. Îţi mulţumesc, Kite, că mi-ai recomandat această carte. Tu ai citit-o, George?

— Da, cu mulţi ani în urmă. Şi pe mine m-a încîntat!

Oricare altul ar fi năvălit, în seara aceea, în casa lor, ar fi întinat, prin prezenţa lui, atmosfera. Hisper însă nu-i deranja. Aveau pentru el acea grijă şi mîndrie părintească, acel simţ de tutelă care desfiinţează orice barieră de convenţionalism.

Îl poftiră la masa plină de bunătăţi, cărora ştiau că nu le poate rezista şi Cârdan îi umplu paharul.

— Să ciocnim pentru aniversarea noastră!

Hisper se îmbujoră şi se pierdu cu firea.

— Aniversare? Iartă-mă... iertaţi-mă, n-am ştiut! Ar fi trebuit să aduc nişte flori, sau aşa ceva... Vă urez multă fericire! Acum... acum trebuie să plec.

— Stai jos! porunci Kite. Nu te duci nicăieri!

Ca să-l ajute să-şi redobîndească siguranţa, schimbă subiectul.

— Deci ţi-au plăcut relaţiile dintre Robert Jordan şi Maria? Spune-mi, Hisper, tu de ce n-ai o prietenă? Sau, mai bine zis, de ce nu te însori?

Obrajii îi deveniră stacojii.

— Eu, Kite? Cine mă ia pe mine? Tînăr nu mai sînt, în schimb, iată-mă cum arăt: ca o sperietoare! N-aş îndrăzni...

— Eşti un prost! Se va găsi, printre cele două miliarde de femei, sau cîte or fi existînd pe suprafaţa globului, şi o nevastă pentru tine.

Cârdan se amuza copios şi-i ţinu hangul.

— Dacă nu prin părţile noastre, atunci poate prin Africa ecuatorială sau la Polul Nord. Acum, de cînd cu „Brîul albastru" colinzi lumea în lung şi-n lat. Deschide-ţi ochii, Hisper!

Observîndu-l cum fruntea i se acoperă cu mici mărgele, cum degetele răsucesc în disperare un colţ de şervet, profesorului i se făcu milă.

— Ştii, Hisper, şi eu îmi închipuiam cîndva că voi rămîne toată viaţa burlac. Eram foarte tînăr pe vremea aceea, îmi terminasem tocmai studiile. Dacă mă gîndesc, totul a pornit de la faptul că l-am întîlnit pe Lar Orbel…

— L-ai cunoscut pe Orbel? Hisper arcui sprîncenele deasupra ochelarilor. Nu mi-ai spus-o niciodată.

— Într-adevăr, nu ţi-am povestit.

Kite îşi umezi buzele în cupa cu şampanie şi zîmbi peste marginea ei.

— Lui George nu-i place să vorbească despre asta, probabil fiindcă e în legătură cu noi doi.

— Ei, asta-i bună! Ce zici, Kite, să-l punem în temă? întrebă Cârdan maliţios.

— Ar putea să-i folosească. La fel ca Hemingway, păs- trînd, fireşte, proporţiile.

— Bine!

Profesorul Cârdan se răsuci în fotoliu pînă găsi o poziţie comodă, apoi îşi aprinse pipa lui scurtă, de zile mari.

— L-am cunoscut pe Lar Orbel cu totul întîmplător, cu prilejul uneia din rarele sale vizite pe Pămînt. Mă aflam la biblioteca institutului, unde-mi pregăteam lucrarea de diplomă, un studiu despre resursele hidroenergetice ale Dunării. Printre alte lucrări pe care le utilizam ca material bibliografic, era şi un vechi anuar hidrologic austro-ungar, editat la Viena prin o mie nouă sute şi ceva. La un moment dat, bibliotecara vine să mă roage să-l cedez, pentru o oră-două, cuiva care venise de foarte departe şi se grăbea. Am acceptat, desigur, şi am dat cartea, urmărind din pură curiozitate cui îi era destinată. La cîteva mese de mine şedea un om slab, cu părul niţel albit la tîmple, care mă privea cu nişte ochi ce n-am să-i uit niciodată. Erau mari, albaştri, sfredelitori, profunzi şi totuşi surprinzător de veseli şi de şugubeţi.

După ce a terminat, a venit el însuşi să-mi înapoieze anuarul.

— Vă sînt foarte recunoscător, a spus încet, ca să nu-i tulbure pe ceilalţi cititori, m-aţi făcut să cîştig exact... 5760 de secunde. Mă cheamă Lar Orbel.

Ne-am strîns mîinile.

Numele îmi era cunoscut, dar nu ştiam de unde să-l iau. În orice caz, avea legătură cu profesiunea mea, căci, pe vremea aceea, unica mea lectură erau revistele şi tratatele de specialitate.

Remarcîndu-mi probabil fruntea încreţită, semn al efortului mintal, m-a întrebat dacă nu mi-ar face plăcere să stăm puţin de vorbă.

Am acceptat bucuros invitaţia. Discuţia noastră din hol n-a fost prea lungă — Orbel îşi părăsise staţia doar pentru cîteva zile — dar hotărîtoare pentru mine.

— Ţi-a vorbit despre „Brîul Albastru"? întrebă Hisper.

— Da! Mai întîi s-a interesat de mine, de preocupările mele, pe urmă a povestit despre ale lui. Avea o formidabilă putere de convingere. Ascultîndu-l, vedeai aievea viitorul, ca pe un ecran de televiziune. Nu şi-a manifestat nici o clipă intenţia de a mă cîştiga pentru ideea lui, ba chiar se autoironiza, numindu-se un Don Quijote al împărăţiei undelor albastre, dar a reuşit. Cînd ne-am despărţit, eram la fel de entuziasmat de reţeaua mondială de ape ca şi părintele ei.

— L-ai mai revăzut?

— Niciodată! Deşi am făcut tot ce mi-a stat în putinţă. Nu mai cobora pe Pămînt. La început, răspundea la scrisorile mele — le primea o dată pe an — pe urmă însă a intervenit dintr-o dată o tăcere deplină. Am aflat că refuza orice corespondenţă, că se eschiva de contactul cu oamenii. Trecuseră ani de la întîlnirea noastră. Lumea îl uitase şi se părea că rămăsesem unicul deţinător al tainei sale, al ideii „Brîului albastru". Atunci am luat hotărîrea să mă pun pe treabă. Am reconstituit, cu destule dificultăţi, itinerariile lui din timpul vizitelor pe Pămînt. Fusese la Viena si la Nairobi, la Sidney şi la Detroit, la New-Deliii şi la Godhaven în Groenlanda şi mai ştiu eu unde. Avea obiceiul să-şi facă însemnări pe foiţe de hîrtie, în timp ce consulta lucrări de specialitate şi să le uite printre file. Îţi poţi imagina ce a însemnat să dau de urma acestor notiţe. Mă simţeam ca un căutător de comori şi împărtăşeam rarele

bucurii şi mult prea desele decepţii ale acestora. Ani mi-au trebuit pînă am dobîndit informaţii asupra întregului proiect. Totuşi, nu erau decît însemnări făcute în pripă, mai mult nişte gînduri

inspirate din observaţiile efectuate pe staţie şi reactualizate cu ocazia consultării lucrărilor. Simţeam însă că pe undeva trebuia să existe mai mult, un material mai amplu, mai detailat.

Lar Orbel îşi petrecuse vacanţele pe Pămînt, rămînînd de fiecare dată cîte două-trei săptămîni. Mi-a trecut prin minte că poate, în decursul acestora, îşi sintetizase ideile, le coordonase, le dăduse o formă unitară.

Din nou am cutreierat lumea, în căutarea locurilor unde se odihnise.

— Aşa a ajuns la Jyvaskyla, preciză Kite.

— Da, aşa am ajuns în Finlanda, în încîntătoarea ţară a lacurilor, a fiordurilor şi a fetelor blonde. Aici, în mica localitate înconjurată de ape, Orbel zăbovise aproape o lună. Tot la Jyvaskyla, a cunoscut-o pe Lucia Raumala...

— Pe mama ta, Kite? întrebă Hisper, sincer surprins. A cunoscut-o pe mama ta?

— Da! Tata murise de cîţiva ani şi eu împlinisem şaisprezece. Mi-l amintesc bine, pe Lar, chiar din ziua cînd a poposit în orăşelul nostru şi umbla să-şi găsească o gazdă. Mi s-a părut cam zgomotos, din cale-afară de vorbăreţ, cu totul altfel decît sînt oamenii pe la noi.

— Fusese probabil o reacţie spontană, consecinţă a unei prea îndelungate singurătăţi. Adevărata lui fire a ieşit la iveală după ce a cunoscut-o pe Lucia, spuse Cârdan.

Kite aprobă.

— Într-adevăr, abia după ce s-a mutat în casa noastră, l-am cunoscut cu adevărat. Povestea exuberant despre „coaja lui de nucă“, despre stelele cerului şi despre apele Pămîntului, dar nu omitea niciodată să strecoare cîte o glumă, cîte o vorbă de duh. Pe mine mă botezase „căpitanul cu coiful de aur", îmi făcea, ca unei fetiţe, bărcuţe de hîrtie şi-mi făgăduia să mă avanseze la gradul de amiral.

Mama era ihtiolog, studia fauna lacurilor noastre. Pleca dis-de-dimineaţă şi se întorcea seara, după apusul soarelui. Lar o

însoţea. Conducea barca prin stufăriş şi se minuna de fiecare dată, cînd vreo pasăre îşi lua zborul, cînd vreun animal irupea din hăţiş. Îndrăgea mult vieţuitoarele, poate fiindcă acolo, sus, ele îi lipseau...

— A iubit-o? întrebă Hisper foarte încet, făcînd-o pe Kite Cârdan să se îndoiască dacă auzise bine.

— Dacă a iubit-o pe mama? Cred că da! Îi aducea crizanteme albe, buchete mari de crizanteme albe, dar sînt sigură că nu i-a vorbit niciodată despre dragoste...

Serile şi le petrecea lucrînd. Mama stătea într-un fotoliu şi frunzărea o carte, iar el scria. O dată, eram şi eu de faţă, i-a citit cîteva pagini. Chestiuni tehnice, seci şi plicticoase şi totuşi pline de poezie. Nu textul în sine, ci comentariile pe care le făcea pe marginea lui. Vorbea despre „Brîul albastru", înfierbîntat ca un şcolar. Descria viitorul planetei, în urma înfăptuirii proiectului, zugrăvindu-l în culorile cele mai strălucitoare. Au fost zile frumoase pentru noi toţi, pentru mine, pentru mama şi, cred, şi pentru Lar. Apoi...

Soţia lui Cârdan îşi trecu palma peste părul blond cu fire argintii, şi o opri sub frunte, în dreptul ochilor.

— ...apoi, urmă Kite cu vocea schimbată, seri ca acestea n-au mai fost. Totul s-a năruit, totul a devenit anost şi cenuşiu, o dată cu moartea mamei, cu plecarea lui Lar...

— Cum... cum a fost cu putinţă?

Cârdan îl văzu pe Hisper făcînd un gest stîngaci, de neînţelegere.

— Am să-ţi spun eu. Lucia Raumala descoperise un lac cu o configuraţie cu totul neobişnuită. La suprafaţă, avea un strat de apă dulce cu fauna corespunzătoare ; urma un altul cu apă uşor sărată, în care trăiau organisme ca meduze şi crustacee ; al treilea strat, sărat, adăpostea o faună marină adevărată: actinii, stele de mare, moruni, toate în miniatură,

de zece ori mai mici ca cei din larg ; ultimul strat conţinea apă impregnată cu hidrogen sulfurat, mediu favorabil doar unui anumit gen de bacterii.

Era o relicvă, lacul acela, un rest de mare străveche, izolată datorită unor transformări tectonice. Fusese pe vremuri un golf care s-a închis. Stratul superior se reînnoia cu apa din izvoare şi ploi ; următoarele două, prin intermediul fluxului, apa mării

infiltrîndu-se pînă la nivelul lor. Stratul al patrulea a rămas neschimbat, de sute de mii sau milioane de ani. Greutatea specifică diferită a apelor asigura menţinerea echilibrului între straturi, fără ca ele să se amestece. Animalele aveau un aspect neobişnuit, deoarece se adaptaseră la noul mediu. Aşadar, un teren de cercetare deosebit de interesant pentru orice om de ştiinţă.

Lucia Raumala îşi procurase o mică batisferă individuală, cu care spera să ajungă la adîncimea de 350 de metri, acolo unde începea stratul sulfurat.

Primele încercări fuseseră încununate de succes. Coborîrile la care asistase şi Orbel, îi permiseseră să studieze vieţuitoarele din cele trei straturi vii. Sosi şi ziua destinată pătrunderii în apa moartă.

O dimineaţă însorită, cu cerul limpede, ca cele care vor să te convingă că nimic rău nu se poate întîmpla, că tot ce întreprinzi e menit să izbutească. Şi totuşi…

Se instalase în sfera de oţel, susţinută de scripeţi şi cablul porni să se deruleze. Lar o aştepta în barcă.

Trecuse o jumătate de oră… şi, deodată, o zvîcnire a cablului!

Înspăimîntat, Lar pusese în funcţiune motorul electric. Tamburul se rotise repede, înfăşurînd împletitura de oţel, dar nu apăruse decît capătul rupt, destrămat.

După două zile abia, cabina cu trupul Luciei a putut fi adusă la suprafaţă. Lar a plecat imediat şi de-atunci n-a mai revenit pe Pămînt…

— Iertaţi-mă! se rugă Hisper, poate că n-ar fi trebuit—

— Nu face nimic! Fiica Luciei Raumala bău repede o înghiţitură de apă.

— Acum, reluă Cârdan povestirea, trebuie să afli şi partea a doua, adică cea în care mi-am ratat viitorul de celibatar. Aflasem deci de ultima vacanţă a lui Orbel petrecută la Jyvaskyla şi n-am stat prea mult pe gînduri.

Casa în care locuise am descoperit-o uşor, căci localnicilor drama petrecută cu ani în urmă le mai era vie în memorie. Cea care m-a întîmpinat a fost o fată cu părul ca paiul, de vreo douăzeci şi ceva de ani, urîţică şi cam aspră la vorbă. Nici n-a vrut să mă asculte…

— Era primul străin care-mi păşea pragul după Lar Orbel...

— N-am reuşit s-o fac să înţeleagă ce doream. Dădea mereu din umeri şi mă implora să plec mai repede.

— Mi-a fost frică de el! Arăta îngrozitor! Neras, cu hainele murdare şi cu o musculatură de luptător de circ.

— Întîi şi întîi a trebuit s-o conving de intenţiile mele paşnice, apoi s-o trag de limbă ca să-mi destăinuiască ceva despre Orbel. Pînă am cutezat să pun problema notiţelor, s-a scurs vreo săptămînă. Ştii ce a făcut? A negat pur şi simplu existenţa lor.

— Ţineam la tot ce rămăsese de la el! Mi-era teamă că mi le va lua. Cînd însă mi-a povestit despre întîlnirea lor şi despre „Brîul albastru", mi-a cîştigat încrederea şi-încă ceva în plus.

— Ce mai, s-a îndrăgostit de mine!

— George!!

— Aşa cum îţi spuneam, Hisper, am venit la Jyvaslcyla ca burlac convins. Plănuiam lucruri mari şi credeam că nici o femeie nu va consimţi să se lege de un bărbat care azi e

într-un colţ al lumii, mîine în altul, şi acasă, din an în paşte. Kite însă...

— Am riscat!

— La urma urmei, n-aveam ce face, spuse Cârdan. Era unicul mijloc de a ajunge în posesia hîrtiilor.

— George, minţi cu neruşinare! Hisper, auzi, o săptămînă mi-a bătut capul să-l iau de bărbat. Dacă i-aş fi pretins să renunţe la „Brîul albastru", ar fi aceptat!

— Asta niciodată! Ca să respectăm adevărul istoric, află că ea m-a îndemnat să întocmesc proiectul. M-a încurajat şi m-a ajutat în toţi aceşti ani, fie că eram împreună, fie că eram departe unul de celălalt. Cînd dădeam de greu, cînd dificultăţile mă îndemnau să mă las păgubaş, vorbele ei sau o simplă privire mi-au redat încrederea. Aşa stau lucrurile cu mica mea Kite...

Hisper observă, deşi se întoarse ruşinat, cum îşi strîng mîinile sub masă.

Profesorul umplu cupele.

— În sănătatea ta, Hisper!

— În sănătatea voastră! La mulţi ani!

Cârdan îl măsură din cap pînă-n picioare.

— Nu eşti tu prea frumos, dar pînă la urmă tot te ia una. Fiindcă veni vorba: cînd mai ai drum pe la pigmei sau pe la eschimoşi, Hisper?

*

— N-ar fi trebuit... n-ar fi trebuit să-mi aduc aminte. Rănile se cicatrizaseră, durerea mocnea doar adînc, sub zgura anilor scurşi. Acum rănile s-au deschis şi sîngerează, şi durerea s-a încins, ca jăratecul de pe care vîntul spulberă cenuşa. N-ar fi trebuit...

— Nu pentru a te face să suferi, Lar, ţi-am vorbit despre zilele petrecute la Jtjvaskyla, ci pentru a-ţi reaminti

de fata Luciei, de Kite. Ea nu te-a uitat, aşa cum nici George Cârdan nu te-a şters din memorie.

— Închipuire! Fantezie! Creierul meu a devenit o maşinărie care reînvie imagini, născoceşte altele, le îmbină, le amestecă... Poate că sînt bolnav? Poate că aşa se manifestă maladia singurătăţii, a claustrării în celula strimtă a „cojii mele de nucă“?

— Nu Lar, totul e adevărat! Ţi-am spus-o de atîtea ori. Trebuie să-ţi recapeţi încrederea în tine şi în ceilalţi, în cei ce te preţuiesc şi te iubesc. Trebuie să crezi în oameni! Îţi voi povesti acum o întîmplare care, sper, te va convinge că şi un suflet zbuciumat, ros de remuşcări, doborît de furtuna îndoielilor, îşi poate găsi vindecarea...

„degeratul"

Pentru „tăietorii de gheaţă" de pe coasta Ţării Byrd, Kauder fusese de la început o enigmă. Întîi şi întîi fiindcă apăruse în mica lor tabără ca o fantomă, în toiul nopţii, şi apoi, pentru comportarea lui stranie. Şi faptul că picase tocmai în momentul îmbolnăvirii glaceologului lor Lizz, căruia îi luase locul, stîrnise ample comentarii.

De atunci trecuseră două luni, în care încercaseră în fel şi chip să-l facă să ia parte la viaţa lor, să împartă cu ei bucuriile şi necazurile, să şi-l apropie. Zadarnic! Bărbatul acesta de vreo 50 de ani, taciturn, încruntat, cu ochii neliniştiţi, evita cu încăpăţînare orice contact. Cînd se întorceau de la lucru, el îşi aranja meticulos instrumentele de poliţă, îşi căuta un locşor cît

mai izolat şi nu răspundea decît cu un monosilabic „da“ sau „nu“.

79

Oamenii Antarctidei, prinşi într-o neîncetată şi aprigă încleştare cu stihiile, cu gerul năprasnic şi cu viscolele furibunde, sînt plămădiţi dintr-un alt aluat decît cei de pe alte şantiere ale „Brîului albastru”. Tari ca granitul dar şi la fel de aspri şi de colţuroşi, ei pot fi prietenii cei mai devotaţi, dar şi vrăjmaşii cei mai îndârjiţi. Cu Kauder, însă, n-aveai ce face. El nu putea fi nici una, nici alta. Era... aidoma unui lucru oarecare din cabană, aidoma mesei, scaunului sau ceaunului de ciorbă. Cu acestea, cel puţin, dacă-ţi stăteau în drum, te puteai răfui, trăgîndu-le cîte un picior...

Datorită felului muncii lor erau mai tot timpul împreună. Porneau la drum cu motosaniile, de-a lungul şi de-a latul gheţarului. Kauder făcea măsurători şi împărţea, în dreptunghiuri, o suprafaţă de cîţiva zeci de kilometri pătraţi a giganticului torent de gheaţă. După aceea, tăietorii se apucau s-o decupeze cu aparatele lor cu ultrasunete. Blocurile continuau să alunece spre ţărm, unde se prăbuşeau în ocean, transformîndu-se în aisberguri, în falnici munţi de gheaţă plutitori.

În clipele de răgaz, se opreau adesea să admire priveliştea încîntătoare a şirului imenselor cuburi sclipitoare, ce porneau, sub supravegherea cîtorva nave speciale, mînate de curenţii maritimi, spre ţinuturile îndepărtate ale Californiei. Dar şi mai plăcut era să-ţi imaginezi cum ajunşi acolo, aceşti coloşi, conţinînd fiecare atîta apă cît debitul anual al unui mare fluviu, se topeau încetul eu încetul, se transformau la rîndul lor în rîuri şi potoleau setea pămînturilor secetoase.

La început îi povestiseră lui Kauder despre toate acestea, mai ca să se laude, mai ca să-l facă să-şi iasă din muţenie, dar îşi văzură înşelate aşteptările. Noul lor glaceolog, departe de a părea impresionat, se mulţumea să afirme că era îndeajuns de familiarizat cu acest capitol al proiectului lui Lar Orbel.

80

Nu lucrau în fiecare zi. După ce tăiau un număr de aisberguri, îi lăsau gheţarului răgaz să înainteze, să umple golurile. În aceste răstimpuri, uneori de o săptămînă, alteori de mai mult, rămîneau în cabană şi se plictiseau. Erau, desigur,

destule de făcut: de reparat aparatele şi uneltele, de cîrpit îmbrăcămintea, de preparat mîncarea. Se putea asculta şi muzică, viziona un program de televiziune sau citi o carte, dar toate acestea nu înlocuiau munca adevărată, sub cerul de basm al nopţii polare, sub măreţul joc de artificii al aurorelor.

Urau lîncezeala şi de aceea, unii dintre ei erau veşnic puşi pe ceartă. Şi aşa cum se întîmplă, căutîndu-şi unul altuia pricină, îl găsiră vinovat pe Kauder... Că pînă la venirea lui, atmosfera fusese alta, că le transmitea un fel de stare depresivă şi cîte şi mai cîte.

Glaceologul nu răspundea acestor învinuiri de o absurditate copilărească, aşa cum nu răspundea în general, dar, în sinea lui, le găsea întemeiate. Se izola şi mai mult, căutînd refugiu în cele mai dosnice unghere ale cabanei, străduindu-se să ocupe spaţiu cît mai puţin.

Asta însă nu-i folosi, ci dimpotrivă! Doi dintre tăietorii de gheaţă mai cu seamă, unul, un munte de osînză poreclit „Frumosul", iar celălalt, un pitic eu buze subţiri, răutăcioase, îi spionau cu încăpăţînare fiecare gest şi se comportau faţă de el cu o duşmănie mereu crescîndă, făcînd uz de cea mai detestabilă dintre armele omeneşti: batjocura!

Din zori şi pînă seara ei se întreceau în glume răutăcioase, în ironii şi în jigniri. Deşi ceilalţi îi mai luau apărarea, cerîndu-le celor doi să înceteze, Kauder se încovoia sub şfichiul vorbelor brutale, al hohotelor de rîs, al grosolăniilor. Dar nu reacţiona. Îşi încleşta buzele, se făcea mai mic, vîrîndu-şi capul între umeri,

se lipea de peretele cabanei ca atunci cînd eşti încolţit de o haită de fiare, dar nu se împotrivea.

După un timp, „distracţia" îşi pierdu hazul. Poţi rîde de o fiinţă vie, de un om, de un animal... Dar un obiect, oricît de caraghios ar fi el, nu te poate distra. Iar Kauder era un simplu obiect: ca masa, ca scaunul sau ca ceaunul de ciorbă...

Pînă la urmă „băieţii veseli" renunţară şi-l lăsară în pace. Din cînd în cînd îi mai aruncau cîte un cuvînt, mai mult în silă, ca atunci cînd eşti dinainte convins că dai de urechi surde. Odată, piticul îşi aminti că uitaseră să-i dea o poreclă, aşa cum o primise fiecare. Se distră vreun ceas, făcînd cele mai

neghioabe propuneri, pînă cînd tot lui îi veni ideea să-i zică lui Kauder... „Degeratul".

— I se potriveşte de minune! Parcă ar fi congelat din cap pînă în picioare, inclusiv creierul!

Porecla plăcu şi matahalei şi amîndoi îi cerură, în bătaie de joc, consimţămîntul.

— Domnule Kauder, spuse piticul, ţinînd seama de volubilitatea dumneavoastră unanim recunoscută şi de neastîmpărul care vă caracterizează, ne permiteţi să vă spunem, de azi încolo... degeratul?

Reacţia fu pe cît de neaşteptată, pe atît de violentă. Glaceologul sări de pe scaunul lui şi făcu un gest, ca şi cînd s-ar fi ferit de o lovitură. Devenise ca ceara şi tremura.

Se holbau la el ca la o arătare şi „Frumosul", îl întrebă, aproape îngrijorat, fără nici o intenţie de răutate.

— Ce-i cu tine, „Degeratule"? Te-a lovit damblaua?

Tremurul se prefăcu în spasme ca şi cînd l-ar fi trecut un curent electric. Un strigăt nearticulat îi părăsi buzele. Se năpusti spre chinuitorii lui cu pumnii ridicaţi, cu privirile rătăcite. Se dădură înapoi, speriaţi. Ceilalţi din încăpere, care urmăriseră sau nu scena, erau atît de uluiţi, încât nu

schiţară nici un gest să-l oprească, cînd îl văzură dînd buzna spre uşă.

După ce se mai dezmeticiră, alergară să-l readucă în cabană, dar nu-l mai găsiră. Afară era beznă, un vînt puternic de nord spulbera zăpada, iar termometrul arăta 54 de grade sub zero.

Kauder rătăcea printre troiene, afundîndu-se la fiecare pas pînă la genunchi. Viscolul îi biciuia obrajii, îl orbea, îi tăia răsuflarea. Înainta în neştire, mînat de o singură dorinţă: să ajungă cît mai departe!

Îl alungaseră ca pe o lepădătură! ÎI strigaseră ,,Degeratul“! Poate că nici nu ştiau cît de mult îşi merita soarta! Sigur nu ştiau că această poreclă... nu i se cuvenea lui, ci celuilalt. Căci nu el zăcea acum sub învelişul alb de nea, ci celălalt. Nu trupul său împietrise sub muşcătura gerului, ci al celuilalt!

Celălalt! Omul a cărui viaţă îi fusese încredinţată şi asupra căruia făgăduise să vegheze. Acolo, în pustiul de gheaţă, sub cerul răvăşit de furtuni, se schimbaseră destinele lor.

Fusese într-o noapte, întocmai ca aceasta, la fel de neagră şi de rea. Venise de pe continent un medic, ca să aplice o metodă nouă pentru vindecarea victimelor frigului. Nici nu descinsese bine în tabăra aceea din Ţara lui Graham, cînd de la un post avansat se anunţase un caz grav. El se oferise să-l conducă, cale de opt kilometri, pînă la grupul de geofizicieni. Opt kilometri, o nimica toată, o simplă plimbare pentru cineva cu experienţă, pentru un pionier al ţinuturilor polare. El, Kauder, luase asupra sa să-l păzească de urgia iernii antarctice. Tocmai el! Pe la jumătatea drumului, se rătăciseră. Vîntul, antrenînd mii de ace de gheaţă, pătrundea pe sub măşti, făcînd să plesnească pielea obrajilor. Încercaseră să ţină piept rafalelor, mergînd ghemuiţi. Cădeau, se ajutau unul pe celălalt să se ridice, dar după

cîţiva paşi erau din nou doborîţi. Aerul îşi preschimbase parcă starea fizică, devenind gros, vîscos, de nerespirat. Frigea, pătrunzînd în nări, ca metalul incandescent.

Singura scăpare era un refugiu, un loc mai ferit unde să poată rezista pînă la ivirea zorilor. Medicul îl zărise primul, sub forma unui masiv de gheaţă ce se desprindea vag din beznă. Semăna cu un zid de cetate, prin ale cărui creneluri vîntul trecea şuierînd. Stătea înfipt în calea viscolului, primind impasibil lovitură după lovitură. Ca să se adăpostească ar li trebuit să-l ocolească, să ajungă de partea cealaltă.

Dar cît era de lung? Măsura doar cîţiva metri sau zeci de kilometri? Punîndu-şi această întrebare, Kauder simţea cuibărindu-i-se în suflet frica de moarte.

Ceea ce se petrecuse de-aici încolo nu-şi mai amintea decît vag, învălmăşit. Ajunseseră la peretele de gheaţă, îşi lipiseră trupurile de el şi se tîrîseră spre stînga, deşi la fel de bine ar fi putut să se îndrepte în direcţia opusă.

Apoi, ori el, ori medicul, găsise o adîncitură, o firidă îngustă în care încăpea, anevoie, un singur om. Urmase ceva îngrozitor, un lucru pe care creierul refuza să-l accepte. Teama îl făcuse probabil să-şi piardă minţile. Din laşitate, din dorinţa de a se salva cu orice preţ, se luptase cu celălalt. Îl lovise, îl îmbrîncise, îl dăduse brutal la o parte, ca să se ghemuiască el în micul adăpost. În clipele acelea uitase de milă, de omenie. Uitase că

făgăduise să-l ducă pe medic la destinaţie şi că, la capătul drumului, o viaţă era ameninţată să se stingă.

Pe urmă îşi pierduse, pare-se, cunoştinţa. Prima geană a luminii îl găsise în firida strîmtă, pe care nămeţii o înfundaseră. Se trezise ameţit şi se apucase să-şi croiască drum afară. Viscolul slăbise şi zăpada cădea molcom din nori groşi, alburii, descinşi la suprafaţa pamîntului.

Rămăsese în viaţă! Dar tovarăşul? Kauder intră în panică. Îl căută disperat ore în şir. Peste tot se înălţau troiene uriaşe şi fiecare din ele ar fi putut acoperi nu un singur trup, ci zeci.

Îl strigase. Repetase numele celui pe care-l împinsese la pieire de sute de ori. Răscolise movilele cu mîinile goale pînă ce acestea îi amorţiseră.

Panica se prefăcuse în groază. De pretutindeni îl urmăreau ochii doctorului, răsuna vocea lui domoală. I se părea că-l vede ieşind de sub nămeţi, crescînd pînă la dimensiuni supranaturale, apropiindu-se de el şi cerîndu-i socoteală.

Nu mai putuse răbda şi fugise, fără nici o ţintă, spre interiorul pustiului de gheaţă. N-ar fi scăpat viu, dacă nu s-ar fi întîlnit cu un grup de geologi, în drum spre coastă, care-l luaseră cu ei. Nu se mai întorsese în tabără, ci se îmbarcase pe primul vapor care pleca spre Ţara Byrd. Aici se alăturase tăietorilor de gheaţă.

Obosise. Picioarele nu-l mai ascultau, erau grele şi ţepene. Nici faţa nu şi-o mai ferea, căci efortul de a ridica mîinile îl depăşea. O moleşeală, un fel de amnezie a simţurilor puse stăpînire pe el. Prin văzduh vibra o melodie lentă, adormitoare şi un glas — al doctorului de bună seamă — îi şoptea la ureche.

— Dormi! întinde-te şi dormi! N-are rost să suferi! Somnul e atît de dulce! Culcă-te, Kauder! Dormi... dormi... dormi...

Undeva, într-o circumvoluţiune a creierului, instinctul de conservare încerca să se împotrivească.

„Somnul înseamnă moarte! Nu te lăsa! Luptă să rămîi treaz... treaz... treaz...“

Apărură vedenii, halucinaţii, miraje... Avu impresia că zăreşte dunga albă, estompată, a peretelui de gheaţă.

A peretelui, în dreptul căruia doctorul pierise în locul lui. Firida! Acolo era firida care-l adăpostise în noaptea aceea de calvar şi care, acum, putea să-i scape viaţa a doua oară.

Încercă să se îndrepte spre ea, cheltuindu-şi ultimele puteri, ultimul dram de energie. Căzu şi renunţă să se mai ridice. Se tîra în genunchi prin zăpada afinată, a cărei atingere o simţea caldă, plăcută, ademenitoare.

Dar pe măsură ce înainta, zidul salvator se îndepărta. Îl amăgea fugind de el, ca într-o hîrjoneală de copii. Cînd credea că-l poate atinge, nu se mai găsea acolo, ci undeva în dreapta, mult mai departe. Atunci cotea, continuînd să meagră de-a buşilea, dar din nou plăsmuirea minţii sale îşi schimba locul.

Kauder umblase, fără să ştie, în cerc. O înţelese de-abia cînd descoperi propriile sale urme. Se opri, cu răsuflarea întretăiată, cu pieptul săgetat de o durere ascuţită. Se trînti pe spate şi rămase nemişcat, privind, printre pleoapele întredeschise, cerul care nu se vedea. Încercă să şi-l imagineze, albastru şi însorit, undeva departe, pe deasupra norilor.

Din nou apăru doctorul.

— Dormi, Kauder, dormi liniştit. O să-ţi fie cald şi bine şi pieptul nu te va mai durea. Vom fi împreună. Foarte, foarte curînd vom fi împreună...

Închise ochii şi un sentiment de linişte şi de mulţumire luă locul frămîntărilor. Un fluid pătrunse parcă în trupul său vlăguit, încălzindu-i sîngele. Era bine, nespus de bine...

„Degeratul"! îl numiseră „Degeratul"! Acum, în sfîrşit, porecla avea să i se potrivească...

Cînd îl găsiră tăietorii, carnea sa avea tăria gheţii, iar pe chip stăruia un zîmbet straniu şi neaşteptat.

— Nu întreprindeţi nimic! Nu-l aduceţi la căldură. Lăsaţi-l afară, în frig!

Acestea fuseseră indicaţiile medicului, primite pe calea undelor de la cel mai apropiat punct sanitar.

Erau pe bună dreptate miraţi şi bombăneau ceva despre idei trăsnite şi despre mode noi, dar le respectară întocmai. Un ceas mai tîrziu, în apropierea cabanei coborî un elicopter. Un bărbat voinic, înfofolit într-o şubă miţoasă, cu căciula trasă adînc pe frunte, sări sprinten din cabină rugîndu-i să-l ajute la căratul unei lăzi de proporţii neobişnuite. „Frumosul" o înşfăca,

îmbrîncindu-i pe ceilalţi. Nu lăsă pe nimeni să se apropie, nici măcar pe prietenul său.

Din momentul acela, doctorul preluă comanda şi toată lumea îi execută, fără şovăire, ordinele.

Trupul neînsufleţit al geologului fu adus în cabană şi introdus imediat într-un container, montat la repezeală din piesele aflate în ladă.

Cum îi zări faţa, medicul se dădu înapoi ca şi cînd s-ar fi întîlnit cu o stafie.

— Kauder! Pe legea mea… e Kauder!

Tăietorii confirmară, povestindu-i că omul acesta venise la ei în urmă cu două luni şi că-l înlocuise pe vechiul lor glaceolog. Îi mai relatară cîte ceva despre neobişnuita lui comportare şi despre conflictul care determinase plecarea lui nesăbuită, în toiul nopţii polare.

Pregătindu-şi aparatele, cu gesturi sigure de vechi şi priceput meşteşugar, doctorul le aduse la cunoştinţă, la rîndul lui, împrejurările în care îl cunoscuse pe Kauder.

— Sosisem tocmai în Antarctida, în Ţara lui Graham, cînd am fost chemat la un bolnav. El s-a oferit să mă conducă. Am pornit împreună şi pe drum, ne-a surprins o furtună. Am fi fost pierduţi dacă nu găseam un munte de gheaţă, în crăpăturile căruia să ne ascundem. Dădusem mai întîi de una singură. Kauder se încăpăţînase să mi-o cedeze, iar eu îi respingeam oferta. Ţin minte că ne luasem

aproape la bătaie, fiecare din noi stăruind să-l pună pe celălalt în siguranţă. Se vede treaba că eram mai în puteri decît el, căci am izbutit să-l vîr în firidă şi să plec în căutarea alteia. Am descoperit-o curînd, la cîteva zeci de metri depărtare. În dimineaţa următoare, cînd viscolul slăbise, m-am dus după el, dar nu l-am mai găsit. Ajuns printre oameni, m-am interesat de soarta lui, am iniţiat şi o expediţie de salvare, dar nu i s-a dat de urmă.

Acolo, în Ţara lui Graham, prietenii şi cunoscuţii lui s-au împăcat de mult cu gîndul că nu se mai află printre cei vii. Atîta vă pot spune, e un tip straşnic…

Tăietorii de gheaţă stăteau cu capetele aplecate, chinuiţi de remuşcări. Unul puse întrebarea care ardea buzele tuturor:

— Şi crezi că se mai poate face ceva, doctore? Corpul e tare ca piatra şi inima s-a oprit de mult din bătăi...

Medicul, mai puţin sigur decît înainte, ridică din umeri,

— Voi încerca! Teoretic, moartea prin îngheţ a încetat să mai fie un proces ireversibil. Totul depinde însă de organism... In sfîrşit, să începem...

Pentru el, Kauder nu reprezenta un caz oarecare. Erau legaţi prin fire nevăzute, din noaptea aceea în care cumpăna ezitase să se încline într-o parte sau în cealaltă. Acum însă, echilibrul se stricase şi el era singurul pe lume, în puterea căruia stătea să-l restabilească.

După ce-şi termină preparativele, medicul îi rugă să-l ajute să închidă containerul.

— Ce rost are cutia asta, doctore? îl întrebă unul din tăietorii de gheaţă.

— E o cameră cu vid. În ea, după scoaterea aerului, are loc o încălzire lentă, conjugată cu o diminuare treptată a presiunii. Aceasta din urmă face posibilă sublimarea

gheţii din ţesuturi, adică transformarea ei directă, din starea solidă, în vapori de apă, fără trecerea prin faza lichidă.

— De ce e nevoie de toate acestea? De ce nu-l dezgheţaţi pur şi simplu?

— Deoarece temperatura ridicată brusc ar distruge ţesuturile, răspunse medicul, urmărind concentrat, prin capacul de sticlă, evoluţia procesului de reînviere.

Încetul cu încetul Kauder îşi schimba culoarea. Albastrul-vineţiu pălea, cedînd locul rozului caracteristic organismelor prin care pulsează sîngele. Indicatoarele aparatelor prinseră să se agite, să se deplaseze dinspre capătul scalei spre centru, spre „normal“. Reveneau bătăile inimii, respiraţia, funcţiile sistemului nervos. Temperatura se normaliza. Pieptul începu să se ridice şi să coboare, mai întîi spasmodic, în zvîcniri scurte şi dese, apoi din ce în ce mai lent, mai regulat.

Cînd îl văzură, în sfîrşit, desfăcînd pleoapele, avură sentimentul că luaseră parte la un miracol.

În tăcerea plină de nelinişti, de tensiuni nervoase, o exclamaţie a „Frumosului" sparse zăgazurile.

— A înviat! Pe ochii mei... trăieşte!

Medicul, pînă atunci aplecat deasupra camerei cu vid, cu degetele încleştate pe marginea ei, se îndreptă cu un adînc suspin de uşurare.

— Într-adevăr, a scăpat!

Kauder deschise pleoapele şi privea cu un aer buimac pe cei din jurul său, fără să-i recunoască. Deodată însă, îl zări pe medic. Buzele se mişcară de cîteva ori în gol pînă izbutită să formuleze, cu efort, primul cuvînt.

— Doctore?!?

Trăsăturile crispate de suferinţă se neteziră, căpătară o expresie de imensă, nesperată mulţumire.

— Doctore... am venit... sîntem împreună... în sfîrşit. Aici... e bine... e cald... e linişte... în lumea aceasta...

nu există... egoism... neomenie... laşitate... E aşa cum am visat... întocmai cum am visat!

Mai murmură ceva nedesluşit, apoi adormi, păstrîndu-şi surîsul împăcat.

De undeva, din spate, apăru piticul, parcă mai puţin urît ca de obicei, purtînd pecetea vinovăţiei pe frunte.

— Doctore... Kauder se crede mort! Trezeşte-l, pentru numele lui Dumnezeu, trezeşte-l şi spune-i adevărul...

Medicul căzuse extenuat pe un scaun. Şedea cu capul rezemat în palme, răscolindu-şi memoria în căutarea unor imagini dintr-o anumită noapte.

Răspunse anevoie, cu gîndurile în altă parte.

— Lăsaţi-l să doarmă! Ar fi greu să-l facem să înţeleagă, aşa, dintr-o dată...

*

— La început, povestea mi s-a părut tristă. Dar nu e! Oare sînt şi eu la fel ca acest Kauder? Oare am şi eu nevoie de o... „decongelare“?

— Poate că da, poate că ceea ce ţi se întîmplă acuma, e tocmai „tratamentul“?

— Te pomeneşti că sînt bolnav?

— Da, Lar Orbel, foarte bolnav!

— Ei, nu cred! Nu m-am simţit niciodată mai bine ca acum. Dar de ce îmi vin în minte vumai lucruri triste? Simt nevoia să mă gîndesc la ceva hazliu, care să mă facă să

zîmbesc. Să rîd... Oare de cînd n-am mai rîs? Cîţi ani or fi trecut?

— O poveste veselă! Da, da, asta îţi trebuie acuma! Cîte nu s-au întîmplat pe şantierele „Brîului albastru“! Chiar vechea ta cunoştinţă, George Cârdan a păţit, în Delta Dunării, un lucru nostim. Asta a fost atunci cînd l-a cunoscut pe misteriosul doctor Dohrotă...

misteriosul doctor dobrotă

Oriunde în lume îl duceau treburile, George Cârdan nu uita niciodată să-şi ia „uneltele", undiţele, mulinetele, firele de nailon şi cîrligele. Dar adevărata lui plăcere era să pescuiască în rezervaţia naturală a Deltei Dunării. Aici, totul avea un farmec aparte: canalele strimte ascunse în păpuriş, păsările luîndu-şi speriate zborul de pe plaur, broaştele ţestoase leneşe, încălzindu-şi carapacea la soare, cîte-un mistreţ negru şi aprig, ieşind din hăţiş şi trecînd înot apa. Şi peştele parcă era mai gustos; avea carnea mai fragedă şi mai dulce şi se grăbea să ajungă mai repede în tigaie.

Era, aşadar explicabil că ori de cite ori venea, de pe şantierele răspîndite în lumea toată, în ţară, nu zăbovea în Capitală decît cele cîteva ceasuri necesare rezolvării unor treburi urgente şi o zbughea spre Tulcea, unde-l aştepta mica lui barcă cu motor.

Într-o dimineaţă aurie de iunie, profesorul Cârdan în maiou şi pantaloni scurţi, cu pălăria de paie pusă ştrengăreşte pe o ureche îşi conducea şalupa spre nişte locuri numai de el cunoscute. Cînta cît putea de fals şi de tare, încît acoperea zgomotul motorului şi dacă l-ar fi întrebat cineva cum se simte, ar fi răspuns negreşit: în al nouălea cer!

Toate grijile, toate frămîntările, toate necazurile se topiseră undeva în negura depărtărilor şi pe lume nu rămăseseră decît bolta asta formidabil de albastră, presărată cu ghemotoace de bumbac, izul excitant al vegetaţiei acvatice şi sidefiul ademenitor al spinărilor de peşte. Canalul larg,

parcă tras cu rigla, în care intrase din Lacul Fortuna, devenea pe nesimţite strimt şi întortocheat. Pe ambele maluri, sălcii

pletoase îşi arcuiau rămurişul către frunzele de nufăr, alcătuind un acoperiş boltit, prin care anevoie răzbatea soarele. Coborîse un amurg cu nuanţe verzui, un amurg calm, tăcut, păstrător de taine.

Dreapta... stîngă... dreapta... Barca urma neaşteptatele meandre, despicînd covorul plutitor, stîrnind valuri mici, jucăuşe.

Cârdan tăcuse. Scurta calea cu aerul bătrînului lup de mare, pornit în căutarea de pămînturi noi.

Cunoştea ca nimeni altul topografia Deltei, dar de data asta trebui să se dea bătut. Se rătăcise! Tocmai canalul acesta îi scăpase în lungile sale peregrinări prin împărăţia păsărilor şi a peştilor. Se trezi în el nu atît interesul de explorator, cît ambiţia jucătorului care a pierdut prima partidă. Acceleră! Ţăcănitul agitat al motorului şi mirosul de benzină arsă măriră tensiunea. Cîteva sute de metri mai jos, canalul se bilurca. După un vechi obicei al lui, Cârdan încetini, rupse din mers o crenguţă, o azvîrli în apă şi se luă după ea. „Soarta" îl aduse astfel în braţul din dreapta. După toate probabilităţile, acesta fusese deschis recent. Malurile purtau încă urmele drăgii, iar ţarina dezgolită şi fărîmicioasă, amestecîndu-se cu apa, o tulbura.

Nerăbdarea nu-i fu pusă la grea încercare. Ajunse curînd pe un lac mic, ţărmuit într-o parte de papură şi rogoz, iar în cealaltă, de o pajişte cu ierburi înalte, împestriţată cu păpădii galbene — portocalii.

Drept în faţă cineva instalase un cort încăpător, pe care-l împrejmuise cu un gărduleţ scund din nuiele de salcie. Singuraticul locatar se afla desigur de o bună bucată de vreme aici, căci crengile prinseseră rădăcini şi purtau frunzuliţe proaspete.

92

George Cârdan opri motorul la mijlocul lacului şi barca lunecă singură pînă la mal.

Nimic nu tulbura tihna acestui loc patriarhal. Nici un foşnet, nici o tresărire.

Puse piciorul pe pămînt, făcu cîţiva paşi timizi, dar ezită să treacă dincolo de gard.

— E cineva acolo?

Tăcere! Doar cîteva păsări, gîrliţe, fluieraşi şi o raţă sălbatică îşi luară speriate zborul.

Mai strigă de două ori fără să primească răspuns, ceea ce-l convinse că proprietarul lipsea.

În alte înprejurări, George Cârdan şi-ar fi văzut de drum. Dar ambianţa de mister, curiozitatea stîrnită la trecerea prin canalul necunoscut şi mai cu seamă starea de spirit a omului aflat în vacanţă îl îndemnau la o aventură. Fără să chibzuiască, sări gardul de salcie şi pătrunse în cort.

Se aşteptase să găsească, aşa cum ar fi fost firesc, un interior de vînător sau de pescar. Dar în afara obişnuitului pat de campanie, a mesei şi a scaunului pliant, aici se aflau orînduite pe stelaje tot felul de scule şi de aparate, bobine de sîrmă şi şuruburi, cîteva acumulatoare şi un radioemiţător de campanie cu antenă telescopică. Într-un raft erau înghesuite vreo două duzini de cărţi de biologie şi electronică, printre care un voluminos tratat de bionică.

O scrumieră plină cu mucuri de ţigară, o lampă uitată aprinsă şi un vraf de file acoperite cu un scris lăbărţat, dovedeau că locatarul îşi petrecuse noaptea lucrînd.

Hotărît să meargă cu indiscreţia pînă la capăt, profesorul se aplecă asupra manuscrisului, dar în clipa aceea, un zgomot îl făcu să tresară şi să se întoarcă ruşinat.

În dreptunghiul luminat al intrării se desena o siluetă masivă, cu umeri largi, cu braţele atîrnînd de-a lungul trupului pînă aproape de genunchi.

O voce groasă, răguşită, spuse fără nici o introducere.

— Am adus pîine, brînză, carne şi legume. Struguri n-am găsit, doar mere. E totul afară, în barcă. Haideţi, doctore Dobrotă...

Omul, după accent pescar de prin părţile locului, se îndepărtă. Cârdan se grăbi să-l ajungă din urmă. Era un bărbat impunător de vreo 50 de ani, cu părul blond-roşcat, de culoarea oţelului topit.

— Dar... dumneata... nu eşti doctorul Dobrotă! se bîlbîi pescarul, recunoscîndu-şi greşeala.

Pe loc uimirea i se transformă în ostilitate făţişă. Încruntă sprîncenele stufoase, scoase bărbia înainte şi întrebă pe un ton bătăios:

— Ce cauţi aici?

Profesorul răspunse cu întîrziere, ceea ce-l făcu pe celălalt să-şi strîngă ameninţător pumnii.

— Ascultă, prietene, am venit la pescuit cu şalupa mea... cea de colo... Se vede treaba că m-am rătăcit şi...

— Te-ai rătăcit? Aşaaa? Te-ai rătăcit într-un cort străin?

O explicaţie pentru comportarea lui era greu de dat şi de aceea, socoti că o minciună l-ar putea scoate din impas.

— Sînt un vechi cunoscut al doctorului... Dobrotă. Am aflat la Tulcea că e pe-aici şi m-am gîndit să-i fac o surpriză. Unde e acum?

Pescarul nu-l crezu! Dimpotrivă, îşi întări convingerea că avea de-a face cu un răufăcător. De aceea, îi prinse braţul ca într-o menghină.

— Vorbă lungă sărăcia omului! Dumneata vii cu mine!

— Încotro?

— La doctorul Dobrotă! El să hotărască!

Cârdan se eliberă dintr-o simplă smucitură.

— Să fim serioşi! Vin cu dumneata şi fără... chestii d’astea!

Omul din Deltă stătu la îndoială şi se linişti abia cînd profesorul o luă spre şalupă. Se urcară, remorcînd barca pescarului, Cârdan la cîrmă, iar celălalt alături. Ajunşi la bifurcaţie, intrară pe braţul stîng.

Era mai lung decît primul şi atît de încîlcit, încît gîndul te ducea la un labirint. Nuferii albi şi galbeni, săgeata, apei, broscăriţa şi brădişul alcătuiau o vegetaţie luxuriantă, iar vieţuitoarele, peştii şi păsările, păreau mai mult uimite decît speriate de apariţia intrusului zgomotos. După un sfert de ceas, canalul se termină brusc, unindu-şi apele cu cele ale unui lac de mărime mijlocie, acoperit în bună parte cu stufăriş. La mijloc, întrecînd mult tulpinele cele mai înalte, se zărea o schelă metalică, un fel de turn de observaţie, avînd sus o platformă acoperită.

Dindărătul balustradei se ivi un cap chel şi luciră sticlele mari, rotunde, ale unui binoclu.

Personajul dădea disperat din mîini şi răcnea:

— Motorul! Opriţi motorul!

— Opreşte motorul!

Profesorul se supuse şi luă vîslele. Din cîteva lovituri ajunseră la scăriţa de la baza turnului. Pescarul îl invită cu un gest poruncitor să urce mai repede şi-l urmă. Cîteva secunde mai tîrziu, Cârdan se afla faţă în faţă cu misteriosul doctor Dobrotă.

Îşi drese glasul şi începu.:

— Stimate domn, îngăduiţi-mi...

Pescarul însă i-o reteză scurt.

— Pe dumnealui l-am prins umblînd prin cort, cînd am venit cu alimentele. Credeam că sînteţi dumneavoastră... Mai întîi a spus că s-a rătăcit şi pe urmă, că vă cunoaşte... Mă mîncau pumnii să-i dau vreo cîteva după ceafă, dar m-am gîndit că-i mai bine să-l aduc aici ca să-l vedeţi.

Obrajii profesorului deveniseră stacojii.

— Domnule doctor, vă rog să mă ascultaţi. Totul se datorează unei regretabile erori pe care, cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca s-o lămuresc. Sînt inginer hidro-tehnician, profesor universitar şi... un pasionat pescar amator. De aceea, avînd cîteva zile libere, am venit în Deltă. Nu ştiu cum s-a întîmplat, dar m-am rătăcit şi am nimerit tocmai lîngă cortul dumneavoastră. Neprimind răspuns la repetatele mele apeluri, am cutezat să intru, tocmai în momentul cînd a picat dumnealui... Mărturisesc că mi-am pierdut cumpătul! În zăpăceala mea, am rostit un neadevăr, susţinînd că vă cunosc şi că venisem să vă vizitez. Vă rog să primiţi scuzele mele şi să consideraţi acest incident lichidat.

În timp ce Cârdan îşi rostea cuvîntarea, doctorul părea absent sau preocupat de cu totul altceva. Era un bărbat ursuz, cu faţa ciolănoasă, de aceeaşi nuanţă ciocolatie ca şi ţeasta nudă. Te surprindeau fruntea boltită, ochii adînc cufundaţi în orbite şi o uşoară tresărire, ironică parcă, a buzelor.

După minute de aşteptare, profesorul începu să aibă îndoieli în privinţa integrităţii auzului interlocutorului său.

Cumpăni dacă să repete sau nu explicaţiile, dar pescarul, pierzîndu-şi răbdarea, îl scuti.

— Ce facem cu el? îl duc la Maliuc?

Răspunsul veni încet şi se referea, în mod surprinzător, la cu totul altceva.

— Mulţumesc, Feodor... Intoarce-te şi descarcă te rog alimentele... Am nevoie de baterii de nouă volţi. Vreo douăzeci de bucăţi... Şi de un potenţiometru.

— Bine, dar...

— Dumnealui poate pleca!

Pescarul ridică din umeri şi se pregăti să coboare. Cârdan rămase în expectativă, descumpănit din pricina

acestei întorsături neverosimile. În fond era cam jignit de lipsa de interes a celuilalt. De aceea insistă:

— Am impresia, doctore, că întîmplarea aceasta continuă să fie, ca să zic aşa, neclarificată. N-aş vrea să persiste în mintea dumneavoastră vreo îndoială în legătură cu intenţiile mele. Vă repet, am ajuns cu totul întâmplător...

Dobrotă, îl opri, ridicînd mîna. Cînd vorbi în sfîrşit, părea să i se adreseze Iui Feodor, care tocmai dezlega barca de şalupa cu motor.

— Nu contează ce cred eu! Problema este minoră şi-mi răpeşte, din păcate, prea mult timp. Bună ziua!

Spunînd aceste cuvinte, îi întoarse spatele şi ridică din nou binoclul.

Profesorul ştia că nu mai era cazul să zăbovească, deşi ardea de nerăbdare să cunoască tainicele îndeletniciri ale omului din turn. Tot ce-şi putea îngădui acum erau cîteva priviri indiscrete, fugare, spre instalaţiile de pe platformă. Se găseau aici două aparate ca cele din cort şi în plus, un radioemiţător.

Salută printr-o uşoară înclinare a capului şi puse piciorul pe prima scară. Ceva îl îndemnă să se uite înapoi spre punctul asupra căruia Dobrotă îşi aţintise binoclul. Văzu un baraj de pămînt şi material lemnos, executat cu multă acurateţe. Nu era prea mare, lungimea nu depăşea 15-20 de metri, dar ceea ce te izbea era totala inutilitate a acestei construcţii hidrotehnice, aici în mijlocul lacului. Cârdan mai observă că se lucra intens, deşi nicăieri nu-şi făcuse apariţia vreun bac sau vreun ponton cu muncitori. De o parte şi de alta a digului, apa clocotea, se învolbura, se acoperea cu spumă, iar din cînd în cînd, nişte umbre întunecate, nişte năluci, o străbateau cu viteză de săgeată.

Scafandri?!? Ideea îi veni fulgerător, sporindu-i nedumerirea. O lucrare lipsită de orice interes practic şi pe

deasupra, executată de scafandri! Era un nonsens strigător la cer!

97

Dacă acest Dobrotă ţinea să se distreze, construind un dig pentru plăcerea lui personală, ar fi putut recurge la cîţiva muncitori necalificaţi.

Deşi îi venea destul de greu, se decise să-i ceară doctorului lămuriri. Reveni pe platformă.

— Mă iertaţi că vă reţin. Dar specialitatea mea, dacă vă amintiţi, are anumite contingenţe cu preocupările dumneavoastră. Barajul de acolo mă interesează datorită execuţiei sale ireproşabile. Nu pricep însă care-i rostul lui şi de ce utilizaţi scafandri?

Pentru prima dată Dobrotă îl privi. Avea ochii reci, de un cenuşiu foarte deschis, metalic.

Spuse laconic, fără vreo intenţie de jignire.

— Scutiţi-mă de prezenţa dumneavoastră!

Cârdan fierbea şi se gîndea cu jind la vremurile cînd, pentru asemenea cuvinte, puteai provoca pe cineva la duel. Măcar un ghiont dacă i-ar fi dat acestui individ insuportabil, tot s-ar mai fi răcorit! Aşa însă, se mulţumi să bodogănească ceva despre „culmea idioţeniei" şi să tropăie pe scară, făcînd să se clatine întreaga schelă.

În şalupă, nu puse motorul în funcţiune, ci se folosi de vîsle. Le apucă zdravăn şi trase din răsputeri, îndreptîndu-se spre malul lacului. Efortul fizic făcu să i se risipească furia, dar nu şi să dispară dorinţa chinuitoare de a cunoaşte adevărul. Îi era cu neputinţă să plece fără să afle rosturile digului, ale observatorului şi ale dubioaselor afaceri pe care le învîrtea neobrăzatul de Dobrotă.

Uită pînă şi scopul venirii sale în Deltă, roşioarele, avaţii, bibanii şi crapii graşi ce mişunau în jurul lui şi trecu la fapte.

Vîslind cu băgare de seamă, se îndreptă spre păpurişul des care-l putea ascunde privirilor. Acolo opri, îşi scoase hainele şi pălăria, lunecă binişor în lac şi o porni, înotînd sub apă, înspre dig.

98

Înainta încet, căci mereu i se iveau în cale obstacole, iar capul şi-l scotea numai ca să respire.

Parcurse vreo două sute de metri. Neobişnuitul baraj era acum foarte aproape. Îi vedea corpul şi, în jurul lui, siluetele scafandrilor. Se mişcau uluitor de repede, într-o agitaţie continuă, amintindu-i lui Cârdan de-un dans îndrăcit, văzut cîndva într-un film mut de pe vremea copilăriei cinematografului.

Ochiul, neobişnuit, înregistra sub apă imagini neclare, înceţoşate, în care contururile se estompau şi distanţele deveneau înşelătoare. Profesorul, copleşit, neîncrezător în propriile sale simţuri, bănuindu-se prada unei halucinaţii, avu cutremurătoarea revelaţie că digul nu este construit de oameni, ci de... animale!

Nu se înşela! Erau într-adevăr animale, nişte vieţuitoare cu trupul prelung, gcoperit cu blană, cu capul mic şi botul ascuţit ca al şobolanilor.

Castori! Cum de nu se gîndise? Citise despre aceste ciudate mamifere de apă, le văzuse chiar, în Canada, într-o crescătorie. îşi aminti de zăgazurile construite de-a curmezişul rîului, de bazinele astfel formate, la marginea şi în interiorul cărora îşi făceau locuinţe cu două etaje. Zîmbi.

Imaginaţia îi jucase o festă. Totul era mult mai simplu şi mai banal decît îşi închipuise. Dobrotă urmărea activitatea unei colonii de castori.

Rămase pe gînduri. Barajul era mai înalt şi mai solid decît îl fac de obicei animalele şi n-avea nici o raţiune, aici, în mijlocul lacului.

Instinctul nu îndeamnă niciodată vieţuitoarele spre munci inutile! Orice construcţie a lor, de la diafana pînză de păianjen şi pînă la ingeniosul termitier are un scop precis, bine definit: dobîndirea hranei, asigurarea unui adăpost, creşterea urmaşilor... Natura nu acţionează la întâmplare şi totuşi... acest dig, într-un lac aproape închis şi plin

de peşte, era un lucru făcut la întâmplare, o fantezie a castorilor.

Profesorul trase adînc aerul în piept şi se lăsă la fund. Ţinea să afle cum era alcătuit zăgazul pe întreaga lui înălţime, de peste patru metri, dar mai cu seamă, să vadă castorii la lucru.

Întreaga colonie robotea într-un iureş, ca şi cînd de terminarea barajului ar fi depins viaţa ei. Conduşi de animale

bătrîne, cu mustăţi lungi, răsfirate, castorii îndeplineau felurite munci. Unii rodeau, ceva mai sus de rădăcină, plopi şi sălcii ce creşteau în mîlul grindurilor apropiate. Alţii transportau buştenii, iar alţii îi aşezau cu dibăcie la locul potrivit. Adunau tulpini de papură, de rogoz şi de stuf, ramuri, frunze, pămînt, nisip, pietre, într-un cuvînt tot ce se afla la îndemînă şi putea servi la înălţarea şi la consolidarea construcţiei. Lucrau şi puii, nişte ghemotoace cafenii, mai mult în joacă, desigur, aducînd cîte o nuia sau cîte un fir de broscăriţă.

Cârdan zăbovise sub apă mai bine de treizeci de secunde. Tîmplele îi zvîcneau nebuneşte, iar pieptul şi-l simţea strivit sub un baros de fier. Plămînii i se goliseră şi de pe buze se desprindeau cele din urmă bule de aer. Trebuia să iasă cît mai repede la suprafaţă. Mişcă instinctiv braţele, cheltuindu-şi rămăşiţa de putere, dar nu izbuti să se ridice! Ceva îl reţinea pe fundul lacului, îl imobiliza… Picioarele i se încurcaseră într-un brădiş des, într-o plasă ţesută din tulpini şi rădăcini, moi şi vîscoase. Se sufoca! Sîngele îi năvăli în creier, tulburîndu-i vederea. Se smucea, îşi răsucea trupul, biciuia disperat apa, doar-doar să se poată smulge din îmbrăţişarea morţii. Stârnise în jurul lui un vîrtej, care speria castorii. Îi zări îndepărtîndu-se în mare grabă, apoi imaginea se dilua, topindu-se într-o ceaţă rubinie.

Sleit de puteri, incapabil să mai judece, se dădu bătut. Simţi în gură gustul tălciu al apei şi o înghiţi. O dată… a doua oară… Rămase ţeapăn, în poziţie verticală, cînd nişte trupuri păroase îl înconjurară şi i se izbiră de piept, de spinare, de picioare…

„Castorii mă atacă!“ fu ultimul său gînd, înainte de a se cufunda în abisul inconştienţei.

Se trezi pe platforma turnului de observaţie. Dobrotă, aplecat asupra lui, îi făcea respiraţie artificială. Vru să zică ceva, să-i mulţumească, dar doctorul îl înveli repede într-o pătură de lînă şi-i vîrî în gură capătul tubului unei butelii de oxigen. Rămase un timp nemişcat pînă mai prinse puteri. Apoi, ţinîndu-se de balustradă, se ridică şi se apropie de Dobrotă. Acesta stătea întors cu spatele şi meşterea ceva la aparatele lui.

Acum, George Cârdan era decis să-l facă să vorbească! Trebuia cu orice chip să-i cîştige încrederea, să-l determine să-şi lepede muţenia.

Se gîndi că poate nu găsise tonul cel mai potrivit, că-i vorbise prea protocolar, prea academic. Cine ştie dacă n-ar fi fost mai nimerită o discuţie jovială, ca între amici. Încercă şi aşa.

— Doctore Dobrotă, dumneata mi-ai salvat viaţa şi-ţi port o adîncă recunoştinţă. În vechile legende, cel scăpat de la moarte devine slujitorul, robul sau prietenul salvatorului său. N-ai decît să alegi, dar aş fi fericit să-ţi dobîndesc prietenia. Oricare vor fi, de acum înainte, relaţiile dintre noi, te rog, te implor, lămureşte-mă ce rost are acest baraj construit de castori? Ce rost au aparatele dumitale şi turnul de observaţie? Ce urmăreşti dumneata, doctore Dobrotă? Dacă nu-mi răspunzi pe loc, să ştii că mă ai pe conştiinţă. Mă arunc din nou în lac!

Aşteptă, zîmbind încrezător, reacţia celuilalt.

Acesta se întoarse cu o încetineală exasperantă şi bombăni:

— Vezi-ţi de treburile dumitale! Pescuieşte! Asta linişteşte nervii.

Cârdan insistă.

— Doctore Dobrotă, sînt om de ştiinţă ca şi dumneata. Toate acestea mă atrag nu dintr-o simplă curiozitate, ci din pricini profesionale. Eu construiesc diguri şi lacuri de acumulare ca şi ingenioşii dumitale castori. Poate că am avea ceva de învăţat de la ei. N-ar fi pentru prima dată că noi, oamenii, luăm exemplu de la animale. Cred că este de prisos să argumentez, căci am văzut, în cortul dumitale, un tratat de bionică!

Deşi Dobrotă părea absorbit de lungirea şi scurtarea succesivă a antenei telescopice a emiţătorului, profesorul constată că de data asta fusese ascultat cu luare-aminte. Era un prim succes şi, potrivit proverbului, fierul trebuia bătut cît era cald.

— Vreau să-ţi mai fac o mărturisire, doctore. Înotînd spre dig, nici nu bănuiam că ar fi vorba de castori. Credeam că lucrarea este executată de scafandri şi nu pricepeam de ce. Abia apropiindu-mă, am zărit animalele. Am fost atît de uluit şi

de încîntat, încît era cît pe-aci să-mi pierd viaţa. Noroc că dumneata...

— Nu-i meritul meu, ci al... castorilor!

— Am auzit bine? Spuneai... al castorilor?

— Mm!

— Şi eu, care... eram convins că mă atacă.

— Dimpotrivă! I-am trimis să te scoată din brădiş şi să te împingă la suprafaţă.

Cârdan se dădu cu un pas înapoi.

— I-ai „trimis"? Dumneata i-ai trimis?

— Da, deşi mi-a părut rău. Mi-ai compromis experienţa, m-ai făcut să pierd o zi. Cronometrarea duratei de execuţie trebuie luată de la capăt. Asta, mulţumită curiozităţii dumitale.

Cârdan se înfurie de-a binelea.

— Ar fi fost de preferat să mă înec, nu-i aşa? Ce reprezintă viaţa unui om în comparaţie cu experienţele dumitale? Fie, domnule! Păstrează-ţi mai departe secretele. Dar să ştii: chiar de ai fi un Edison, un Franklin sau inventatorul unui perpetuum mobile, pe mine n-ai să mă mai prinzi aici!

Îşi pregăti o cît mai demnă ieşire din scenă, ceea ce, datorită îmbrăcămintei sale sumare, nu-i prea reuşi. Ajuns pe prima treaptă a scării, îşi mai călcă o dată pe inimă.

— Spune-mi măcar de ce-şi construiesc castorii zăgazul în mijlocul lacului?

Dobrotă surîse amuzat şi parcă împăciuitor.

— Fiindcă aşa vreau eu! Aminteai adineauri de bionică, de imitarea de către om a unor funcţii ale organismului animal. Bionica e numai începutul, punctul de pornire. Ai fost vreodată la circ?

Cârdan, crezînd că e luat peste picior, se încruntă. Răspunse totuşi.

— Da... desigur... în copilărie!

— Atunci ai văzut animale mari şi mici, îndeplinind întocmai poruncile dresorului. Elefanţii de pildă, fac şi treburi utile, cară poveri...

— Nu numai la circ! În India mi s-au arătat elefanţi domesticiţi, utilizaţi la construcţii de case, de şosele, de poduri. Încep să mă dumiresc: castorii dumitale sînt dresaţi!

— Nici pomeneală! Ideea mi-a fost sugerată într-adevăr de anumite aptitudini, de anumite „talente" ale unor animale. Elefantul sălbatic îşi croieşte drum prin junglă, înlăturînd cu trompa lui puternică, obstacolele. Îmblînzit, el face treburi asemănătoare, la îndemnul stăpînului său.

103

Castorii înalţă diguri pentru a împiedica peştele să fugă, pentru a-l prinde mai uşor. De ce n-ar construi, în cazul acesta, diguri şi pentru noi, oamenii.

— Atunci tot trebuie dresaţi!

— Nu, ci doar influenţaţi, dirijaţi. Se întocmeşte un program simplu, cu cîteva elemente referitoare la amplasamentul şi la dimensiunile barajului. Acest program se transmite castorilor pe cale electronică. Electrozi minusculi, plantaţi într-o anumită regiune a creierului constituie receptorii şi întregul sistem înlocuieşte cu succes pe cel mai iscusit dresor. Fazele de lucru, ritmul şi toate celelalte depind de frecvenţa undelor electromagnetice ale unui emiţător obişnuit, ca acesta.

Lui Cârdan, explicaţia i se păru de domeniul fantasticului.

— Înseamnă că eşti obligat să prinzi sute sau chiar mii de castori şi să-i supui unei intervenţii chirurgicale. Nu-i prea complicat?

Dobrotă rîse.

— Sute? Mii? Pentru digul de colo folosesc cu totul şase castori preparaţi. Am selecţionat, într-adevăr, exemplarele cele mai bine dotate, care se bucură de autoritate în colonie. Ei sînt... „şefii mei de echipă". Ceilalţi îi ascultă sau, mai bine zis, îi imită.

Povestea, în aparenţă atît de încîlcită, se lămurea încetul cu încetul şi Cârdan începu s-o găsească demnă de crezare.

— Dar salvarea mea? Spuneai că tot castorii...

— Nu i-am pus să facă altceva decît operaţii obişnuite la construcţia zăgazului: tăierea unor rădăcini şi ridicarea unui corp... Două frecvenţe din program. Văzînd cum te zbaţi să ieşi la suprafaţă şi dîndu-mi seama că nu voi avea timp să ajung pînă la dumneata, am recurs la această soluţie. Ei, şi acum ajunge! Cred că de luni de zile n-am mai vorbit atîta.

104

Nu te supăra, dar mai am o mulţime de treburi...

Cârdan îşi dădu frîu liber entuziasmului.

— Doctore... îţi dai seama ce urmări poate avea descoperirea dumitale? Eliberarea a zeci de mii de braţe de muncă, a mii de maşini, pe întreg globul pămîntesc! Construirea micilor baraje fluviale cu ajutorul castorilor, asta e — oricît am fi de modeşti — genial! Nu exagerez, crede-mă, ţi-o spune un specialist. De mii de ani, oamenii se străduiesc să facă ordine în acest haos al apelor, într-un loc prea multă, într-altul prea puţină, să adape pămîntul însetat, să trimită rîurile pe ogoare. De peste cinci milenii ei duc un război necruţător împotriva uscăciunii şi a foametei care o însoţeşte, dar abia astăzi, în epoca construirii „Brîului albastru", le surîde izbînda. Iar dumneata eşti capabil s-o apropii. Ştii toate astea, doctore?

Plictisit, abia aşteptînd ca profesorul să termine, acesta mormăi:

— Da, da... ştiu!

— Şi atunci?

Dobrotă îl privi rugător.

— Dă-mi voie, dom’le, să lucrez! Dacă ne tot ţineţi de vorbă, cum naiba să mai lichidăm cu... haosul apelor?

Şi-l lăsă în plata domnului...

*

— Nici povestea asta nu e izvorîtă din imaginaţie?

— Nu, Lar, ea s-a petrecut aievea.

— Şi nici oamenii aceştia Hisper, Hafnar, Gulamor, Facca, Kfluder?... Ei toţi există?

— Desigur!

— Bine, să admitem că e aşa. Atunci cum am aflat eu despre ei, despre ceea ce au făcut? N-am mai vorbit cu nimeni de mulţi, de foarte mulţi ani. Aparatul de radio nu l-am deschis,

iar ziarele pe care mi le-au adus nici nu le-am desfăcut. Cum am aflat?

— Ţi-aş putea satisface curiozitatea, dar mă tem că e încă prea devreme.

— Înseamnă că sînt într-adevăr bolnav!

— E aşa cum spui!

— Şi trebuie să fiu menajat, ferit de emoţii?

— Da, de anumite emoţii.

— Eroare! Nu sînt nici fragil şi nici atît de credul, încît să mă las convins că toate astea au ieşit din propriul meu creier. Ştiu...

— N-a fost asta intenţia, te asigur...

— Nu mă întrerupe! Ştiu că cineva, într-un anumit fel, a stabilit o comunicaţie cu mine. Nu-mi dau seama cine e, cum procedează, ce fel de mijloace foloseşte. Poate că e vorba de... telepatie? Nu-i aşa că-mi transmiţi gîndurile dumitale, stimate necunoscut?

— Recunosc! Îţi „ascult“ gîndurile şi-ţi răspund la nişte întrebări care te frămîntă.

— Găsesc procedeul inadmisibil! O încălcare a celor mai elementare reguli de etică. Barem să-mi fi spus de la început.

— Nu te enerva, Lar! Eşti bolnav şi aşa prevede tratamentul.

— Tratament cu minciuni?

— Tot ce ţi-am spus e adevărat! Aşa că, nu te supăra!

— Ba mă supăr şi încă rău de tot. Ar trebui, ca să te învăţ minte, să tai firele argintii pe care mi le-aţi agăţat de tavan.

— Nu, asta să nu faci! Te rog, bătrîne Lar, te rog mult...

— Bine, bine. Dar de ce ne pierdem timpul? Mai degrabă mi-ai povesti încă unul din „basmele“ despre „Brîul albastru"...

hisper şi coralii

Spre amiază, cînd Hisper sosi la Casablanca, oraşul mirosea a cuptor încins. Zidurile caselor şi pavajul dogoreau, iar obiectele, fie ele din metal, din piatră sau din lemn, îţi frigeau degetele.

Căldura nu era unicul mobil al indispoziţiei sale. În avion stewardesa îi oferise o oranjadă sălcie, fără cuburi de gheaţă, vecinul îi împuiase capul cu anecdote stupide, iar după aterizare, hamalul îi încurcase bagajele cu ale unei englezoaice uscăţive, care ţinea morţiş să păstreze servieta lui... ca amintire.

Se ciondănise apoi cu vameşul, cu şoferul taxiului şi cu funcţionarul de la hotel, ceea ce îi sporise nervozitatea, transformîndu-l de-a dreptul într-un butoi cu pulbere.

În cameră n-avu răbdare să se odihnească şi nici măcar să-şi schimbe cămaşa cu alta uscată. Trînti într-un colţ valiza nedesfăcută, ţinu capul sub robinet şi coborî în stradă, aşa cum era, cu apa prelingîndu-i-se peste obrajii ţepoşi.

Clădirea sectorului Africa de Nord-Vest al „Brîului albastru" semăna cu un cub din beton şi sticlă. Era una din acele construcţii moderne, care îmbină, într-un mod armonios, monumentalitatea cu eleganţa şi cu confortul. Nici două sute de metri n-o despărţeau de hotel şi anticipînd satisfacţiile unei inspecţii inopinante, Hisper iuţi pasul. Pătrunse în hol, fără ca portarul, care moţăia în spatele ghişeului să-l observe şi ajunse nestingherit la uşa directorului.

Absenţa secretarei, masa curată şi maşina de scris acoperită cu o husă ar fi dat de înţeles oricui că orele de lucru se încheiaseră. Nu însă şi lui, care dădu buzna în cabinet.

Aici, jaluzelele trase creau o penumbră agreabilă, liniştitoare într-un contrast izbitor cu albeaţa surescitantă de-afară. Picăturile de apă lăsaseră pe sticlele ochelarilor săi pete de tulbureală. Îşi scotoci buzunarele în căutarea batistei, dar n-o găsi şi recurse la capătul cravatei. Cînd îşi potrivi din nou pe nas ochelarii, putu în sfîrşit, să distingă interiorul, biblioteca masivă, fotoliile îmbrăcate în stofă vişinie, masa de lucru impunătoare. Scaunul din spatele ei era neocupat şi, totuşi, în încăpere se mai afla cineva, Mai mult o intui, căci nici un zgomot nu-i ajunse la urechi.

De-abia cînd tuşi uşor, anume ca să-şi confirme impresia, acel „cineva" se ridică, vădit surprins, de pe bancheta din ungherul cel mai îndepărtat.

Ca toţi miopii, Hisper îşi strînse pleoapele şi-şi lungi, într-un fel caraghios gîtul, cînd un glas puţin răguşit şi foarte speriat, întrebă:

— Dumneavoastră... cine sînteţi? Pe cine căutaţi?

Mulţumit de efectul apariţiei sale, răspunse tare şi plin de importanţă.

— Sînt Hisper! Sper că ai mai auzit de numele meu! Dumneata ce faci aici?

— Eu... Mi-era prea cald ca să mă duc la masă. Mai aveam ceva de lucru... aşa că am rămas. De bună seamă că am aţipit... Dar, la urma urmei, asta mă priveşte numai pe mine. Dumneata cu ce drept pătrunzi aici, aşa...

— Cu dreptul pe care mi-l conferă funcţia mea! E limpede? Mandello unde naiba umblă?

— A plecat azi-dimineaţă la o conferinţă, la El Golea. În lipsa lui, vă stau la dispoziţie pentru orice relaţie.

— Dumneata?! Aruncase întrebarea voit dispreţuitor, cu o totală lipsă de bună-cuviinţă, ţinînd seama că avea în faţă o femeie.

Aceasta reuşi în cele din urmă să se dezmeticească şi întinse mîna spre comutator. Plafonierele se aprinseseră. Valuri de lumină inundară încăperea, obligîndu-l să-şi acopere ochii cu palma.

— Mă numesc Monica Tasali, se prezentă ea pe un ton înţepat. Sînt inginer specializat în baraje maritime şi ţin locul directorului. Cu ce vă pot fi de folos?

O măsură din creştet pînă-n tălpi. Era foarte tînără şi atît de mărunţică, încît îi ajungea abia pînă la umăr. Părul tuns băieţeşte îi acoperea partea de sus a frunţii, ceea ce accentua neobişnuita geometrie a chipului; Apoi erau şi nişte ochelari înfiorători de mari, cu rama neagră... Din toate însă, Hisper nu reţinu decît sprîncenele ridicate a dispreţ şi aerul obraznic pe care-l afişa. —

Începu, aşa cum îşi propusese încă pe drum, să tune şi să fulgere.

— E o debandadă nemaipomenită aici! Oricine poate intra în clădire, fără să fie întrebat cine este şi ce doreşte. Portarul, ca şi cînd n-ar exista, secretara lipsă, directorul plecat nu ştiu unde, iar dumneata, dumneata îţi faci siesta în biroul lui! Frumoasă treabă, n-am ce zice! Acum... spune... spune ce ai de spus şi pe urmă, pe urmă...

Vocea i se subţie şi sîngele îi năvăli în obraji. Puse mîna pe piept, ca atunci cînd te înăbuşi.

Ca şi cînd i-ar fi venit în minte ceva foarte important, Monica se îmblînzi. Veni lingă el, oferindu-i în grabă un pahar cu apă, stătută, uitat pe birou.

— Beţi puţin, o să vă facă bine!

Se supuse, sorbi o înghiţitură şi se strîmbă. Era cît pe-aci să izbucnească din nou, dar ceva în atitudinea fetei îl opri.

Din presupusa impertinenţă nu mai rămăsese nimic. Întreaga ei făptură emana îngrijorare, compasiune…

Se scutură ca să se limpezească sau, mai degrabă ca să se convingă că nu visează, cînd o auzi spunînd cu modestie:

— Aţi avut dreptate, domnule Hisper. Dar programul de dimineaţă se termină la ora unu… şi mai e şi căldura asta care te toropeşte. Vă promit că n-o să se mai întîmple.

Cuvintele Monicăi îl dezarmară. Se uită la ea ca şi cînd ar fi zărit-o pentru prima oară şi constată că nici măcar urîtă nu era. Zîmbetul care-i flutura pe buze o făcea chiar simpatică.

— Bine, bine, făcu el îngăduitor, străduindu-se să-şi păstreze demnitatea. Îi simţi privirile, aproape fizic, ca o atingere a degetelor şi se fîstîci. Găsi salvarea în servieta lui doldora cu acte şi planuri şi se grăbi s-o deschidă.

— Am adus… proiectul barajului, dar aş fi dorit să-l discut cu Mandello!

— O puteţi face la fel de bine cu mine. Sînt în temă, cunosc problemele.

Hisper se bucură, nici el nu ştia de ce, şi începu, precipitat, să desfacă şi să întindă pe birou sulurile de calc. Era proiectul marelui baraj de la Gibraltar, menit să zăgăzuiască apele Mediteranei.

Se apucară de lucru. Hisper explica, dădea amănunte, atrăgea atenţia asupra unor chestiuni mai dificile. Monica asculta modestă, cu luare-aminte, punea din cînd în cînd întrebări sau făcea observaţii scurte, dovedind nu numai o minte ageră, ci şi competenţă.

Orele treceau pe nesimţite. Dincolo de jaluzele, strada şi casele căpătaseră tenta violetă a amurgului aducător de răcoare. Oamenii ieşiseră să se plimbe, să respire are curat, să simtă adierea înviorătoare mîngîindu-le frunţile. Erau veseli, zgomotoşi, gata să intre în vorbă cu primul necunoscut şi dornici să petreacă. Zumzetul mulţimii, claxoanele automobilelor,

frînturi de muzică urcau de-a lungul pereţilor înspre ferestrele deschise, ca o chemare.

Hisper isprăvise, înfăşură planurile şi le înmînă fetei cu un gest solemn.

— Asta e totul! Dacă mai ai vreo nelămurire?

— Nu, mulţumesc!... Aşadar, barajul nostru devine o realitate. În cît timp socotiţi...?

Hidrologul ridică din umeri.

— Deocamdată organizăm şantierul. S-ar putea să mai dureze pînă intrăm în faza de execuţie. Sînt anumite dificultăţi şi altele se vor ivi pe parcurs. Totuşi, în cinci-şase ani...

— Cinci-şase ani aţi spus? Dar e enorm! Ar trebui găsită o soluţie...

Hisper surîse acru.

— Toţi spun asta. Toţi vor „mai repede", „mai repede"! Să nu uităm însă că e vorba de o mare şi nu de un iaz oarecare. E vorba de milioane de tone de material, de mii şi mii de oameni, de maşini speciale. Dar parcă dumneata n-o ştii la fel de bine ca mine?!

Monica simţi apropiindu-se prilejul, pe care-l aşteptase toată după-amiaza, de cînd aflase numele vizitatorului. Luptîndu-se cu emoţia, spuse pe un ton care se vroia superior:

— Fără îndoială, dacă lucrăm după metodele aşa-zise clasice! Dacă însă am arunca peste bord anumite principii considerate intangibile în construcţia barajelor, dacă am privi problema dintr-un alt unghi, dintr-o altă perspectivă...

El se revoltă:

— Ce unghi? Ce perspectivă? Despre ce vorbeşti?

Monica îşi pierdu curajul.

— A, nimic, nişte gînduri...

Hisper dădu din cap şi-şi spuse că această fată, altminteri capabilă şi drăguţă, avea, din păcate, gărgăunii ei şi pe deasupra îşi mai lua şi nasul la purtare.

Vinovatul era el, fiindcă îngăduise, ba chiar încurajase o atmosferă întrucîtva... intimă, fireşte de loc neplăcută, dar categoric incompatibilă în relaţiile dintre şef şi subaltern. Asta era, potrivit principiilor lui, un lucru foarte primejdios şi ca orice pericol, trebuia înlăturat din timp.

Trăgînd aceste concluzii, se ridică ţeapăn, îşi drese glasul şi şi ticlui în gînd o frază protocolară de despărţire, în genul „Vă mulţumesc pentru sprijinul acordat şi vă urez noi succese în

activitatea dumneavoastră viitoare". Dar Monica i-o luă înainte. Pironindu-şi privirile în pieptul lui, spuse pe neaşteptate:

— Iertaţi-mi îndrăzneala... dar un nasture de la cămaşă e gata să cadă.

Fără să aştepte încuviinţarea, scoase din poşetă ac şi aţă şi se apucă să i-l coasă.

Îi despărţea doar latul unei palme. Hisper, cu bărbia ridicată ţinîndu-şi răsuflarea, nu cuteza să se mişte. O dată, părul ei îi atinse, ca într-o mîngîiere, faţa. Părul ei mirosea a cuişoară.

Monica vorbea, dar el nu izbutea să prindă sensul frazelor. În urechi îi răsunau melodia, ritmul acestei voci, timbrul ei uşor gutural. Totul era atît de straniu, atît de nou şi... atît de plăcut. Apropierea fetei îi dădea fiori şi un răscolitor sentiment de teamă amestecată cu bucurie.

În cei aproape 50 de ani de viaţă, Hisper fusese numai singur. Nimeni nu observase, în tot acest răstimp, că un nasture de la cămaşa lui era gata să cadă...

Ceea ce i se întîmpla acum, dovedea că în felul lui de a trăi, ceva se schimbase. Se schimbaseră chiar multe, de cînd îi cunoscuse pe George şi pe Kite. De atunci, avea aproape zilnic revelaţia că el nu mai era el! Şi privirile fugare în oglindă o confirmau! Nu mai semăna cu „bătrînul" Hisper de odinioară, în haina lui ponosită de tweed peste flanela de lînă.

— Gata! Monica se retrase. Îl văzu înfiorîndu-se.

— Nu vă este bine, domnule Hisper? S-a făcut răcoare. Să nu vă îmbolnăviţi! Cine nu e obişnuit cu clima noastră, răceşte foarte uşor. Ar trebui să mergeţi la Hotel sa vă schimbaţi.

Răspunse, mormăind ceva nedesluşit. Mutra lui de copil neajutorat o înduioşa şi trezi în ea instincte materne. Scoase batista şi îi şterse uşor fruntea, cu un gest atît de firesc, încît lui nici nu-i trecu prin minte să protesteze. Batista răspîndea acelaşi parfum cu iz de cuişoară.

— Mulţumesc! Acum ar trebui să plec... spuse el fără convingere.

Fata se opri brusc, ca şi cînd şi-ar fi amintit de ceva important.

— Cînd părăsiţi Casablanca?

— Cred că... mîine dimineaţă, deşi ar mai fi trebuit să stau de vorbă cu Mandello. L-aş chema la telefon, încă în seara asta.

— Daca doriţi, voi fi şi eu de faţă. Poate că veţi avea nevoie de mine, după ce discutaţi.

Hisper, care se temuse că nu va avea prilejul s-o revadă, se grăbi să consimtă.

— La 9, în holul hotelului, vă convine? întrebă Monica.

El îşi consultă ceasul. Era şapte fără un sfert.

— Să zicem la 8,30!

— Voi fi punctuală, spuse fata, fără să-şi ascundă mulţumirea . La revedere!

Hisper se trezi în stradă, în mijlocul mulţimii, fluierînd refrenul unei melodii la modă. Mergea cu paşi uşori, înaripaţi şi dacă nu i-ar fi fost ruşine, ar fi alergat. Principiile lui atît de severe în privinţa relaţiilor dintre şef şi subaltern pieriseră undeva prin negurile îndepărtate ale trecutului. Rămăsese doar prezentul şi acest copleşitor sentiment al primei întîlniri cu o fată!

113

Prima lui întîlnire! Se vedea invitînd-o la masă şi oferin- du-i flori. Va fi şi muzică şi perechile se vor învîrti în ritmul ei... Se opri din mers, ca şi cînd s-ar fi izbit de un obstacol. Nu ştia să danseze! Va trebui să-i explice, să-i povestească despre viaţa lui de pînă acum şi ea îl va înţelege negreşit.

Nu avusese, ce-i drept, prilejul să cunoască femeile, dar era sigur că Monica se deosebea de celelalte. Avea o candoare şi o bunătate a ei, o puritate care te apropia şi te cucerea.

Trecînd prin faţa unei vitrine cu o oglindă mare, se văzu din cap şi pînă în picioare. Cu neputinţă! În ţinuta asta, în hainele acestea mototolite şi roase pe care le purta de mai bine de un an, nu putea sta la masă cu Monica Tasafi. Nici măcar nu-i trecu prin minte că vechiul sacou de tweed îi folosise mai bine de un deceniu şi că numai în urma insistenţelor Kitei consimţise să renunţe la el. Intră în magazin şi cumpără, fără să aleagă şi fără să întrebe de preţ, un costum de culoare închisă, o cămaşă albă, o cravată de mătase, cam tinerească pentru vîrsta lui şi o pereche de pantofi atît de uşori, cum nu avusese niciodată.

Refuză categoric oferta vînzătorului de a-i trimite lucrurile la hotel şi luînd pachetul sub braţ, o rupse la fugă, lovindu-se de trecători şi stîrnind proteste.

La opt şi zece, coborî în hol, proaspăt bărbierit şi mirosind a lavandă.

Costumul cel nou, croit după ultimul jurnal îl întinerea, şi puţini ar fi recunoscut în acest bărbat suplu şi ars de soare, pe acrul şi nesuferitul Hisper de odinioară.

Trimise după un buchet de garoafe albe, cu care, apoi, nu ştiu ce să facă. Îl mută dintr-o mînă într-alta, îl ţinu sub braţ şi îl ascunse la spate, ca pînă la urmă să-l pună pe un fotoliu.

114

Monica sosi cu cîteva minute înaintea orei stabilite. Purta o rochie neagră, simplă, cu un lănţişor de aur în jurul gîtului.

I se păru atît de frumoasă încît uită să urmărească pe chipul ei — aşa cum intenţionase — efectul noii sale înfăţişări. Fata chiar că era să nu-l recunoască. Bătrînul, neajutoratul şi neîngrijitul Hisper se transformase într-un om prezentabil, în floarea vârstei.

Această metamorfoză o zăpăci într-atîta, încît bîigui ceva despre o cabină telefonică, situată la celălalt capăt al holului.

Nici el nu prea se simţea în largul lui.

— A, da... telefonul! Uitasem! Poate că e încă prea devreme. Ce-ar fi să stăm puţin de vorbă, dincolo... la restaurant?

Se miră singur de curajul lui. Monica în schimb, recunoscîndu-l pe acelaşi Hisper cu care lucrase toată după-amiaza şi al cărui fel de a fi îi devenise familiar, îşi redobîndi siguranţa şi acceptă.

Localul, la această oră, era încă pustiu şi aleseră o masă mai îndepărtată de estrada orchestrei.

Hisper studie îndelung lista şi comandă mîncăruri şi băuturi de care ea nu auzise niciodată, punîndu-şi în valoare neîntrecuta sa experienţă culinară. Era, în tot ce făcea, de o nesiguranţă fermecătoare. O îmbia mereu să se servească, explicîndu-i cu lux de amănunte compoziţia şi modul de preparare al bucatelor.

Monica fu cuprinsă de duioşie. Uită aproape că urmărise un scop, atunci cînd luase hotărîrea să fie „drăguţă" cu el.

Orchestra începu să cînte, şi Hisper se posomori şi îşi mărturisi marea tragedie a vieţii: că nu ştie să danseze! Ea îi

făgădui să-l înveţe, asumîndu-şi întreaga răspundere. Spre norocul lui, îşi aminti de garoafele uitate în hol şi se repezi să le aducă. Monica folosi răgazul, ca să-şi adune gîndurile.

115

Îndată cc aflase numele arţăgosului vizitator, îşi propusese , să-i vorbească despre concepţia ei proprie privitoare la barajul de la Gibraltar. Îl socotise persoana cea mai indicată, fiindcă era coautorul proiectului „Brîului albastru" şi fiindcă se bucura de faima de a fi promovat idei noi şi îndrăzneţe.

Fusese susţinătorul cel mai tenace al cîtorva inovaţii în domeniul construcţiilor hidrotehnice, printre care al barajelor fluviale executate cu ajutorul castorilor. Mai mult, autorizase pe propria lui răspundere, efectuarea unor experienţe, cu care consiliul nu fusese de acord.

Toată după-amiaza, Monica aşteptase momentul prielnic pentru a-i vorbi despre planurile ei. La început, Hisper o intimidase şi grosolăniile lui o îndîrjiseră. Cu trecerea orelor petrecute alături de el însă, înţelesese adevărata lui fire, ce purta amprenta unei îndelungate solitudini. La început se prefăcuse, ca să-i cîştige bunăvoinţa. Treptat, încercase însă o gamă largă de sentimente, de la compasiune şi pînă la o sinceră simpatie.

Se întreba, înfrigurată, dacă nu era prea tîrziu să i se mai destăinuiască.

Hisper sosi cu florile, ţinîndu-le, stînjenit, la spate. Cu o adorabilă stîngăcie i le puse în braţe, comentîndu-şi gestul:

— M-am gîndit că… „aşa ceva“… ţi-ar face plăcere.

— O, mulţumesc! Iubesc foarte mult garoafele.

— Mi-am închipuit! Fiindcă au acelaşi parfum, ca şi părul dumitale, de cuişoară.

Era primul, dar absolut primul „compliment" pe care-l făcuse vreodată. Fata roşi pînă-n albul ochilor. Nu, acum nu-i mai putea vorbi despre barajul de la Gibraltar. Şi probabil nici altă dată…

Mai discutară unele şi altele şi el o rugă să-i povestească despre munca ei.

116

Monica avu un moment de ezitare. Apoi, dădu curs unei inspiraţii.

— Ceea ce fac eu, e neinteresant. Obişnuitele lucrări de birou, obişnuitele calcule, desene la planşetă şi inspecţii pe şantiere… Plictiseală, ce mai…

Hidrologul era dezamăgit. O supraapreciase…

Fata urmă:

— Visam din copilărie să fac descoperiri, să aduc ceva nou, oricît de neînsemnat, de modest, dar ceva nou. N-am izbutit. Uneori invidiez pe… pe una din cunoştinţele mele. A avut o idee, o idee evident absurdă, dar pe care o apără cu toată îndîrjirea. Lumea rîde, se distrează, ironizează, dar persoana nici nu se gîndeşte să renunţe.

— Despre ce fel de idee este vorba? întrebă Hisper cu gîndul aiurea.

— Inchipuiţi-vă: susţine că s-ar putea construi barajul de la Gibraltar fără nici un efort, fără oameni, fără maşini, fără materiale. Mai bine zis, barajul să fie lăsat să se construiască singur!

Hisper surise atotştiutor.

— A, povestea cu castorii! A făcut înconjurul lumii. Din păcate nu merge! Întîi şi întîi, castorii trăiesc în apă dulce, nu în mare. Pe urmă, cu ajutorul lor sînt realizabile diguri mici, fluviale, nu însă şi giganţi de aproape 30 de kilometri lungime şi 50 de metri lăţime…

— O, nu despre castori e vorba, ci despre baraje naturale… din corali!

— Corali ai spus? Curios… Şi cum s-a gîndit… persoana… să procedeze?

— A pornit de la faptul că recifele coraliere, întinse depozite calcaroase biogene, există în mai toate mările globului. Precum ştiţi, ele se găsesc sub formă de brîie de-a lungul malului, imediat sub suprafaţa apei. Dar le putem întîlni

şi la o oarecare distantă de ţărm, în chip de recife-barieră…

— Care alcătuiesc, în interiorul lor, lagunele. Ştiu toate astea! Au mai rămas atolii. Unde vrei să ajungi, domnişoară Tasafi?

Fata se aprinsese şi îşi apropiase capul mult de al lui, în dorinţa de a fi cît mai convingătoare.

— Există recife de dimensiuni colosale, atingînd lungimi de peste 2400 km, cum este marele recif-barieră situat în

apropierea coastei de nord-est a Australiei. Pe de altă parte, unii atoli ajung la un diametru de 75 de kilometri... Recifele de la Vatu-Vara din insulele Fidji, se ridică deasupra apei, al cărei nivel a scăzut în decursul vremii cu 314 metri, iar cele de pe coasta de nord a Guineei, formează adevăraţi munţi, înalţi de peste 600 metri.

— De acord! În ce priveşte dimensiunile, coralii corespund! Şi mai departe?...

— Recifele coraliere sînt produse — cum le arată şi numele — de corali. Scheletul calcaros al acestora creşte, creşte neîncetat, ridicînd partea moale, aşa cum zidarul se urca pe schelă, mereu mai sus, pe măsură ce clădirea se înalţă.

— Încep să înţeleg ideea. Să „plantăm" aşadar corali pe fundul apei, acolo unde avem nevoie de un baraj şi să-i lăsăm să crească. Foarte bine... O singură întrebare... care este ritmul de creştere?

— Ritmul de creştere! Iată obiecţia, contraargumentul care mi se... i se aduce de fiecare dată cunoştinţei mele. Într-adevăr scheletul coralilor se înalţă cu cel mult 20 de centimetri pe an.

Hisper pufni într-un rîs atît de răsunător, încît cei de la mesele vecine îşi întoarseră capetele. Şi fiindcă îl podidiră lacrimile, fu silit să-şi scoată ochelarii.

— 20 de... 20 de centimetri pe an! Asta înseamnă... înseamnă că barajul de la Gibraltar... cu înălţimea lui de 300 de metri, va fi gata într-un timp record... de 1 500 de ani!

Monica se simţi profund jignită de reacţia lui zgomotoasă, dar îşi aminti la timp că nu era decît o simplă „cunoştinţă" a autorului năstruşnicului proiect. De aceea se forţă să zîmbească.

— Aveţi dreptate! E o aberaţie! Asta îi spun şi eu mereu... prietenului meu.

Hisper tresări. Exista, deci, un „prieten"! Ar fi trebuit să-şi închipuie. Spuse în doi peri:

— Da, desigur, o fantezie! Dar s-o recunoaştem, una destul de nostimă. M-a amuzat...

Fata bău puţină şampanie şi adăugă aşa, într-o doară.

— Mai nostim e că... persoana nu rămîne datoare cu răspunsul, atunci cînd lumea, aşa cum aţi făcut şi dumneavoastră, se distrează de durata realizării barajului.

Susţine că dacă scheletul calcaros creşte atît de încet, îl va determina să crească mai repede. A întreprins şi nişte experienţe destul de reuşite, la care întîmplător am asistat.
Hidrologul deveni dintr-o dată foarte atent.

— Experienţe reuşite? Te pomeneşti că dumnealui a preparat nişte biostimulatori pentru corali?

— Întocmai! Am văzut, în laboratorul lui, madrepori trataţi cu biostimulatori, care, în decurs de o săptămînă, au înregistrat o creştere de aproape doi metri.

Hisper socoti cu glas tare.

— Trei sute împărţit la doi... asta înseamnă 150 de săptă- mîini... adică trei ani! Formidabil! O adevărată minune! Dar eu refuz să cred în minuni, domnişoară Tasafi.

Fata uită din nou că nu era vorba de „minunea" ei. Îl apucă de braţ şi îi spuse agitată.

— Ceea ce vă povestesc e purul adevăr! Vă puteti convinge! Puteţi vedea cu ochii dumneavoastră! Nu e departe de aici. Dacă vreţi, mergem chiar acum!

Pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, din curiozitate şi din dorinţa de a-i face pe plac, Hisper consimţi şi trimise după un taxi.

Pe drum, Monica avu tot felul de probleme. Întîi şi întîi ar fi fost cu neputinţă să scoată pur şi simplu din poşetă cheia apartamentului presupusei sale „cunoştinţe”. Mai erau, fireşte, şi altele, pe care nădăjduia să le rezolve pe parcurs, potrivit situaţiei. Totuşi, cînd coborîră din maşină, simţi cum i se taie picioarele. Sună de cîteva ori, apoi rugîndu-l pe Hisper să aştepte, se îndreptă spre intrarea de serviciu.

Reveni radioasă, cu cheia în mînă.

— Amicul meu nu este acasă, dar am convins-o pe îngrijitoarea, care mă cunoaşte, să ne dea voie să intrăm. Poftim...

Hisper clătină din cap, întrebîndu-se îngîndurat cît de intime erau relaţiile dintre Monica şi prietenul ei.

Trecură printr-o cameră de locuit, cu o pronunţată notă feminină, cu nenumărate bibelouri şi păpuşi, cu abajururi multicolore, cu covoare moi şi fotolii joase, în care o bibliotecă, ocupînd un perete întreg, făcea oarecum notă distonantă. Urcară apoi o scară interioară şi pătrunseră într-o încăpere

sobră, cu pereţi albi, cu un birou, o masă de laborator şi cîteva bazine de sticlă, în care creşteau corali.

— Iată-i, rosti Monica triumfătoare, au frageda vîrstă de o săptămînă!

Hisper admiră cîteva colonii de corali recifali în formă de tufe ramificate, înalte de peste un metru. Apa în care trăiau era limpede şi un aparat de măsurat arăta mult oxigen, multă sare şi o temperatură de 23 grade Celsius. Pe plafon erau montate tuburi fluorescente care răspîndeau o lumină vie, de culoare alb-gălbuie, aidoma celei solare.

120

— Asta-i tot! spuse fata cu vădită mîndrie, urmărindu-i atentă reacţiile. Nişte corali care cresc repede! Dar de-aci pînă la un baraj de amploarea celui de la Gibraltar, mai e cale lungă, nu-i aşa? Prietenul meu e un visător!

Hisper o contrazise cu vehemenţă.

— Ba, de fel! Consider, te rog să mă crezi, că a rezolvat esenţa problemei.

Monicăi îi veni chef de joacă.

— Trebuie să vă contrazic, domnule Hisper. Din cîte ştim, scheletul coralilor se înalţă numai pînă la suprafaţa apei. Un recif ajuns la acest nivel, nu mai poate creşte în sus, ci numai pe lături.

— Tocmai acesta e avantajul! Reciful va fi corpul barajului şi peste el, vom turna un coronament din beton.

— Cu neputinţă! Tufele sînt rare, cu goluri mari între ele. Nu vor rezista presiunii.

— Te înşeli! Printre aceste tufe trăiesc o sumedenie de vieţuitoare. Cele mai multe au părţi calcaroase şi atunci cînd mor, scheletul lor se adaugă la cel al construcţiei recifale, mărindu-i volumul şi sporindu-i tăria. Ştiu asta precis...

Monica îl contrazise din nou, descoperind în acest duel, o nemaicunoscută plăcere.

— Recifele coraliere nu se pot dezvolta decît pe o zonă, cuprinsă aproximativ între 32" latitudine nordică şi 32° latitudine sudică şi numai unde adîncimea nu depăşeşte 40 de metri. Căci numai acolo se găsesc întrunite toate condiţiile...

— Perfect! Înseamnă că ne înscriem aproape în coordonatele geografice. Gibraltarul se află pe paralela 36. Iar în privinţa

condiţiilor, dispunem de suficiente mijloace de a le crea, atunci cînd natura nu a fost îndeajuns de darnică.
Monica Tasafi era ameţită. Îi venea să-l îmbrăţişeze, să-l sărute! Ursul acesta era cel mai minunat urs din lume!

Uitînd din nou că nu se află în apartamentul ei, ci într-o locuinţă „străină", îl invită în camera de jos şi îi oferi cafea şi coniac.

Hisper nu se putu abţine să remarce, cu o prost jucată nepăsare.

— E drăguţă casa prietenului dumitale şi precum văd, te simţi aici ca la dumneata. Altfel, crede-mă, n-aş fi îndrăznit să-i consum cafeaua şi acest excelent Henessy.

Monica tăcu şi căută refugiu în studierea atentă a desenului covorului.

— De altfel, urmă Hisper, am abuzat şi aşa prea mult de timpul dumitale, domnişoară Tasafi. Trebuie să plec. Mai e... convorbirea cu Mandello, iar mîine în zori...

Fata se ridică brusc şi se apropie de fotoliul lui. Aproape că nu-i recunoscu vocea cînd spuse:

— Vă rog să mai staţi! Să discutăm despre altceva... Mai există atîtea alte lucruri pe lume în afară de baraje.

Hisper îşi făgădui să rămînă neclintit.

— Cu neputinţă! Te rog să-i comunici... prietenului dumitale că ţin să-l cunosc. Nu ştiu ce soi de om o fi, dar ceea ce a ieşit din mintea lui e lucru serios. Ţi-aş da şi un sfat: colaborează cu el, dacă primeşte! Cu problemele am văzut că eşti familiarizată. Dacă doreşti într-adevăr o activitate intensă, ai un prilej unic...

Monica ajunsese în culmea disperării. Palidă, îşi înfipse degetele în braţul fotoliului şi strigă:

— Nu, nu, domnule Hisper! Toată povestea asta cu coralii e o prostie. N-am să mi-o iert niciodată că v-am adus aici. Vă rog să mai rămîneţi şi să vorbim despre altceva...

Hisper era năucit. Nu înţelegea atitudinea curioasă a fetei. Ori era atît de mărginită, încît nu pricepea însemnătatea descoperirii, ori o rodea pur şi simplu invidia. Cu un ceas în urmă, ar fi fost cu neputinţă ca el să aibă asemenea gînduri. Acum însă toate se schimbaseră. Apăruse acest

„prieten", în locuinţa căruia Monica nu se comporta de fel ca o străină. Îi era îndatorat pentru această seară, pentru ceea ce aflase despre barajul din corali, dar nu mai avea ce căuta aici, alături de ea. Spuse trist.

— Vă mulţumesc, domnişoară Tasafi. Acum mă duc la hotel, iar mîine la şapte pleacă avionul. Cred că nu vom mai avea ocazia să ne vedem. În ce priveşte recifele, vă rog sa comunicaţi... persoanei să pregătească un memoriu şi să mi-l aducă. Îl aştept cît mai curînd.

Se ridică, pregătindu-se să se îndrepte spre uşă, dar fata
i se aşeză în cale.

— Domnule Hisper, vă jur... nu e ceea ce credeţi! Ideea asta cu coralii... niciodată nu va fi înfăptuită! E în joc fericirea unui om!...

— Fericirea unui om? Nu înţeleg! Barajul de la Gi- braltar va aduce fericire milioanelor de oameni năpăstuiţi...

— Şi o va distruge pe a mea! Autorul nu va veni la dumneavoastră ca să-şi susţină proiectul!

— Nu... nu pricep! Domnişoară Monica, ce-i cu dumneata?

— Nimic, absolut nimic! Doar că sînt tare, tare nefericită. V-am minţit! V-am indus în eroare! Nu există nici un prieten! Ideea cu coralii este a mea! Şi tot a mea e casa asta...

Hisper nu spuse nimic şi începu să-şi frece bărbia. Toate erau prea complicate, mult prea complicate. Aşadar, fata asta născocise un prieten, ca să evite... ce să evite?...

Văzîndu-l cît era de încurcat, Monica se simţi obligată să-l lămurească.

— Trebuie să vă mărturisesc totul. Mi-era frică să nu credeţi despre mine... că din partea mea n-ar exista altceva decît... decît... interesul pentru nenorociţii aceia de corali.

„Aşadar nu din interes!“ îşi zise Hisper peste măsură de uimit. Şi se gîndi încordat din ce altă pricină Monica Tasafi ar fi putut să-şi dorească să-l aibă alături.

*

— Deşteaptă fată, Monica asta! Grozav l-a îmbrobodit pe Hisper! Ai cunoscut-o?

— Nnnu... nu personal.

— Fii liniştit, sînt dispus să cred în existenţa ei. Ideea cu barajul de corali o găsesc admirabilă. Cum de i-a trecut aşa ceva prin minte?

— Ce să-ţi răspund? Aşa cum vin ideile, de obicei. Doar n-a fost nici prima, nici ultima. Ţi-aş putea da zeci de exemple.

— Chiar aşa să faci! Mă interesează! Dacă acesta ţi-e tratamentul, îl găsesc destul de agreabil. Despre ce-mi vei povesti acuma? Sper că va fi tot o întîmplare hazlie?

— Negreşit! Va fi o istorioară veselă despre ghinionişti, despre aşa-zişii „ghinionişti prin vocaţie", despre cei „persecutaţi de soartă", cărora nu le reuşeşte nimic.

— Şi asta se numeşte o... istorioară veselă?

— Ascultă ce i s-a întîmplat unui chimist pe nume Ottmar Essner şi apoi judecă singur...

ghinionul lui ottmar essner

Există oameni cărora nimic nu le reuşeşte. Orice fac, e parcă dinainte sortit insuccesului. Cel puţin aşa susţinea Facca, cînd venea vorba despre Ottmar Essner.

Era un anumit adevăr în asta, căci de cînd conducea laboratorul de chimie al grupului de şantiere India de vest, Ottmar dăduse mereu greş. Îşi făcea lucrările curente — analizele probelor de apă freatică şi de sol — în modul cel mai conştiincios şi cu competenţă. Dar cînd venise vorba de o contribuţie originală, de prepararea unui solvent pentru o anumită rocă, a unui liant pentru nisipuri sau a unei substanţe care să diminueze evaporaţia, nu se descurcase. Îndeosebi ultima problemă îi stătea lui Facca pe inimă, deoarece unul din obiectivele lui foarte apropiate era transformarea intr-un lac a întinselor mlaştini sărate Rann, situate la nord de golful Katş.

De această lucrare răspundea Tim Abor, un hidrogeolog experimentat, unul din veteranii „Brîului albastru". Relaţiile dintre Abor şi Facca, erau, în ciuda caracterului dur al celui din urma, bune, chiar amicale. Cînd discutau însă despre chimist, se luau de îndată la harţă. Tim îl simpatiza şi îi ţinea parte,—deşi nu o dată se întrebase dacă Ottmar era într-adevăr

omul potrivit, dacă nu i-ar fi trebuit cineva cu mai multă fantezie sau poate, cu mai mult… noroc.

Ori de cîte ori Facca venea de la Ahmandabat la Mandivee ca să vadă cum mai mergeau treburile, se declanşa conflictul. Aşa se întîmplă şi acum.

Năvăli furtunos în birou şi se trînti pe un scaun, gata să-l dărîme. Cu pălăria lui veche de fetru pe o sprinceană, cu pleoapa stîngă coborîtă şi cu bărbia scoasă sfidător, părea să acumuleze energie pentru ceea ce avea să urmeze.

Cînd îi dădu drumul, Tim avu senzaţia că asupra lui se îndreptă un foc concentrat de mitralieră.

— Nu mai merge! Eu unul m-am săturat! Uite-aşa, pînă peste cap!

Îşi însoţi cuvintele cu un gest corespunzător al mîinii şi urmă pe nerăsuflate.

— N-am trecut pe la laborator, ca să nu provoc o nenorocire. Dar mi-au spus oamenii. Protejatul tău continuă să viseze! Ce-l doare pe el de mlaştină? Îşi vede liniştit de treabă şi puţin îi pasă dacă vom isprăvi cu porcăria asta în trei luni sau în trei ani!

— Nu-i chiar aşa, îl contrazise Tim, omul se străduieşte…

— Se străduieşte? Ăla? Mă faci să rîd! Doarme toată ziulica. Parcă-l văd cum Îl fură somnul peste eprubetele lui şi cum începe să viseze. Nouă ne crapă buza după diminuatorul de evaporaţie, iar el, auzi, el îi spune lui Jubbal că o descoperire ca asta e adesea… stai cum a zis? a, da: „încoronarea cercetărilor unei vieţi întregi"! Eu sînt sigur că ăsta trăieşte o sută de ani! Ce zici, aşteptăm pînă atunci?

— E totuşi o activitate ştiinţifică, Facca. Aici nu poţi fixa termene ca la excavare sau la betonare. Trebuie, întîi şi întîi, să acumulezi date, să le prelucrezi, apoi să experimentezi. Uneori soluţia vine pe neaşteptate, dintr-o inspiraţie spontană, alteori munceşti ani de zile pe brînci, fără să dai de ea. Eu zic…

— Nu mă priveşte! Am de făcut din mlaştină lac, atîta ştiu. Numai prin construcţii hidrotehnice, la căldura de-aici, treaba va dura prea mult. Reducerea evaporaţiei apei, în condiţiile date, nu e cu putinţă decît pe cale chimică. Dacă nerodul tău e incapabil să facă treabă, îl dau afară şi aduc pe altcineva. E limpede?

Abor se săturase. Bricheta îi tremura, cînd îşi aprinse ţigara.

— De unde ştii că un alt chimist o să-ţi prepare diminuatorul cît ai bate din palme? Tema a fost încredinţată, pe cît îmi aduc aminte, şi unor institute de cercetări cu

renume mondial. Ai primit vreun rezultat? Oamenii lucrează, îşi dau toată silinţa, dar nu pot face minuni. De ce îi ceri lui Essner mai mult decît lor?

Facca lovi cu pumnul în masă, făcînd hîrtiile să zboare.

— Fiindcă el e aici, la cîţiva kilometri de Rann şi nu la Leipzig sau la Detroit. El cunoaşte clima şi specificul bălţii din propriile sale observaţii şi nu din rapoarte. El dispune de un laborator la fel de bine utilat ca cele ale marilor institute şi în plus, nu este îngrădit de formalităţi. Recunoaşte, Tim, că institutele nu ne au pe cap numai pe noi! Pe cînd el, ce altă treabă are?

Abor trebui să recunoască, dar pretenţiile pe care le ridica Facca, erau absurde. Îi spuse, pe un ton schimbat, dorind să-l îmbuneze.

— Condiţii are, nimic de zis! Dar asta nu ne îndreptăţeşte să-i cerem formula de pe o zi pe alta. E un om muncitor şi priceput. De altfel, minţi Tim, mi-a comunicat zilele trecute că a găsit o nouă pistă. Dacă e într-adevăr cea bună şi-l întrerupem tocmai acum, o să ne pară rău!

Vestea despre „pista cea nouă“ îl făcu pe Facca să şovăie, dar n-ar fi arătat-o pentru nimica-n lume. Mai bătu o dată cu pumnul în masă, deşi nu cu aceeaşi violenţă, şi strigă:

— Te priveşte! Te priveşte personal! Lasă-l să viseze, după pofta inimii. Mie, în trei luni, mlaştina să-mi fie acoperită cu apă. Şi nu aşa, de două-trei palme, ci măcar de un metru, mă înţelegi? Răspunzi cu capul, auzi, cu capul!

Părăsi biroul, la fel de vijelios cum intrase, lăsîndu-l pe Tim într-o stare de spirit ambiguă.

Laboratorul Iui Ottmar Essner nu se deosebea de altele, decît poate prin dezordine.

Era într-adevăr uimitor cum se descurca în noianul de eprubete şi baloane de sticlă, risipite prin cele mai neaşteptate locuri, printre zecile de aparate şi instrumente de măsură, aşezate pe mese, pc scaune sau chiar pe duşumea. Robinetul, uitat

deschis, făcuse să se umple chiuveta şi apa se revărsa nestingherită peste margini. Nici becurile electrice nu fuseseră stinse, deşi soarele răsărise de mai bine de un ceas. Lumina lor gălbuie se amesteca cu cea a zilei, albă şi strălucitoare ce pătrundea în valuri prin ferestrele mari.

Abor se oprise în prag şi urmărea, îngîndurat, mişcările repezi şi dibace ale mîinilor lui Ottmar. Nu, Facca se înşela! Omul acesta avea tocmai calitatea cea mai de preţ a inventatorului: pasiunea! O mărturisea întreaga sa făptură, încordată ca un arc la slobozirea săgeţii, ca un alergător înaintea startului. Avea sprîncene stufoase, împreunate în linie dreaptă şi nări larg deschise, ce adulmecau. Buzele subţiri, incolore, stăteau întredeschise, de parcă' ar fi fost pe punctul să izbucnească intr-un strigăt de triumf.

Nu-l remarcă pe vizitator decît după ce acesta închisese robinetul, stinsese becurile şi apropiindu-se de el, îl bătuse pe umăr. Tresări, cît pe-aci să scape retorta cu un lichid cafeniu şi ridică spre el o privire aiurită. Cînd îl recunoscu, trăsăturile i se destinseră.

— Îmi pare bine că ai venit. Aveam de gînd să te sun, ca să-ţi comunic ceva important în legătură cu diminuatorul...

Inima lui Abor bătu mai tare.

— Ai reuşit?

— Încă nu... dar sper că foarte curînd vei avea ce-ţi trebuie.

,

Hidrogeologului îi pieri pe loc entuziasmul. Nu era prima oară cînd Ottmar îi aducea o asemenea veste, dar de fiecare dată, iţele se încurcaseră.

Citindu-i îndoielile pe faţâ, chimistul se grăbi să-l asigure:

— Nu, nu, acum e altceva! Formula am stabilit-o. Urmează să fac doar cîteva experienţe cu privire la comportarea substanţei în condiţii naturale şi la eficienţa ei.

Abor care venise pregătit să-i vorbească sever, să-l admonesteze şi, mai cu seamă, să-i aducă la cunoştinţă vizita din ajun a lui Facca şi ultimatumul acestuia, se surprinse surîzînd şi promiţîndu-şi să se abţină. Nu făgăduielile îl impresionau, ci această colosală, nezdruncinată încredere în sine, acest optimism robust, neafectat de nici unul din multiplele eşecuri.

— Şi cam pe cînd?... întrebă el.

— Chiar acuma! Chiar acuma! Ia loc, te rog, aici... a, nu, pardon, dincolo dacă vrei! O clipă, încă nu te aşeza, să şterg puţin scaunul. Aşa, acum poţi sta.

Tim rămase în picioare.

— După experienţa asta, crezi că vei avea certitudine?

— Absolut! Voi supune substanţa probelor cu climatestograful, ca să-i verific comportarea la diferite temperaturi, presiuni, etcetera. Durează cam o jumătate de oră... După aceea, vom şti precis dacă putem sau nu conta pe ea pentru reducerea evaporaţiei apei din mlaştină şi de ce ordin va fi această reducere.

Abor consimţi să aştepte şi se instală pe scaun.

Essner pregăti experienţa. Verifică aparatura, turnă apă într-o tavă mare şi plată şi pulveriză peste ea substanţa cafenie. împinse apoi tava într-un compartiment al climatestografului şi-şi căută şi el un locşor.

— Numai o jumătate de oră, repetă el, temîndu-se ca Tim să nu-şi piardă răbdarea.

Stăteau tăcuţi, ascultînd zumzetul neuniform, mereu de altă intensitate, şi urmăreau rotirea lentă a tamburului, pe care se înscriau datele într-un alfabet de linii sinusoidale.

— Ottmar, eşti într-adevăr convins că vei reuşi? întrebă Abor, trăgînd din ţigară.

— Fireşte, se miră acesta. Altfel nu te-aş fi reţinut. Odată şi odată trebuie să se termine cu ghinionul. Este o lege a naturii, nu-i aşa? Legea compensaţiei! Dacă de atîtea ori ai dat greş, trebuie să vină şi seria reuşitelor. Nu e o simplă presupunere, ei un fapt verificat de calcule matematice.

Abor îl aprobă sceptic. Se îndoia de aplicabilitatea legii compensaţiei în domeniul creaţiilor spirituale. Oricum, optimismul declarat al lui Essner, ţinînd seama de antecedente, era cam deplasat.

Asta îl supără şi se învălui din nou în muţenie. Essner însă prinsese chef de vorbă şi ţinu să-i demonstreze că după un anumit număr de ghinioane, întorsătura vine de la sine...

— Vezi, eu pînă acuma n-am avut, ca alţii, perioade nefavorabile şi altele în care să-mi fi mers din plin. De mine, nenorocul s-a ţinut scai. La vîrsta de patru ani, am rămas orfan.

La şapte, mătuşa care mă creştea a murit şi ea. Pe urmă, m-am îmbolnăvit şi am zăcut peste doi ani într-un sanatoriu. La şcoală şi mai tîrziu la facultate, învăţam foarte bine, dar nu reuşeam să mă afirm. Mi se acordau calificative mediocre, în virtutea inerţiei, chiar atunci cînd, cu preţul unei puternice concentrări, dădeam răspunsuri clare şi corecte. M-am îndrăgostit de o fată şi credeam că şi ea ţine la mine. Pînă la unnă, s-a căsătorit cu altul. Nici munca profesională nu mi-a dat satisfacţie. Aveam zeci, sute de idei şi planuri, dar de fiecare dată, ceva mă împiedica să le înfăptuiesc. Fie că erau socotite irealizabile, fie că vreun fleac, vreo nimica toată, mi le dădea peste cap. Aşa a fost la institut la Oslo, aşa la Groningn în Olanda şi la fel aici, la Mandivee.

Tim îl ascultase cu o nedumerire crescîndă.

— Şi... nu te-ai descurajat? N-ai renunţat, nu ţi-ai căutat o altă profesiune?

— Ce-ţi trece prin minte, Abor? Cum eram să fac una ca asta? Îmi place chimia, o iubesc... Iar eşecurile — Ottmar chicoti — fiecare din ele promitea să fie ultimul.

Pe Tim îl cuprinse tristeţea. Omul acesta era de admirat, dar şi de compătimit. Teoria cu care se îmbărbăta, care-l ajuta să reziste încercărilor, avea temelia şubredă şi el o ştia.

Uitaseră de experienţă, de, climatestograf, de diminuatorul de evaporaţie şi chibzuiau la destin, fiecare în felul lui.

Ceva păcăni, ca şi cînd nişte degete ar fi bătut toba pe o foaie de tablă. Bîzîitul aparatului se stinse şi din carcasă sui o şuviţă subţire de abur. Alarmat, chimistul dădu să se repeadă. Răsună un şuierat urmat de o bubuitură slabă, apoi zgomotul învălmăşit de metal şi sticlă spartă. Într-o clipă, climatestograful se transformase într-un hîrb, iar laboratorul se îmbîcsise cu un fum negru, înecăcios.

Tim se aruncase la pămînt. Peste el se revărsară o grămadă de obiecte. Se ridică repede şi-şi scutură hainele. Uitîndu-se după Ottmar, îl zări şezînd pe podea, într-o poziţie grotescă. Din faţa lui suptă, imobilă, pierise culoarea şi totodată, expresia întreprinzătoare. Avea ochii stinşi, gura încleştată şi bărbia căzută moale pe piept. Abor nu ştia dacă vreo suferinţă fizică determinase această schimbare sau pur şi simplu deznădejdea.

Se instală lîngă el, pe duşumea. În părul aspru, cu multe fire albe al chimistului, sclipeau mici cioburi de sticlă.

Îl compătimea acum şi mai mult pe acest om singuratic şi neajutorat. Îl ştia doborît sufleteşte de dezastrul pe care-l provocase, de pierderea ultimei şanse. Îi puse afectuos braţul pe umăr. Essner vru să se ridice, dar renunţă. Îi ceru ceva lui Tim, care mai mult ghici că-l roagă să caute tamburul cu diagrama.

131

Dură mult pînă dădu de el printre spărturi şi rămăşiţe ale aparatului. Era pe jumătate carbonizat şi doar, pe alocuri mai puteau fi descifrate înregistrările.

Ottmar derulă cu mişcări nesigure banda de hîrtie. Citi, ţinînd-o foarte aproape de ochi:

— Temperatura optimă 30—35 de grade... randamentul maxim la presiune redusă... coeficientul de diminuare a evaporaţiei în comparaţie cu o suprafaţă neprotejată, 50 la sută...

I se adresă lui Abor aproape indiferent.

— Cred că... acest amestec uleios de siliconi... este ceea ce-ţi trebuie. Reducînd evaporaţia la jumătate, el va grăbi acumularea apei în mlaştină, fără să determine cine ştie ce perturbaţii în procesele atmosferice.

Tim, care se aşteptase la o reacţie total diferită, exclamă:

— Bine, dar explozia? Credeam că...

— N-are nici o legătură cu substanţa. Vreun scurtcircuit, vreo greşeală de-a mea la reglaj, sau mai ştiu eu ce... De fapt nici nu mă interesează.

Se făcuse ora opt. Chimiştii şi laboranţii veniseră la lucru şi observînd fumul ce ieşea printr-un geam spart, pătrunseră speriaţi în încăpere.

Essner nu-i vedea, ci doar pe Tim. Îi spuse, îngîndurat, cu capul sprijinit în palme.

— Ce gust curios are izbînda! Nu e dulce aşa cum credeam...

— Dar nici amară, Ottmar, ca înfrîngerile.

— O, nu! Mai degrabă fără un gust anume, ci doar înviorătoare ca apa de izvor pe o zi de arşiţă.

Ajutat de Abor, se sculă şi se apropie de fereastră.

Pe pervaz, un ghiveci cu muşcate bătute, sîngerii, scăpase neatins. Essner mîngîie frunzele cărnoase.

132

— Păcat! O să moară. E stropită cu amestecul de siliconi. O să-i reducă evaporaţia la jumătate şi o să se prăpădească…

Abor îi telefonă lui Facca, la Ahmandabat. Îi aduse la cunoştinţă că experienţa reuşise, trecînd însă sub tăcere amănuntele. Din neîncredere sau mai degrabă din încăpăţînare, şeful grupului de şantier ceru o mostră a substanţei ca s-o supună şi el verificării şi hidrogeologul i-o făgădui. Ocupat fiind, se duse abia a doua zi la laborator. Urmările exploziei fuseseră înlăturate şi sticlăria nouă sclipea pe stelaje şi pe mese, luîndu-se la întrecere cu nichelajul ca oglinda al unui alt climatestograf.

Essner însă lipsea. Un asistent îl informă că venise la prima oră a dimineţii ca să repete încercările. Făcuse trei teste la rînd, de fiecare dată cu aceleaşi rezultate favorabile. Pe urmă ceruse să fie lăsat singur.

Peste cîteva minute, povesti asistentul, părăsise în grabă laboratorul ducînd cu el o cutie mare şi la întrebarea unde putea fi găsit, răspunsese, spre stupefacţia acestuia: „într-o pădure sau mai degrabă deasupra ei“.

Tim îl cunoştea prea bine pe Ottmar ca să-şi închipuie, aşa cum ar fi făcut-o poate altcineva, că-şi pierduse minţile. Comportarea lui tăinuia un lucru serios şi n-ar fi fost de mirare dacă, încrezător în noua lui stea, chimistul s-ar fi avîntat, pe negîndite, într-o aventură primejdioasă.

Reflectă cîtva timp la straniile cuvinte, rostite înainte de plecare, fără însă să le ghicească sensul. „Într-o pădure sau mai degrabă deasupra ei“! întreaga coastă a ţinutului Katş era împădurită ca şi regiunea din jurul mlaştinei Rann. Erau sute de kilometri pătraţi de junglă tropicală, cu arbori seculari printre care plantele căţărătoare ţesuseră pînzele lor de păianjen. Dar chimistul spusese „deasupra ei"! Oare avuse de gînd să întreprindă un zbor?

133

Tim formă numărul aeroportului, construit la Mandivee anume pentru şantierul „Brîului albastru" şi-l ceru pe comandant. Îi răspunse unul din piloţi, care aflînd cu cine vorbeşte, îşi manifestă zgomotos mulţumirea.

— În sfîrşit! De un ceas vă caut la telefon, la birou, acasă, pe şantier, peste tot. Pe urmă, amintindu-şi probabil că putea fi auzit de cineva de care se ferea, continuă cu glas scăzut.

— A venit Essner, ştiţi, chimistul ăla ţicnit şi ne-a cerut un aparat şi un pilot pentru o experienţă. Comandantul lipseşte şi nu ştiam ce să fac. I-am spus că fără dispoziţia dumneavoastră nu decolează nici un avion. Întîi, nu m-a lăsat să vă telefonez, susţinînd că doreşte să vă facă o surpriză, dar văzînd că altfel nu e chip să-şi atingă scopul, a consimţit. Spuneţi-mi, domnule Abor, ce fac cu nebunul?

Tim se supără foc.

— Vorbeşte cuviincios! Cum te încumeţi să insulţi un asemenea om?

În faţa acestei reacţii neaşteptate, pilotul se fîstîci.

— Atunci… atunci îi dau avionul? Cum hotărîţi dumneavoastră!

— Nu-i dai nimic! Opreşte-l acolo şi nu-l lăsa să plece. Într-un sfert de oră sînt la voi.

Ajuns pe aeroport, Tim îl găsi pe Ottmar într-o neobişnuită staie de surescitare. Se vedea cît de colo că era supărat pe el, atribuindu-i refuzul în privinţa zborului. Obrajii lui cenuşii, ţepoşi, aveau pete roşii şi ochii îi ardeau.

Îi întoarse ostentativ spatele şi abia după repetate întrebări, acceptă să vorbească, dar numai ca să-l gratifice cu reproşuri.

— Să-mi faci una ca asta? Tocmai dumneata? Nu mă aşteptam. Mare lucru, să-mi fi dat şi mie pentru un ceas, un elicopter?

Abor se amuza.

— Pentru ce, mă rog, îţi trebuia?

Celălalt se bosumflă şi mai mult.

— Uite-aşa, aveam nevoie! Dar dacă nu se poate, renunţ. Îţi mulţumesc, Abor! La revedere!

— Stai niţel! Te-am refuzat eu? Oamenii ţi-au spus doar că aşteaptă încuviinţarea mea.

— Pe care n-ai binevoit s-o dai. La revedere!

— Stai, Ottmar, nu fi ţîfnos. Te-am făcut să aştepţi, deoarece vroiam să zbor eu cu tine! Bineînţeles dacă asta îţi convine. Poate că nu eşti dispus să-ţi încredinţezi viaţa mîinilor mele?

— Cum adică? Sprîncenele ca nişte perii ale lui Essner luară forma unor semne de întrebare.

— Poate nu-ţi vine să crezi că ştiu să conduc un avion? Dacă ţii, îţi arăt brevetul.

— A, nu, nu Abor. Te cred… fireşte că te cred. Doar că mă simt ca picat din nori. Ai vrea într-adevăr să mă ajuţi? De fapt, e vorba de o experienţă simplă… absolut neprimejdioasă. Sper să fie un lucru interesant şi totodată util. Făcu o pauză, surîse, apoi continuă: ştii, acum, de cînd s-a spart ghinionul, am în mine o energie explozivă… a, nu, nu explozivă, o energie debordantă şi sentimentul că merg la sigur.

Tim renunţă la întrebarea asupra caracterului experienţei şi-l pofti la micul elicopter ce stătea gata de zbor în faţa hangarului. Ridicară împreună cutia grea şi voluminoasă pe care Ottmar o adusese cu el şi o depozitară în cabină.

Aparatul se ridică deasupra aeroportului. La dorinţa exprimată de chimist, o luară spre porţiunea de junglă, situată dincolo de marea mlaştină sărată.

De sus, pădurea tropicală semăna cu un covor catifelat, verde închis, aproape negru, de o desăvîrşită netezime. Cînd însă coborîră la cîţiva metri de coroanele arborilor,

tabloul se schimbă. Acum, frunzişul arăta ca o mare cu valuri mărunte, prietenoase, stîrnite de briză.

Elicopterul se opri în aer, susţinut de elicea orizontală şi Essner desfăcu tacticos capacul misterioasei sale cutii. Scoase două bidoane de metal şi un pulverizator cu aer comprimat.

Acum, în mod evident, aştepta el să fie întrebat, dar Tim îi refuza plăcerea. Stătea la manşă, în aparenţă absorbit de jocul zglobiu al indicatoarelor, în, realitate căutînd curios, cu coada ochiului, la pasagerul său.

— Din ce parte bate vîntul?

Abor răspunse laconic, fără să se întoarcă.

— Sud-est! E slab, vreo două-trei grade Beaufort.

— Atunci e-n regulă. Pot începe! Păstrează aceeaşi înălţime şi înaintează încet împotriva vîntului.

Abor execută manevra, pilotînd elicopterul deasupra oceanului verde al pădurii virgine. Essner deşurubase între timp geamul din spate, scosese prin el gura pulverizatorului şi

o fixă cu sîrmă de rama de oţel. Apoi deschise buTella cu aer comprimat.

— Chiar nu eşti curios să afli ce fac?

— Nici un pic!

— Totuşi trebuie să-ţi spun. Ai fost atît de amabil...

— Mulţumesc, dar nu-i nevoie.

— Ascultă, Abor, nu vezi că stau ca pe ghimpi? Lasă-mă să-ţi explic...

Tim rîse cu poftă.

— Haide, vorbeşte odată, deşi am ghicit de mult că intenţionezi să stropeşti copacii cu siliconii tăi uleioşi.

— Asta-i bună! De unde ştii?

— Era şi foarte greu s-o deduci! Am fost la laborator, ca să-ţi cer o probă pentru Facca. Acolo mi-au spus că ai refăcut de trei ori testele climatice. Te-ai ocupat deci de diminuator. În cazul acesta, ce altceva putea fi în bidoanele tale?

Redeveni dintr-o dată serios şi întrebă: în ce scop o faci Ottmar? La ce te aştepţi?

Pentru prima dată, îl văzu pe Essner radiind de satisfacţie.

— După explozie, ţii minte...

— N-am s-o uit aşa de curînd!

— ...după explozie, un ghiveci cu flori a fost stropit cu siliconi. Am spus că planta se va ofili, că nu va suporta reducerea evaporaţiei...

— A, şi acum vrei să omori copacii!

— Nu-mi arde de glume, Abor. Astea-s lucruri prea serioase. Află că m-am înşelat. Substanţa depusă pe frunze reduce evaporaţia la jumătate, fără să pricinuiască plantei vreun rău. Muşcata mea o duce minunat. Desigur, cele cîteva zeci de ore care au trecut, sînt o perioadă prea scurtă pentru a fi concludentă. Dar mă ştii, norocos cum sînt...

Tim ciuli urechile.

— Stai... stai niţel. Evaporaţia, redusă cu cincizeci la sută, zici, nu afectează dezvoltarea vegetaţiei?

— Aşa se pare, cel puţin la muşcate. După ce vom stropi o porţiune de pădure şi o vom ţine sub observaţie, vom avea dovada certă. Nu ştiu încă la ce poate folosi reducerea evaporaţiei la plante, dar presimt că i se va găsi o întrebuinţare.

Hidrogeologul dădu drumul manşei, pipăindu-şi buzunarele în căutarea pachetului cu ţigări, dar renunţă. Strigă tare, fie de emoţie, fie ca să acopere vuietul motorului:

— Să-ţi spun eu la ce poate folosi. O varză, o simplă varză...

Nu putu termina fraza, căci o izbitură îl aruncă pe podeaua cabinei. Essner căzu peste el. Elicopterul, care se ciocnise de o coroană mai înaltă, îşi frînse elicea şi rămase agăţat printre crengile groase. Ramuri pătrunseră prin ferestrele sparte, scuturîndu-şi frunzele.

Nu păţiseră nimic, deşi, datorită poziţiei aparatului, unul din pereţi devenise podea.

Tim luă totul în glumă.

— Aşadar, sîntem în pom, ca strămoşii noştri îndepărtaţi.

Essner în schimb era moraliceşte... la pămînt. Nu accidentul în sine îl răscolise, ci ideea că soarta îi devenise iar potrivnică. Spuse abătut şi pe un ton, ca şi cînd şi-ar fi cerut scuze.

— Aşa-ţi trebuie, dacă te încumeţi să vii cu mine. Ghinionul, se vede, m-a îndrăgit din cale-afară şi nu mă poate părăsi, cu una, cu două. Dar, ia spune, vorbeai de varză...

— Întocmai, de varză. Ea evaporă pe zi un litru de apă, iar un arbore mare... 200 de litri. Mă auzi, Ottmar Essner, 200 de litri, un singur pom într-o zi! Cîte verze şi cîţi arbori or fi existînd pe Pămînt? Milioane? Miliarde? Oricum, e un lucru ştiut că cea mai mare parte a apei din atmosferă provine din evapo-transpiraţia vegetaţiei.

Chimistul începu să înţeleagă şi amploarea perspectivelor îl intimidă.

— Crezi într-adevăr că folosită pe suprafeţe întinse...

— Sigur! Reducînd la jumătate evaporaţia plantelor, diminuăm în mod corespunzător cantitatea de precipitaţii. Asta, pentru regiunile tropicale cu ploi prea abundente, va fi o adevărată mană cerească. Dar nu numai atît: utilizînd diminuatori de evaporaţie cu randamente diferite, mai mari sau mai mici, vom putea regla mecanismul formării norilor, potrivit nevoilor noastre.

— Sună frumos! spuse Essner înduioşat. Poate puţin prea frumos. Ce faci cu vînturile, care mînă norii după voia lor? Pe

urmă, nu-i atît de simplu să stropeşti suprafeţe de mii de kilometri pătraţi, nu-i aşa?

— Cine zice că e simplu? Dar nu pretinde nimeni să ne apucăm de schimbarea climei întregii planete cu substanţa ta! Avem destule alte mijloace.

Dar în ansamblul lucrărilor „Brîului albastru", diminuatorul va juca fără îndoială un rol, şi nu din cele mărunte. Uite, mi-a mai venit o idee: pe terenurile irigate cu ajutorul canalelor deschise, se pierde, prin evaporaţie, o cantitate apreciabilă de apă. Acoperind aceste canale cu o peliculă subţire...

— Am înţeles! Mai rămîne de rezolvat o singură problemă, după mine cea mai presantă.

— Ce anume, Ommar? Nu văd...

Chimistul îşi scoase capul prin fereastra spartă a elicopterului, se uită în jos şi spuse:

— Cea a coborîrii din copac.

*

— Ce-i cu line, bătrîne? Nădăjduiam să te înveselesc. Cînd colo...

— Nu te supăra, dar acest Essner îmi aminteşte de mine. Se pare că am fost şi eu un „ghinionist prin vocaţie. Nici mie nu mi-a prea mers în viaţă. Măcar de aş fi avut optimismul robust al chimistului!

— Da, desigur... dar nu asta-i important. Zi-mi mai bine ce părere ai despre substanţă, despre perspectivele pe care le deschide, să zicem, agriculturii în ţinuturile tropicale?

— Încerci să schimbi vorba, doctore? Agricultura în ţinuturile tropicale, eh? Aşa-i că eşti medic?

— Da, sînt medic! Are asta vreo importanţă?

— Cum să nu! Fiindcă eşti medic şi fiindcă mă tratezi, îmi împui capul cu tot felul de minciuni plăcute şi amuzante, care să-mi descreţească fruntea. Dar eu cred în ele! Dacă ideile mele s-ar fi înfăptuit cu adevărat, asta ar fi însemnat o încleştare pe viaţă şi pe moarte, o luptă acerbă, necruţătoare, cu natura.

— Aşa a şi fost! Nu fi-o spun doar ca să-ţi risipesc îndoielile. Au existat jertfe, Lar Orbel! Au fost destui care s-au sacrificat, care au căzut la datorie.

staţia a hamatura

Se sfădeau de şase ceasuri. Şedinţa începuse pe la zece şi ora prînzului trecuse de mult. Erau flămînzi şî vlăguiţi de căldura sufocantă a amiezii filipineze. Ventilatoarele, cel mare suspendat de tavan şi cele mici înşirate pe masă, zumzăiau neputincioase, incapabile să primească aerul umed şi fierbinte.

Dukor, şeful sectorului Asia de Sud-Est, îşi lepădase haina, exemplu pe care ceilalţi se grăbiră să-l urmeze. Cu feţele transpirate, făcîndu-şi vînt cu batistele jilave sau sorbind din pahare cu oranjadă, se plimbau nervoşi de-a lungul şi de-a latul camerei.

Bornus stătea rezemat de bibliotecă şi citea cu glas monoton nişte cifre, pe care nu le reţinea nimeni.

— Termină odată! Îi strecură enervat Exter cînd trecu prin faţa lui. O să ne apuce noaptea!

Dukor îl auzi.

— Nu-i nimic! Vom sta la nevoie şi pînă în zori! Situaţia e mult prea gravă ca să ne putem îngădui o amînare. Continuă, Bornus, dar, te implor, spune odată lucrurilor pe nume. Cu cifrele astea ale tale...

Oceanologul închise furios dosarul şi-l trînti pe masă.

— Consideri aşadar că aceste date nu sînt concludente? Ai vrea poate să nu ţin seama de ele, să nu ţin seama de o experienţă dobîndită în decurs de secole? Să ignor o primejdie de care este conştient orice pescar de pe ţărmurile Japoniei?

— Nu-mi răstălmăci cuvintele! Am vrut să spun că sîn- tem prea obosiţi ca să te urmărim.

Cunoaştem acum pericolul pe care-l reprezintă „tsunami“, altfel de ce ne-am mai fi adunat?... De la tine aşteptăm însă, dacă nu o soluţie, măcar o sugestie. O sugestie în privinţa protejării staţiei de desalinizare împotriva valurilor catastrofale.

Bornus făcu cîţiva paşi şi se opri în faţa lui Dukor.

— Vrei să ştii motivul pentru care v-am „plictisit" cu toate aceste date? Tocmai pentru a vă arăta că o asemenea soluţie nu există! Împotriva valurilor uriaşe care inundă şi pustiesc, cam o

dată la cîteva decenii, ţărmurile nipone, sîntem la fel de neputincioşi ca în faţa cutremurelor marine care le provoacă.

Exter, geofizicianul, îi veni în ajutor.

— Pe fundul oceanului se produc surpări şi lunecări de roci pe mari suprafeţe. Rezultatul îl constituie talazuri gigantice, care se deplasează pe distanţe de sute şi mii de kilometri. Pe măsură ce adîncimea apei scade, înclinarea acestor valuri creşte şi cînd ajung la ţărm, se năpustesc asupra lui cu o putere nimicitoare. Puteţi să mă credeţi! Am asistat odată la un tsunami pe litoralul Pacificului din America de Sud. Era dimineaţa, abia mă trezisem din somn...

Dukor, îl opri impacientat.

— Cunoaştem toate astea, Exter! Bornus — ştii bine — ne-a expus cu lux de amănunte istoricul valurilor catastrofale. Sîntem cu toţii de acord că situaţia e gravă, că se prea poate ca staţia de desalinizare de la Wakkanai să aibă de înfruntat munţi de apă înalţi de 40 de metri, avînd o viteză de 200 metri pe secundă. De aceea, vă rog, nu mai insistaţi asupra existenţei pericolului, ci asupra măsurilor pentru înlăturarea lui. Vă întreb: ce e de făcut?

Scos din sărite, oceanologul îl imită, ridiculizîndu-l.

— Ce-i de făcut! Ce-i de făcut! Am spus-o, cred, destul de limpede. Sîntem neputincioşi! De aceea, trebuie renunţat la ideea de a construi staţia într-o regiune bîntuită de cutremure submarine. Instalaţi-o unde vreţi,

dar nu în perimetrul apelor Japoniei, Indoneziei, Filipinelor şi insulelor Hawai! Acesta este slatul meu. Mai mult, Dukor, să nu-mi ceri!

— Totuşi... lucrările au început, obiectă cineva timid. Potrivit proiectului general, Hisper o poate confirma!

— Au început, într-adevăr! spuse grav hidrologul, singurul care rămăsese în haină şi cu cravata la gît. Dar nu acesta este motivul care ne-ar împiedica să renunţăm, ci faptul că staţia de desalinizare şi pompaj de la strîmtoarea La Perouse, este, potrivit prevederilor lui Lar Orbel, unica soluţie pentru alimentarea concomitentă cu apă potabilă a Japoniei şi a insulei Sahalin. De aceea, trebuie să ne gîndim bine, înainte de a lua o hotărîre.

— Admirabil! chicoti Bomus. Să ne mai gîndim? Dar de ce nu s-au gîndit la timp Lar Orbel, profesorul Cârdan şi Hisper aici de faţă? Sau poate au crezut că relativa raritate a fenomenului îi îndreptăţeşte să nu ţină seama de el?

— A fost o omisiune, recunosc! spuse Hisper.

— Dacă a fost o omisiune, insist ca proiectanţii să-şi revizuiască lucrarea şi să ceară de-acum încolo în prealabil avizul specialiştilor.

După o tăcere lungă şi penibilă, Dukor propuse:

— Să ascultăm şi părerea lui Hamatura. Poate că el. în calitate de constructor al staţiei, ne poate aduce vreun argument în favoarea menţinerii ei pe amplasamentul actual.

Inginerul japonez se înclină în direcţia şefului sectorului, mulţumindu-i. Deşi foarte mic de statură, avea trupul bine proporţionat şi vădea acea rezistenţă, proprie alergătorilor de fond. Dacă-i cercetai însă chipul îţi puteai da seama că dîrzenia lui nu era numai un atribut al muşchilor. Căci fruntea înaltă, bombată, ochii fermi, uşor migdalaţi şi buzele subţiri, aproape drepte, aparţineau unui om cu o extraordinară şi neînfrîntă voinţă.

— Îţi mulţumesc, Dukor, că mi-ai îngăduit să ascult părerile celorlalţi. Întîi şi întîi ţin să-l asigur pe Bornus de acordul meu total. Că Lar Orbel, creatorul „Brîului albastru" nu s-a gîndit la tsunaini nu mă surprinde şi socot că nimeni nu i-o poate lua în nume de rău. Dar că proiectanţii au ignorat acest fenomen, că nu i-au consultat pe oceanologi, înaintea începerii lucrărilor, e într-adevăr grav.

— Nu-i chiar aşa, se scuză Hisper. Ştiam cîte ceva despre tsunami, dar nu-i acordam atenţia cuvenită. De fiecare dată cînd venea vorba despre acest fenomen, se găsea cineva care să ne liniştească, spunînd că e foarte rar şi nu totdeauna atît de violent, încît o construcţie solidă să nu-i poată rezista.

— Din păcate, lucrurile stau altfel, domnule Hisper. Adevărata putere de distrugere a valurilor catastrofale ne-au descris-o acum Bornus şi Exter. Tsunami este un vrăjmaş pe care nimeni şi nimic nu l-a putut înfrînge. Tot ce s-a înfăptuit este o prevedere, mai mult sau mai puţin sigură, a fenomenului. Serviciile seismice speciale care cunosc epicentrele cutremurelor marine şi ştiu cînd într-o asemenea regiune se

produce o importantă deplasare de roci, ne pot avertiza. Viteza de deplasare a valurilor mari ajunge însă la peste 800 de kilometri pe oră, şi de aceea, avertismentele sînt în bună parte ineficiente. În cazul cel mai fericit, reuşim să salvăm vieţi omeneşti.

— Aşadar, constructorul principal al staţiei de desalinizare recunoaşte! triumfă Bornus. Atunci îl întreb: de ce n-a sesizat conducerea sectorului cînd i s-a încredinţat proiectul? De ce n-a vorbit?

— Fiindcă sînt japonez, replică liniştit Hamatura şi fiindcă teoretic, punctul ales este ideal! Pentru ţara mea, instalaţia de preparare a apei potabile de la Wakkanai este de o importanţă vitală. De aceea, nu voi fi niciodată de acord să se renunţe la ea şi din acelaşi motiv, mă asociez

părerii lui Dukor şi a lui Hisper, că trebuie găsit un sistem de protecţie.

Se stîrni rumoare şi răsunară exclamaţii de protest. Cineva spuse iritat:

— Bravo! Iar o luăm da capo!

Dukor îl străfulgeră cu privirile pe inginerul japonez.

— Ascultă, Hamatura, n-ai spus chiar tu, adineauri, că nu există nici un mijloc de apărare pentru staţie? I-ai dat dreptate lui Bornus, nu-i aşa?

— Am recunoscut că un asemenea procedeu nu există încă! Dar el trebuie şi va fi găsit! Acordaţi-mi… două săptămîni. Dacă pînă atunci nu aduc o propunere concretă, sistaţi lucrările! De acord?

Erau convinşi că Hamatura ceruse amînarea ca să cîştige timp. Doar Dukor, cu bogata lui experienţă în relaţiile cu oamenii, avea altă părere. Inginerul îi făcuse de la început o impresie bună şi-l considera capabil să realizeze mai mult decît oricare altul. Nu se aştepta, desigur, la un miracol, dar fusese mulţumit să-i poată da răgazul cerut.

În realitate, primind să execute proiectul staţiei de desalinizare de la Wakkanai, Hamatura se gîndise la valurile catastrofale iscate de cutremurele marine. Dacă şi-ar fi exprimat însă imediat şi pe faţă temerile, ar fi riscat o amînare sine die, sau, şi mai rău, o suspendare definitivă a lucrărilor. De aceea, organizase şantierul, străduindu-se totodată să găsească

„ceva“. A se strădui poate că nu e cuvîntul potrivit. Dormea cîte 2—3 ore pe zi, petrecîndu-şi restul timpului în camera lui de lucru. Plănuise la început nişte diguri solide de apărare, dar calculele dovediseră că ele nu erau capabile să ţină piept decît unor valuri de forţă mijlocie. Avu apoi ideea unor „paravaluri“ plutitoare. Încercările pe model, efectuate într-un institut de cercetări hidrotehnice din Tokio se terminaseră însă cu

un eşec: insulele artificiale rezistaseră primelor două talazuri, dar al treilea le turtise ca pe nişte cutii de conserve. Cînd se convocase, la Manilla, conferinţa conducerii „Brîului albastru", muncea tocmai la o nouă variantă, care prevedea instalarea agregatelor de desalinizare la 20—30 metri adîncime, sub nivelul mării. Această soluţie părea capabilă să asigure protecţia împotriva pericolului principal, tsunami, dar prezenta în schimb alte dezavantaje: nevoia unei modificări substanţiale a proiectului, o construcţie şi o utilare total diferite, şi în plus, complicate sisteme de alimentare. Mai trebuia ţinut seama şi de condiţiile extrem de dificile pentru personalul de deservire. Era totuşi „ceva“ şi pe asta se bizuise, cînd îi ceruse lui Dukor răgazul.

În decursul, dezbaterilor, se simţise la un moment dat tentat să-şi dezvăluie intenţiile, dar atmosfera agitată, starea de tensiune a participanţilor şi mai cu seamă tendinţa aproape unanimă de a lichida chestiunea prin renunţarea la staţie, îl determinaseră să fie prevăzător şi să păstreze secretul pînă după ultimele încercări pe model.

Părăsind Filipinele, se duse de-a dreptul la Tokio şi şapte zile şi nopţi în şir, nu ieşi din laborator. În dimineaţa celei de a opta, după ce verificase, abia mai putînd distinge cifrele, rezultatele date de calculatorul electronic, ştia precis că dăduse greş şi de data aceasta.

Primi lovitura cu stoicism şi nu făcu altceva decît să socotească, în gînd, cît timp îi mai rămăsese.

—... 158 de ore! Auzi, domnule Sogawatu, 158 de ore! Ce se poate face în 158 de ore?

—Multe, domnule Hamatura, răspunse bătrînul laborant care-i cunoştea necazurile. Multe, cu condiţia ca trupul să fie odihnit şi mintea clară. Dar dumneavoastră sînteţi stors de vlagă, aveţi ochii injectaţi şi mîna vă tremură.

Dumneavoastră nu veţi putea reflecta, pînă nu dormiţi cel puţin patru ore. După aceea, veţi aprecia mai bine ce vă rămîne de făcut. Cine ştie, poate că şi eu o să vă pot da un sfat.

Harnatura se lupta cu somnul ; pleoapele îi cădeau grele peste orbite.

— Ai dreptate, domnule Sogawatu. Mă întreb... mă întreb numai dacă mai are vreun rost?

— E foarte greu de apreciat ce are şi ce un are rost, mai cu seamă în starea dumneavoastră. Acum, nu aveţi altceva mai bun de făcut decît să vă culcaţi.

Inginerul nu mai obiectă şi se trînti, îmbrăcat cum era, pe divan. Laborantul ieşi tiptil şi închise cu băgare de seamă uşa. Aduse apoi un scaun şi se instală în faţa ei.

Pe Hamatura îl trezi o muzică suavă, eterică, una din acele melodii de o cuceritoare simplitate, pe care doar gheişele ştiu să le cînte. Totodată simţi aroma ceaiului, ridicîndu-se dintr-o ceaşcă subţire de porţelan. Sogawatu închise aparatul de radio şi-l invită să bea.

— Vă place ceaiul, domnule Hamatura? Mi-l trimite un nepot de-al meu tocmai de la Kotşi. Luaţi şi biscuitul acesta din făină de orez...

— Mulţumesc! Abia acum îmi dau seama ce foame mi-a . fost. Dar de ce stai în picioare? Ia loc, te rog!

Bătrînul se aşeză pe marginea canapelei.

— Ştiţi domnule Hamatura, în timp ce dormeaţi m-am gîndit, m-am tot gîndit. Eu zic că trebuie să mergeţi pînă la capăt. Omul să aibă întotdeauna sentimentul datoriei îndeplinite, ăsta-i lucrul cel mai important. Să poţi spune, nu altora, ci ţie însuţi, că ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri, că n-ai lăsat nimic neîncercat! Eu am trăit totdeauna aşa şi pe copiii mei la fel i-am învăţat. Acesta-i şi principiul domnului Kotawatu...

— Kotawatu?

— E un învăţat, domnule Hamatura, un mare învăţat, îmi face uneori cinstea să mă cheme să-l ajut. Are acasă un laborator, în care face fel de fel de experienţe. De vreo cincisprezece ani îl cunosc. O, la cîte succese ale lui n-am fost martor, dar şi la cîte înfrîngeri! Ceea ce am admirat întotdeauna la domnul Kotawatu este uimitorea lui

perseverenţă. Una din lucrări le-a început în urmă cu un deceniu. Cîte eşecuri n-a suferit, săracul, cîte decepţii... Oricare altul, în locul lui, ar fi dezarmat, nu însă şi domnul Kotawatu. EI şi-a continuat netulburat munca, timp de zece ani şi abia acum cîteva luni a reuşit. Credeţi că s-a oprit, că şi-a acordat vreo zi de odihnă? Nici gînd! Acum studiază aplicaţiile invenţiei sale.

Hamatura întrebă, mai mult din politeţe:

— Şi ce anume a făcut domnul Kotawatu?

— Mi-e cam greu sa vă explic! E vorba de o nouă reacţie termonucleară dirijată.

— Probabil cu deuteriu?

— Aşa este! Domnul Kotawatu îşi numeşte aparatul, un microreactor, „Soarele de buzunar", fiindcă produce un glob de foc, de mărimea unei mingi şi o temperatură colosală. O data a introdus în camera de lucru a aparatului o cantitate de apă... Ce a mai fost! Eram să sărim în aer cu toţii. Norocul nostru că stăteam după un perete blindat. Domnul Kotawatu spunea că s-a produs o disociere a apei în ioni…

— O disociere în ioni? spuse Hamatura pus pe gînduri. O disociere a apei în ioni...

Deodată, ca un trăsnet din senin, îi veni ideea! Unica idee capabilă să rezolve protecţia staţiei împotriva lui tsunami! îi puse laborantului mîinile pe umeri şi-l zgîlţîi atît de tare, încît acesta protestă.

— Ce aveţi, domnule Hamatura? Lăsaţi-mă!

— Sogawatu, trebuie să mă prezinţi savantului dumitale. Acum imediat! Haide, scoate-ţi halatul...

Bătrînul îşi frămînta încurcat degetele.

— Chiar... pe loc?

— Da! El e singurul care mă poate ajuta! Înţelegi?... Singurul! Dar de ce eziţi? Ce te reţine?

— Să vedeţi, domnule, Kotawatu e un om cu o fire ciudată. Trăieşte foarte retras, nu primeşte pe nimeni, nu are cunoştinţe şi nici prieteni. Casa lui e ca o fortăreaţă, prevăzută cu tot felul de aparate de semnalizare şi capcane. Pînă şi eu, care vin la el de 15 ani, sînt obligat să mă anunţ prin microfonul instalat la poartă şi să trec prin faţa unei camere de televiziune.

Hamatura surîse neîncrezător, dar redeveni subit serios.

— Înţelege, domnule Sogawatu, că trebuie să-i vorbesc. Dumneata ştii în ce impas mă aflu şi cît de puţine zile mi-au mai rămas. Trebuie să-l văd imediat pe acest domn şi te rog să-mi înlesneşti întîlnirea cu el. Mergem acolo, iar eu, te voi aştepta afară, pînă îi ceri, în numele meu, o întrevedere. Dar te implor, încearcă să-l convingi. Povesteşte-i despre staţie, despre tsunami şi mai ales, despre încurcătura în care mă găsesc. Spune-i că am nevoie de ajutor. Măcar să mă asculte...

— Bine, consimţi Sogawatu. Dar dacă refuză?

— Atunci... atunci voi vedea ce-mi rămîne de făcut!

Casa se deosebea de celelalte vile din frumosul cartier cu parcuri şi grădini de la marginea Tokio-ului, deoarece era situată pe vîrful unei coline şi împrejmuită cu un zid înalt de aproape patru metri. Zidul avea o singură poartă, o poartă masivă din fier, aidoma cetăţilor.

Hamatura aşteptase, plimbîndu-se ca un leu în cuşcă, aproape o oră. Cînd laborantul îşi făcu în sfîrşit apariţia,

ghici, după mersul lui şi după felul cum îşi ţinea capul, că dăduse greş.

— A refuzat, nu-i aşa? Ce ţi-a spus?

Sogawatu răspunse îmbufnat.

— Mai nimic! Doar că... nu-l privesc grijile altora şi că fiecare e dator să-şi rezolve singur problemele.

— Aşaaa!? Bine! În cazul acesta... la revedere! Îţi mulţumesc pentru tot.

După ce se despărţiră, Hamatura dădu o raită prin centrul oraşului şi făcu nişte cumpărături: o pereche de pantofi cu talpă de cauciuc, o coardă solidă de nailon, un cîrlig de oţel şi o lanternă electrică. Apoi trecu pe la laborator şi împachetă planurile staţiei de la Wakkanai.

Pe la zece seara, automobilul lui opri la vreo două sute de metri de casa lui Kotawatu. Coborî şi făcînd ocolul zidului nimeri într-o străduţă pustie, unde riscul de a fi surprins era minim. Legă cîrligul de un capăt al corzii şi-l azvîrli de cîteva ori, pînă izbuti să-l agaţe de zid. Se căţără apoi cu agilitatea unei pisici şi după ce ajunse sus, sări în grădină. Nu păţi nimic decît că se zgîrie în nişte mărăcini.

Aici, totul purta amprenta nepăsării, aleile neîngrijite, acoperite cu iarbă, tufele decorative crescute în voie, copacii cu multe crengi uscate şi frunze veştede.

Hamatura o luă, cu băgare de seamă, spre casă. Nimeni nu-l opri şi nici un fel de capcane, din cele asupra cărora îl avertizase Sogawatu, nu-i aţinură calea. Ajunse nestingherit şi — credea el — neobservat, în spatele clădirii.

Ferestrele întunecate şi nemişcarea contribuiau din plin la tabloul sumbru pe care ţi-l oferea acest castel părăginit. Furişîndu-se de-a lungul peretelui, inginerul descoperi o fereastră deschisă. Această „invitaţie" discretă îl cam intrigă, dar îşi alungă bănuielile, zicîndu-şi că Sogawatu exagerase.

Fără să stea pe gînduri, sări pervazul şi pătrunse în vilă. Fereastra dădea într-un culoar lung, neluminat, pe care Hamatura îl străbătu cu lanterna aprinsă. Pe ambele părţi se înşirau uşi vopsite în alb, probabil ale dependinţelor. La capătul coridorului, în dosul unor canaturi întredeschise, se afla o încăpere vastă, care servea de bună seamă drept hol de primire. Era mobilată în stil vechi japonez, cu măsuţe şi scrinuri scunde, lăcuite in negru şi roşu. Prin colţuri, minunate vase de porţelan de Arita şi Kyoto stăteau prăfuite şi acoperite cu pînză de păianjen. Pereţii erau împodobiţi cu picturi verticale, pe fîşii de mătase şi hîrtie de orez, aparţinînd unor artişti vestiţi ca Ogata Korin, Maruyama Okyo sau Moronobu. Lipseau însă florile, atît de îndrăgite în orice casă japoneză, şi doar într-o singură vază îşi încovoiau lujerele câteva crizanteme cu petalele scuturate.

Holul avea trei ieşiri şi Hamatura alese pe cea din mijloc. Dar nu făcu decît cîţiva paşi şi podeaua, pînă atunci stabilă, începu să se mişte, să coboare, aidoma unui ascensor. Pînă se dezmetici, nimeri în fundul unei cuşti cu pereţii din sticlă, scăldată în lumina orbitoare a unui reflector. În acelaşi moment, o voce de bărbat i se adresă pe un ton amabil.

— Bună seara, domnule Hamatura! Vă aşteptam…

Inginerul se strădui să străpungă întunericul din jurul pereţilor de sticlă, dar înţelese curînd că era în zadar, căci glasul venea dintr-un difuzor. Kotawatu vorbea probabil dintr-o altă încăpere, urmărindu-l pe ecranul unui televizor.

Revenindu-şi după primele emoţii. Hamatura răspunse degajat şi niţel ironic.

— Bună seara, domnule Kotawatu. Vă sînt foarte îndatorat pentru bunăvoinţa dumneavoastră de a-mi fi îngăduit să vă... văd!

— Să mă „vezi"? Stăpînul castelului se înveseli. Găsesc că exagerezi.

— Atunci, pentru ce mi-aţi permis să vă vizitez?

Celălalt păru surprins.

— Ţi-ai dat seama? Îţi apreciez inteligenţa şi clarviziunea, domnule Hamatura!

— Mulţumesc! Fereastra deschisă nu putea fi interpretată decît ca o invitaţie. O invitaţie neprotocolară şi de aceea, cu atît mai cordială. Sau, poate că mă înşel?

Kotawatu chicoti.

— Eşti nu numai inteligent, stimate domn. Ai şi simţul umorului.

— Îmi permiteţi să vă întorc complimentul. Dovadă „borcanul" în care mă aflu.

— Nu mi-o lua în nume de rău. Dar oaspeţii mei sînt atît de rari, încît simt nevoia să-i privesc mai întîi la lumina sobră a reflectorului, înainte de a tăifăsui cu ei la cea intimă a lampadarului.

— Ar fi deci posibil să mă bucur de un asemenea privilegiu?

— Sînt convins!

— Atunci, îndrumaţi-mă, vă rog, cît mai repede spre aparatul Roentgen, ca să îndeplinim şi această formalitate. Socot că fără asta nu se poate! Trebuie să aflaţi negreşit dacă musafirii dumneavoastră sînt sau nu înarmaţi! N-am dreptate?

Kotawatu rîse cu poftă.

— Să ştii... domnule Hamatura... că radioscopia ţi-am făcut-o îndată ce ai sărit pe fereastră. Ai în buzunar o cutie cu ţigări, o brichetă, patru chei. Un dosar cam groscior şi o pungă cu bomboane...

— Întocmai! Cu bomboane de mentă, încerc să mă las de fumat...

Podeaua-ascensor urcă încet pînă la nivelul holului şi curînd Hamatura dădu ochii cu stăpînul casei.

Kotawatu era un om în vîrstă, uşor gîrbovit, cu părul alb, rărit deasupra frunţii. Obrazul ridat, de culoare măslinie era de o stranie imobilitate, iar ochii se ascundeau în dosul unor ochelari cu sticle fumurii.

Se aşezară pe perne, de o parte şi de alta a unei măsuţe scunde, pe care abureau ceştile cu ceai. Kotawatu intră de-a dreptul în subiect.

— Acum, domnule Hamatura, spune-mi ce te aduce la mine! Din cele relatate de Sogawatu, n-am priceput mare lucru.

Inginerul, fericit că i se dădea ocazia, povesti despre „Brîul albastru", despre proiectul staţiei de la Wakkanai şi despre tsunami, care ameninţa să compromită realizarea ei.

Vorbea calm, cu sobrietatea caracteristică tehnicianului, dar cu acea căldură pe care ţi-o dă pasiunea. Argumentele izvorîte dintr-o adîncă convingere, se transformau însă, fără voia lui, într-o strălucită pledoarie în favoarea proiectului. Din cînd în cînd, încerca să surprindă pe chipul celuilalt vreo reacţie, vreo aprobare mută. Dar Kotawatu rămase într-o nemişcare de granit, ca cea a vechilor statui din temple, fără vreo tresărire a muşchilor, vreo ridicare a sprîncenelor sau vreun gest spontan al mîinilor.

Abia cînd isprăvi, Hamatura căpătă dovada că fusese ascultat.

— Tot ce mi-ai povestit — spuse gazda — e nou pentru mine. Nici nu bănuiam această preocupare atît de intensă a contemporanilor mei pentru dobîndirea apei. A, fireşte, vina este exclusiv a mea. Trăiesc foarte izolat şi cu greu ajunge pînă la mine ceea ce voi numiţi „actualitatea". De altfel, nici nu m-a interesat ce se petrece în afara zidurilor mele. Unica problemă care mă preocupă şi cu care mă ţin la curent este aceea a reacţiilor termonucleare. Aşa că,

nu mi-o lua în nume de rău dacă-ţi voi cere să-mi explici anumite lucruri elementare.

Îi puse o seamă de întrebări, la care Hamatura răspunse cu promptitudine, exemplificînd cu schiţe din dosarul său. Pe una i-o întinse din greşeală, întoarsă, cu faţa în jos. Constată, nedumerit, că bătrînul priveşte hîrtia albă la fel ca pe celelalte, părînd a urmări liniile desenului.

Inginerul se simţi zguduit! Uşoara, abia sesizabila nesiguranţă în gesturile lui Kotawatu, pe care o observase de la început fără să-i dea importanţă, micile ezitări atunci cînd ridica ceaşca cu ceai, dovedeau — abia acum o pricepea — că era orb!

Şocul provocat de această revelaţie se transmise desigur glasului, căci Kotawatu, întrerupîndu-se în mijlocul unei fraze, îi spuse brusc:

— Da, sînt orb! Mă mir că perspicace cum eşti. ai remarcat-o abia acuma.

— Bine... dar munca dumneavoastră? Aparatele... instrumentele? Apoi, ecra...

— Desigur! Mai sînt şi ecranele de televiziune pentru oaspeţii mei şi radioscopiile care-mi arată ce poartă prin buzunare. Dragă domnule Hamatura, e cît se poate de simplu: deoarece eu nu pot privi, alţi ochi o fac pentru mine! Doar nu ţi-ai închipuit că experienţe termonucleare se pot întreprinde de unul singur. Chiar dacă aş fi avut vederea sănătoasă, mi-ar fi fost imposibil să mă descurc fără ajutoare. Am în jurul meu cîţiva oameni de nădejde printre care se numără şi Sogawatu. Ei urmăresc pentru mine indicaţiile aparatelor, semnalele optice. înregistrările, ei colectează datele de care am nevoie şi tot ei sînt „radiologii"...

Hamatura simţi nevoia să-şi ceară scuze.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule Kotawatu. Am fost lipsit de tact. Dacă Sogawatu m-ar fi prevenit...

— Sogawatu spune doar ceea ce îi este îngăduit. Infirmitatea mea nu face parte din aceste subiecte. Dar, să lăsăm asta şi să revenim la ale noastre. La urma, urmei, ce doreşti de la mine? Ce legătură poate fi între staţia dumitale de desalinizare şi experienţele mele?

Sosise, deci, momentul! Hamatura îşi auzi bătăile inimii ca pe ale unui metronom, îndemnîndu-l parcă să se grăbească.

— V-am informat, domnule Kotawatu, că toate strădaniile de a concepe un dispozitiv de protecţie? împotriva valurilor catastrofale au dat greş. După ultimul eşec, adică azi-dimineaţă, Sogawatu mi-a vprbit, pentru a mă încuraja, de dumneavoastră. A amintit şi despre o experienţă, despre o

reacţie termonucleară, cu prilejul căreia aţi încercat o disociere a apei în ioni...

— Într-adevăr! Mă miră însă...

— Îmi închipui că este unul din subiectele interzise. Dar oricare altul, ţinînd seama de situaţia mea, ar fi procedat la fel. Aflînd deci despre această experienţă, deşi sînt profan în materie, sau tocmai de aceea, mi-am imaginat un sistem de apărare a staţiei... prin disocierea bruscă a apei...

— Prin disocierea apei? Explică-te, domnule Hamatura.

— Iată cum văd eu lucrurile: cîţiva din sorii dumneavoastră de buzunar, instalaţi pe fundul mării, la o distanţă convenabilă de ţărm şi de staţie, intră în funcţiune cu cîteva fracţiuni de secundă înainte de a ajunge valul în dreptul lor. Asta se poate înfăptui uşor, cu ajutorul unui dispozitiv electronic, declanşarea făcîndu-se de pe mal sau, şi mai bine, de la staţiile seismice plutitoare aflate în larg.

— Nu-i imposibil! Mai departe...?

— Reactoarele încep aşadar să lucreze şi degajează o energie calorică uriaşă într-un timp infim. Astfel, în ciuda

conduetibilităţii termice a apei, această energie fiind concentrată prin ajutaje pe un spaţiu redus, nu se poate împrăştia. Se produce o ridicare instantanee a temperaturii masei de apă de deasupra, care se vaporizează şi se disociază termic, în oxigen şi hidrogen ionizat. Ia naştere o undă de presiune, care frînează tsunami, ajuns în momentul acela în imediata apropiere. Pe de altă parte, apare, după părerea mea, un fel de groapă, un gol în masa de apă, în care talazul se prăbuşeşte, pierzîndu-şi o mare parte din energia lui cinetică. Viteza lui de înaintare e frînată şi ceea ce ajunge la ţărm, e un val obişnuit, cu totul neprimejdios.

Kotawatu, care-l urmărise încordat, întinse, respirind adînc, mîna spre ceaşcă.

— Ingenios, foarte ingenios, domnule Hamatura. Am reflectat în decursul ultimelor luni la cîteva aplicabilităţi ale reactorului meu, dar vă mărturisesc că ceea ce-mi spuneţi. e un lucru cu totul nou. Nu pot încă s-o declar cu toată certitudinea, dar cred că ideea dumneavoastră este realizabilă...

Discutară despre modalităţile de instalare a reactorilor, despre sistemul electronic de declanşare, despre efectele urcării bruşte de temperatură şi despre multe altele.

Pînă la urmă, Hamatura avu convingerea că biruise, că în calea înfăptuirii sistemului de protecţie nu mai stătea nici o piedică. Se simţi cuprins de acea fericire năvalnică, de acea bucurie exuberantă pe care o păstrezi în tine, fiindcă nu găseşti mijloacele să ţi-o manifeşti. Luă mîna lui Kotawatu şi o strînse îndelung.

— Vă... mulţumesc! Vă mulţumesc! Şi acum, socot că nu ne mai rămîne decît să stabilim modul de colaborare.

— Colaborare?

— Fireşte, pentru întocmirea proiectului de execuţie al agregatelor.

Răspunsul lui Kotawatu veni ca o lovitură de măciucă.

— Despre aşa ceva, nici nu poate fi vorba!

— Aţi spus.,, „nu poate fi vorba"? Nu... nu vă înţeleg!

— Ai auzit foarte bine, domnule Hamatura. Recunosc, ideea dumitale este bună, relativ uşor de înfăptuit. Numai, vezi dumneata, eu nu te pot ajuta! Nu te pot ajuta, fiindcă microreactorul pe care se bazează totul... nu există!

Inginerului i se împînziră privirile. Văzu, ca printr-o ceaţă, figura stranie, fantomatică, a omului cu ochelarii fumurii. întrebă cu limba împleticită.

— Cum asta... nu există?

— Nu există pentru dumneata şi pentru nimeni altul, ci doar pentru mine. El nu va părăsi niciodată, sub nici un motiv, aceste ziduri. Mai bine îl distrug cu mîna mea.

Hamatura se sculă, clătinîndu-se pe picioare.

— Nu cred! Cu neputinţă! Ceea ce spuneţi e de-a dreptul monstruos! Omenirea se jertfeşte pentru înfăptuirea „Brîului albastru" de care depinde însăşi existenţa ei. Fiecare îşi dă contribuţia, pe măsura forţelor şi capacităţii sale. Milioane de oameni depun cele mai mari eforturi pentru a scurta, măcar cu o zi, realizarea magistralelor, a canalelor de irigaţie, a staţiilor de pompare, pentru ca apa să ajungă mai degrabă pe pămînturile însetate.

Pentru ţara noastră, construcţia de la Wakkanai e o chestiune vitală, înţelegeţi? O chestiune vitală! Refuzul

dumneavoastră, domnule Kotawatu, dovedeşte că nu ştiţi să iubiţi oamenii, ci doar să-i urîţi! De ce, domnule Kotawatu? De ce?...

— Eu... să urăsc oamenii? Bătrînul se gîrbovi şi mai mult. Stai jos, Hamatura şi ascultă-mă, înainte de a mă judeca cu atîta asprime. Eu, Satso Kotawatu fac parte din ceea ce se cheamă „generaţia ciupercii". Părinţii mei trăiau la Hiroshima. Cînd s-a produs dezastrul atomic, nu mă născusem încă, eram în pîntecele mamei. Pe tata, suflul

bombei l-a ucis pe loc. Mama, deşi iradială, a supravieţuit şi m-a născut pe mine. Am venit pe lume orb. Se spune despre cel care se naşte, că „a văzut lumina zilei“, dar eu n-am văzut-o niciodată. Nu ştiu cum arată Soarele, Luna şi stelele, cum arată florile şi copacii, cum arată o femeie sau un copil.

Cînd am crescut şi am putut înţelege întreaga tragedie a existenţei mele, mi-am propus să aflu toate tainele teribilei forţe din adîncul materiei, căreia i-o datoram. Am studiat cu o ardoare bolnăvicioasă fizica microcosmosului, în pofida infirmităţii mele şi a dificultăţilor, ce uneori păreau de netrecut. După ani şi ani de muncă epuizantă, distrugătoare, am construit microreactorul. Soarele meu de buzunar! Cînd a fost gata, cînd i-am pipăit învelişul banal, ce ascundea cea mai necruţătoare şi mai teribilă dintre morţi, am jurat să nu-l încredinţez niciodată nimănui.

Hamatura era copleşit.

— De ce? De ce această hotărîre?

— Nu înţelegi sau... nu vrei să înţelegi? Fiindcă iubesc oamenii, Hamatura! Şi acum, du-te! Eşti oricînd binevenit, cu condiţia să nu mai vorbeşti de reactor.

Hamatura ieşi din casa împrejmuită de zidul înalt, cînd soarele însîngerat, învăluit într-o marmură subţire de ceaţă, îşi înălţă creştetul deasupra acoperişurilor. Mergea clătinîndu-se, sub privirile dezaprobatoare ale trecătorilor matinali.

Lucrările din strîmtoarea La Perouse avansaseră. În larg, la vreo trei kilometri de orăşelul Wakkanai, fuseseră plantaţi piloni metalici şi acum, se construiau concomitent platforma de susţinere a staţiei şi digul de acces. O flotilă de elicoptere căra de pe mal imense blocuri din beton armat, lăsîndu-le să cadă în culoarul delimitat prin balize. Digul înaintase mult în mare şi

doar o porţiune de cîteva sute de metri îl mai despărţea de viitoarea insulă.

157

De cînd sosise ele la Tokio, Hamatura se învîrtea fără rost printre muncitori, sau stătea ore întregi la capătul cheiului, privind valurile. Era do nerecunoscut. Slăbit, cu obrajii de o paloare cadaverică, arăta ca o întruchipare a disperării. Dukor, venit în inspecţie, intenţionase să-i vorbească, dar văzîndu-l, îl lăsase în pace.

Hamatura îi trimisese lui Kotawatu o scrisoare, în care-i reamintea necesitatea imperioasă a protejării staţiei, spunînd printre altele:

„Am reflectat mult asupra temerilor dumneavoastră şi mi-am dat seama că ignoraţi un lucru esenţial: primejdia transformării microreactorului într-un mijloc de distrugere nu mai există. Fabricarea armelor atomice a fost proscrisă de toate popoarele şi întreaga omenire veghează asupra respectării tratatelor. Energia nucleară a devenit în exclusivitate un instrument al construcţiei paşnice, cea mai puternică dintre forţele utilizate în luptă cu natura.

Convingerea mea este că, ţimndu-vă departe de tot ce depăşeşte sfera dumneavoastră de activitate — aspectul pur ştiinţific al fizicii nucleare — nu aţi cunoscut această stare de lucruri, sau, dacă aţi cunoscut-o, n-aţi vrut să-i daţi crezare.

Va asigur că nu există nici un motiv de teamă, nici pentru dumneavoastră, nici pentru noi toţi! Forţa teribilă a reactorului termonuclear nu va aduce moarte, ci viaţă, fericire..."

Trecu o zi, două, trei, dar răspunsul nu sosi.

În după-amiaza celei de a patra zile, Hamatura încremenise ca de obicei, la capătul digului, cu ochii pierduţi în larg. Ştia acum că şi ultima speranţa se irosise. Omul în a cărui mînă stătea salvarea, avea mintea întunecată şi inima de gheaţă.

158

În depărtări, acolo unde apa se înfrăţea cu cerul, un nor stingher, ca o lebădă albă, luneca alene către necunoscut. Hamatura îl însoţi cu gîndul, ca pe un prieten drag de care te desparţi pentru totdeauna. Avea o presimţire, o sumbră și înspăimîntătoare presimţire...

Difuzoarele prinseră să freamăte. Un vuiet prelung, sfredelitor, sparse văzduhul îndemnînd oamenii să asculte. Apoi, un glas care se forţa să pară liniştit, anunţă:

„Atenţiune! Staţia seismică marină Kotşimaru anunţă cutremur. Pericol de tsunami! Evacuaţi şantierul! Evacuaţi platforma şi digul! Evacuaţi..."

Muncitorii rămaseră pentru o clipă, pentru o singură clipă nemişcaţi, ca şi cînd ar fi avut nevoie de reculegere, de o repetare a acestor cuviute fatale. Pe urmă izbucni vacarmul, acoperind vocea difuzorului care, ca o placă spartă, continua să repete la nesfîrşit: „evacuaţi! evacuaţi! evacuaţi!...“ Un vuiet năprasnic sosea dinspre ocean. Semăna cu un tunet, cu o canonadă îndepărtată.

Lumea fugea, cuprinsă de panică. Toate camioanele şi elicopterele care transportaseră blocuri, se îndreptau, încărcate cu oameni, spre ţărm. Maşinile grele, excavatoarele, screperele, buldozerele, agregatele scafandriere, imobile şi stinghere, dădeau şantierului aspectul dezolant al părăsirii.

Doar Hamatura, rămase pe loc, ca şi cînd n-ar fi văzut, şi n-ar fi auzit nimic. Stătea cu braţele încrucişate, aşteptând valul. Şi valul venea! Un zid de sticlă verzuie, înalt şi înfricoşător, rostogolindu-se ca o avalanşă spre mal. Izbi cu o forţă teribilă pilonii de oţel şi-i îndoi ca pe nişte biete sîrmuliţe, apoi se revărsa asupra digului. Blocurile de beton, nefixate încă, se răsturnară ca nişte cuburi de carton şi se risipiră care încotro.

Iar omul, făptură din carne şi oase, prins în necruţătorul joc al stihiilor, dispăru pur şi simplu, aşa cum dispare o picătură de ploaie în imensitatea oceanului.

Talazul îşi continuă asaltul pe ţărm. Mătură casele, smulse copacii din rădăcini, pustii arăturile, şterse de pe suprafaţa pămîntului tot ce făurise truda şi sudoarea omenească. Apoi se retrase, dar numai ca să-şi refacă puterea distrugătoare. Reveni cu o furie şi mai acerbă, o dată şi încă o dată. Al treilea val nu se alese decît cu rămăşiţele, cu dărîmături pe care le duse cu el, departe spre orizontul înnegurat.

Se întruniseră din nou, de data aceasta la Tokio, Hisper, Dukor, Bornus, Exter şi ceilalţi. Se întruniseră ca să decidă renunţarea definitivă la staţia de desalinizare, de fapt o simplă formalitate.

Dukor rosti cîteva cuvinte şi apoi Bornus împărţi nişte foi dactilografiate. Iscăliră cu toţii, fără să le citească. Cu aceasta, şedinţa luă sfîrşit.

Şeful sectorului îşi îmbrăcase de-acum haina şi-şi îndesase pe cap pălăria lui de Panama, dînd astfel semnalul de plecare, cînd, pe neaşteptate, uşa zbură în lături, izbindu-se de perete. în prag se iviră doi japonezi bătrîni. Unul, uscăţiv şi cu ochelari fumurii, încerca să se smulgă din mîinile celuilalt, care făcea eforturi să-l oprească, rugîndu-l într-una:

— Calmaţi-vă, domnule Kotawatu, pentru numele lui dumnezeu, calmaţi-vă!

Acesta nu-l auzea.

— Aici sînt domnii? Răspunde, Sogawatu, aici sînt? Laborantul spuse resemnat:

— Da, aici.

Savantul îşi îndreptă spatele, netezi, cu un gest automat, cutele hainei sale şi rosti cu o zguduitoare gravitate:

— Mă numesc Satso Kotawatu! Am venit să vă anunţ că sînt vinovat de moartea lui Hamatura!

Stupoare! Cei prezenţi nu înţelegeau. Ştiau că pe inginer îl înghiţiseră valurile mării, că fusese victima lui tsunami. Rămaseră, imobili, cu feţele împietrite, în aşteptarea unei explicaţii.

— Da, urmă Kotawatu, l-am ucis, luîndui ultima speranţă. Puteam să-l ajut, pe el şi pe toţi cei ce şi-au pierdut acum bruma de avut, dar n-am făcut-o. Hamatura m-a rugat, m-a implorat, dar eu n-am mişcat un deget.

Sogawatu îi ceru să-l lase pe el să vorbească, apăsîndu-i insistent braţul şi se adresă tuturor, dar mai ales lui Dukor.

— Domnul Kotawatu a venit aici, dorind să vă ofere o metodă de protecţie împotriva lui tsunami. Domnul Kotawatu este doar realizatorul microreactorului, ideea însă îi aparţine decedatului... domnului Hamatura. Domnul Kotawatu socoteşte că acest sistem va înlătura pentru totdeauna pericolul pe care-l constituie valurile catastrofale pentru litoralul insulelor japoneze. El nu are decît o singură dorinţă: ca reactorul să nu fie folosit, fără consimţămîntul lui, în alte scopuri decît cele imaginate de Hamatura.

Sogawatu se înclină adînc şi puse pe masă un plic voluminos.

Dukor îl deschise şi capetele celorlalţi se strînseră ciorchine. Nu se auzi decît foşnetul hîrtiei şi respiraţia greoaie, obosită, a oamenilor. Din cînd în cînd un murmur nedesluşit umplu camera, întrerupt de cîte o exclamaţie monosilabică.

În tot acest răstimp, Kotawatu rămase în picioare, fără să se sprijine de perete şi fără să recurgă la braţul pe care i-l oferea vechiul său colaborator.

Cel dintîi care-şi spuse tare şi răspicat părerea, fu Hisper.

— Eu găsesc ideea excelentă şi nu văd vreun impediment pentru a o pune neîntîrziat în practică.

Ceilalţi îl susţinură.

— În concluzie, ne-am înţeles, constată Bomus, rupînd procesele-verbale iscălite. Staţia rămîne!

— Întocmai cum a gîndit-o Lar Orbel, adăuga, ca pentru sine, Hisper. Dulcor se ridică şi o dată cu el, ceilalţi. Spuse:

— Propun să-i dăm staţiei numele lui Hamatura!

Bătrînii japonezi se aşezară încet, osteniţi, pe două scaune alăturate.

*

— Acum te-ai întristat de-a binelca, Îmi pare rău!

— O nu, mă încearcă doar nişte gînduri. Păcat de băiatul acesta. A pierit fără nici un rost. Ar fi trebuit să trăiască.

— Sînt fericit că o spui tocmai tu, bătrîne Lar.

— De ce? A, pricep... Ce ar fi să te porţi mai cuviincios cu un om de vârsta mea, doctore? Ideea lui Hamatura a fost extraordinară. O sclipire de geniu...

— Disocierea apei în ioni, cu ajutorul energiei termonucleare! Într-adevăr!... Ştii că reacţia termonucleară a căpătat şi numeroase alte întrebuinţări pe şantierele „Brîului“ ? De pildă, la stăvilirea evoluţiei unor fenomene atmosferice periculoase.

— Văd că te pricepi, doctore. Ia povesteşte...

— Mai încolo! Acum, vreau să ţi-l prezint pe Tim Abor. Şi el a fost cît pe-aci să rămînă un singuratic. Ca Hamatura şi... ca alţii. Viaţa, ce-i drept, nu-i croită după acelaşi calapod, dar nici

nu pretinde drepturi de exclusivitate. Aşa cum s-au potrivit lucrurile în cazul lui Tim, ele s-au potrivit şi la alţii şi or să se mai potrivească.

162

cîntecul pietrei

Publicul se ridicase şi ovaţiona frenetic, făcînd să se cutremure marea sală de concert. Tella mai ieşi o dată în faţa cortinei. Avea chipul palid şi ochii încercănaţi, semne ale unei stagiuni obositoare, cu un program încărcat, pe care fardul nu reuşea să le ascundă. Dăduse spectacole la Metropolitanul newyorkez, la Chicago, Philadelphia şi Detroit şi acum, acest ultim recital la Paris.

Încă o chemare la rampă şi aplauzele se răzleţiră. Lumea se îndrepta spre foaier, comentînd concertul.

În culise, în drum spre cabină, Tella trebui să se oprească şi să se sprijine de perete. Se simţea vlăguită, stoarsă de ultimul dram de putere. Avea nevoie de linişte, de singurătate... Căci în afara efortului fizic şi al consumului de nervi, fireşti la orice turneu îndelungat, mai era şi povestea cu Tim.

Linişte, singurătate... Cîteva săptămîni într-un sat din creierul munţilor, unde să n-o cunoască nimeni, unde să n-o pîndească vînătorii de autografe şi reporterii ziarelor.

— Bravo, bravo, bravo! Aţi fost minunată, doamnă. Mai cu seamă in liedurile de Schubert. Am ascultat-o pe Dubois, pe Fontanelli, pe Crawfort, pe Elisabeta Domingo. Dar dumneavoastră...

Mica şi rotunjoara cabinieră, vioaie ca o veveriţă, încercă s-o îmbrăţişeze, dar cîntăreaţa o evită.

— Mulţumesc, Lisette. A venit vreo scrisoare?

— Una? O duzină! Şi ce de flori: trandafiri albi, garoafe sîngerii, orhidee cu parfum îmbătător, violete de Parma...

— Bine, bine! De la soţul meu, nimic?

163

— Nu fiţi necăjită, doamnă, o să aveţi veşti foarte curînd. Pe mine presimţirile nu mă înşală niciodată. Ştiţi doar că domnul Abor e tare departe. Mi s-a povestit că în Australia, trebuie să umbli o săptămînă-două, pînă dai de o cutie poştală. Vedeţi, aici e o adevărată seră...

Cabina se transformase într-o florărie, într-un caleidoscop de petale colorate care înviorau gălbejeala ştearsă a vechilor afişe de pe pereţi. Tella trecu nepăsătoare pe lîngă ele şi se aşeză pe taburetul din faţa oglinzii.

Lisette îi îndepărtă machiajul, îi aranja părul, înşirînd pe nerăsuflate, vrute şi nevrute. Cîntăreaţa ţinea ochii închişi. Gîndurile îi rătăceau în urmă cu cinci ani, cînd îl cunoscuse pe Tim. Lucra la proiectul „Brîului albastru", despre care se vorbea şi acum atît de mult. Fusese o dragoste fulgerătoare. După cîteva săptămîni se căsătoriseră.

Căsătorită?!? Undeva, pe fundul unei valize zăcea o hîrtie, în care scria negru pe alb că este soţia legitimă a hidrogeologului Tim Abor. Dar de-atunci? Aproape că nu mai ştia cum arată.

Profesiunea, îndatoririle, mereu aceleaşi explicaţii! Absenţe îndelungate, de multe luni, întîlniri de cîteva ceasuri, declaraţii despre sentimente adînci, neştirbite, repetate la infinit, în fiece scrisoare, la asta se rezuma „convieţuirea".

Îşi amintea de aceste scrisori, care începeau invariabil cu: „mă aflu departe, foarte departe, în pustiul Gobi..., în junglele Amazonului... în stepa sud-americană.“ Acum rătăcea prin deşertul Gibson... Apoi, fiecare misivă se termina cu promisiunea solemnă de a renunţa foarte, foarte curînd la acest fel de viaţă, de a rămîne lîngă ea.

Tella ştia că nu este adevărat, că Tim o minte sau că, poate, se minţea singur. Ajunsese la convingerea că nu există nici o şansă de a schimba lucrurile şi de aceea, îi anunţase decizia ei de a se despărţi.

Lisette o ajuta să se schimbe. Îmbrăcase în locul rochiei de seară un taior simplu, cenuşiu, cînd se auzi o bătaie în uşă.

— Vezi, te rog...

Cabiniera deschise. Un bărbat ceru să-i vorbească doamnei Abor.

— Cine sînteţi dumneavoastră?

— Mă numesc George Cârdan. Vin din partea soţului doamnei.

Tella se grăbi să-l întîmpine. Era un om trecut de mult de prima tinereţe, scund, vînjos şi ars de soare.

— Poftim, intraţi!... Ce-i cu Tim? I s-a întîmplat ceva?

— Fiţi liniştită. E sănătos!

Era clar! Omul acesta venea cu răspunsul la scrisoarea ei. Tella se strădui să-şi ascundă simţămintele, să pară rece, indiferentă.

— Aşadar, nu are nimic! Asta mă bucură. Îmi aduceţi, desigur, cîteva rînduri...

— Nu... nu mi-a dat nimic. E o viaţă grea acolo, la Wiluna. Muncă pînă peste cap... Adesea n-ai timp nici să dormi, nici să mănînci...

— Nu-i nevoie să-l scuzaţi. Îmi transmite un mesaj verbal?... Luaţi loc, domnule Cârdan. Lisette, fă te rog nişte cafele.

— Mulţumesc, nu vă deranjaţi. Vă reţin doar cîteva minute. Tim vă comunică... vă roagă... să nu vă pripiţi, să mai aveţi puţină răbdare. Va veni în curînd, peste o săptămînă două, să vă vorbească, să vă explice anumite lucruri...

— Ce să-mi mai explice! Pentru mine, totul e limpede şi, presupun că şi pentru el. Spuneţi-i că e inutil să se mai deranjeze.

Tonul ei ferm părea să excludă orice compromis. Profesorul începu să se îngrijoreze.

— Cum puteţi fi atît de categorică, doamnă Abor? Tim vă iubeşte şi asta e, cred, esenţialul. Munca pe şantier îşi are legile ei, pe care cineva din afară cu greu le poate pătrunde. E o pasiune... un viciu. Te atrage, te leagă şi nu-ţi mai dă drumul. Devine cu timpul o necesitate, ca apa şi ca hrana. Dacă o părăseşti, rămîi ca o plantă smulsă din ţărînă, cu rădăcini cu tot. V-o spune un om, care şi-a petrecut nu doi-trei ani pe şantiere, ci peste treizeci. Şi totuşi, sînt însurat, iar căsnicia mea nu se numără printre cele nefericite.

Trăsăturile Tellei se înăspriră.

— Dacă acestea sînt perspectivele, cu atît mai bine. Înseamnă că n-am greşit. Ca să nu mai tergiversăm lucrurile. spuneţi-i, vă rog, la întoarcere, să-mi trimită acordul său pentru îndeplinirea formalităţilor.

George Cârdan îşi ciupea, încurcat, buza de jos. Făcuse, în mod sigur, o greşeală. Încercă să salveze situaţia.

— De ce această grabă? Vă rog să vă mai gîndiţi, să reflectaţi. Cînd Tim va veni la dumneavoastră...

Tella îl întrerupse agitată.

— Nu vreau să vină! N-are rost! Înţelegeţi-mă, domnule, Tim şi cu mine trăim despărţiţi de cînd ne-am căsătorit şi această despărţire se cere legalizată. Dacă pînă acum mai nutream o speranţă, cele relatate de dumneavoastră m-au făcut să văd lucrurile în adevărata lor lumină. Nu există decît o cale, una singură...

George Cârdan simţea cum se înăbuşe. Rău le mai încurcase! Primind scrisoarea Tellei, Abor îşi pierduse busola. Rătăcise năuc, toată noaptea, prin împrejurimile Wilunei, fără a reuşi să înţeleagă. În zori, venise la el să i se destăinuiască, să-i ceară sfat şi ajutor. Îl implorase să plece la Paris, să-i explice soţiei sale, să pledeze în favoarea lui, s-o convingă să se răzgîndeaseă. Se încrezuse în el ca într-un frate, îşi pusese întreaga nădejde în bunul său simţ,

în experinţa sa de viaţă. Cînd colo, din nepricepere sau poate din lipsă de tact, stricase totul.

Mototolea între degete batista, în căutarea vreunei idei salvatoare. Nu găsi nimic şi implorînd-o pe Tella din ochi, bîigui:

— Să ştiţi, doamnă, că nu m-aţi înţeles. M-am exprimat greşit. Daţi-mi voie...

Nu-l mai asculta. Stătea ţeapănă la oglindă, privind în gol şi mutînd. mecanic, sticluţele şi borcanele ca pe nişte figuri de şah.

Cârdan înţelese că nu mai avea ce căuta, că prezenţa sa devenise supărătoare.

Se ridică.

— Atunci... eu mă retrag. Vreţi să-i mai comunicaţi ceva lui Tim?

Tella continuă să se joace cu sticluţele.

— Să trimită cît mai repede consimţămîntul, atîta tot. Voi avea grijă de rest.

Profesorul se înfurie. Sîngele îi năvăli în obraji şi respiră zgomotos, prin nări.

— Iertaţi-mă, doamnă Abor, dar nu mă simt capabil să-i aduc o asemenea veste. Consimţămîntul n-o să vi-l trimită înainte de a sta de vorbă între patru ochi. Aşa că, mai aşteptaţi două săptămîni...

Cuvintele sale o scoaseră din sărite. Se întoarse spre el şi izbucni:

— De cînd fac asta! De cînd aştept să am o explicaţie! Am ajuns la capătul răbdării. Trebuie să isprăvesc o dată...

— Dacă sînteţi atît de zorită, de ce nu vă duceţi la el, la Wiluna? — întrebă profesorul.

În sinea lui era convins că va refuza. Fie din orgoliu, fie din convingere că despărţirea era posibilă şi fără un asemenea efort.

Spre stupoarea lui, Tella acceptă.

— Bine! Am să merg la el! Dacă puteţi, luaţi-mă cu dumneavoastră.

Ceea ce-l făcu pe Cârdan să priceapă cît de puţin cunoştea sufletul femeilor.

Plecară la Melbourne, de-aici la Perth şi de la Perth cu un elicopter, cale de peste 800 de kilometri, la Wihma. Aproape tot timpul, peisajul fusese sumbru şi dezolant. Zburaseră deasupra unui şes cu nisip roşcat şi buruieni pîrjolite, unde singurele vieţuitoare păreau să fie ulii înfometaţi. Se iveau pe neaşteptate, descriind cercuri largi în căutarea prăzii, fără să se lase intimidaţi de zgomotul motorului. Priveliştea răminea invariabil aceeaşi. Cînd Tella aţipea şi se trezea după un timp. avea impresia că rămăsese pe loc.

Pus în gardă după primul eşec, Cârdan se ferea să se angajeze în discuţii şi moţăia, cu ochii închişi, în fotoliul său.

Ajunseră la destinaţie, descoperind în Wiluna un orăşel adormit, cu străzi prăfuite, în care şantierul „Brîului albastru" mai adusese puţină mişcare. Camioane încărcate cu materiale, în drum spre deşert, umpleau aerul cu uruitul lor, iar pe trotoare şi prin dughene întîlneai bărbaţi spătoşi, în salopete colbuite.

Se duseră de-a dreptul la Abor, dar nu-l găsiră acasă. Tella îl lăsă pe Cârdan în stradă şi intră în locuinţa proprietarului.

Acesta, un moşneag gîrbovit, cu barbă albă, încîlcită, îi povesti despre chiriaşul său că venea rar, cam o dată pe lună. Cînd îl informă că e soţia lui Tim, o pofti în camera acestuia şi o lăsă singură. Era mică şi cam întunecoasă, cu pereţii albi, văruiţi, mobilată cu strictul necesar, cu un pat de fier, o masă şi

un singur scaun. De un cîrlig bătut în zid atîrnau nişte haine zdrenţuite, pline de noroi uscat.

168

Vru de-acum să plece cînd observă, într-un colţ, o etajeră cu un vas plin de flori uscate. De el stătea rezemată fotografia ei. Se mai aflau acolo o sumedenie de tăieturi din ziare şi din reviste ilustrate. Unele erau recente, chiar din ultimul ei turneu.

Fu destul de dificil, chiar şi pentru Cârdan, să afle locul exact unde lucra acum Abor. Întrebară în dreapta şi în stînga pînă cînd nişte muncitori îi îndrumară spre o regiune muntoasă, nebotezată încă, situată la 200 km est de orăşel. Profesorul făcu rost de o maşină şi a doua zi, după o noapte chinuită, petrecută la micul şi puţin confortabilul hotel, porniră la drum.

Peisajul mereu neschimbat, era de o exasperantă monotonie; în schimb, şoferul, un bâiat vesel şi volubil, avea o nemaipomenită mîncărime de limba. Îl cunoştea pe Tim din auzite şi nu mai contenea cu laudele.

— E un tip formidabil, soţul dumneavoastră. A făcut nişte descoperiri de i-a mers vestea.

Tella, deşi curioasă, nu-i ceru amănunte. Înaintau pe o şosea tăiată prin stepă, bătătorită de roţile autocamioanelor. Din cînd în cînd, treceau în goană pîlcuri de canguri, ca nişte păsări ciudate, ce caută zadarnic să se înalţe în zbor.

Terenul începea să fie presărat cu bolovani şi în zare se profilau siluetele scunde ale unor munţi golaşi. Vîntul aducea de departe zvon de glasuri omeneşti. Discul soarelui, învăluit într-o ceaţă lăptoasa, cobora lent spre asfinţit, cînd, automobilul pătrunse, ridicînd nori de pulbere ruginie, într-o despicătură a masivului de piatră.

Tabăra, cîteva barăci şi corturi, fusese instalată pe fundul unei căldări aproape circulară, împrejmuită de ziduri falnice, galben-roşcate. Muncitorii lăsaseră lucrul şi rămăseseră în aşteptare. Unii şedeau pe, cîte o fărămitură de stîncă, cu palmele proptite pe genunchi, alţii, în picioare,

169

cu braţele încrucişate pe piept, ţineau ochii aţintiţi asupra unuia din piscuri, ce sclipea cristalin în bătaia razelor.

Nimeni, dar absolut nimeni nu vorbea, necutezînd parcă să destrame liniştea. Aşteptau ceva. Aşteptau muţi, aidoma străvechilor adoratori ai Soarelui, ca divinitatea lor, la capătul călătoriei de-a curmezişul bolţii, să poposească pe Pămînt.

Umbre lungi, albastre-liliachii, năpădiseră natura neînsufleţită, făcînd ca oamenii, în nemişcarea lor, să se confunde cu ea. Şoferul, sub impresia puternică a irealului pe care-l respira tabloul, opri şi coborî încet din cabină. Tella şi Cârdan îl urmară.

Marginea de jos a discului solar atinse creasta cînd, deodată, ca într-un miracol, căldarea se umplu de cîntec. Părea să izbucnească tumultuos din stîncile dimprejur şi creştea năvalnic, căpătînd măreţia unui coral, intonat sub bolţi de piatră. Înmărmurită, Tella recunoscu propriul ei glas.
Liedul ei cel mai drag răsuna în sălbaticul deşert australian atît de firesc, ca şi cînd Schubert aici l-ar fi compus.

Deşi surprinsă, Tella nu căută explicaţii. Înţelese doar că muntele era acela care cînta! Din stînca galben-ruginie, alintată de ultimele raze de lumină, izvora glasul ei...

Tot mai jos luneca Soarele în spatele crestei, pînă ce şi cea din urmă licărire se stinse. Atunci, se curmă şi cîntecul. Se opri brusc, la mijlocul unui cuvînt, lăsînd în urmă muţenia firească a pietrei.

Şi Tella simţi că tăcerea aceasta sumbră înăbuşise bucuria oamenilor, se simţi îndemnată să se împotrivească, să umple golul...

Începu să cînte, reluînd melodia de acolo de unde o lăsase muntele. Oamenii, suiprinşi, necutezînd parcă să-şi creadă urechilor, se ridicau greoi de pe bolovani, se întorceau,

veneau în întâmpinarea ei. O priveau, minunîndu-se, ca pe aducătoarea unui dar nesperat.

Tella nu cîntase niciodată aşa ca acuma. Scotea din cele mai ascunse unghere ale sufletului, tot ce avea mai frumos şi mai bun. Cînd sfîrşi, se văzu înconjurată de bărbaţi cu chipuri dîrze, înnobilate de miracolul muzicii.

Venindu-şi în fire, Tella remarcă privirile nerăbdătoare ale lui Cârdan, care abia aştepta să-i vorbească.

— Ce s-a întâmplat? Nu reuşesc să înţeleg...

Profesorul surîse satisfăcut.

— N-a fost o minune, ci una din isprăvile lui Tim. În timp ce se tăia stânca a descoperit o rocă de o compoziţie unică. Nicăieri pe glob nu fusese găsit ceva similar. Are o puternică fotosensibilitate şi totodată proprietatea de a înregistra şi reda sunetul, la fel ca peliculele sonore. Mai interesant e cum a aflat despre această proprietate… Dar mai bine să ne-o povestească cineva care a fost martor ocular…

Cârdan chemă pe unul din oamenii aflaţi prin apropiere şi-l rugă să relateze întâmplarea. Acesta consimţi cu vădita plăcere.

— Inginerul nostru avea obiceiul să care peste tot magnetofonul. Aproape că nu-l vedeai fără el. Cum i se iveau cîteva clipe de răgaz îl aşeza pe o piatră şi-l punea să cînte. Numai melodii de-ale dumneavoastră, doamnă. Odată şi-a instalat aparatul pe piscul de colo, cel din cristal nativ… Da, da, îl puteţi recunoaşte după sclipire. Atunci s-a petrecut minunea… Vibraţiile s-au transmis cristalului şi cînd Soarele a coborît la orizont şi şi-a trimis razele prin el, fascicolul de lumină concentrat a impresionat roca proaspăt dezgolită de pe partea cealaltă a căldării.

— În fiecare zi… punea magnetofonul? întrebă Tella cu întârziere, fără să priceapă sensul explicaţiilor.

— Desigur, în fiecare zi şi nu numai o singură dată. Doar că în după-amiaza următoare, la aceeaşi oră, Tim Abor nu se mai găsea pe piscul de cristal, ci în altă parte. Razele de soare însă, trecînd din nou prin prismele străvezii şi ajungînd pe porţiunea de stîncă înregistrată în ajun, au făcut-o să cînte.

— Au făcut-o să cînte… repetă Tella fără nici un rost.

— De atunci, concertul din amurg a devenit o tradiţie, un fel de ritual. Aşteptăm cu sufletul la gură apusul, aşteptăm clipele de desfătare pe care ni le oferă melodia dumneavoastră. Din păcate, cînd se ascunde Soarele sub creastă, cîntecul se întrerupe. Azi, doamnă, l-am ascultat prima dată pînă la capăt şi pentru asta… vă mulţumim.

— Eu vă mulţumesc, şopti Tella. Apoi i se adresă lui Cârdan.

— Unde e… Tim?

— Cine ştie? Poate la Wiluna, la Perth sau la Sidney. Sau poate, pe-aici, pe-aproape. Să întreb... Se pregăti să se îndepărteze.

Tella îl reţinu.

— Lăsaţi! Nu-i nevoie. Am să-l aştept! Pînă va sosi, am să cînt oamenilor de pe şantier şi după ce va veni... tot am să le cînt...

*

— O nouă injecţie de optimism! Mersi! Un singur lucru omiţi, doctore: eu nu mai am vîrsta lui Tim Abor! Pun rămăşag că mie nu-mi va veni nimeni să cînte aici, pe coaja mea de nucă.

— Principalul e să nu te simţi singur. Prietenia este adesea mai preţioasă...

— Slăbeşte-mă, te rog! Eu nu am prieteni.

— Ba ai! O mulţime... Doar că nu ştii de ei.

— N-am vrut să ştiu!

— Şi asta e adevărat. Ce-ar fi să-ţi repari greşeala?

— Dacă eşti dispus să mă ajuţi...

— Trebuie să te ajuţi singur. Eu nu pot decît să-ţi po- vestesc ceva despre prietenie.

oraşul de sub nisip

Pe noua arteră transsahariană. coloanele de autocamioane se scurgeau fără întrerupere. Văzute de sus, de pe crestele munţilor Ahaggar, semănau cu şerpi uriaşi, tîrîndu-se alene prin nisipul fierbinte. Privirile zăboveau asupra maşinilor grele, încărcate, dar se întorceau spre deşert, atrase de coloritul solului — cînd alb, ca omătul ţinuturilor nordice, cînd roşcat, ca fierul mîncat de rugină, cînd negru, ca antracitul scos din străfunduri — de craterele cu margini sfârtecate, de contorsionatele spinări stîncoase. Te surprindeau curbele domoale ale dunelor durate de vînt şi tot de vînt spulberate. Te surprindeau albiile secate ale ued-urilor, ale rîurilor cîndva vii şi tumultoase, ce păreau să aştepte miracolul ploii. Şi atunci cînd minunea se înfăptuia, cînd după săptămîni sau luni de uscăciune cerul se îndura, văile se umpleau şi torenţi clocotitori coborau pe vechile făgaşe făcînd să renască, efemer,

imaginea Saharei de odinioară. Dar norii se mistuiau, pămîntul sorbea lacom ultimele picături ale multrîvnitului dar, şi natura redevenea vrăjmaşă.

Uneori, ajungînd pe o culme, descopereai, fermecat, o altă lume, cea a oazei. Aici, dominau verdele intens al

frunzelor de smochin şi cel pal, al firelor de orez, albastrul ochiurilor de apă, albeaţa caselor cu acoperişurile plate. Aici era forfotă, veselie, zgomote, erau oameni.

Abor sosise doar de cîteva zile şi Ovambo, un tînăr nigerian, se oferise să-i arate regiunea. Acest prim contact cu Africa făcuse asupra lui Tim o covîrşitoare impresie, şi acum, după călătoria de-a curmezişul pustietăţii, imaginea încîntătoare a oazei i se păru ireală.

— Aşa ar trebui să arate întregul deşert, spuse el visător.

— Aşa vor arăta locurile acestea, toată regiunea dintre Atlantic şi Marea Roşie, îl asigură Ovambo. în cîţiva ani, după ce mările Congo şi Ciad se vor umple. O ştiu şi totuşi parcă nu-mi vine a crede...

Tim rîse şi-şi aprinse o ţigară.

—Te înţeleg!Te-ai născut peacest pămînt sterp, pe care strămoşii tăi îl cutreierau pespinările cămilelor, înfruntînd nisipul şi setea. De aceea îţi vine greu să te transpui în peisajul viitorului. Am fost în Islanda, ţara gheţurilor şi zăpezilor veşnice. Nici oamenii de acolo nu-şi pot imagina că vor trăi sub un soare cald, că nu vor mai simţi suflarea viforului. Ei, dar să ne continuăm drumul. Nu vreau să-l fac pe Hisper să aştepte.

Se urcară în maşină.

— Cum staţi cu treburile? întrebă Abor, în timp ce se îndreptau spre mica localitate Bilma. Cînd va începe apa să curgă în viitoarea Mare Ciad?

— Poate că a şi pornit! Era ochestiune de zile.De altfel şi barajul de pe Congo e pe terminate. În locul actualei mlaştini va fi o mare, o mare adevărată, cu valuri şi cu vapoare... La fel ca pe vremuri, cînd se putea compara, ca întindere, cu Caspica. Din nefericire apele s-au împuţinat, solul a devenit mocirlos, acoperindu-se cu desişuri de papirus. Numai într-un secol, suprafaţa s-a redus la jumătate.

— Am umblat mult, Ovambo, şi-ţi pot spune că peste tot se întîmplă la fel. Deşerturile se extind, înaintează adesea cu un kilometru pe an, făcînd ca nisipurile mişcătoare să năvălească în sate, să gonească oamenii şi animalele, să năpădească pămînturile fertile, să sece pîraiele. Noi nu facem altceva decît să îndreptăm erori ale naturii. Iar cînd vom termina, cînd „Brîul albastru" va încinge întreaga planetă, asemenea erori nu vor mai fi posibile. Atunci, în toate regiunile globului oamenii vor avea apă după trebuinţă, nu ca pînă acum, ori prea puţină, ori prea multă. Şi nici nu va mai fi arşiţă la ecuator şi geruri ucigătoare în zonele polare, ci pretutindeni o blîndă, încîntătoare primăvară. Iar aici, pe aceste meleaguri aride, navele încărcate cu bogăţii ale subsolului şi cu roade ale pămîntului îşi vor încrucişa drumurile, îndreptîndu-se spre Marea Mediterană sau spre Oceanul Atlantic.

În zare, acolo unde bolta se înfrăţea cu nisipul, apărură punctuleţe negre, ca mărgelele înşirate pe un fir de aţă.

— O caravană?

— Nu, Tim! Acolo e canalul. Sînt muncitorii de pe malul lui.

Aerul pur aducea zvon de voci omeneşti. Un cuvînt, un singur cuvînt, desprins de pe sute de buze, ajunse pînă la ei.

— Apa!

Reluat fără sfîrşit, cuvîntul năştea un năvalnic strigăt de biruinţă.

— Apa, vine apa!

Degete lungi, răsfirate, se îngroşau, răzbateau prin albia canalului, zbătîndu-se să scape din gurile însetate ale pămîntului. Nu erau deocamdată decît nişte biete şuviţe de apă murdară, dar ele prevesteau una din marile izbînzi ale omului asupra naturii.

Maşina ajunse pe şoseaua ce dubla magistrala şi-şi mări viteza. Muncitorii rămaseră în urmă. Uitîndu-se înapoi, Abor zări braţe ridicate şi căşti azvîrlite în aer.

Sosiră la Bilma, obosiţi, cu trupurile scăldate în sudoare. Lui Tim, părul i se lipise de frunte şi ochii săi cenuşii, neobişnuiţi cu lumina stridentă, lăcrămau. Prin cămaşa descheiată a nigerianului lucea umed pieptul gol, de culoarea antracitului.

Hisper se plimba nervos prin holul micului hotel.

— Unde umblaţi? Mi s-a urît de atîta aşteptare.

— I-am prezentat deşertul, rîse Ovambo cu nevinovăţie, arătîndu-şi dinţii albi şi sănătoşi. Am trecut şi pe la magistrală, unde am fost martorii pătrunderii apei.

— Tocmai pentru asta te-am chemat, Tim, spuse Hisper, calmîndu-se brusc. Sîntem într-o încurcătură...

— Despre ce este vorba?

— Staţi jos şi turnaţi-vă cîte un pahar de bere. E rece! Abor, ţii minte, în Australia, cînd am dat în exploatare magistrala Hall’s Creek — Barrow Creek? Chestia cu infiltraţia...

— Da, desigur, cum să nu-mi amintesc.

— Ei, la fel am păţit-o şi aici. Pe alocuri, pătrunderea apei în sol este mult mai intensă decît cea prevăzută. Se pierde foarte multă apă.

Tim trase din ţigara stinsă.

— Pe canal! Dar în depresiune, pe viitorul fund de mare?

— Nu ştim încă! Structura solului e aceeaşi. Există un strat impermeabil, fapt dovedit prin sute de sondaje. Doar că acest strat se află la adîncimi foarte diferite, uneori la cîţiva metri de suprafaţă, alteori, la aproape un kilometru. În cîteva puncte, pur şi simplu n-am dat de el.

— Cei de-aici ce spun? întrebă Abor.

— Ca de obicei, părerile sînt împărţite. Mandello încearcă să mă liniştească, zicînd că nu-i nici o nenorocire dacă umplerea va dura mai mult. Monica în schimb e foarte îngrijorată ; se teme că toată apa se va pierde în adîncuri.

— Pînă la urmă, solul tot se saturează. În deşertul Gibson, povestea asta ne-a costat însă o întârziere de peste doi ani. Ar fi putut să dureze şi mai mult...

— Muşcă-ţi limba! Ia zi, după părerea ta, ce este de făcut?

Abor sorbi cu plăcere din paharul aburit.

— În faza actuală, nimic altceva decît să aşteptăm, să lăsăm apele să se verse în depresiune. Între timp, vom vedea cum evoluează procesul. Tu ce crezi, Ovambo?

— Da, dar asta nu-i suficient!

Hisper aprobă dintr-o înclinare a capului.

— Cred şi eu că nu-i suficient, recunoscu Abor. Concomitent trebuie găsită o soluţie. Impermeabilizarea solului, sau aşa ceva...

— Te ocupi tu de asta, Tim?

Abor schimbă o privire scurtă cu nigerianul.

— De acord! Dacă se poate, aş vrea să lucrez cu Ovambo. El cunoaşte bine ţinutul.

— N-am nimic împotrivă! Îl asigură Hisper. Se ridică, împinse scaunul înapoi şi le întinse mîna.

La amiază, termometrul arăta patruzeci şi cinci de grade. Aerul de deasupra deşertului înfierbîntat vibra ca o perdea subţire, străvezie. La orizont se iviră imagini neverosimile, turnuri semeţe, palmieri, lacuri argintii, plăsmuiri amăgitoare ale mirajului, pe care ochiul zadarnic încerca să le deosebească de realitate.

Automobilul condus de Abor înainta încet prin depresiunea Ciad, stârnind nori de praf şi strivind,

sub cauciucurile mari, adînc crestate, smocuri de iarbă uscată. Ovambo desfăcuse harta şi ţinînd-o pe genunchi, urmărea itinerarul cu degetul arătător.

— Pe aici în diagonală, la Djado şi mai departe, la Lapperine. Pe urmă înapoi, pe lîngă muntele Air, pînă la Nguigmi. Asta pentru început...

— Cam cîţi kilometri?

— Vreo 1 500! Dar cine ştie, poate găsim mai repede ceea ce căutăm şi atunci...

— Ascultă, Tim, crezi într-adevăr că asta e soluţia?

— Unica! Ea a fost, altminteri, aplicată mai de mult, fireşte nu pe un perimetru atît de întins.

— Am citit şi eu. Mai ales la consolidarea terenurilor nesigure, pe care urmau să fie amplasate construcţii.

— Da, la soluri moi, puţin coerente — la nisipuri, argile nisipoase sau loessuri. Ideea a venit fără îndoială de la cărămidă, de la lutul ars în cuptor. Încălzind la roşu un depozit de loess, s-a obţinut un material rezistent, cu o puternică coeziune între particule, capabil să suporte presiuni mari. Şi noi am putea proceda la fel. Încingînd nisipul şi transformîndu-l într-o rocă compactă, impermeabilă. Numai că, la imensul

teren pe care-l avem de acoperit, problema principală este combustibilul. De aceea, avem nevoie de gaze naturale...

— Dacă nu le găsim aici, în depresiunea Ciad, o să le aducem din altă parte, prin conducte, de pildă de la Hassi — Messaud sau de la Djebel Berg.

Pe hidrolog, naivitatea ghidului său îl amuza.

— Nu, Ovambo, cantităţi de gaz ca cele ce ne sînt necesare nu pot fi aduse prin conducte. Zăcămintele trebuie să fie aici, la faţa locului. Noi nu ne putem permite să utilizăm metoda „clasică", forînd nişte găuri de sondă, injectînd gazul în sol şi aprinzîndu-l. Ca să obţinem rezultatul dorit,

sîntem obligaţi să încingem nisipul de jos în sus, să-l coacem aşa cum se coace pîinea într-un cuptor.

— Înseamnă... înseamnă că te gîndeşti să dai foc gazelor chiar acolo, sub pămînt, unde se află!

— Întocmai! De aceea totul depinde de descoperirea unui zăcămînt, de mărimea şi de poziţia lui. Ideal, ar fi să existe gaze naturale într-un punct cît mai central. Atunci am fora radial, sub diferite înclinaţii, pentru a cuprinde o zouă cît mai întinsă. Pe urmă, am aprinde gazul care izbucnind concomitent prin toate găurile, ar compacta şi impermeabili/a aproape instantaneu nisipul. Îţi repet, totul depinde de găsirea gazului.

Ovambo împături harta şi o vîrî înapoi în tocul de piele.

— Vom da de el, sînt convins!

Abor îl privi vesel.

— Pe ce se bizuie, mă rog, această convingere?

— O, nu pe inspiraţie şi în nici un caz, pe simpla dorinţă. Vezi, Tim, la Hassi R’Mel circulau pe vremuri legende despre sufletele morţilor, despre spiritele djin, care se arată noaptea în chip de flăcări albastre. Acum cîteva decenii s-au descoperit acolo gaze naturale, a căror rezervă este evaluată la 2000 de miliarde metri cubi. Află că legende asemănătoare le are şi populaţia acestui ţinut.

Hidrogeologul nu-l contrazise.

— Bine, Ovambo, să nădăjduim că va fi aşa cum spui. Şi acum, să facem primul nostru sondaj.

Instalară aparatura. Ultrasunetele pătrunseră în subsol, străbătînd rocile cu viteze diferite, caracteristice fiecăreia. Undeva, la mare adîncime, exista minereu de fier, dar nici urmă

de petrol, sau de gaze. Porniră mai departe. Făceau, din sfert în sfert de oră, cîte un popas pentru prospecţiuni, pînă ce întunericul nopţii îi obligă să înceteze. A doua, a treia şi a patra zi decurseră aidoma. Dormeau în cuşetele înguste ale maşinii, se hrăneau cu conserve încălzite la soare şi cu pesmeţi

179

şi-şi potoleau setea cu apa pe care micul frigider abia reuşea s-o menţină la o temperatura convenabilă.

Într-a cincea zi izbucni ghiblisul, vîntul de jeratic al deşertului, cel care spulberă nisipul, mută dunele din loc, îngroapă aşezări omeneşti sau aduce la lumină ruine străvechi.

Încercarea de a ajunge la una din şosele dădu greş. Atunci Ovambo propuse să se oprească şi să rămînă în maşină, pînă la trecerea primejdiei.

Tim Abor îşi aminti de cărţile de călătorii citite cîndva. Îşi aminti scene descrise amănunţit, în care caravane surprinse în plin pustiu, negăsind adăpostul vreunei stînci sau ridicături de teren solid, pieriseră — oameni şi cămile — striviţi sub tone de nisip. Dispăruseră fără urmă, aidoma victimelor marii şi doar după decenii sau secole, acelaşi ghiblis scosese osemintele de sub vreo dună spulberată.

În ciuda gîndurilor sumbre şi a vuietului, dormi adînc pînă la revărsatul zorilor.

Cînd se trezi, furtuna încetase. Ovambo ieşise de-acum cu aparatele şi le pregătea pentru un nou sondaj. Peisajul era acum altul decît în ajun. Acolo unde fuseseră dîmburi, coline cu creste rotunjite, terenul era neted ca-n palmă. În alte părţi în schimb, apăruseră dealuri impunătoare, cu povîrnişuri, cînd line, cînd abrupte, în pante sau în terase.

Spre est, unde soarele se arăta mare şi impunător, colorînd portocaliu cerul şi nisipul, ceva tăios şi cenuşiu răsărea de sub dune. La prima vedere, părea profilul unei stînci stinghere, a unui monument dăltuit cîndva de vînturi. Nu fusese acolo şi nici pe hartă nu era trecută, dovadă că ghiblisul o adusese la lumină.

Tim ridică binoclul.

180

Pietrele aveau forme regulate, dreptunghiulare şi cubice precise, deşi mai erau, pe trei sferturi îngropate. îl chemă pe Ovambo.

— Ai mai văzut asta?

— Niciodată! Parc-ar fi nişte case…

Curioşi să vadă de aproape neobişnuitele formaţiuni, îndreptară maşina într-acolo.

Nigerianul nu se înşelase. Se găsiră în preajma unui grup de construcţii mari şi mici, cu acoperişurile în parte năruite. Blocurile masive de piatră, aşezate unele peste altele, menţinîndu-se doar prin propria lor greutate, erau, în mod surprinzător, împodobite cu linii unduite, imitînd valurile, cu peşti şi plante acvatice, cu corăbii asemănătoare celor greceşti şi cu foarte multe chipuri de oameni. Redate cu fidelitate, acestea erau de o frumuseţe clasică, avînd fruntea înaltă, nasul drept şi un aer de nobilă mîndrie. Purtau togi scurte, drapate ingenios în jurul trupului şi arme uşoare, arcuri, suliţe şi pumnale.

Ovambo, cocoţîndu-se pe dîmburile din jurul clădirilor, pe care vîntul nu le risipise, admira detaliile splendidelor mărturii ale unei arte străvechi. Mîngîia liniile sigure ale basoreliefurilor şi comenta, ca un cunoscător, fineţea execuţiei. Tim îi împărtăşea simţămintele, recunoscînd gustul ales al meşterilor pietrari, dar mai mult îl frapau subiectele care inspiraseră opera lor.

Faptul că toate motivele erau, într-un fel sau altul, legate de apă, dovedea că locuitorii acestor clădiri nu se numărau printre fiii deşertului, ci printre cei ai mării. Această populaţie trăise aşadar în preajma întinsului lac Ciad de odinioară, mai bine zis pe unul din malurile lui, doar că aici, pe locul unde erau construcţiile, nu fusese niciodată ţărmul.

Ovambo se gîndea de bună seamă la acelaşi lucru, căci găsi, în mod intuitiv, explicaţia,

— Să ştii, Tim, aceste case au fost ridicate pe o insulă a vechii mări. Cei ce le-au construit erau navigatori şi pescari din tată-n fiu. Pripăşiţi de undeva de pe coasta Atlanticului sau a marii Mediterane, ei şi-au ales acest petic de uscat înconjurat de ape. După mine, e ceva nemaiîntâlnit în istoria continentului nostru. Gîndeşte-te... Toate acestea le-am aflat dintr-o simplă contemplare a zidurilor exterioare. Cine va avea norocul să pătrundă primul înăuntru, acela…

Tim pricepu, desigur, aluzia. Era şi el dornic să scotocească printre aceste ruine, dar timpul nu le îngăduia să facă investigaţii arheologice. Îi propuse lui Ovambo să revină cu alt prilej, dar acesta insistă.

—Doar cîteva momente, Tim, haide, nu te opune! Vom recupera, lucrînd mai intens. Continuă, înşirîndu-i pe nerăsuflate o seamă de argumente.

Abor se lăsă destul de lesne convins. Porniră în căutarea unei intrări, dar toate erau blocate de nisipul îngrămădit lîngă pereţi şi probabil prăvălit prin acoperişuri.

O singură construcţie, cea din mijloc, mai înaltă şi mai impunătoare, avea sus o deschizătură triunghiulară, suficient de marepentru trecerea unui om. În dreptul ei, ninipul forma o movilă, pe care, cu un oarecare efort, se putea sui. Se căţărară pînă la ferestruică. Nigerianul, care ajunse primul, îşi vîrî înăuntru capul şi aprinse lanterna. Văzu o sală rectangulară, pe care frescele şi cele două şiruri de coloane, cu capiteluri în forma unor şerpi de apă încolăciţi, o făceau să semene cu anticele temple ale Eladei. Părţile de tavan intacte, de o splendidă culoare albastră cu reflexe argintii, vorbeau grăitor despre nostalgia pentru lumea depărtărilor marine. Picturile de pe pereţi, în roşu şi negru, proaspete ca şi cînd ar fi fost executate ieri-alaltăieri, aveau şi ele ca subiect navigaţia şi pescuitul.

O săritură de la o înălţime potrivită — nisipul umpluse clădirea mai mult de jumătate — îi aduse în interiorul palatului. Era aproape de amiază şi arşiţa se înteţise. Zidurile groase creau aici penumbre, ca cele ale amurgurilor tîrzii dc toamnă şi totuşi aerul era fierbinte, înăbuşitor.

Făcură ocolul sălii, admirînd, în pripă, zugrăvelile, în-cercînd să-şi imagineze traiul şi obiceiurile poporului ale cărui îndeletniciri le oglindeau. La fiecare pas, picioarele se afundau pînă la genunchi în nisipul afînat, mişunînd de gîndaci rotunzi, verzi-aurii ca nişte bănuţi. O viperă subţire cît degetul îşi arată capul triunghiular, cu limba despicată, dispărînd apoi fulgerător după o coloană.

Abor vru să părăsească ruina — pierduseră aici aproape o oră — dar se lovi de o dîrză împotrivire din partea lui Ovambo, din ce în ce mai pasionat. La capătul opus al sălii, tivită de o

bandă lată cu basoreliefuri, se deschidea o poartă. De partea cealaltă a ei era o încăpere mică — probabil sanctuarul. Aici, de sub stratul mult mai subţire de nisip, răsărea partea de sus a unui cub de piatră roşcată, care servise desigur ca altar de sacrificii. În spatele altarului, apăreau cîteva lespezi ale podelei, lăsînd să se ghicească un splendid mozaic. În locul uneia dintre pietre, văzură o deschizătură şi nişte trepte.

— Stai, Ovambo! Ce faci?...

Nigerianul coborîse de-acum şi Tim, neavînd încotro, se luă după el. Erau foarte multe scări. Abor le numărase la început, dar se încurcase — dovadă că duceau într-un loc situat sub nivelul fundului lacului de odinioară.

Jos, scările se prelungeau cu un gang săpat de-a dreptul în piatră. Arşiţa Saharei nu răzbea pînă aici şi o boare rece şi umedă te făcea să te zgribuleşti.

Tim fusese decis să se certe cu însoţitorul său, să-i facă o morală pe merit, dar, lucru curios, fiorul aventurii puse într-atîta stăpînire pe el, încît renunţă.

Pata galbenă, circulară, a lanternei se destrămă, înghiţită de o lumină tremurătoare, ce învăluia capătul gangului.

Pătrunse, în urma nigerianului, într-o încăpere spaţioasă, perfect rotundă, deasupra căreia se boltea o cupolă. De jur împrejur, înfipte în pereţi, ardeau albastru făclii, iar la mijloc, deasupra unei flori de piatră cu petalele larg desfăcute, săltau, împrăştiind boabe de safir, sprintene jeturi de apă. însetaţi, gustară, apoi băură pe săturate. Apa era proaspătă şi-ţi tăia dinţii, dar avea un miros neplăcut, de cocleală.

— Tim, întrebă Ovambo dintr-o dată, cum or fi arzînd făcliile? Te pomeneşti că subterana e locuită.

Hidrogeologul, curios şi el, se îndreptă spre unul din, neobişnuitele corpuri de iluminat, cu gîndul să-l cerceteze de aproape. Nu văzuse niciodată ceva asemănător. Din stîncă ieşea un tub de ceramică, la capătul căruia ardea, fîsîind, o flacără.

— Ăsta-i gaz, Ovambo, gaz natural, de o desăvîrşită puritate.

Nigerianul sosi în fugă si amîndoi rămaseră pironiţi locului, într-o admiraţie mută.

— Tim, nu-mi vine a crede! Zăcămîntul... tocmai aici?...

— Am avut un noroc chior, atîta-ţi spun. Că doar nu ne-am fi gîndit să facem sondaje printre ruine. Ei, dar pînă nu stabilim volumul, e prematur să ne bucurăm.

Ovambo se întoarse deodată, cătînd bănuitor înapoi şi şopti:

— Trebuie să fie cineva pe-aici! Cu neputinţă ca făcliile să ardă singure.

— Nu cred, răspunse Abor surîzînd. După părerea mea, cel care a aprins gazul, e mort de cîteva secole. Locuitorii harnici şi inteligenţi ai oraşului de pe insulă, descoperind probabil substratul legendei flăcărilor albastre, adică gazul şi proprietăţile lui, s-au gîndit să-l utilizeze. Un sistem

simplu de conducte a fost de ajuns pentru realizarea iluminaţiei şi nu mă îndoiesc că în case există şi plite cu gaz. Iar de stins, făcliile nu se stingeau niciodată...

— Şi ard aşa de veacuri?

— Aproape sigur, Ovambo!

— Păcat! înseamnă că s-a irosit mult şi că zăcămîntul , e pe terminate.

— Dacă de la aceste cîteva opaiţe ar fi putut să se epuizeze, atunci nu ne e de trebuinţă. Noi avem nevoie de miliarde de metri cubi. De aceea, întîi şi întîi ne interesează cît de mari sînt rezervele. Asta o va stabili Hisper cu oamenii şi cu instrumentele lui. Cum ieşim de-aici, ne punem în legătură cu el. Aşa stînd lucrurile, eşti dispus să plecăm?...

Înainte de a părăsi subterana, ţinură să mai bea o dată, căci oricum, apa de-aici, cu tot mirosul ei neplăcut, era de preferat celei stătute de pe fundul bidoanelor.

Tim se aplecă deasupra petalelor florii. Cînd să-şi umezească buzele, răsună o bubuitură şi limbi de foc urcară spre cupolă. Întregul edificiu se cutremură, pietre se desprinseră şi se prăvăliră, stîrnind ecouri repetate. Flăcările îi atinseră faţa şi mîinile şi i-ar fi cuprins îmbrăcămintea, dacă explozia nu l-ar fi aruncat înspre perete.

Ovambo se afla la o depărtare de cîţiva metri. Dar o piatră desprinsă din tavan îi căzu pe picior, fracturîndu-i glezna. Suferea cumplit, dar primul lui gînd se îndreptă spre noul său prieten.

— Tim! Tim, vorbeşte! Spune ceva!

Neprimind răspuns, se tîrî, metru cu metru, înspre el, strivind între dinţi exclamaţiile de durere. Îl găsi, dar nu cuteză să-l atingă. Îi aduse în palme apă din jgheabul de scurgere al fîntînii, îi udă fruntea şi tîmplele. Abor ridică anevoie pleoapele. Recunoscîndu-l, faţa i se lumină.

185

— Bine că tu eşti teafăr! Iartă-mă, a fost vina mea. Din floare ieşea nu numai apă, ci şi gaz, iar eu m-am apropiat cu blestemata asta de ţigară aprinsă. Acum du-te şi anunţă-l pe Hisper.

— Cum să te las singur, Tim, în starea ta? Rămîn cu tine, pînă vei putea veni şi tu…

— Nu, nu, trebuie să-l informăm pe Hisper. După ce termini, te înapoiezi!

Nigerianul se abţinu — în mod conştient — să-i vorbească despre piciorul său.

— Bine, Tim, mă duc!

Cum îşi întoarse însă privirea spre intrarea gangului, rămase înmărmurit. Un bolovan enorm, prăbuşit de sus împreună cu o avalanşă de nisip, o astupa ermetic. Se înapoie, cît putu de repede, dar fu scutit să-i aducă lui Tim vestea cea rea: pe acesta îl doborîse somnul. Ovambo se întinse alături şi curînd adormi şi el.

Slujindu-se pe cît putea pe piciorul sănătos, Ovambo scotocea sala rotundă, iluminată feeric de limbile albastre ce izbucneau din floarea de piatră. Tot ce găsi erau cîteva vase mari, clin argilă arsă, nişte amfore de o asemănare izbitoare cu cele pe care corăbierii greci le răspîndiseră prin numeroase ţări ale lumii. Cele mai multe erau îngrămădite lîngă perete, într-un loc diametral opus intrării.

Se întrebă de scopul acestor recipiente neobişnuit de încăpătoare, ca de altfel de scopul întregii construcţii subterane. Judecînd logic, sala circulară nu putea fi decît centrul de aprovizionare cu apa a locuitorilor insulei. Pe vremuri, cînd mlaştinile de azi ale Ciad-ului fuseseră o parte a unei mări, apa acesteia, conţinînd o cantitate importantă de săruri, nu fusese bună de băut.

186

Fîntîna arteziană în schimb aducea apă dulce, curată şi rece… ce-i drept cu un uşor miros de gaz natural.

În adîncime exista deci nu numai gaz, ci şi apă, de bună seamă în straturi paralele, suprapuse, foarte apropiate. Iar amforele... amforele nu puteau avea o altă destinaţie decît aceea de a transporta apa de băut la suprafaţă! întrebarea era, pe unde le scoteau? Prin gang şi pe scări ar fi fost cu neputinţă. Trebuia deci să fie neapărat vreo altă cale, vreo galerie verticală prevăzută cu un sistem de scripeţi sau cu vreun plan înclinat. Deşi durerea la picior se întărise, Ovambo făcu pentru a doua oară ocolul sălii, trecînd prin faţa pereţilor din piatră cenuşie, prelucrată grosolan. Zăbovi la fiecare crăpătură, pipăind-o cu degetele, scormonind cu lama briceagului. Nemaiştiind ce să facă, luă la rînd amforele, mutîndu-le de la locul lor, în speranţa să găsească dedesubt vreo trapă. Erau grele şi încercările de a le împinge îi cerură eforturi mai mari decît îi îngăduia starea sa. Unul din vase, mai îngrijit lucrat, gol pe dinăuntru ca şi celelalte, nu se lăsa însă urnit, de parcă ar fi fost lipit de lespedea de sub el.

Ovambo se ambiţionă, îl cuprinse cu braţele, îl suci şi-l răsuci, încercînd să-i dea acel impuls de rotaţie, pe care-l foloseşti la deplasarea butoaielor.

Se auzi un declic, ca la deschiderea unui lacăt şi o porţiune a peretelui se dădu în lături. În deschizătură putu să distingă partea de jos a unei pante, destinată, fără îndoială, urcării amforelor pline şi coborîrii celor goale. Din nefericire, înclinaţia era atît de pronunţată, încît şi un om sănătos ar fi avut dificultăţi s-o biruie.

Tocmai atunci, Tim se trezi.

— Cum te simţi? întreabă Ovambo.

— Mai bine! Ai fost sus? Ai vorbit cu Hisper?

— Nu, n-am putut! Îi relată despre intrarea blocată şi despre recenta descoperire a ieşirii secrete. Vru să-l ajute să se ridice.

— Haide, Tim, încearcă!

Abor gemu şi căzu, moleşit, înapoi.

— Nu pot! Du-te singur, te rog.

— Sprijină-te de mine... uite-aşa... încă un mic efort...

— Nu merge! Lasă-mă. Urcă repede... Au trecut atîtea ceasuri. Vor fi îngrijoraţi. Şi încă ceva: roagă-l pe Hisper s-o înştiinţeze pe Tella... pe soţia mea.

Nigerianul se sperie.

— Nu cumva eşti... E chiar atît de grav, Tim?

— Nici pomeneală! Abor se forţă să pară vesel. Nu vezi că mă prefac? Aşa-s eu la boală, sensibil ca o mimoză.

Acum abia, Ovambo înţelese că tovarăşul lui era grav rănit, că avea probabil, în afara arsurilor, leziuni interne.

— Bine, mă duc, dar să nu-ţi pierzi răbdarea dacă o să dureze cam mult.

Abia cînd o porni, înfigîndu-şi unghiile în carne ca să nu ţipe, Abor bănui ceva.

— Ce-i cu tine, ce ai la picior?

— A, nimic! Mi l-am scrîntit!

— Arată!

Nigerianul ezită, apoi se supuse. Hidrogeologul tresări, îngrozit.

— Culcă-te! Imediat! Întinde piciorul... Îi spălă rana cu apă, apoi smulse o fîşie din cămaşă şi i-o înfăşură strîns în jurul gleznei.

Văzîndu-l uşurat, cu trăsăturile destinse, Abor se mai linişti.

— Tu rămîi aici şi nu faci nici o mişcare. De urcat, urc eu!

— Nu te las, Tim!

—Taci! Sînt conducătorul expediţiei şi cuvîntul meu e lege!

— Nu, nu te las!

— Vrei să mă scoţi din sărite? Încercă să se scoale, sprijinindu-se de perete, dar nu putu.

— Îţi fac o propunere, zise Ovambo. Să tragem la sorţi!
Cel care cîştigă...

— Nici nu mă gîndesc! Starea ta e mai gravă decît a mea I

— Te rog! Altminteri vom pieri ca nişte sălbătăciuni într-o capcană.

Atîta stărui, încît pînă la urmă Abor consimţi. Luă două beţe de chibrit şi rupse unul în jumătate.

— Cine trage băţul întreg, ia asupra sa întreaga răspundere. Duse mîinile la spate, apoi le întinse spre nigerian, cu chibriturile ascunse în pumni.

— Stînga! hotărî Ovambo.

Tim desfăcu degetele, arătîndu-i jumătatea de băţ.

— Ai pierdut! Eu mă duc!

Îşi sprijini palmele de pămînt, într-o nouă încercare de a se scula. Nu izbuti nici de data aceasta şi se lăsă pe spate, epuizat.

— Odihneşte-te, Tim! După o pauză lungă, urmă: Ce crezi? Va folosi la ceva gazul şi apa asta subpămînteană?

Abor se învioră.

— Dacă va folosi? Mie inima îmi spune că da! Cînd închid ochii, văd conductele pornind de-aici pînă la noile ţărmuri ale lacului Ciad. Văd miile de focuri de sub pămînt aprinzîndu-se, încingînd nisipul şi transformîndu-l într-o rocă compactă, capabilă să oprească infiltraţia. Pe urmă, mai zăresc ţîşnind, împinsă de presiunea gazului, apa dătătoare de viaţă. Se adaugă celei trimise prin magistrale, grăbind umplerea mării sahariene şi totodată săvîrşirea „Brîului albastru".

Toate astea le văd, Ovambo, şi pe deasupra lanuri verzi, nesfîrşite, păduri întinse de palmieri, oraşe albe cu oameni fericiţi.

Ovambo ţinea şi el ochii închişi.

— Dacă le vezi tu, aşa vafi! Acum, şi eu sînt sigur.

— Ei, a sosit timpul să mă duc! decise Abor.

— Nu, Tini! Cred că nu mai este nevoie.

De undeva, de sus, răsunară zgomote de paşi, voci înăbuşite.

— Într-adevăr, nu mai este nevoie, spuse Abor cu un suspin de uşurare.

*

— Pină la urmă s-a oprit infiltraţia apei?

— De hună seamă! Altfel, de ce ţi-aş mai fi relatat întîmplarea?

— Aşadar, marea sahariană există! Și lanurile, şi pădurile de palmieri, şi oraşele albe...

— Au început să răsară!

— Într-o zi, vapoarele vor trece, de-a curmezişul continentului, din Mediterană în Oceanul Atlantic şi de-aici în Oceanul Indian. Dacă cei doi giganţi, Nilul şi Congo, îşi vor uni apele...

— Ai început să vorbeşti ca Jups, bătrîne Lar.

— Jups? Cine e Jups?

— Un tînăr de pe un şantier al „Brîului". Un băiat foarte simpatic şi plin de idei... năstruşnice.

— Un băiat zici! Cum arată? Cîţi ani are?

— Vreo 18! E blond şi cîrn.

— Atîta ar fi avut băiatul meu şi al Luciei. Poate că ar fi lucrat pe acelaşi şantier? Poate că ar fi fost prieteni?

— Iar începi cu trecutul? Vorbim acum de viitor, de mările Africii, de Jups.

— Scuză-mă, dar bătrînii îşi au amintirile lor. Vorbeşte-mi despre acest băiat!

Jups

De fapt nici nu-l chema Jups! Pe şantier însă, toată lumea aşa îl striga, ceea ce echivalează cu o înregistrare la starea civilă.

În privinţa vîrstei sau mai degrabă a tinereţii lui, părerile erau unanime. Se iscau cel mult discuţii dacă mai este adolescent sau dacă poate fi trecut în rîndurile bărbaţilor. Asta îl cam făcea să sufere, căci atunci cînd ai părul cîrlionţat, de culoarea paiului, o feţişoară îngustă, pistruiată şi priviri ca nişte semne de întrebare, nu prea eşti luat în serios.

Numai acei ce-l cunoşteau superficial, din vedere, nu-i acordau creditul cuvenit, căci la serviciul meteorologic, cu-vîntul său atîrna greu. Colegii, chiar şi cei vîrstnici, îl ascultau întotdeauna cu atenţie şi se sfătuiau cu el. Asta însă se petrecea într-un cadru restrîns şi Dukor, care se instalase la Wakkanai pînă la terminarea construcţiei staţiei de desalinizare, n-avea de unde s-o ştie.

Aflase în schimb, atît prin intermediul altor persoane cît şi direct, că trăsătura esenţială a firii lui Jups era... fantezia. Nu o fantezie inspirată din lectura romanelor de aventuri, ci una mult mai incomodă, de natură tehnică şi ştiinţifică. În căpşorul

lui se năşteau neîncetat fel de fel de idei inovatoare şi nu era în stare să treacă pe lîngă o maşină fără a-i găsi cusururi şi a se apuca de îndată să le înlăture. Aceste intervenţii spontane se soldau, de cele mai multe ori, cu utilaje scoase din uz şi cu multe, multe necazuri. De fiecare dată era admonestat, dar nu prea drastic, căci în fond toată lumea ţinea la el, iar meteorologii îl apărau precum leoaicele puii lor.

Dukor îl simpatiza, dar se cam ferea să dea ochii cu el, fiindcă ştia că o convorbire cu Jups nu se încheie în cîteva minute, ci se transformă într-un dialog lung, cu argumente şi contraargumente de o parte şi de alta. Căci ori de cîte ori venea cu cîte o idee, tînărul o expunea pe-ndelete, de la teorie şi pînă la avantajele ei economice, susţinîndu-şi punctul de vedere pînă în pînzele albe.

Era deci explicabil că şi acum, observîndu-l prin fereastră cum se apropie de baracă, Dukor să regrete că aceasta nu fusese prevăzută cu o uşă dosnică. Pînă la urmă, neavînd încotro, se supuse inevitabilului, făgăduindu-şi însă să-l expedieze cît mai grabnic pe inventivul său vizitator.

Trecînd pragul, Jups îl găsi pe şeful sectorului la biroul său, apărat ca de un zid de cetate de vrafuri cu dosare. Nu era o simplă aluzie la timpul preţios şi la multitudinea treburilor pe care le avea de rezolvat, ci o somaţie clară, răspicată, de a fi cît mai concis.

Oricare ar fi înţeles-o astfel... bineînţeles în afară de Jups.

Tînărul salută, îşi luă fără să fie poftit un scaun şi rămase în aşteptare.

Dukor răsfoia hîrtiile, nota cîte ceva şi iar le răsfoia, străduindu-se să-l facă să creadă că nu-i remarcă prezenţa. Pînă la urmă însă, trebui să se dea bătut.

—A, tu eşti, Jups! Ce te aduce la mine? Te ascult, dar fii te rog scurt.

—Cît se poate de scurt, domnule Dukor. Mi-a venit o idee...

—Iar? Despre ce este vorba?

—M-am gîndit la realizarea, pe cale artificială, a unor curenţi ascendenţi de aer cald, care să fie în stare să ridice, la nevoie, temperatura maselor de aer rece.

—Foarte frumos! Şi în ce scop, mă rog?

— Pentru prevenirea taifunelor, desigur! Am calculat totul: dacă ne soseşte de pildă, o masă de aer polar, cu o lungime de 1 200 km şi cu o lăţime de 1 000 km, a cărei temperatură este de —30°, ar trebui s-o încălzim doar cu 20 de grade, ca să lichidăm contrastul faţă de aerul tropical. În felul acesta, schimbul extrem de activ între masele atmosferice cu temperaturi şi presiuni foarte diferite, care provoacă vîrtejurile enorme, ar fi evitat parţial sau chiar integral.

— Eşti un geniu, Jups! Şi... cam de cîtă energie ar fi nevoie pentru treaba asta?

— Am calculat totul: de vreo 581 cvintilioane calorii-gram.

— Deci 581 cu... 18 zerouri. O nimica toată, nu-i aşa?

— Staţi niţel, încă n-am terminat...

Dukor oftă.

— Ştiu, o nenorocire nu vine niciodată singură. Spune, prietene, spune, că eu te urmăresc. Am reţinut toate propunerile tale de pînă acum: utilizarea căldurii subterane pentru eliminarea — prin evaporare — a surplusului de apă din mările artificiale, folosirea curenţilor din troposferă pentru transportul de mărfuri şi însămînţarea norilor cu îngrăşăminte chimice în vederea provocării de ploi nutritive. Precum vezi, n-am uitat nimic. Continuă, te rog...

Jups se bosumflă, dar nu bătu în retragere.

— Ceea ce vă propun acum e cu totul altceva. Poate că exemplul pe care l-am dat v-a indus în eroare. Nu mă gîndesc la intervenţii de proporţii planetare, ci la nişte acţiuni locale, pe perimetru restrîns. Să zicem că aici, deasupra strîmtorii La Perouse sosesc mase de aer rece dinspre pol, care sînt gata să se întîlnească cu aerul tropical şi să provoace ravagii. Ar fi suficient să trimitem în sus nişte jeturi puternice de energie calorică, ca să oprim procesul în faşe.

— În cazul acesta n-ar trebui decît... nişte explozii atomice, nu-i aşa? La asta te gîndeai? Nu-ţi dai seama ce vorbeşti, tinere! Aerul încins s-ar ridica brusc şi ar produce cine ştie ce răsturnări în echilibrul straturilor înalte, nişte modificări colosale în troposferă. Datorită condensării vaporilor din atmosferă s-ar naşte probabil ploi torenţiale şi căderi de grindină. Apoi...

Jups se ridicase de pe scaun şi sprijinindu-se de marginea biroului, se aplecă spre Dukor.

— Tocmai asta şi urmăresc! Răsturnările de care vorbiţi vor influenţa asupra formării ciclonilor tropicali, îi vor distruge încă înainte de a se naşte. Şi ce e dacă vor cădea nişte ploi? O să le dirijăm într-acolo unde va fi nevoie de ele şi o să prindem doi iepuri dintr-o dată...

Dukor îşi pierduse vizibil răbdarea. Printr-o mişcare scurtă a capului, îl invită pe Jups să-şi reia locul.

— Ajunge! Proverbul spune că cine aleargă după doi iepuri... Ţin să-ţi amintesc că noi ne ocupăm aici de construirea unei staţii de desalinizare şi pompaj, în cadrul proiectului „Brîului albastru" şi de nimic altceva. Sarcina meteorologilor este să facă observaţii cît mai riguroase şi să furnizeze date cît mai precise.

O clipă îi păru rău că fusese atît de brutal şi de aceea adăugă.

— Nu zic, e foarte interesant ceea ce-mi spui, dar ocupat cum sînt, nu-mi pot permite să continui discuţia.

Tînărul se codi, vrînd parcă să insiste, dar se răzgîndi şi părăsi ţeapăn baraca.

Dukor răsuflă uşurat şi-şi văzu de lucru. A doua zi. şeful staţiei meteorologice veni să-i comunice, din cale-afară de îngrijorat, că Jups dispăruse.

Dukor avea obiceiul să se culce la miezul nopţii şi să se trezească o dată cu răsăritul soarelui.

Dormea în general puţin, dar adînc şi bine. În noaptea asta însă nu reuşi nici măcar să aţipească. Tot timpul îi apăreau, ca într-o proiecţie cinematografică, scene cu catastrofe şi cu accidente, pe care le trăise cîndva sau care îi fuseseră relatate. Cel mai des reveneau imagini ale zilei de groază, cînd, aici, la Wakkanai, îşi pierduse viaţa inginerul Hamatura.

Exista o oarecare asemănare între faptele de atunci şi ceea ce se petrecuse acum, între el şi Jups. Hamatura fusese refuzat de bătrînul savant căruia îi ceruse ajutor şi pe urmă...

Vedea aievea zidul enorm de apă apropiindu-se, îi auzea vuietul dezlănţuit. Hamatura veghea la capătul digului, neînfricat, sfidător, neclintit ca o statuie. Valul, cu creasta răsucită ca o buză, se căsca flămînd. Ca şi cînd obiectivul

aparatului de filmat s-ar fi apropiat, figura inginerului se mărea, devenea mai clară, mai pregnantă. Totuşi, trăsăturile nu-i aparţineau lui, ci altcuiva... O faţă de copil, îngustă şi pistruiată, un nas cîrn...

Pe Dukor îl trecură fiorii. O sudoare rece îi scăldă fruntea, trupul. Îşi vîrî capul între perne, sperînd să scape astfel de vedenii, dar ele stăruiau. Jups ridica braţele într-un gest neîndemânatic, de copil speriat. Apoi, imaginea se destrămă, se topi într-o masă verzuie, uniformă.

Aprinse lumina. în pofida căldurii din cameră, dinţii îi clănţăneau. Trase, zgribulit, pătura pînă sub bărbie.

— Dacă Jups face vreo prostie?

Gîndul acesta, pe care încerca să-l gonească, revenea insistent, cu o perseverenţă perfidă.

— Dacă Jups face vreo prostie?

Nervii nu rezistară tensiunii şi cedară. Ajuns la capătul puterilor, Dukor se dădu jos din pat şi se repezi la radio-telefon. Chemă: toate echipele, toate grupele răzleţe,

risipite pe întinsul şantierului. Primi de peste tot acelaşi răspuns: Jups nu fusese văzut nicăieri!

De atunci trecuse o lună. Îmbătrînise, spatele i se gîrbo- vise şi hainele îi fluturau în jurul corpului. Avea pielea ofilită şi privirile neliniştite, de fugar hăituit. Îl chinuiau remuşcările şi, ca să uite, muncea fără răgaz, pînă la epuizare. Se culca rar în patul său, de teama coşmarurilor şi somnul îl dobora ziua în amiaza mare, la masa de lucru.

Cînd sosea cîte cineva de pe un alt şantier al „Brîului albastru", din Saliara, Kalahari, Gibson sau Atacama, îl întreba întîi şi întîi despre Jups, deşi cunoştea dinainte răspunsul şi încetase să-şi facă iluzii.

Într-o zi, buletinul meteorologic anunţă o pronunţată răcire a timpului, datorită unei invazii de aer rece dinspre Marea Bering în direcţia Kamciatcăi. Totodată, mase calde, tropicale veneau de deasupra Indoneziei şi Filipinelor, apropiindu-se în viteză de insulele Japoniei. Era posibilă formarea unuia din acele taifunuri pustiitoare, ale căror urmări se făcuseră simţite de atîtea ori în această regiune a globului. Pe şantier lucrul fu oprit şi se luară toate măsurile de protecţie posibile. Meteorologii erau în stare de alarmă, scrutîud văzduhul prin

intermediul radarelor şi menţiuînd o legătură permanentă ou staţiile speciale, răspîndite de-a lungul coastelor şi pe insulele din Pacific.

Ca şi cînd asta n-ar fi fost îndeajuns, o staţie seismică plutitoare anunţă cutremure submarine şi deci, primejdie de tsunami.

Muncitorii părăsiră în grabă digul, retrăgîudu-se spre mal şi apoi spre interior. Satele de pescari rămaseră şi ele pustii, iar Wakkanai, pînă mai adineauri forfotind de viaţă, se prefăcu îutr-un oraş-fantomă.

Dar marele val se lăsa aşteptat. Oceanul, calm ca şi pînă atunci, îşi spărgea talazurile mici de ţărmul stînoos şi

pescăruşii continuau să descrie piruetele lor elegante şi să se năpustească asupra peştişorilor prea cutezători.

Cerul însă se întunecase, luînd o culoare, vînătă şi tăcerea întreruptă doar de clipocitul valurilor, părea să prevestească o cumplită dezlănţuire a forţelor naturii.

Deodată, declanşat de bună seamă de staţia seismică, instalaţia de protecţie termonucleară intră în funcţiune, deşi nici un val de proporţii neobişnuite nu se îndrepta spre ea. Microreactorii amplasaţi pe fundul mării degajară cantităţi enorme de energie calorică, trimiţîndu-le, în curenţi forţaţi, spre suprafaţă. Într-o fracţiune de secundă, masa de apă de pe un perimetru de cîţiva kilometri pătraţi dispăru pur şi simplu, pulverizată în atomi, lăsînd în locul ei un gol, o prăpastie imensă. Căldura venită din adîncuri cu o putere fantastică încingea aerul de deasupra, făcîndu-l să vibreze şi să ţîşnească, la rîndul său, mai departe, spre înălţimi.

Apoi, reactoarele se opriră şi instantaneu, oceanul umplu groapa cu un vuiet năprasnic. Totodată, în văzduh se petrecură lucruri uimitoare. Norii se învălmăşiră, se destrămară, o luară la goană, zdrenţuiţi. Un abur dens, lăptos, urca năvalnic, luîndu-le locul, şi o ploaie torenţială se revărsă în cascade deasupra peninsulei Hokkaido.

Un ceas mai tîrziu, totul se linişti. Ploaia încetă şi cerul redeveni senin, lăsînd să treacă prin sineala lui străvezie, razele aurii ale soarelui.

Oamenii se întoarseră, iar în ziua următoare, şantierul cunoscu obişnuita agitaţie. Fusese o alarmă falsă, atît din partea

meteorologilor — lucru de altfel obişnuit — cît şi din partea seismologilor. Dar nimeni nu se supără, căci cine nu preferă un tsunami imaginar unuia real? Doar Dukor, pe care în timpul alertei îl urmăriseră şi mai chinuitor chipurile lui Hamatura şi al lui Jups, îi chemă pe cei de la staţia seismică, în intenţia să-şi verse năduful.

Dar nici nu apucă să le ceară socoteală. Oamenii, sincer nedumeriţi, îl asigurară că ei nu dăduseră avertismentul şi nici nu puseseră în funcţiune microreactorii.

Se mai întîmplă ceva, ceea ce nu ajunse însă la cunoştinţa publicului, ci numai la cea a conducerii şantierului. Meteorologii, care înregistraseră neobişnuitele fenomene din ziua aceea, constataseră că apariţia unui taifun fusese iminentă, că mase de aer polar şi tropical deosebit de active fuseseră gata să se întîlnească. Dar emisia de energie calorică curmase procesul de ciclogeneză, abătînd masele de la drumul lor. Ele ocoliseră peninsula Hokkaido şi porniseră într-o călătorie lungă deasupra oceanului.

Dacă Dukor n-ar fi fost atît de buimăcit, toate acestea i-ar fi dat de gîndit şi poate că ar fi făcut o oarecare legătură între discuţia cu Jups şi surprinzătoarele fenomene naturale. Dar emoţiile ultimelor zile, tensiunea sub care trăiesc şi remuşcările care nu-l mai slăbeau, făcuseră paharul să se reverse.

După o nouă noapte de insomnie — a cîta oare? — îl chemă la telefon pe Cârdan şi-i ceru să fie mutat în altă parte, de preferinţă într-un sector cît mai dificil. Felul cum vorbise, tonul lui agitat şi frazele adesea incoerente îl consternară pe profesor, care-l cunoştea de mulţi ani ca pe un om calm şi înţelept. De aceea îl rugă să vină neîntîrziat în Australia, la Marble-Bar, unde se instalase vremelnic conducerea „Brîului albastru".

Atîta aşteptase Dukor. Propunerea aceasta era un adevărat colac de salvare. Wakkanai devenise pentru el de nesuportat, căci orice colţişor al şantierului, maşinile, barăcile, totul îi aminteau de Jups. Îndesă la repezeală cîteva lucruri într-o valiză şi fără să anunţe pe cineva, porni spre port.

Nu vedea pe nimeni, nici oamenii cu care se întîlnea şi care-l salutau, nici maşinile, obligate să frîneze în ultimul moment, ca să nu-l strivească sub roţi. În jurul lui era un gol, un pustiu fără viaţă, fără nimic.

— Domnule Dukor!

Auzi, ca prin vis glasul care-l chema, dar îşi continuă drumul, cu capul aplecat, gheboşat mai puţin sub povara valizei decît sub cea a remuşcărilor.

— Domnule Dukor, nu mă mai cunoaşteţi?

Întoarcerea capului îi ceru un efort. Zări un păr blond, cîrlionţat, o mutră obraznică, pistruiată şi deodată i se tăie răsuflarea.

Scăpă geamantanul din mînă. Se repezi la Jups, dar se opri brusc, neştiind ce să facă. Se simţea îndemnat să-i tragă palme, dar şi să-l îmbrăţişeze. Bolborosi:

— Blestematule... ce mi-ai făcut? Ce mi-ai făcut? Peri albi mi-ai scos, auzi, peri albi! Uită-te la tine în ce hal eşti! De unde vii? Pe unde ai umblat?

Îl sărută pe ambii obraji şi-i ciufuli părul crescut în voie.

Jups, care la început se cam speriase şi fusese gata s-o ia la sănătoasa, îşi reveni repede şi se forţă să afişeze un aer cît mai matur.

— Am fost foarte ocupat, domnule Dukor. Era vorba de o experienţă ştiinţifică importantă şi ca să-mi creez condiţiile, am fost obligat să-mi caut un loc mai... retras. Asta m-a determinat să plec cu o şalupă pe insula Kunaşin. M-am instalat pe vîrful unei stînci şi...

— Dar pînă acolo sînt vreo trei sute de kilometri?

— Exact... trei sute douăzeci.

Dukor începu să priceapă cîte ceva.

— O experienţă, zici? Meteorologică, nu-i aşa?

— Da... întrucîtva, deşi mai corect ar fi s-o intitulăm „de dirijare a climei".

— Să nu-mi spui că n-ai avut cu tine un emiţător şi că nu cunoşteai frecvenţa uneia, dintre staţiile seismice din Pacific!

— Cum aş putea? Doar nu sînt mincinos. Recunosc: eu am transmis avertismentul de tsunami şi tot eu am pus în funcţiune reactoarele termonucleare. Timp de o lună, am făcut observaţii meteorologice pînă s-a ivit momentul prielnic: o situaţie

atmosferică, în care mase de aer rece erau gata să se ciocnească cu altele calde, la fel de active.

În preajma formării ciclonului tropical am declanşat, prin radio, sistemul de protecţie, dar nu pentru a opri vreun val catastrofal, ci pentru a preveni taifunul. Rezultatul, cred că îl cunoaşteţi.

Dukor dădu afirmativ din cap. Urmărindul cu coada ochiului, Jups înţelese că-şi recunoaşte vina, dar că-i reproşează totodată nişte serioase neplăceri. Întrebă într-o doară.

— A fost zarvă mare? M-am gîndit la asta, dar, zău, n-aveam încotro! Spuneţi şi dumneavoastră... cine ar fi fost nebun să dea drumul la reactoare pentru o trăsnaie de-a lui Jups?...

*

— Draguțul de el! Ţin la băiatul acesta, deşi nu-l cunosc. Ştii, doctore, parcă... parcă doresc să-l văd. Şi nu numai pe el, ci şi pe toţi ceilalţi...

— E simplu, Lor Orbel, cît se poate de simplu. Şi ei vor fi fericiţi să te cunoască!

— Or fi răspîndiţi prin toată lumea. Cum să-i adunăm?

— Aşadar începi să crezi, în existenţa acestor oameni?

— Ce să spun? Uneori îmi e ca şi cînd i-aş cunoaşte de-acum. Ştiu cum arată, cum vorbesc, cum gîndesc. O fi efectul tratamentului?... Ce zici?...

Aş vrea să te mai întreb ceva, doctore: proiectul... „Brîul albastru"... în ce stadiu se află?

— Cînd am plecat de pe Pămînt, era pe terminate. Barajul de pe Congo fusese pe cale să fie dat în exploatare. Pe şantierul acela s-au întîlnit cîteva din cunoştinţele, noastre...

ultimul baraj

Era ultimul şi cel mai important din întregul sistem african, destinat să zăgăzuiască albia gigantului. Fusese construit de-a curmezişul defileului stîncos Stanley-Hill, unde Congo nu măsoară „decît" 1700 de metri, nespus de puţin în comparaţie cu lărgimea obişnuită, de 20—25 de kilometri, a fluviului. Lucrările se apropiau de sfîrşit. Colosul de beton, la fel de masiv şi de impunător ca munţii dimprejur, închisese

trecătoarea, silind apele să se adune într-o depresiune de proporţiile unei mări.

Miile de muncitori părăsiseră şantierul, întorcîndu-se la casele lor sau luînd calea altor construcţii ale „Brîului albastru", neterminată încă. Rămăsese un număr redus de specialişti, de montări şi energeticieni, ocupaţi cu punerea în funcţiune a hidrocentralelor, ca şi vreo sută de betonişti pentru operaţiile mărunte, de finisare.

În baracă, Mandello scria un raport. Alegea eu grijă cuvintele, ticluia fraze lungi, cu înflorituri, destinate să impresioneze şi mai ales, să pună într-o lumină cît mai favorabilă propria sa contribuţie. Nu-i dădeai decît vreo patruzeci de ani, deşi împlinise de curînd cincizeci şi cinci.

Era tipul meridionalului, cu pielea măslinie, ochii negri şi părul ondulat, lăsat să crească în josul tîmplelor, pînă aproape de bărbie.

— De fapt nu i se putea reproşa decît că-i plăcea să se laude cu isprăvile lui şi uneori... cu ale altora. O făcea instinctiv, cu toată convingerea, nebănuind că stîrnea ilaritate. Oamenii îl luau aşa cum era, dar se distrau pe ascuns pe seama lui. Singură Monica se ciondănea cu el aproape în fiecare zi şi nu-i ierta nimic.

De bună seamă de aceea, cînd intră în birou, Mandello întoarse repede foaia de hîrtie şi o acoperi, pentru mai multă siguranţă, cu un dosar. Îi zîmbi cu obişnuita-i curtoazie şi o întrebă cu ce-i poate fi de folos.

Inginera venea de-a dreptul de la baraj. Cizmele, pantalonii strînşi pe picior şi scurta de doc erau prăfuite. Pe faţa acoperită cu pulbere cenuşie, picăturile de sudoare se prelinseseră, lăsînd dîre subţiri.

Ceva se întîmplase. O ghiceai din înfăţişarea ei, din mişcarea repezită cu care îşi potrivea ochelarii rebeli.

Monica scoase cîteva foi împăturite şi i le întinse.

— Iată ultrasonogramele! Nu există nici un dubiu: s-a ivit o fisură!

— O fisură? Mandello luă hîrtiile şi le puse pe masă fără să le desfacă. Se ridică apoi gesticulînd şi repetă întrebarea: O fisură? Unde? Cît de mare?

Inginera trecu în spatele biroului şi luă un creion din Vasul de ceramică împodobit cu vechi motive africane. Desenă, în cîteva linii, chiar pe coperta dosarului, o schemă Simplă a digului. Făcu apoi un „X“ în partea de jos, aproape de centru.

— Aici! O crăpătură interioară, lungă de vreo 4—5 metri. Nu putem ajunge la ea decît spărgînd.

Şeful se strîmbă, ca şi cînd ar fi înghiţit o aguridă.

— Să spargem... tocmai acuma? întreabă el, gîndindu-se la raportul de sub mapă. De ce n-am încerca prin injectare de beton semifluid?

— E necesar să acţionăm acum, nu altădată! Asemenea reparaţii nu se amînă. De altfel, m-am gîndit şi eu la injectare, dar nu merge. Trebuie înlocuită întreaga porţiune, vreo cîteva sute de metri cubi.

— Tocmai acum? repetă Mandello, de data asta mai mult pentru sine.

Monica însă îl auzi.

— Exclus s-o lăsăm pentru mai tîrziu! Crăpătura s-ar lărgi!

— Tt... tt... tt... se necăji el, vîrîndu-şi în gură, neobservat,
o bomboană de ciocolată. Credeam că s-a terminat, că am scăpat de bătaie de cap. Dar iată că iar îşi vîrî dracul coada... în sfîrşit, fă cum crezi, e sectorul dumitale. Mda, încă ceva: îţi recomand cît mai multă discreţie. Fără zarvă, draga mea, ăsta-i principalul! Ţi-o spun în interesul dumitale.

Monica îl săgetă pe deasupra ramei ochelarilor. Era să-i dea o ripostă tăioasă, cînd prin fereastra deschisă, apărată de o plasă împotriva ţînţarilor, pătrunse vocea crainicului de la radio. Se transmitea buletinul meteorologic.

„Presiunea atmosferică în scădere. Vor cădea precipitaţii abundenta. Vînt puternic, în rafale. Temperatura..."

Nu mai asculta. Simţea un gol în stomac, ca întotdeauna cînd primea o veste neplăcută.

— Ai auzit? Vin ploile! Trebuie să terminăm reparaţia înainte de creşterea apelor.

Fără să-i ceară încuviinţarea, ridică receptorul şi chemă barajul.

— Alo… cine e? Dă-mi-l pe inginerul Ndala… Bine, aştept.

I se adresă din nou lui Mandello.

203

—Avem urgentă nevoie de prognoza hidrologică. Dacă plouă pe cursul superior, mă tem că nu vom avea timp să înlocuim porţiunea fisurată.

Inginerul venise la aparat şi-şi anunţa prezenţa printr-un „alo“ răsunător.

— Ndala… sînt eu, Monica Hisper. începem imediat, aşa cum am stabilit… Da, da, toţi oamenii, şi cei de la hidrocentrale… Nici un fel de schimburi. Fiecare lucrează cît îl ţin puterile… Bine! Ai grijă, te rog… Da, am auzit şi eu! Mă interesez chiar acum… Vin cît pot mai repede! La revedere!

Abia închise telefonul, cînd soneria ţîrîi prelung.

Mandello întinse mîna, dar ea i-o luă înainte.

— Alo… alo… cine e? Coquilhatville? Cine anume? Postul hidrologic? Tocmai voiam să vă sun. Da, eu, Monica Hisper. Mandello e lîngă mine. Spuneţi, spuneţi mai repede… Cît? Aproape 800 milimetri în ultimele 24 de ore? Continuă?… Auzi, Mandello, ploaia continuă. Alo… alo… staţi, nu închideţi… da, da, vorbim. Alo, la cît apreciaţi creşterea? Fantastic! Să luăm măsuri de prevedere? Să retragem oamenii de pe dig? Da, desigur, se înţelege! Vă mulţumesc mult! Vă mulţumesc!

Se aşeză, lăsîndu-se pe spate, epuizată.

— Nu-i a bine, nu, nu-i a bine, mormăi Mandello, înghiţind repede restul de ciocolată. Făcu cîteva calcule pe un petic de hîrtie.

Monica aşteptă să isprăvească şi întrebă.

— În cît timp?

— În opt-zece ore, cel mult! Dumitale cît îţi trebuie?

— Trei zile, lucrînd fără întrerupere.

Mandello scăpă stiloul din mînă.

— Atunci… atunci… ce ne facem? Cum ne descurcăm?

— Nu ştiu! De spart nu mai putem sparge. Doar să recurgem la o consolidare provizorie, prin injectare.

204

Mă întreb însă dacă va da vreun rezultat. În orice caz, să înştiinţăm autorităţile din Coquilhatville. Oraşul trebuie

neapărat evacuat. Apoi, eu zic să-l chemăm pe Cârdan şi pe Hisper… Sînt amîndoi în Etiopia, la o conferinţă.

Ideea, se vedea cît de colo, nu-i surîdea.

— La ce bun? Doar ca să ne agităm? Poate că barajul va rezista? Eu sper să reziste! La urma urmei, crăpătura e minusculă faţă de dimensiunile digului. Iar profesorul Cârdan şi… soţul dumitale, cu ce ne-ar putea ajuta?

Monicăi i se păru că nu auzise bine.

— Cum adică? Dumneata susţii să nu evacuăm oraşul? Dacă aş fi convinsă că riscul e minim, de numai una la mie, tot aş pune la adăpost oamenii. E un principiu elementar în profesiunea noastră…

Mandello îşi recunoscu greşeala şi încercă s-o repare.

— Da, desigur, ai dreptate! Locuitorii trebuie avertizaţi. O spuneam doar aşa, demonstrativ… ca să-ţi arăt că am încredere în lucrarea noastră. Dar în cealaltă chestiune, zău, nu înţeleg rostul. La ce să vină Hisper şi Cârdan? Ca să ne beştelească!?!

Moniea se reţinuse, dar acum îi sări muştarul.

— Da’ ce, nu merităm? Avem o singură grijă: să prezentăm lucrurile în culori cît mai atrăgătoare şi să ocolim problemele spinoase. De altfel, va trebui stabilit dacă în sectorul cu pricina nu s-a turnat cumva betonul despre care dumneata spuneai că este bun, deşi meşterul Borutu susţinea contrariul.

Îl văzu pe Mandello îngălbenind, apoi roşindu-se, dar amintindu-şi cît de nepotrivit era momentul, renunţă.

— În sfîrşit! Să vedem cum o vom scoate la capăt… Eu mă duc să dau o radiogramă la Adis-Abeba, iar pe dumneata Mandello, te rog să vorbeşti cu Coquinliatville…

Hisper şi Cârdan descinseră, două ore mai tîrziu, dintr-un reactor supersonic. La aeroport nu-i aştepta decît şoferul, care îi duse, într-o viteză ameţitoare, la baraj. Aici se lucra într-un ritm febril. În dreptul fisurii fuseseră forate şiruri de găuri, prin care se injecta, sub presiune, ciment special cu priză ultrarapidă. Muncitorii suspendaţi deasupra fluviului păreau nişte gîze minuscule, lipite de un perete. Începuse să plouă. Norii îmbibaţi cu apă, de forma unor tăvălugi, coborîseră deasupra uriaşului de piatră sfidîndu-l, vrînd parcă să-l strivească sub greutatea lor. Săgeţi portocalii despicau văzduhul şi scăldau peisajul într-o lumină crudă, de arc voltaic.

Picături mari, grele, stîrneau băşici pe văile dintre valuri, înainte ca vîntul să le poată spulbera.

Monica îi întîmpină sus, pe coronament. Cârdan îi strînse mina, iar soţul o sărută grăbit. Merseră spre locul avariei. Profesorul coborî pe unul din scaunele suspendate, făcu nişte determinări şi ceru apoi, prin semne, să fie tras în sus unde ceilalţi aşteptau, nerăbdători, verdictul. Nu-l dădu decît după ce se consultă cu Hisper şi umplu, ferindu-şi carnetul sub un colţ al impermeabilului, cîteva file cu socoteli.

— Barajul nu va rezista. Se va produce o spărtură. În aval e un oraş, Coquilhatville mi se pare?

Monica îl informa că Mandello luase asupra sa să se îngrijească de evacuarea populaţiei.

— Cît timp ne mai rămîne? întrebă Cârdan.

Hisper se codi şi Monica răspunse în locul lui.

— Vreo şase ore cred!

— Nici măcar cinci, o corectă hidrologul. Ploaia asta mai scurtează din răgaz.

Cu trupul şi capul acoperit de o foaie de cort, Mandello apăru ca o fantomă de după perdeaua de apă. Abia îşi trăgea răsuflarea.

— Vin de la Coquilhatville. Am vrut să telefonez, dar undeva, furtuna a rupt firele. Atunci am plecat cu maşina. Au început să evacueze... Mai întîi femeile şi copiii. Merge însă tare greu... n-au suficiente mijloace de transport. Am trimis camioane, dar ploaia a inundat şoseaua... E aproape impracticabilă, mai ales pentru maşini grele. În şase-şapte ore, e cu neputinţă să-i scoată pe toţi.

— Patru ore! spuse Hisper categoric, privind mai întîi cerul, apoi apele furioase ale Congo-ului.

Foaia de cort îi alunecă lui Mandello de pe umeri. Costumul muiat, atîrna ca o zdreanţă în jurul trupului, iar pantofii se transformaseră în bulgări de noroi. Încercă, cu mişcări caraghioase să oprească apa ce i se scurgea din păr şi-l împiedica să vadă.

— Patru ore? Mîna i se desprinse de pe frunte şi rămase suspendat în aer. N-au maşini destule, iar drumurile sînt desfundate. Sînt 40 000 de suflete acolo... mulţi bătrîni şi bolnavi...

Monica ridică foaia de cort, i-o potrivi pe spate şi-l împinse binişor spre intrarea uneia dintre hidrocentrale, instalate în corpul barajului.

— Du-te şi schimbă-te! Scoate-ţi hainele astea şi ia de la băieţi o salopetă uscată. Ai să te îmbolnăveşti.

Mandello se supuse. Curînd şi ceilalţi îl urmară. Se instalară în jurul unei mese, abătuţi. Veni şi Ndala, un con- golez tînăr, înalt şi suplu, ca să anunţe că afară nu se mai putea lucra.

— E inutil ceea ce facem! Injectoarele introduc apă, nu ciment. Ar trebui…

— Întrerupeţi, ordonă Cârdan, întrerupeţi şi evacuaţi oamenii. Inginerul mulţumi scurt şi ieşi însoţit de Hisper. Ultimul reveni imediat, scuturîndu-se şi împroşcînd în juru-i picături.

— Plouă ca pe vremea potopului şi apele cresc. Pînă în dreptul fisurii au rămas vreo doi metri. Trebuie să luăm o hotărîre.

Mandello, într-o salopetă mult prea largă, cu mînecile care-i atîrnau peste vîrfurile degetelor, îl susţinu.

— Categoric trebuie! Doar nu văd ce altceva am putea face decît să plecăm. Nu rezolvăm nimic, aşteptînd ca barajul să se dărîme sub noi.

Cârdan îl privi lung, mirat parcă, în timp ce Monica roşi şi se întoarse cu spatele.

— Nu sînt de acord cu dumneata, Mandello. Cunoşti tradiţia: Căpitanul părăseşte ultimul corabia care se scufundă, sau… n-o părăseşte de loc. Asta am învăţat-o, din cărţi, cînd eram copil. Să ne gîndim! Poate ne vine ceva în minte.

— Ei, drăcie, exclamă Hisper cu năduf, imposibil să nu existe vreo modalitate de a proteja barajul! George, tu ai colindat recent institutele de cercetări hidrotehnice. Oare nu se preocupă ele…

Cârdan se lovi cu palmele peste genunchi.

— Staţi! Mi-ai dat o idee! Monica, unde e staţia voastră de radioemisie?

— Pe coridor, scrie pe uşă. Dar…

— Nu-i timp de explicaţii. Haideţi!

Camera radiotelegrafistului era pustie. Acesta plecase împreună cu ceilalţi, pe mal.

— Nu-i nimic, mă pricep şi eu puţin, îi linişti Cârdan, instalîndu-se în faţa aparatelor. Care or fi benzile de frecvenţă, folosite în caz de pericol? Am uitat... Cele pentru S.O.S.-uri...
Mandello îi arătă tabloul cu frecvenţele speciale, prins în perete.

— Iată-le!

Răsuci butoanele şi becurile de control prinseră să pîlpîie. După ce îşi potrivi microfonul, rosti răspicat:

— Aici postul de radio al barajului de pe Congo. Postul de radio al barajului de pe Congo. Mă adresez tuturor! Apele fluviului ameninţă construcţia. Oraşul Coquilhatville e în primejdie! Solicit institutelor de cercetări hidrotehnice şi specialiştilor o soluţie rapidă. Avem foarte puţin timp la dispoziţie. Transmit datele tehnice...

Repetă mesajul, apoi trecu pe recepţie. Hisper, Monica şi Mandello, cărora li se alăturase inginerul congolez, se strîn-seseră în jurul lui, cu ochii pe difuzor. În afara paraziţilor obişnuiţi, răsunau din cînd în cînd pocnetele datorate descărcărilor electrice.

— Cît e ceasul? întrebă Hisper, fără să se adreseze cuiva anume. Răspunse Mandello, răguşit, cu nasul înfundat.

— Au rămas trei ore ; mai precis două şi trei sferturi...

Un glas îndepărtat venind din difuzor se strecură în odaie.

— „Alo Congo, alo Congo! Vorbeşte nava oceanică „La Serena“... Recepţionai mesajul... transmis mai departe... succes!

Sosi al doilea apel.

— „Aici portul Dakar... Primit radiograma voastră şi retransmis textul... Au confirmat pînă acuma Rio de Janeiro, Bahama, Washington, Cairo, Atena, Istanbul".

Curînd, veni şi al treilea, de la Roma. Postul anunţă că luase legătura cu Parisul, Amsterdamul, Londra şi Moscova.

Hisper profită de pauza care urmă, ieşind să constate la ce nivel ajunsese fluviul. Se întoarse cu faţa pămîntie şi ceilalţi găsiră inutil să-i mai pună întrebări.

Trecu încă o jumătate de oră, după care sosiră primele mesaje radiofonice din partea institutelor. Brest propunea o explozie nucleară în amonte, pentru crearea unui baraj

natural din stîncile şi pămîntul malurilor. Boston sugeră amplasarea, în faţa porţiunii fisurate, a unor planşee metalice, iar Murmansk, ceva asemănător, recomandînd în locul plăcilor, o schelărie cu palete rotitoare, destinate reducerii presiunii apei.

Toate soluţiile erau ingenioase, dar punerea lor în practică cerea mult mai mult timp decît aveau. Cârdan împinse microfonul la o parte şi i se adresă lui Mandello.

— Încearcă, poate s-a restabilit legătura cu oraşul. Vezi ce fac acolo...

Şeful sectorului trecu într-o cameră alăturată, ca să nu stingherească. Ndala se duse cu el. Se întoarseră abătuţi.

— Am vorbit, raportă congolezul. Au reuşit să evacueze mai mult de jumătate. Din păcate sînt încă cel puţin 15 000 de persoane...

Profesorul ridică braţele în semn de neputinţă.

— Mai mult, n-am putut face! Monica, Mandello şi dumneata Ndala, părăsiţi barajul. Eu cu Hisper... rămînem!

— Şi eu rămîn, spuse Ndala simplu. Monica nu rosti nici un cuvînt, dar întinse mîna spre Hisper. Degetele lor se înlănţuiră într-o strînsoare puternică, mai grăitoare decît jurămintele de dragoste. Mandello, singur, şovăia. Se uită de la unul la altul, părînd să nu priceapă rostul sacrificiului. Se întoarse pe călcîi şi ieşi fără să se uite îndărăt.

Nimeni nu comentă. Nici măcar nu-şi manifestară dispreţul.

Aparatul de radiorecepţie zumzăia acum uniform, semn că afară fulgerele încetaseră.

— Cît mai avem, Hisper?

— Vreo două ore! Mai mult, nu.

Uşa se deschise pe neaşteptate. Apăru Mandello, urmat de un grup de oameni în impermeabile, cu glugile trase peste frunte. Spuse:

— Ne-am întîlnit la capătul barajului. Veneau ca să dea, la nevoie, o mînă de ajutor. M-am gîndit să mă întorc şi eu... mai ales că port... oarecum... răspunderea celor întâmplate.

Bărbaţii se descoperiseră şi Monica îl recunoscu pe maistrul betonist Kindu, pe Selima, un electrician de la centrală, doi

muncitori, ale căror nume nu le ştia şi pe Ottmar Essner, şeful laboratorului de chimie.

— Deocamdată, nu avem ce face, zise Hisper. Cârdan şi cu mine am rămas, pentru cazul că ar mai veni vreun mesaj. Dar voi, credeţi-mă...

— Vom pleca o dată cu dumneavoastră, declară Selima.

Monica le adresă tuturor, dar îndeosebi lui Mandello, un zîmbet de recunoştinţă. Deodată, difuzorul prinse viaţă. Printre paraziţi răsună o voce slabă, atît de slabă şi de îndepărtată, de parcă ar fi venit de la capătul Pămîntului.

Cârdan amplifică, dar tot nu putură distinge cuvinte, ci doar litere răzleţe şi cifre.

Cineva transmitea un mesaj cifrat! De ce oare? În ce scop?

Enervat, profesorul întinse mîna spre buton, gata să-l închidă, dar Essner îl opri, apucîndu-l de braţ:

— Staţi... eu înţeleg ceva... e o formulă chimică! Repede un creion...

Mandello îi întinse stiloul şi Ottmar notă grăbit, dar atent să nu scape nimic, o formulă lungă, cu desăvîrşire necunoscută. Fu repetată de două ori, îndeajuns ca să poată fi verificată şi corectată. Emisia încetă la fel de brusc cum începuse.

— Ce o mai fi şi asta?

Chimistul recitea, concentrat, cele cîteva rînduri.

— Nu pot să-mi dau seama. Aş încerca să fac, la laborator, sinteza. Cît timp îmi daţi?

— Treizeci de minute, cu drum cu tot! zise Cârdan fără şovăire.

— Să vedem! Ieşi, urmat de unul din muncitori, care se bucură de faima unui excelent conducător de maşină.

Ndala telefona la Coquiihatville. Fuseseră transportaţi din oraş încă 8000 de persoane, dar mai erau 7000.

Profesorul îşi desfăcu ceasul de la mînă şi-l puse pe masă. Rămăsese o oră, o singură oră...

Ploaia se oprise. Un vînt puternic gonea norii şi albastrul bolţii apărea în pete. Dar nivelul apei continua să crească, să se apropie de fisură.

De-a lungul malurilor, de o parte şi de alta a barajului, oamenii se înşiraseră şi aşteptau. Printr-o ferestruică a cerului se strecura anevoie un mănunchi de raze arămii. Apele Congo-ului, galbene şi tulburi, se ridicau ameninţătoare, se rostogoleau către margini, muşcau din pămînt şi din piatră, înspre baraj veneau trunchiuri de copaci, resturi de case, leşuri de animale. Se izbeau de peretele de beton vrînd parcă să se înalţe: căzînd apoi, nu renunţau la acest joc, ci îl luau de la capăt.

Ieşiră pe coronament, toţi în afara profesorului, care rămase lîngă telefon.

Cele 30 de minute acordate lui Essner aproape trecuseră, cînd soneria zbîrnîi. Era el! Striga în receptor atît de tare, încît nu se înţelegea nimic.

— Mai încet, îl îndeamnă Cârdan, mai încet şi mai calm.

— E un refrigerent cu acţiune instantanee! O singură picătură a îngheţat apa din bazinul nostru! 27 de metri cubi de apă, transformaţi într-o fracţiune de secundă în gheaţă superdură. Ce ziceţi? Interlocutorul nostru anonim, oferindu-ne formula, s-a gîndit desigur că vom şti s-o folosim. De aceea, n-a mai...

— Gata, Ottmar! Ce cantitate ne-ar trebui, pentru a dubla, cu un blindaj de gheaţă, partea avariată a digului?

Chimistul reflectă foarte puţin.

— Două-trei kilograme.

— Cît durează?

— O oră! Mai curînd nu se poate.

— Bine, dă-i drumul!

Apele creşteau vertiginos în înălţime şi forţă. Izbeau cu furie zăgazul care le aţinea calea, încercînd să-l zdrobească, să-l măture. Bolta strălucea acum curată, cu limpezime de cleştar, nepăsătoare în faţa urgiei ce năpăstuia apele fluviului.

La Coquilhatville mai erau de evacuat peste patru mii de suflete. Pe mal, oamenii se retrăseseră pe un dîmb, unde se ştiau în siguranţă.

După ceasul lui Cârdan, mai rămîneau douăzeci de minute pînă la sosirea lui Ottmar, dacă acesta reuşea să se ţină de promisiune. Dar evenimentele se precipitară.

Din interiorul colosului de beton urcă un fel de geamăt. Era ca şi cînd piatra durată de mîna omului s-ar fi opintit să ţină piept năvalei. Profesorul se trînti jos şi-şi lipi urechea de betonul umed şi rece. Răsună un al doilea geamăt, mai slab decît primul, urmat însă de trosnete.

— Repede în maşini, urlă Cârdan, împingîndu-l pe His- per şi pe Monica, care stăteau îmbrăţişaţi ca în preajma unei despărţiri.

Automobilele demarară şi parcuseră în cîteva secunde, cele opt sute de metri pînă la capătul digului.

Ottmar nu se zărea încă. Privită de aici, de la depărtare, construcţia masivă părea făcută pentru veşnicie, aidoma piramidelor egiptene. Nimic nu divulga şubrezenia din măruntaiele ei, pe care vrăjmaşul o ghicise şi de care profita ca s-o doboare.

Termenul trecuse şi Ottmar tot nu venea. Cârdan închise ochii. I se părea că aude scrîşnetele, din ce în ce mai dese şi

mai puternice, că zăreşte zidul despicat şi apa gălbuie nă-pustindu-se ca o fiară furioasă înspre oraş.

Sunetul claxonului, în schimb, era realitate! Maşina venea pe drumul desfundat, făcînd salturi temerare şi lăsîndu-se cînd pe o parte, cînd pe alta. Conducătorul frînă brusc, la vreo douăzeci de metri de micul grup.

Essner îi întinse lui Cârdan un bidon din plastic termoizolant.

— Poftim! Trei kilograme! Am întîrziat?

Cârdan luă bidonul şi se pregăti să urce la volanul uneia dintre maşini.

— Stai niţel, îl reţinu Hisper, cine se duce?

Primul care făcu un pas înainte, fu Mandello. Îl imitară Monica şi Ndala, apoi toţi ceilalţi. Chimistul alergă după profesor.

— Eu am prepnrat-o! Ştiu să umblu cu ea...

— Lăsaţi-mă pe mine, se rugă Hisper, înaintînd şi el spre maşină.

Cârdan însă apăsase de-acum pe accelerator. Le strigă prin geamul deschis.

— Prea mulţi voluntari! Nu vreau ca cineva să se simtă nedreptăţit.

Pe partea dinspre amonte a barajului se ivise o crăpătură lată de cîteva palme şi valurile îşi continuau asaltul. Automobilul se opri pe coronament, în dreptul ei. Profesorul sări afară, se năpusti la balustradă şi aplecîndu-se peste ea. deşertă repede conţinutul bidonului.

În primele momente nu se întîmplă nimic. Apoi, fluviul prinse să se agite, să clocotească în bulboane, ca şi cînd jeturi puternice de gaze ar fi fost expulzate spre suprafaţă.
Culoarea galbenă a apei pălea, devenind alb-lăptoasă şi în acelaşi timp, din adîncuri părea să crească, să se înalţe ceva.

Ca într-un miracol, porţiunea fluviului din faţa barajului încremeni. În dreptul fisurii, pe o suprafaţă de zeci de metri, apăru un gigantic bloc de gheaţă, un puternic scut de apărare.

De pe maluri veneau, aduse de vînt, strigăte de bucurie şi urale.

Monica strîngea mîna lui Hisper. Mandello, sfîrşit, se sprijinea de portiera deschisă a automobilului. Ndala pornise în fugă spre Cârdan.

Soarele, roşu ca florile de mac, se pregătea să se ducă la culcare. Cele din urmă raze ale lui îmbrăcau barajul de gheaţă într-un splendid veşmînt de purpură.

Şedeau în jurul aceleiaşi mese, în camera din interiorul digului. Ndala desfundase o sticlă cu rachiu de palmieri şi umpluse paharele.

— Grozav, spuse Hisper, sorbind din băutura tare şi aromată. Cum o preparaţi? După ce-şi turnă al doilea pahar, se întoarse spre Cârdan.

— Am ajuns să cred în minuni! Cine să fi fost?
Profesorul ridică din umeri şi răspunse:

— Cine să fie? Un om!

BĂTRlNUL SE ÎNSĂNĂTOŞEŞTE

— ...Cine a transmis formula? S-a aflat?

— Ţi-am spus-o, Lar: un om! Un om care putea să ajute şi n-a ezitat s-o facă.

— Curioase lucruri îmi povesteşti, curioase, dar... parcă prea frumoase. Zi încă o dată şi jură-mi; e adevărat? Nu-s cumva născociri?

— Lar Orbel...

— Bine, bine... Dar ultimele mele însemnări, ştii... nu mai există. Le-am distrus... le-am făcut bărcuţe, vaporaşe de hîrtie! N-am ştiut! N-am ştiut nimic! De ce nu mi s-a spus imediat?

— Fiindcă n-ai vrut să asculţi. Fiindcă te-ai închis în tine ca într-o găoace. Fiindcă te-ai înconjurat cu un zid, al indiferenţei faţă de ceea ce se petrecea pe Pămînt, pe Pămîn- tul tău.

— Adevărat! Poate am greşit! Sigur, sigur că am greşit! Dar tu, doctore, ale cărui cuvinte îmi pătrund de-a dreptul în creier şi în inimă, tu cine eşti, cum te cheamă? Şi de ce-ţi pricep gîndurile, fără să le aud exprimate?

— Ce importanţă are numele meu? Sînt băiatul tău, bă- trîne Lar! Unul dintre băieţii tăi. Şi de vorbit îţi vorbesc prin... să lăsăm asta pentru altă dată. Cum te simţi acum?

— Bine, mult mai bine! Deci, tu eşti fiul meu... Am să te văd? Am să-ţi cunosc vreodată chipul, privirea... glasul?

— Curînd, foarte curînd! Sînt aproape de tine, de coaja ta de nucă.

Faţa bătrînului se destinde. Se ridica încet, nesigur, clă-tinîndu-se. Porneşte spre mijlocul cabinei, se opreşte sub stele.

Se gîndeşte la ultimele ceasuri, atît de neobişnuite, atît de stranii, la oamenii „Brîului albastru"...

Într-un tîrziu, rosteşte, cu glas tare, prima oară:

— E bine! E foarte bine! Zici că vii aici, băiatule? Vii? Atunci nu uita să aduci cafea. N-a mai rămas nimic pe fundul cutiei...

Cuprins

Redactor responsabil • HERTA SPUHN

Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU

Dat la cules 20.11 1967. Bun de 'tipar 19 04.1968.

Apărut 1968. Comanda nr. 7303. Tiraj 23.140.

Hîrtie ziar de 50 g/m^2 700 1000 32.

Coli editoriale 10.62. Coli de tipar 6,25.

A. 13 296. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—31
Tiparul executat sub comanda nr. 70.845
la Cornbinaliil Foligrafic „Casa Seînteii",
Piaţa Seînteii nr. 1, Bucureşti —
Republica Socialistă România